

Domovská stránka>Podanie na súd>Kde a ako>**Zákony ktorej krajiny platia?**

Zákony ktorej krajiny platia?

Ak ste účastníkom súdneho sporu vo veci, v ktorej nie všetky skutočnosti sa spájajú s rovnakou krajinou, je potrebné zistiť, ktoré právo uplatňuje súd, ktorý rozhoduje o skutkovej podstate.

S rozšírením medzinárodného obchodu a cestovania dochádza tiež k rozšíreniu rizika, že podnik alebo jednotlivec sa môže stať účastníkom sporu zahŕňajúcim medzinárodný aspekt. Tento aspekt môže spočívať v tom, že strany sporu majú rôznu štátnu príslušnosť alebo že bývajú v rôznych krajinách alebo uzavreli zmluvu, ktorá sa týka transakcie uskutočňovanej v zahraničí.

V prípade sporu nestačí určiť, ktorý súd má medzinárodnú právomoc na pojednávanie a rozhodovanie vo veci, ale je potrebné zistiť aj to, ktoré právo sa uplatňuje na určenie skutkovej podstaty.

Podrobnejšie informácie na vnútroštátnej úrovni sa zobrazia, ak si zvolíte príslušnú štátnu vlajku.

Posledná aktualizácia: 17/11/2021

Tieto stránky spravuje Európska komisia. Informácie na tejto stránke nemusia nevyhnutne vyjadrovať oficiálne stanovisko Európskej komisie. Komisia nenesie žiadnu zodpovednosť ani inak neručí za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Pokiaľ ide o pravidlá v oblasti autorských práv pre webové stránky EÚ, pozri právne upozornenie.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Belgicko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Záväzný zdroj belgického vnútroštátneho práva sú právne predpisy, všeobecné zásady práva a obyčajové právo. Právne predpisy musia byť prijaté príslušným orgánom, všeobecné zásady sú právne záväzné, pretože spoločnosť je presvedčená o ich právnej hodnote, a obyčajové právo tvoria nepísané zvyklosti a všeobecne uznávané postupy.

Belgicko nepozná systém precedensov: v skutočnosti je judikatúra podobne ako právna doktrína len jedným z autoritatívnych zdrojov práva. Súdne rozhodnutia platia len medzi príslušnými stranami a nezaväzujú iných sudcov, aby v podobných prípadoch rozhodli rovnako. S výnimkou ústavného súdu nemôže žiadny súd požadovať od iných súdov, aby sa riadili konkrétnym prípadom v judikatúre. Dokonca ani v rozsudku kasačného súdu sa nestanovujú záväzné pokyny pre súd, ktorému sa vráti vec na nové posúdenie. Iba v prípade, že kasačný súd v tej istej veci vydá rozsudok druhýkrát, sa obsah tohto rozsudku stane záväzným pre súd, ktorý má rozhodnúť s konečnou platnosťou.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Poznámka:

Federálna verejná služba ministerstva zahraničných vecí má k dispozícii databázu s prehľadom dvojstranných a mnohostranných dohovorov od roku 1987:

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

Text mnohých dohovorov platných v Belgicku je zverejnený v belgickom úradnom vestníku, ktorý je dostupný v elektronickej podobe od roku 1997: <https://justice.belgium.be>

<https://justice.belgium.be>

Na tom istom webovom sídle nájdete aj text mnohých dohovorov spred roku 1987 v časti „législation consolidée“ (konsolidované právne predpisy) (2800 položiek k 1. augustu 2004).

Belgicko je v zásade zvrchovaný štát, ktorý má najvyššiu autoritu nad subjektmi, ktoré podliehajú jeho súdnej moci. Vzhľadom na rastúcu internacionalizáciu spoločnosti je však Belgicko stále viac viazané predpismi nadnárodných a medzinárodných organizácií a inštitúcií. Európska únia (EÚ), Organizácia Spojených národov (OSN), Organizácia Severoatlantickej zmluvy (NATO) a Rada Európy zvlášť vplývajú na belgické právo na jednej strane tým, že vydávajú zmluvy a predpisy (či sú uplatňované priamo alebo nie), a na druhej strane tým, že stanovujú pokyny a postupy na harmonizáciu právnych predpisov, ktoré zaväzujú členské štáty týchto organizácií, aby prispôsobili svoje vnútroštátne právne systémy.

Nám známe priamo uplatňované dohovory o ľudských právach sú Európsky dohovor o ľudských právach a Európska sociálna charta, pričom oba vydala Rada Európy. Zodpovedajúce texty na úrovni OSN sú Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

Európska únia (EÚ) má ako nadnárodná organizácia podstatný vplyv na svoje členské štáty vrátane Belgicka. Hlavné právne nástroje EÚ sú priamo uplatňované nariadenia a smernice transponované samotnými členskými štátmi.

Do vývoja najrôznejších oblastí práva, ako je medzinárodné právo súkromné, medzinárodné trestné právo a medzinárodné obchodné a hospodárske právo, je zapojený veľký počet inštitúcií a organizácií, napríklad OSN, UNCITRAL, Haagska konferencia o medzinárodnom práve súkromnom, UNIDROIT, Rada Európy, Európska únia a Európske spoločenstvo, Medzinárodná komisia pre osobný stav, IMO (Medzinárodná námorná organizácia), IATA (Medzinárodné združenie leteckých prepravcov), Benelux atď.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Tak federálne orgány, ako aj orgány samosprávnych celkov v Belgicku majú možnosť, každý v rámci svojej vecnej príslušnosti, uzatvárať dvojstranné dohovory s inými krajinami alebo regiónmi sveta. Väčšina týchto dohovorov je uzatvorená so susednými krajinami alebo s krajinami, s ktorými má Belgicko úzke alebo dôležité obchodné vzťahy.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

Zákon zo 16. júla 2004 o zákonníku medzinárodného práva súkromného (ďalej len zákonník MPS) bol uverejnený v belgickom úradnom vestníku 27. júla 2004. Tento zákon nájdete vo vyhľadávачí právnych predpisov v časti <https://justice.belgium.be/fr/legislation-consolidee> (konsolidované právne predpisy).

Tento dokument vychádza zo zákonníka MPS. Ustanovenia tohto zákona, ktoré sa na jednej strane týkajú medzinárodnej právomoci a na druhej strane vplyvov zahraničných súdnych rozhodnutí a verejných listín, sú platné pre žaloby podané po nadobudnutí účinnosti zákona a pre súdne rozhodnutia a verejné listiny vydané po nadobudnutí jeho účinnosti. Pre prípady, ktoré nespĺňajú prechodné ustanovenia zákonníka MPS, existuje veľa rôznych platných zákonov, ako aj judikatúra a právna doktrína. Odporúčame navštíviť najmä tieto stránky:

– <https://www.law.kuleuven.be/ipr/en>

– <https://www.ipr.be/fr>

Okrem toho zákonník MPS môže byť platný iba vtedy, ak sa na prípad uplatňujú medzinárodné dohovory, právo Európskej únie a ustanovenia osobitných zákonov.

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Sudcovia v Belgicku neuplatňujú iba belgické právo. Často sú povinní rozhodovať na základe zahraničného práva.

Belgické medzinárodné právo súkromné stanovuje, že zahraničné právo sa uplatňuje podľa výkladu prijatého v zahraničí a sudca môže vyžadovať spoluprácu strán, pokiaľ sám nedokáže stanoviť obsah zahraničného práva. Keď je pre sudcu zjavne nemožné stanoviť obsah zahraničného práva v primeranom čase, uplatní sa belgické právo (pozri článok 15 zákonníka MPS).

2.2 Spätný odkaz

Od prijatia zákonníka medzinárodného práva súkromného sa spätý odkaz vo všeobecnosti už neprijíma (článok 16 zákonníka MPS). Zákonník však obsahuje výnimku z rozhodného práva pre právnické osoby (článok 110 zákonníka MPS) a ustanovenie o možnom spätnom odkaze na belgické právo v prípade spôsobilosti fyzických osôb (pozri nižšie).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Mobilný konflikt môže nastať vtedy, keď sa mení kolízne kritérium v čase (napr. štátna príslušnosť) alebo v priestore (napr. obvyklý pobyt).

V zákonníku medzinárodného práva súkromného je snaha objasniť pravidlo, ktoré sa má uplatniť v najbežnejších situáciách mobilného konfliktu.

Pokiaľ ide napríklad o účinky manželstva, v zákonníku medzinárodného práva súkromného sa pevne stanovuje ako prvé kolízne kritérium obvyklý pobyt manželov v čase, keď sa uplatnia účinky (pozri článok 48 zákonníka MPS).

Z hľadiska určenia rodičovstva sa v zákonníku uvádza, že rozhodné právo je právo podľa štátnej príslušnosti osoby, ktorej rodičovstvo je predmetom konania v čase narodenia dieťaťa (článok 62 zákonníka MPS).

Vecné práva k majetku sa zase riadia právom štátu, na ktorého území sa nehnuteľnosť nachádza v čase ich uplatnenia. V zákonníku sa však uvádza, že nadobudnutie a strata týchto práv sa riadia právom štátu, na ktorého území sa nehnuteľnosť nachádza v okamihu výskytu skutkov alebo skutočností uplatnených na doloženie nadobudnutia alebo straty týchto práv (článok 87 zákonníka MPS).

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Obvyklé použitie kolíznych noriem môže byť vylúčené v určitých prípadoch určených zákonníkom medzinárodného práva súkromného.

1. Právo určené zákonníkom sa výnimočne neuplatňuje, keď je zjavné, že z dôvodu všetkých okolností má situácia len veľmi slabú súvislosť s Belgickom, zatiaľ čo s iným štátom má veľmi úzke súvislosti. V takom prípade sa uplatní právo tohto iného štátu (článok 19).
2. Závažné pravidlá a pravidlá verejného poriadku stanovené v Belgickom práve, ktoré majú upravovať medzinárodnú situáciu bez ohľadu na to, ktoré právo určia kolízne normy, sa naďalej uplatňujú (článok 20 zákonníka MPS).
3. Výnimka z medzinárodného verejného poriadku umožňuje neuplatňovať niektoré aspekty zahraničných právnych predpisov v prípade neprijateľného účinku na belgický právny poriadok (pozri článok 21 zákonníka MPS).

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Sudca v Belgicku môže požadovať, aby strany stanovili obsah a rozsah cudzieho práva. Sudca môže tiež uplatniť Európsky dohovor o informáciách o cudzom práve, uzatvorený v Londýne 7. júna 1968. Ak sa požaduje autentický dôkaz, strana sa vyzve, aby dodala osvedčenie (*certificat de coutume*), t. j. dokument, v ktorom príslušný zahraničný orgán poskytne autentický dôkaz o právnom predpise, ktorý sa uplatňuje alebo uplatnil v príslušnej krajine.

3 Kolízne normy

V prípade, že z použitia vyššie uvedených textov vyplýva, že príslušnú právomoc má belgický sudca, ten musí preskúmať, ktoré právo sa má v spore uplatniť. Na tento účel uplatní belgické medzinárodné právo súkromné. V tomto kontexte sa použijú rôzne kolízne kritériá, ktoré sa menia v závislosti od predmetu sporu. Zákonník MPS je rozdelený do tematických celkov a pri každej téme uvádza príslušné kolízne kritérium. Niektoré z týchto tém popisujeme ďalej v tomto dokumente.

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Uplatňuje sa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (takzvané nariadenie Rím I). V zákonníku medzinárodného práva súkromného sa rozširuje pôsobnosť Rímskeho dohovoru z roku 1980 na zmluvné záležitosti, ktoré boli vylúčené z jeho rozsahu pôsobnosti. Úprava zákonníka vzhľadom na situáciu vyplývajúcu z nahradenia Rímskeho dohovoru nariadením sa má uskutočniť v blízkej budúcnosti.

Niektoré záležitosti vylúčené z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia sa však riadia osobitnými pravidlami

- buď na základe medzinárodných dohovorov (najmä Ženevského dohovoru zo 7. júna 1930 o jednotnom zmenkovom práve a Ženevského dohovoru z 19. marca 1931 o jednotnom šekovom práve),
- alebo na základe osobitných ustanovení zákonníka (pozri najmä článok 124 o truste a článok 111 o zmluve o partnerstve).

V neposlednom rade treba poznamenať, že na základe článku 25 nariadenia niektoré medzinárodné dohovory platia aj naďalej. Ide o tieto dohovory:

- Budapešťiansky dohovor z 21. júna 2001 o Zmluve o preprave tovaru po vnútrozemskej vodnej ceste,
- Medzinárodný dohovor o záchrane lodí prijatý v Londýne 28. apríla 1989,
- medzinárodné dohovory o zjednotení niektorých pravidiel pre záležitosti kolízií medzi plavidlami a pomoc a záchranu lodí na mori podpísané v Bruseli 23. septembra 1910 vrátane podpisového protokolu pripojeného k týmto dohovorom.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Uplatňuje sa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (takzvané nariadenie Rím II). V zákonníku medzinárodného práva súkromného sa rozširuje jeho pôsobnosť na záležitosti vylúčené z jeho rozsahu pôsobnosti.

Niektoré záležitosti, na ktoré sa toto nariadenie nevzťahuje, sa však riadia osobitnými pravidlami. To znamená, že záväzok vyplývajúci z činu poškodenia dobrého mena alebo narušenia súkromia a osobných práv sa riadi právom štátu, na ktorého území k udalosti alebo škode došlo alebo by mohlo dôjsť podľa voľby žalobcu, pokiaľ zodpovedná osoba nepreukáže, že nemohla predvídať, že v tomto štáte dôjde ku škode (pozri článok 99 zákonníka MPS).

V neposlednom rade treba poznamenať, že na základe článku 28 nariadenia niektoré medzinárodné dohovory platia aj naďalej. Ide o tieto dohovory:

- Haagsky dohovor zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody,
- Medzinárodný dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre občianskoprávnu právomoc pri kolíziách medzi plavidlami, Medzinárodný dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre trestnoprávnu právomoc pri kolíziách medzi plavidlami a iných mimoriadnych udalostiach na vodnej ceste a Medzinárodný dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre zaistenie námorných lodí, ktoré boli podpísané v Bruseli 10. mája 1952,
- Medzinárodný dohovor o záchrane lodí prijatý v Londýne 28. apríla 1989,
- Dohovor o udeľovaní európskych patentov prijatý v Mníchove 5. októbra 1973,
- Medzinárodný dohovor z 29. mája 1933 o zjednotení niektorých pravidiel pre predbežné zabavenie lietadla,

– medzinárodné dohovory o zjednotení niektorých pravidiel pre záležitosti kolízií medzi plavidlami a pomoc a záchranu lodí na mori podpísané v Bruseli 23. septembra 1910 vrátane podpisového protokolu pripojeného k týmto dohovorom.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Pokiaľ sa v zákonníku MPS neuvádza inak, rozhodným právom v sporoch týkajúcich sa stavu a spôsobilosti je právo štátu, ktorého je osoba štátnym príslušníkom (vnútroštátne právo). Rovnaká zásada platí pre zmeny pohlavia (článok 35b zákonníka MPS).

Pokiaľ ide o spôsobilosť fyzických osôb, v zákonníku medzinárodného práva súkromného sa stanovuje pravidlo čiastočného spätného odkazu v tom zmysle, že sa bude riadiť podľa belgického práva v prípade, že zahraničné právo bude viesť k uplatneniu tohto práva (pozri článok 34 zákonníka MPS).

V súlade so všeobecnou zásadou je rozhodným právom pre určenie mena a priezviska právo štátu, ktorého je dotknutá osoba štátnym príslušníkom (článok 37 § 1 zákonníka MPS), alebo právo jedného zo štátov, ktorého je dotknutá osoba štátnym príslušníkom, ak má viacero štátnych príslušností (článok 37 § 2 zákonníka MPS).

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Ako všeobecné pravidlo na určenie rozhodného práva sa v článku 62 § 1 prvom pododseku zákonníka MPS stanovuje, že určenie a popretie rodičovstva osoby sa riadi právom štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom v čase narodenia dieťaťa alebo, ak je určenie výsledkom dobrovoľného činu, v čase vykonania tohto činu.

Ak sa v určenom práve neustanovuje požiadavka súhlasu v prípade rodičovstva prostredníctvom dobrovoľného činu, požiadavka a podmienky súhlasu, ako aj spôsoby vyjadrenia súhlasu sa stanovujú podľa práva štátu, na ktorého území má dotknutá osoba obvyklý pobyt v čase udelenia súhlasu (článok 62 § 1 druhý pododsek zákonníka MPS).

3.4.2 Adopcia

Podmienky pre osvojenie sa riadia vnútroštátnym právom osvojiteľa alebo spoločným vnútroštátnym právom osvojiteľov. V prípade, že osvojiteľia nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, riadia sa právom v mieste ich obvyklého pobytu alebo, ak to nie je možné, belgickým právom (článok 67 zákonníka MPS). Rozhodným právom pre rôzne vyžadované súhlasy je právo štátu obvyklého pobytu osvojenca. Ak však toto právo nevyžaduje súhlas osvojenca a jeho biologických rodičov alebo právnych zástupcov alebo nepozná inštitút osvojenia, takéto súhlasy sa budú riadiť belgickým právom (články 67 a 68 zákonníka MPS).

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Čo sa týka rozhodného práva v záležitostiach manželstva, v zákonníku sa rozlišuje medzi nasledovným:

1. prísľub manželstva: právo štátu obvyklého pobytu budúcich manželov, alebo, ak to nie je možné, právo štátu, ktorého sú budúci manželia štátnymi príslušníkmi, alebo, ak to nie je možné, belgické právo (článok 45 zákonníka MPS);
2. vznik manželstva: vnútroštátne právo každého z manželov, s možnou výnimkou manželstva medzi osobami rovnakého pohlavia v tom zmysle, že ustanovenia zahraničného práva zakazujúce takéto manželstvo budú vylúčené, ak ktorýkoľvek z manželov je štátnym príslušníkom štátu alebo má obvyklý pobyt na území štátu, ktorého právne predpisy povoľujú takéto manželstvo (článok 46 zákonníka MPS);
3. formality: právo štátu, na ktorého území sa manželstvo uzavrelo (článok 47 zákonníka MPS);
4. účinky manželstva: právo štátu obvyklého pobytu manželov, alebo, ak to nie je možné, právo štátu, ktorého sú manželia štátnymi príslušníkmi, alebo, ak to nie je možné, belgické právo (článok 48 zákonníka MPS).

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Pokiaľ ide o partnerstvá alebo akékoľvek formy spoluzitia, ktoré podliehajú registrácii, v belgickom práve sa rozlišuje medzi vzťahmi, ktoré medzi spoluzijúcimi vytvárajú ekvivalent k manželstvu, a vzťahmi, ktoré medzi spoluzijúcimi nevytvárajú ekvivalent k manželstvu.

V prvom prípade je rozhodným právom to, ktoré sa uplatňuje v záležitostiach manželstva (pozri vyššie). Na druhej strane v prípade vzťahov, ktoré medzi spoluzijúcimi nevytvárajú ekvivalent k manželstvu, je rozhodným právom právo štátu, na ktorého území bol vzťah prvýkrát registrovaný.

Neregistrované vzťahy (spoluzitie druhov) tu nie sú konkrétne riešené.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Pokiaľ ide o rozvod a de facto rozluku, vo všeobecnosti sa uplatňujú pravidlá stanovené v nariadení Rady (EÚ) č. 1259/2010 z 20. decembra 2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku (takzvané nariadenie Rím III). Manželia si môžu vybrať rozhodné právo najneskôr na prvom pojednávaní na súde rozhodujúcim o návrhu na rozvod alebo rozluku.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

V článku 15 nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti sa odkazuje na Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť. V zásade sa určuje právo štátu obvyklého pobytu veriteľa. Existujú však osobitné pravidlá medzi deťmi a rodičmi a voči osobám mladším ako 21 rokov vo vzťahu s osobami inými ako ich rodičmi, ako aj medzi manželmi alebo bývalými manželmi alebo medzi osobami, ktorých manželstvo bolo zrušené. V protokole je stanovená aj možnosť určenia práva.

Okrem toho sa uplatní Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť k deťom z 24. októbra 1956 vo vzťahoch Belgicka so štátom, ktorý je vo veci stranou, ale neratifikoval už uvedený Haagsky protokol z 23. novembra 2007.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Partneri si môžu sami zvoliť právo, ktorým sa budú riadiť ich majetkové vzťahy v manželstve. Táto voľba rozhodného práva je obmedzená: právo štátu prvého miesta obvyklého pobytu partnerov po svadobnom obrade **alebo** vnútroštátne právo jedného z manželov (článok 49 zákonníka MPS).

V prípade absencie voľby rozhodného práva sa majetkové vzťahy v manželstve riadia právom štátu prvého miesta obvyklého pobytu partnerov po svadobnom obrade. Ak sa tieto miesta pobytu nenachádzajú v tom istom štáte, rozhodným právom je právo toho štátu, ktorého sú obaja partneri štátnymi príslušníkmi v čase svadobného obradu. V ostatných prípadoch sa uplatní právo štátu, na ktorého území sa manželstvo uzavrelo (článok 51 zákonníka MPS).

3.7 Závetý a dedičstvo

Uplatňuje sa nariadenie (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve.

3.8 Nehnuteľnosť

Kritérium miesta, kde sa majetok nachádza, sa taktiež používa na určenie rozhodného práva (článok 87 zákonníka MPS).

3.9 Platobná neschopnosť

V záležitostiach bankrotu sa uplatní nariadenie č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní. V tomto nariadení je východiskovým bodom univerzálne primárne konkurzné konanie, na ktoré môže prípadne nadväzovať sekundárne územné konanie.

Posledná aktualizácia: 17/12/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Bulharsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Základné ustanovenia bulharského medzinárodného práva súkromného obsahuje Zákonník medzinárodného práva súkromného (*Kodeks na mezhunarodnoto chastno pravo*) (KMCP). Hlavná zásada, podľa ktorej sa určuje právo rozhodné pre vzťahy v rámci súkromného práva s medzinárodným prvkom je, že takéto vzťahy upravuje právny poriadok štátu, s ktorým sa najužšie spájajú.

V súlade s ústavou sú ratifikované medzinárodné dohody súčasťou vnútroštátneho práva krajiny a sú nadradené pravidlám vyplývajúcim z vnútroštátnych právnych predpisov.

Kolízne normy, ktoré sa uplatňujú v občianskych konaniach, sa takisto nachádzajú v Občianskom súdnom poriadku (*Grazhdanski protsesualen kodeks, GPK*).

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Pozri vyššie.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Pozri vyššie.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Podľa článku 28 KMCP súd overuje medzinárodnú jurisdikciu z vlastného podnetu bez toho, aby o to účastníci konania museli požiadať. Proti rozhodnutiu, ktorým sa určuje existencia alebo neexistencia tejto jurisdikcie, je predmetom predbežného a kasačného odvolania. Súd musí poznať a uplatňovať kolízne normy.

Ak určovanie rozhodného práva závisí od klasifikácie základných prvkov alebo právneho vzťahu, tieto prvky alebo vzťahy sa klasifikujú podľa bulharského práva. Pri hodnotení klasifikácie musí súd zohľadniť medzinárodný prvok vo vzťahoch, ktoré sa urovnávajú.

2.2 Spätný odkaz

V bulharskom medzinárodnom práve súkromnom existuje a využíva sa doktrína spätného a ďalšieho odkazu. Odovzdanie bulharskému právnemu poriadku a prevedenie právnemu poriadku tretej krajiny je neprijateľné vzhľadom na:

1. právny stav právnických osôb a subjektov bez právnej subjektivity;
2. formálne požiadavky pre právne úkony;
3. voľbu rozhodného práva;
4. vyživovaciu povinnosť;
5. zmluvné vzťahy;
6. mimozmluvné vzťahy.

Podľa článku 40 ods. 3 KMPC sa v prípade, že sa prijme spätý a ďalší odkaz, uplatňuje sa bulharské hmotné právo, resp. hmotné právo tretej krajiny.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Ak podľa článku 27 KMPC existovali dôvody na medzinárodnú jurisdikciu, keď sa začalo konanie, táto jurisdikcia sa zachováva aj v prípade, že tieto dôvody v priebehu konania zaniknú. Ak medzinárodná jurisdikcia neexistovala v čase začatia konania, táto jurisdikcia vzniká, ak sa na to vyskytnú dôvody v priebehu konania.

Akákoľvek uplynulá zmena okolností, na základe ktorých sa určuje rozhodné právo, nemá spätnú účinnosť: článok 42 KMCP.

Ak sa zmení miesto majetku po tom, ako bolo preukázané alebo zaniklo vecné právo, rozhodné právo sa mení zodpovedajúcim spôsobom. Podľa článku 66 KMCP v prípade premiestnenia majetku nesmú byť práva nadobudnuté podľa práva štátu, v ktorom sa majetok predtým nachádzal, uplatňované tak, aby došlo k porušeniu práva štátu, do ktorého sa tento majetok premiestnil.

Podľa článku 93 ods. 4 KMCP zmluvné strany sa môžu kedykoľvek dohodnúť na práve, ktorému bude celá zmluva alebo jej časť podliehať, inom ako právo, ktoré predtým upravovalo dotknutú zmluvu.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Zahraničné právne ustanovenia sa neuplatňujú jedine v tom prípade, že dôsledky ich uplatňovania sú zjavne nezlučiteľné s bulharským verejným poriadkom.

Uplatňovaním kolíznych noriem uvedených v Zákonníku medzinárodného práva súkromného nie je dotknuté uplatňovanie kogentných právnych noriem bulharského práva, ktoré sa vzhľadom na ich predmet a účel musia uplatňovať bez ohľadu na prevedenie zahraničnému právu.

Súd môže zohľadňovať kogentné právne normy iného štátu, s ktorým je vzťah úzko spojený, v prípade, že tieto normy sa musia uplatňovať podľa práva štátu, ktorý ich stanovil, bez ohľadu na to, ktoré právo bolo určené ako rozhodné podľa kolíznych noriem zákonníka. Pri rozhodovaní o tom, či sa majú zohľadniť takéto osobitné kogentné právne normy, musí súd zohľadniť povahu týchto noriem a ich predmet a dôsledky ich uplatnenia alebo neuplatnenia. Bulharské súdy majú právomoc v žalobách podaných proti viacerým odporcom, ak existujú dôvody pre právomoc v súvislosti s týmito odporcami. Ak majú bulharské súdy právomoc v jednej zo žalôb podaných navrhovateľom, majú právomoc preskúmať aj zvyšné žaloby.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Súd alebo iný orgán uplatňujúci právo zisťuje obsah cudzieho práva z vlastného podnetu. Súdom môže byť použitý metódy ustanovené v medzinárodných dohodách, vyžiadať si informácie od ministerstva spravodlivosti alebo od iného orgánu a vyžiadať si posudky od znalcov a špecializovaných inštitúcií. Bez ohľadu na uvedené skutočnosti majú účastníci právo predložiť dokumenty preukazujúce obsah ustanovení cudzieho práva, na ktorých zakladajú svoj návrh alebo námietky, alebo inak pomôcť súdu alebo inému orgánu uplatniť právo. Súdom alebo iným orgánom uplatňujúcim právo môže nariadiť, aby účastníci pomohli pri zisťovaní obsahu cudzieho práva.

Cudzie právo sa vykladá a uplatňuje tak, ako sa vykladá a uplatňuje v štáte, ktorý ho vytvoril.

Rozdelenie dôkazného bremena sa určuje podľa hmotného práva, ktoré upravuje dôsledky skutočnosti vyžadujúcej dôkaz.

Ak je jurisdikcia bulharských súdov stanovená na základe dohody medzi účastníkmi sporu, túto jurisdikciu možno preukázať aj bez takejto dohody, ak ju odporca výslovne alebo mlčky prijme prostredníctvom úkonov v samotnom spore.

Bulharské orgány presadzovania práva majú výlučnú právomoc na vynucovanie výkonu, ak má povinnosť, ktorá je predmetom takejto žaloby, plniť osoba s obvyklým pobytom v Bulharsku alebo ak sa predmet žaloby nachádza v Bulharsku.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Túto oblasť upravuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I). Bulharsko je takisto stranou dohovoru z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, [EÚ dohovor 80/934/EHS o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, otvorený na podpis v Ríme 19. júna 1980.](#)

V prípade, že uvedené nariadenie nie je uplatniteľné, uplatňujú sa ustanovenia zákonníka medzinárodného práva súkromného.

Bulharské súdy majú právomoc v žalobách týkajúcich sa zmluvných vzťahov, ak má odporca obvyklé bydlisko, sídlo alebo hlavné miesto podnikania v Bulharsku, ak je navrhovateľ alebo žalobca bulharským štátnym príslušníkom alebo právnickou osobou registrovanou v Bulharsku a ak je miestom plnenia záväzku Bulharsko alebo má odporca hlavné miesto podnikania v Bulharsku.

Zmluvy upravuje právo zvolené stranami.

Ak nie je dohodnuté inak, predpokladá sa, že strany prijali ako uplatniteľné používanie, ktorého si sú vedomé alebo ktorého by si mali byť vedomé a ktoré je všeobecne známe v medzinárodnom obchode a bežne dodržiavané stranami pri zmluvách daného typu v konkrétnom dotknutom obchodnom odvetví.

Podľa vlastnej voľby si strany môžu zvoliť právo uplatniteľné pre celú zmluvu alebo len jej časť.

Ak je predmetom zmluvy vecné právo na nehnuteľný majetok, zmluva sa považuje za najužšie spätú so štátom, v ktorom sa nehnuteľný majetok nachádza. Uzavretie alebo materiálnu platnosť zmluvy alebo samostatného ustanovenia zmluvy upravuje právo štátu, ktoré sa uplatňuje na platnosť zmluvy. Zmluva je platná, ak spĺňa formálne požiadavky stanovené v práve rozhodnom pre zmluvu v súlade so zákonníkom medzinárodného práva súkromného alebo s právom štátu, v ktorom sa zmluva uzatvára. Právo upravujúce zmluvu sa ďalej uplatňuje v súlade s dokazovaním zmluvy v prípade, že toto právo obsahuje pravidlá, z ktorých vyplývajú právne domnienky, alebo iné ustanovenia týkajúce sa dôkazného bremena.

Bulharské súdy majú právomoc v žalobách podaných spotrebiteľom v prípade, ak má odporca obvyklé bydlisko, zákonné sídlo alebo hlavné miesto podnikania v Bulharsku, ak je navrhovateľ alebo žalobca bulharským štátnym príslušníkom alebo právnickou osobou registrovanou v Bulharsku a ak má obvyklé bydlisko v Bulharsku.

Ustanovenia Zákonníka medzinárodného práva súkromného sa neuplatňujú na záväzky vyplývajúce zo zmenky, vlastnej zmenky a šeku.

3.2 Mimo zmluvné záväzky

Túto oblasť upravuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II).

V prípade, že uvedené nariadenie nie je uplatniteľné, uplatňujú sa ustanovenia Zákonníka medzinárodného práva súkromného.

Záväzky vyplývajúce z prečinu alebo trestného činu upravuje právo štátu, na ktorého území vznikla alebo môže vzniknúť priama škoda (*lex loci delicti commissi*). V prípade, že pôvodca prečinu alebo trestného činu a osoba, ktorá utrpela škodu, majú v čase, kedy vznikla škoda, obvyklé bydlisko alebo miesto podnikania v rovnakom štáte, uplatňuje sa právo tohto štátu.

Bez ohľadu na uvedené pravidlá platí, že ak z celkových okolností vyplýva, že prečin alebo trestný čin je zjavne užšie spojený s iným štátom, uplatňuje sa právo tohto iného štátu. Zjavne užšie spojenie sa môže zakladať na predchádzajúcom vzťahu medzi účastníkmi, ako je napríklad zmluva, ktorá je úzko spojená s daným prečinom alebo trestným činom.

Bulharské súdy majú právomoc v žalobách týkajúcich sa škody vzniknutej v dôsledku prečinu alebo trestného činu v prípade, ak má odporca obvyklé bydlisko, sídlo, ak navrhovateľ spĺňa rovnaké podmienky a ak bol čin súvisiaci so škodou spáchaný v Bulharsku alebo ak škoda vznikla v Bulharsku.

Ak vznikne škoda alebo existuje riziko spôsobenia škody chybným výrobkom, povinnosť náhrady upravuje právo štátu, v ktorom má osoba, ktorá utrpela škodu, obvyklé bydlisko.

Záväzky vyplývajúce z nekalej súťaže a obmedzenia hospodárskej súťaže upravuje právo štátu, na ktorého území sú alebo by mohli byť priamo a výrazne dotknuté záujmy konkurentov o vzťahy medzi nimi alebo kolektívne záujmy spotrebiteľov.

Záväzky vyplývajúce z porušenia práv týkajúcich sa osobnosti prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov a z porušenia práv týkajúcich sa ochrany osobných údajov upravuje v závislosti od preferencie osoby, ktorá utrpela škodu, právo štátu, v ktorom má táto osoba obvyklé bydlisko, alebo právo štátu, na ktorého území vznikla škoda, alebo právo štátu v mieste podnikania odporcu.

Záväzky vyplývajúce z poškodenia životného prostredia upravuje právo štátu, na ktorého území vznikla škoda.

Záväzky vyplývajúce z porušenia autorských práv, práv súvisiacich s autorským právom a priemyselných majetkových práv upravuje právo štátu, ktorý sa žiada o ochranu práva (*lex loci protectionis*).

Záväzky vyplývajúce z neoprávneného obohatenia upravuje právo štátu, v ktorom dôjde k obohateniu, s výnimkou toho, ak k neoprávnenému obohateniu dôjde v súvislosti s iným vzťahom medzi účastníkmi (napr. zmluva, ktorá sa úzko spája s neoprávneným obohatením).

Záväzky vyplývajúce z konania za iného bez oprávnenia upravuje právo štátu, v ktorom má dotknutý účastník v čase konania za iného obvyklé bydlisko alebo miesto podnikania. Ak sa záväzok vyplývajúci z konania za iného bez oprávnenia spája s ochranou fyzickej osoby alebo konkrétneho majetku, rozhodným právom je právo štátu, v ktorom sa osoba alebo majetok nachádzali v čase, keď došlo ku konaniu za iného bez oprávnenia. Ak z celkových okolností vyplýva, že konanie za iného bez oprávnenia je zjavne užšie spojené s iným štátom, uplatňuje sa právo tohto iného štátu.

Po tom, ako vznikne záväzok vyplývajúci z mimozmluvného vzťahu, účastníci môžu podriať tento záväzok právu podľa vlastnej voľby.

Právo rozhodné pre záväzky vyplývajúce z mimozmluvného vzťahu upravuje podmienky a rozsah zodpovednosti a osoby, ktoré sú zodpovedné na základe oslobodenia zo zodpovednosti a akýchkoľvek obmedzení a rozdelení zodpovednosti, opatrenia prijaté na zabezpečenie výkonu, druhu ujmy alebo škody, osoby s nárokom na náhradu osobne utrpenej ujmy alebo škody spôsobenej inou osobou, zodpovednosť za ujmu spôsobenú inou osobou, spôsoby, ktorými môže záväzok zaniknúť a dokazovanie záväzkov.

Rozhodné právo neupravuje zodpovednosť štátu a orgánov, ktoré sa riadia verejným právom, vrátane ich úradov a zástupcov za činy, ktoré vykonal v priebehu výkonu svojich právomocí.

Bez ohľadu na rozhodné právo je pri určovaní zodpovednosti potrebné zohľadniť pravidlá bezpečnosti a správania, ktoré platili na mieste a v čase spáchania činu súvisiaceho so škodou.

Právo osôb, ktoré utrpeli ujmu alebo škodu, podniknúť priame kroky proti poisťovateľovi osoby, o ktorej tvrdia, že je zodpovedná, upravuje právo rozhodné pre záväzok vyplývajúci z príslušného mimozmluvného vzťahu.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Spôsobilosť osoby na práva a povinnosti a uzatváranie právnych vzťahov upravuje vnútroštátne právo (*lex patriae*) (právo štátu, ktorého je daná osoba štátnym príslušníkom). Ak z práva rozhodného pre konkrétny vzťah vyplývajú osobitné podmienky, pokiaľ ide o spôsobilosť na práva a povinnosti, uplatňuje sa toto právo. Keď dve osoby prítomné na území rovnakého štátu uzatvoria zmluvu, podľa článku 50 ods. 2 KMCP osoba, ktorá je spôsobilá na práva a povinnosti podľa práva tohto štátu, sa nemôže odvolávať na svoju nespôsobilosť podľa práva iného štátu s výnimkou prípadu, že si druhá strana bola vedomá tejto nespôsobilosti alebo si nebola vedomá tejto nespôsobilosti z dôvodu nedbalosti v čase uzavretia zmluvy. Ustanovenia odseku 2 sa neuplatňujú na žiadne transakcie v rodinných a dedičských vzťahoch ani na transakcie týkajúce sa vecných práv na nehnuteľný majetok nachádzajúci sa v inom štáte, ako je štát miesta vykonania transakcie.

Spôsobilosť osoby vykonávať činnosti obchodnej povahy bez registrácie právnickej osoby určuje právo štátu, kde sa osoba zaregistrovala ako obchodník. Ak sa nevyžaduje registrácia, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom má osoba hlavné miesto podnikania.

Podľa článku 53 KMCP meno osoby a zmenu tohto mena upravuje vnútroštátne právo osoby. Účinok zmeny štátnej príslušnosti na meno určuje právo štátu, ktorého štátnu príslušnosť osoba získala. Ak táto osoba nemá štátnu príslušnosť, účinok zmeny jej obvyklého bydliska určuje právo štátu, v ktorom si osoba zriadi svoje nové obvyklé bydlisko.

Meno a jeho zmenu môže upravovať bulharské právo v prípade, že o to požiada osoba s obvyklým bydliskom v Bulharsku.

Bulharské súdy majú ďalej právomoc vo veciach týkajúcich sa zmeny alebo ochrany mena v prípade, že osoba je štátnym príslušníkom Bulharska alebo má obvyklé bydlisko v Bulharsku, vo veciach týkajúcich sa obmedzenia alebo zbavenia bulharských štátnych príslušníkov spôsobilosti vstupovať do právnych vzťahov a vo veciach týkajúcich sa zrušenia obmedzenia alebo zbavenia bulharských štátnych príslušníkov spôsobilosti vstupovať do právnych vzťahov, ustanoviť poručníctvo alebo opatrovníctvo, oznámiť neprítomnosť alebo úmrtie, ak je osoba umiestnená do poručníctva alebo opatrovníctva bulharského štátneho príslušníka alebo má obvyklé bydlisko v Bulharsku.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Bulharské súdy a iné orgány majú právomoc v konaniach, ktorých predmetom je vznik alebo napadnutie vzťahu medzi rodičom a dieťaťom, ak má odporca obvyklé bydlisko v Bulharsku, ak je navrhovateľ alebo žalobca bulharským štátnym príslušníkom a ak je dieťa alebo rodič, ktorý je účastníkom, bulharským štátnym príslušníkom alebo má obvyklé bydlisko v Bulharsku. Táto právomoc sa ďalej uplatňuje na záležitosti týkajúce sa osobných a vecných vzťahov medzi rodičmi a deťmi a na osvojenie, anulovanie alebo zrušenie osvojenia v prípade, že osvojiteľ, osvojené dieťa alebo jeden z rodičov osvojeného dieťaťa je bulharským štátnym príslušníkom alebo má obvyklé bydlisko v Bulharsku.

Vznik vzťahu medzi rodičom a dieťaťom upravuje právo štátu, ktorého štátnu príslušnosť dieťa získalo v čase narodenia. Rovnaké právo sa uplatňuje na osobné vzťahy medzi rodičmi v čase narodenia. Spätný a ďalší odkaz na právo tretej krajiny sa povoľuje v prípade, ak toto právo pripúšťa vznik vzťahu medzi rodičom dieťaťa a dieťaťom.

3.4.2 Adopcia

Podmienky pre osvojenie upravuje právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojiteľ (alebo osvojiteľa) a osvojené dieťa v čase podania žiadosti o osvojenie. Ak majú tieto osoby rôznu štátnu príslušnosť, uplatňuje sa vnútroštátne právo každej z osôb. V prípade, že je osvojené dieťa bulharským štátnym príslušníkom, je potrebné požiadať o súhlas ministerstva spravodlivosti. Podmienky a postup pre udelenie súhlasu na osvojenie osoby, ktorá je bulharským štátnym príslušníkom, cudzím štátnym príslušníkom sa stanovujú v nariadení ministerstva spravodlivosti. Ak je osvojené dieťa bulharským štátnym príslušníkom, osvojiteľ (či už bulharský, alebo cudzí štátny príslušník), ktorý má obvyklé bydlisko v inom štáte, musí takisto spĺňať podmienky pre osvojenie podľa práva tohto štátu. Účinok osvojenia upravuje spoločné vnútroštátne právo osvojiteľa a osvojeného dieťaťa. Ak osvojiteľ a osvojené dieťa majú rôznu štátnu príslušnosť, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú spoločné obvyklé bydlisko.

Bulharské súdy majú právomoc v žalobách týkajúcich sa vyživovacej povinnosti okrem prípadu, ak má odporca obvyklé bydlisko v Bulharsku, ak je navrhovateľ alebo žalobca bulharským štátnym príslušníkom a ak má osoba oprávnená na poberanie výživného obvyklé bydlisko v Bulharsku.

Vyživovacie povinnosti upravuje právo štátu, v ktorom má osoba oprávnená na poberanie výživného obvyklé bydlisko s výnimkou prípadu, ak je vnútroštátne právo oprávnenej osoby pre ňu výhodnejšie. V takýchto prípadoch sa uplatňuje vnútroštátne právo osoby oprávnenej na poberanie výživného. Ak rozhodné právo nepripúšťa určenie výživného, uplatňuje sa bulharské právo.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Manželstvo v Bulharsku uzatvára matrikár, ak je jeden z budúcich manželov bulharským štátnym príslušníkom alebo má obvyklé bydlisko v Bulharsku.

Manželstvo medzi cudzími štátnymi príslušníkmi môže v Bulharsku uzavrieť konzulárny úradník alebo diplomatický zástupca štátu, z ktorého pochádzajú dotknutí cudzí štátni príslušníci, ak je to prípustné podľa práva tohto štátu. Bulharskí štátni príslušníci v zahraničí môžu uzatvoriť manželstvo pred príslušným úradom zahraničného štátu, ak je to prípustné podľa práva tohto štátu. Manželstvo medzi bulharskými štátnymi príslušníkmi môže uzavrieť konzulárny úradník alebo diplomatický zástupca, ak je to prípustné podľa práva prijímajúceho štátu. Manželstvo medzi bulharským a cudzím štátnym príslušníkom môže uzavrieť konzulárny úradník alebo diplomatický zástupca, ak je to prípustné podľa práva prijímajúceho štátu a vnútroštátneho práva cudzieho štátneho príslušníka. Manželské záležitosti podliehajú súdnej právomoci bulharských súdov, ak je jeden z manželov bulharským štátnym príslušníkom alebo má obvyklé bydlisko v Bulharsku. Formálne požiadavky týkajúce sa manželstva upravuje právo štátu uzavretia manželstva.

Hmotnoprávne požiadavky na vstup do manželstva upravuje pre každého z budúcich manželov právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom bola osoba v čase uzavretia manželstva.

Pokiaľ bulharský štátny príslušník uzatvára manželstvo v zahraničí, oprávnenie uvedené v článku 6 ods. 2 zákona o rodine (*Semeen kodeks*) môže udeliť bulharský diplomatický zástupca alebo konzulárny úradník.

Ak je jeden z manželov bulharským štátnym príslušníkom alebo má obvyklé bydlisko v Bulharsku, manželstvo uzatvára bulharský matrikár a ak z rozhodného cudzieho vnútroštátneho práva vyplýva prekážka zabraňujúca uzavretiu manželstva, ktorá je podľa bulharského práva nezlučiteľná so slobodou uzatvárania manželstva, na túto prekážku sa neprihliada.

Cudzí štátny príslušník alebo osoba bez štátnej príslušnosti musí preukázať bulharskému matrikárovi, že jej vnútroštátne právo uznáva platnosť manželstva uzavretého cudzím kompetentným orgánom a že podľa jej vnútroštátneho práva neexistujú žiadne prekážky zabraňujúce uzavretiu manželstva.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Neexistujú osobitné kolízne normy.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Túto oblasť upravuje nariadenie Rady (EÚ) č. 1259/2010 z 20. decembra 2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku.

V prípade, že uvedené nariadenie nie je uplatniteľné, uplatňujú sa ustanovenia Zákonníka medzinárodného práva súkromného.

Rozvod manželov s rovnakou cudzou štátnou príslušnosťou sa riadi právom štátu, ktorého boli štátnymi príslušníkmi v čase podania návrhu na rozvod.

Rozvod manželov s rozdielnymi cudzími štátnymi príslušnosťami sa riadi právom štátu, v ktorom mali miesto spoločného obvyklého pobytu v čase podania návrhu na rozvod. Ak manželia nemajú miesto spoločného obvyklého pobytu, použije sa bulharské právo.

Ak rozhodné cudzie právo nepripúšťa rozvod a jeden z manželov je bulharským štátnym príslušníkom alebo má obvyklé bydlisko v Bulharsku v čase podania návrhu na rozvod, uplatňuje sa bulharské právo.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Túto oblasť upravuje nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti.

V prípade, že uvedené nariadenie nie je uplatniteľné, uplatňujú sa ustanovenia Zákonníka medzinárodného práva súkromného.

Vyživovacie povinnosti upravuje právo štátu, v ktorom má osoba oprávnená na poberanie výživného obvyklé bydlisko s výnimkou prípadu, ak je vnútroštátne právo oprávnenej osoby pre ňu výhodnejšie. V takýchto prípadoch sa uplatňuje vnútroštátne právo osoby oprávnenej na poberanie výživného. Ak sú osoba oprávnená na poberanie výživného a osoba povinná platiť výživné štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu a osoba povinná platiť výživné má obvyklé bydlisko v tomto štáte, uplatňuje sa spoločné vnútroštátne právo oboch osôb. Ak rozhodné právo nepripúšťa určenie výživného v uvedených situáciách, uplatňuje sa bulharské právo.

Ak vyživovacie povinnosti medzi bývalými manželmi vyplývajú z dôvodu anulovania manželstva alebo z dôvodu rozvodu, rozhodným právom je právo, ktoré sa uplatňuje pri rozvode alebo anulovaní manželstva.

Právo rozhodné pre vyživovaciu povinnosť určuje:

1. či možno požadovať výživné, v akej výške a kto ho môže požadovať;
2. kto môže požadovať výživné a v akej lehote;
3. či možno upraviť výživné a za akých podmienok;
4. dôvody zániku práva na poberanie výživného;
5. povinnosť náhrady osoby povinnej platiť výživné voči orgánu, ktorý platiť výživné namiesto tejto povinnej osoby.

Pri určovaní výšky výživného je potrebné zohľadniť finančné možnosti osoby povinnej platiť výživné a skutočné potreby osoby oprávnenej na poberanie výživného, a to aj v prípade, ak sa v rozhodnom zahraničnom práve stanovuje inak.

Anulovanie manželstva upravuje právo, ktoré sa uplatňovalo na hmotnoprávne požiadavky na uzavretie manželstva.

Podrobnosti o anulovaní a rozvode sa nachádzajú v príslušných témach.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Súd, ktorý má právomoc v záležitostiach týkajúcich sa anulovania alebo rozvodu, má právomoc v záležitostiach týkajúcich sa osobných a vecných vzťahov medzi manželmi.

Na osobné vzťahy medzi manželmi sa uplatňuje ich spoločné vnútroštátne právo. Osobné vzťahy medzi manželmi, ktorí majú rôznu štátnu príslušnosť, upravuje právo štátu, v ktorom majú spoločné obvyklé bydlisko, alebo ak nemajú spoločné obvyklé bydlisko, právo štátu, s ktorým majú obaja manželia najužšie spojenie. Vecné vzťahy medzi manželmi upravuje právo rozhodné pre osobné vzťahy medzi nimi.

3.7 Závetý a dedičstvo

Túto oblasť upravuje nariadenie (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve.

V prípade, že uvedené nariadenie nie je uplatniteľné, uplatňujú sa ustanovenia Zákonníka medzinárodného práva súkromného.

Bulharské súdy a iné úrady majú právomoc v žalobách týkajúcich sa dedenia v prípade, ak mal zosnulý v čase smrti obvyklé bydlisko v Bulharsku alebo bol bulharským štátnym príslušníkom alebo ak sa časť jeho majetku nachádzala v Bulharsku.

Dedenie hnutelného majetku upravuje právo štátu, v ktorom mal zosnulý v čase smrti obvyklé bydlisko. Dedenie nehnuteľného majetku upravuje právo štátu, v ktorom sa majetok nachádza. Zosnulí volia právo štátu, ktorého štátnu príslušnosť mali v čase tejto voľby, ako právo upravujúce dedenie celého ich majetku. Voľba rozhodného práva nesmie ovplyvniť povinný dedičský podiel dedičov určený podľa uvedeného rozhodného práva.

Spôsobilosť osoby poručiť svoj majetok prostredníctvom závetu (spísaním a zrušením) upravuje rozhodné právo pre dedenie. Závet je formálne platný, ak je v súlade s právom štátu, v ktorom bol spísaný alebo ktorého štátnu príslušnosť má závetca v čase spísania závetu alebo v čase smrti alebo kde mal obvyklé bydlisko alebo kde sa nachádzal nehnuteľný majetok, ktorý je predmetom závetu.

Právo rozhodné pre dedenie upravuje čas a miesto začatia dedičského konania, okruh a poradie dedičov, podiely dedičov, ich spôsobilosť dediť, prevzatie záväzkov zosnulého a ich rozdelenie medzi dedičov, prijatie a odmietnutie dedičstva, lehoty na prijatie dedičstva, poručiteľnú časť majetku a podmienky pre materiálnu platnosť závetu. V prípade, že podľa práva rozhodného pre dedičstvo neexistujú žiadni dediči, majetok nachádzajúci sa na území Bulharska pripadá Bulharskému štátu alebo obci.

3.8 Nehnuteľnosti

Túto oblasť upravuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júla 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I).

V prípade, že uvedené nariadenie nie je uplatniteľné, uplatňujú sa ustanovenia Zákonníka medzinárodného práva súkromného.

Záležitosti týkajúce sa nehnuteľného majetku nachádzajúceho sa mimo Bulharska, záležitosti týkajúce sa vymáhania alebo zábezpeky takéhoto majetku a záležitosti týkajúce sa prevodu alebo vzniku vecných práv na tento majetok podliehajú výlučnej súdnej právomoci bulharských súdov.

Držbu, vlastníctvo a iné vecné práva na hnutelný a nehnuteľný majetok upravuje právo štátu, v ktorom sa majetok nachádza (*lex loci rei sitae*). Bez ohľadu na to, či je majetok hnutelný alebo nehnuteľný, a na jeho druh určuje vecné práva rovnaké právo.

Nadobudnutie a zánik vecných práv a práv držby upravuje právo štátu, v ktorom sa majetok nachádzal v čase, keď bol vykonaný úkon alebo keď sa vyskytli okolnosti opodstatňujúce nadobudnutie alebo zánik.

Nadobudnutie, prevod a zánik vecných práv v dopravných prostriedkoch upravuje právo vlajky plavidla, právo štátu, v ktorom je lietadlo registrované alebo právo štátu, v ktorom má prevádzkovateľ železničného vozového parku a pozemných motorových vozidiel miesto podnikania.

3.9 Platobná neschopnosť

Túto oblasť upravuje nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 a od 26. júna 2017 nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní.

Pozri platobnú neschopnosť.

Užitočné webové sídla:

<https://www.justice.government.bg>

<http://www.vss.justice.bg>

<http://www.vks.bg/>

<http://www.vss.justice.bg/page/view/1397>

Posledná aktualizácia: 07/04/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Česká republika

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Ťažiskom vnútroštátnej úpravy kolíznych noriem je zákon č. 91/2012 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

1.2.1 Výber z významných mnohostranných medzinárodných zmlúv upravujúcich rozhodné právo:

1.2.1.1 Priama úprava

Varšavský dohovor o zjednotení niektorých pravidiel o medzinárodnej leteckej doprave, Varšava 1929

Dohovor o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave (CMR), 1956

Guadalajarský dohovor o zjednotení niektorých pravidiel o medzinárodnej leteckej preprave vykonávanej inou osobou ako zmluvným dopravcom, 1961

Viedenský dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti za škody spôsobené jadrovou udalosťou, 1963

Haagsky dohovor o práve použiteľnom na dopravné nehody, 1971

Dohovor o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej preprave cestujúcich a batožiny (CVR), 1973

Dohovor o premlčaní pri medzinárodnej kúpe tovaru, 1974

Dohovor OSN o námornej preprave tovaru, 1978

Viedenský dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru, 1980

Dohovor o medzinárodnej železničnej preprave (COTIF) 1980

Montrealský dohovor o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu, 1999

1.2.2.2 Kolízna úprava

Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa, 1996

Haagsky dohovor o medzinárodnej ochrane dospelých osôb, 2000

Haagsky protokol o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť, 2007 (zmluvnou stranou EÚ ako celok)

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

1.3.1 Výber z významných dvojstranných medzinárodných zmlúv upravujúcich rozhodné právo

Zmluva medzi Československou republikou a Albánskou ľudovou republikou o právnej pomoci v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1959

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federatívnou republikou Juhosláviou o úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1964 (uplatní sa vo vzťahu ku všetkým nástupníckym štátom bývalej Juhoslávie)

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Bulharskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1976

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Mongolskou ľudovou republikou o poskytovaní právnej pomoci a o právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1976

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou o vzájomnej právnej pomoci v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1980

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Zväzom sovietskych socialistických republík o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1982 (uplatní sa vo vzťahu k Ruskej federácii a mnohým iným nástupníckym štátom bývalého ZSSR).

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právnej pomoci v občianskych a trestných veciach, 1982

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Poľskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných, pracovných a trestných veciach, 1987

Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Maďarskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach, 1989

Zmluva o právnej pomoci v občianskych veciach medzi Českou republikou a Rumunskom, 1994

Zmluva medzi Českou republikou a Ukrajinou o právnej pomoci v občianskych veciach, 2001

Zmluva medzi Českou republikou a Republikou Uzbekistan o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych a trestných veciach, 2002

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 23.

Súd zahraničné právo uplatňuje bez návrhu ex offio. Uplatňuje sa tak, ako sa uplatňuje na území, na ktorom platí toto právo. Uplatňujú sa tie jeho ustanovenia, ktoré by sa na území, na ktorom platí toto právo, uplatňovali pre rozhodnutie vo veci, bez ohľadu na ich systematické zaradenie alebo verejnoprávnu povahu, pokiaľ nie sú v rozpore s ustanoveniami českého práva, ktoré sa musia nutne uplatniť.

Obsah cudzieho práva, ktorý sa má uplatniť, sa zisťuje bez návrhu ex offio. Súd alebo orgán verejnej moci, ktorý rozhoduje vo veciach upravených týmto zákonom prijme na jeho zistenie všetky potrebné opatrenia.

2.2 Spätný odkaz

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku vo všeobecnosti upravuje v § 21.

Spätný odkaz sa prijíma s výnimkou pomerov zmluvného a pracovného práva. Ak bolo rozhodné právo zvolené stranami, možno jeho kolízne ustanovenia zohľadniť iba vtedy, ak to vyplýva z dohody strán.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Vo všeobecnosti platí, že príslušný hraničný ukazovateľ sa posudzuje k okamihu, keď došlo k posudzovanej právne významnej skutočnosti. Konkrétne kolízne normy však môžu vykonať stabilizáciu v danom čase – pozri napr. k úprave vecných práv, bod 3.8.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku vo všeobecnosti upravuje tzv. únikovou doložkou § 24.

Právny poriadok, ktorý by sa mal uplatniť podľa zákona o medzinárodnom práve súkromnom, je možné vo veľmi výnimočných prípadoch neuplatňovať, ak pri náležitom odôvodnenom zvážení všetkých okolností veci, a najmä odôvodnenom očakávaní účastníkov, pokiaľ ide o použitie iného právneho poriadku, by sa to zdalo neprímerané a odporujúce rozumnému a spravodlivému usporiadaniu vzťahu účastníkov. Za týchto okolností a ak nie sú dotknuté práva iných osôb, sa uplatňuje právny poriadok, ktorý zodpovedá tomuto usporiadaniu.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 23.

Obsah cudzieho práva, ktorý sa má uplatniť, sa zisťuje bez návrhu ex offio. Súd alebo orgán verejnej moci, ktorý rozhoduje vo veciach upravených týmto zákonom, prijme na jeho zistenie všetky potrebné opatrenia.

Ak súdu alebo orgánu verejnej moci, ktorý rozhoduje vo veciach upravených týmto zákonom, nie je obsah cudzieho práva známy, môže si na jeho zistenie vyžiadať aj vyjadrenie Ministerstva spravodlivosti.

Ak sa v primeranej lehote nepodarí zistiť obsah cudzieho práva, alebo ak je to nemožné, uplatnia sa české právne predpisy.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Úprava zmluvných záväzkov v zákone o medzinárodnom práve súkromnom, je obsiahnutá v § 87 a 89. Obmedzuje sa na tie zmluvné záväzky alebo ich aspekty, ktoré nespádajú do rozsahu pôsobnosti predpisov EÚ alebo medzinárodných zmlúv, iba ak tieto predpisy a zmluvy pripúšťajú úpravu v tomto zákone. Ide teda o zostatkovú úpravu.

Zmluvy sa riadia právnymi predpismi štátu, s ktorými zmluva najviac súvisí, pokiaľ zmluvné strany nezvolili rozhodné právo. Voľba práva musí byť výslovné vyjadrená alebo musí jednoznačne vyplývať z ustanovení zmluvy alebo z okolností prípadu.

Poistné zmluvy sa riadia právnymi predpismi štátu, v ktorom má poistenec svoje obvyklý pobyt. Zmluvné strany si môžu zvoliť rozhodné právo pre poisťnú zmluvu.

V prípade, že ide o poisťnú zmluvu, na ktoré sa vzťahuje nariadenie Rím I, zákon využíva možnosť, ktorú toto nariadenie dáva členským štátom v čl. 7 ods. 3 a umožňuje zmluvným stranám v rozsahu, v ktorom to nariadenie pripúšťa, zvoliť ktorékoľvek rozhodné právo.

Právne vzťahy vzniknuté z jednostranných právnych úkonov sa podľa § 90 zákona riadia právnym poriadkom štátu, v ktorom má ten, kto vykonal jednostranné právne úkony, svoj obvyklý pobyt alebo sídlo v čase, keď právne úkony vykonal, pokiaľ nezvolil použitie iného právneho poriadku.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom, najmä so zreteľom na rozsah pôsobnosti nariadenia Rím II vo svojom § 101 stanovuje kolíznu úpravu len pre mimozmluvné záväzkové vzťahy vyplývajúce z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti vrátane poškodenia dobrého mena. Tieto záväzky sa riadia právnymi predpismi štátu, v ktorom došlo k porušeniu. Dotknutá osoba sa však môže rozhodnúť pre uplatnenie práva štátu, v ktorom a) má dotknutá osoba obvyklý pobyt alebo sídlo, b) má pôvodca porušenia obvyklý pobyt alebo sídlo, alebo c) sa dostavil výsledok úkonov porušovania za predpokladu, že pôvodca toto porušenie mohol predvídať.

Mimozmluvná zodpovednosť je zároveň hmotnoprávne unifikovaná v celom rade uvedených medzinárodných zmlúv v oblasti prepravy, pozri bod 1.2.1.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 29.

Právna subjektivita a svojprávnosť sa riadia, ak sa v zákone nestanovuje inak, právnym poriadkom štátu, v ktorom má osoba obvyklý pobyt. V prípade, že zákon nestanovuje niečo iné, stačí, ak fyzická osoba, ktorá vykonáva právne úkony, je na ne spôsobilá podľa právneho poriadku platného v mieste, v ktorom fyzická osoba právne úkony vykonáva.

Úprava mena fyzickej osoby sa riadi právom štátu, ktorého je štátnym príslušníkom. Táto osoba sa však môže dovolávať uplatnenia právneho poriadku štátu, na ktorého území má obvyklý pobyt. V prípade, že má osoba viacnásobnú štátnu príslušnosť, postupuje sa v súlade s § 28 zákona o medzinárodnom práve súkromnom.

Osobný štatút fyzických osôb je zároveň upravený v celom rade dvojstranných zmlúv o právnej pomoci, ktorými je Česká republika viazaná. Kolízna úprava v týchto zmluvách vychádza väčšinou z kritéria štátnej príslušnosti a uplatňuje sa prednostne pred úpravou v zákone o medzinárodnom práve súkromnom.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Určenie a popretie rodičovstva zákon o medzinárodnom práve súkromnom upravuje v § 54. Riadia sa právnym poriadkom štátu, ktorého štátnu príslušnosť nadobudlo dieťa narodením; ak dieťa získalo narodením viac ako jednu štátnu príslušnosť, rozhoduje sa podľa českého právneho poriadku. Ak je to v záujme dieťaťa, uplatní sa právny poriadok štátu, v ktorom mala matka dieťaťa obvyklý pobyt v čase jeho počatia. Ak má dieťa obvyklý pobyt v Českej republike a je to v jeho záujme, na určenie a popretie rodičovstva sa uplatní český právny poriadok. K platnosti určenia rodičovstva stačí, ak sa tak stane podľa právneho poriadku štátu, v ktorom sa uskutočnilo vyhlásenie o uznaní rodičovstva. Ak v cudzom štáte došlo v súdnom konaní alebo mimosúdne, v súlade s tamojším právnym poriadkom k popretiu rodičovstva a k určeniu rodičovstva inej osoby, stačí to na platnosť určenia rodičovstva tejto osoby. Rozhodné právo pre vzťah medzi rodičmi a deťmi vo veciach výživy sa určí podľa čl. 15 nariadenia o výživnom v spojení s Haagskym protokolom o rozhodnom práve vo veciach vyživovacej povinnosti (2007). V ostatných veciach rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu osoby alebo majetku dieťaťa sa rozhodné právo určí podľa Haagskeho dohovoru o právomoci orgánov, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (1996).

3.4.2 Adopcia

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 61 a 62.

K osvojeniu je potrebné splniť podmienky stanovené právnym poriadkom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojenec, aj štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojiteľ. Ak majú manželja, ktorí si dieťa osvojujú, rôznu štátnu príslušnosť, musia byť splnené podmienky právnych poriadkov oboch manželov určených podľa ich štátnej príslušnosti a právneho poriadku štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojenec. Ak by podľa týchto pravidiel bolo potrebné uplatniť cudzí právny poriadok, ktorý nepovoľuje osvojenie alebo ho pripúšťa len za mimoriadne obťažných okolností, uplatňuje sa český právny poriadok, ak osvojiteľ alebo aspoň jeden z manželov, ktorí si dieťa osvojujú alebo osvojenec majú v Českej republike obvyklý pobyt.

Účinky osvojenia sa riadia právnym poriadkom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú všetci účastníci v čase osvojenia, inak právnym poriadkom štátu, v ktorom majú v čase osvojenia všetci účastníci obvyklý pobyt, inak právnym poriadkom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojenec.

Pre vzťahy medzi osvojencom a osvojiteľom prípadne osvojiteľmi vo veciach rodičovských práv a povinností, výchovy a výživy sa obdobne uplatňuje právny poriadok určený podľa medzinárodných zmlúv uvedených v kolónke 3.4.1 pre vzťah rodič – dieťa.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 48 a 49.

Spôsobilosť osoby uzavrieť manželstvo, ako aj podmienky jeho platnosti sa riadia právom štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom.

Forma uzavretia manželstva sa riadi právnym poriadkom platným v mieste, v ktorom sa manželstvo uzatvára.

Uzavretie manželstva na zastupiteľskom úrade Českej republiky v zahraničí sa riadi českým právnym poriadkom. Štátny príslušník Českej republiky nemôže uzatvoriť manželstvo na zastupiteľskom úrade cudzieho štátu v Českej republike.

Osobné vzťahy manželov sa riadia právnym poriadkom štátu, ktorého sú obaja štátnymi príslušníkmi. Ak sú štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, riadia sa tieto vzťahy právnym poriadkom štátu, v ktorom majú obidvaja manželja obvyklý pobyt, inak českým právnym poriadkom.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom v § 67 upravuje rozhodné právo pre registrované partnerstvo a obdobné vzťahy a ich účinky, spôsobilosť na ich uzavretie, spôsob uzatvorenia a ich zrušenia, neplatnosť a neexistenciu a pre úpravu osobných a majetkových pomerov partnerov.

Všetky tieto otázky sa riadia právnym poriadkom štátu, v ktorom sa registrované partnerstvo alebo podobný vzťah uzatvára alebo uzavrelo.

Kolízna úprava nezosobášeného spoluzitia sa v českom práve nenachádza.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom v § 50 upravuje rozhodné právo pre rozvod a vyhlásenie manželstva za neplatné alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je. Česká republika sa nezúčastňuje na posilnenej spolupráci v oblasti rozhodného práva vo veciach rozvodu a rozluky a nie je tak viazaná nariadením Rady EÚ č. 1259/2010.

Rozvod manželstva sa riadi právnym poriadkom štátu, ktorým sa riadia osobné vzťahy manželov v čase začatia konania. (Osobné vzťahy manželov sa riadia právnym poriadkom štátu, ktorého sú obaja štátnymi príslušníkmi. Ak sú štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, riadia sa tieto vzťahy právnym poriadkom štátu, v ktorom majú obidvaja manželia obvyklý pobyt, inak českým právnym poriadkom.) Ak by bolo podľa tejto kolíznej normy potrebné použiť cudzí právny poriadok, ktorý nepovoľuje rozvod alebo ho pripúšťa len za mimoriadne obťažných okolností, uplatňuje sa český právny poriadok, ak je aspoň jeden z manželov štátnym príslušníkom Českej republiky alebo aspoň jeden z manželov má v Českej republike obvyklý pobyt.

Pri vyhlásení manželstva za neplatné alebo pri určení, či tu manželstvo je alebo nie je, sa spôsobilosť uzavrieť manželstvo a forma uzavretia posudzujú podľa právnych poriadkov rozhodných pre ne v čase uzavretia manželstva.

Kolízna úprava rozluky sa v českom práve nenachádza.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Vyživovacia povinnosť medzi manželmi a bývalými manželmi sa riadi právnym poriadkom určeným podľa čl. 15 nariadenia o výživnom v spojení s Haagskym protokolom o rozhodnom práve vo veciach vyživovacej povinnosti (2007).

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Od 29. 1. 2019 nahradí kolízne normy pre oblasť manželského majetkového práva teraz obsiahnuté v zákone o medzinárodnom práve súkromnom nariadenie Rady 2016/1103 z 24. 6. 2016, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov. Nariadenie sa uplatní na súdne konania, ktoré sa začali po 29.1.2019 a na dohody uzavreté po 29.1.2019.

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 49. Majetkové vzťahy medzi manželmi sa riadia právnym poriadkom štátu, v ktorom majú obidvaja manželia obvyklý pobyt; inak právnym poriadkom štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi; inak českým právnym poriadkom.

Dohodnutá úprava manželského majetkového práva sa riadi právnym poriadkom, ktorý bol v čase dojednávania úpravy rozhodný pre majetkové vzťahy manželov. Inak aj pre dohodnutú úpravu manželského majetkového práva sa manželia môžu dohodnúť, že sa ich majetkové vzťahy budú riadiť buď právnym poriadkom štátu, ktorého je jeden z manželov štátnym príslušníkom, alebo v ktorom má jeden z manželov obvyklý pobyt, alebo právnym poriadkom štátu, v ktorom sa nehnuteľný majetok nachádza, ak ide o tento nehnuteľný majetok, alebo českým právnym poriadkom. O dohode sa musí vyhotoviť notárska zápisnica alebo podobná listina v prípade, že sa dohoda uzatvára v cudzine.

3.7 Závety a dedičstvo

Rozhodné právo vo vzťahu k dedičstvu osôb, ktoré zomreli 17. augusta 2015 alebo neskôr, upravuje nariadenie o dedičstve č. 650/2012.

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 76 a 77. Táto úprava sa uplatňuje vo vzťahu k dedičstvu osôb, ktoré zomreli 16. augusta 2015 (v prípade, že rozhodné právo neupravuje odlišne dvojstranná medzinárodná zmluva).

Dedičské právne vzťahy sa podľa úpravy v zákone o medzinárodnom práve súkromnom riadia právnym poriadkom štátu, v ktorom mal poručiteľ obvyklý pobyt v čase smrti. Ak bol poručiteľ štátnym príslušníkom Českej republiky a aspoň jeden z dedičov má v Českej republike obvyklý pobyt, uplatní sa český právny poriadok.

Spôsobilosť zriadiť alebo zrušiť závet, ako aj účinky vôle a jej prejavu, sa riadia právnym poriadkom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je poručiteľ v čase prejavu vôle alebo v ktorom má v tom čase svoj obvyklý pobyt. Rovnako určený právny poriadok je rozhodný pre spôsobilosť zriadiť a zrušiť iné druhy právnych úkonov nakladania s majetkom pre prípad smrti a aj na určenie, ktoré ďalšie druhy právnych úkonov pre prípad smrti sú prípustné.

Závet je platný z hľadiska formy, ak je forma v súlade s právnym poriadkom štátu, a) ktorého štátnym príslušníkom bol poručiteľ v čase prejavu vôle alebo v čase svojho úmrtia, b) na území ktorého bol závet urobený, c) v ktorom mal poručiteľ v čase prejavu vôle alebo v čase svojho úmrtia obvyklý pobyt, d) ktorý sa má použiť pre dedičské právne vzťahy, alebo by sa na ne mal vzťahovať v čase spisania závetu, alebo e) v ktorom sa nachádza nehnuteľná vec, pokiaľ ide o túto nehnuteľnú vec. Tieto pravidlá platia aj o forme zrušenia závetu. Tieto pravidlá sa uplatňujú aj pre formu dedičskej zmluvy a iného právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti analogicky s tým, že poručiteľom je jedna zo strán dedičskej zmluvy. Platí to aj o forme zrušenia dedičskej zmluvy a iného právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti.

Poručiteľ môže vo svojom závete určiť, že sa namiesto inak rozhodného práva budú dedičské právne vzťahy riadiť právnym poriadkom štátu, v ktorom má poručiteľ v čase spisania závetu obvyklý pobyt, a to aj pre nehnuteľné dedičstvo, alebo môže ustanoviť, že dedičské právne vzťahy, a to aj pre nehnuteľné dedičstvo, sa budú riadiť právnym poriadkom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je v čase spisania závetu. Strany dedičskej zmluvy môžu pre dedičské právne vzťahy zvoliť jeden z týchto právnych poriadkov, pričom poručiteľom je jedna zo strán dedičskej zmluvy. To platí aj pre iné právne úkony nakladania s majetkom pre prípad smrti primerane.

Podľa nariadenia o dedičstve platí, že pokiaľ podľa rozhodného práva o dedení podľa tohto nariadenia neexistuje pre nejakú časť majetku žiaden dedič, oprávnený dedič stanovený právnym úkonom nakladania s majetkom pre prípad smrti, ani žiadna fyzická osoba oprávnená dediť zo zákona, uplatňovanie takto určeného práva nebráni právu členského štátu alebo orgánu určeného členským štátom na tento účel, ujať sa podľa svojho práva vlastníctva majetku z dedičstva nachádzajúceho sa na jeho území, ak majú veritelia právo nárokovať si uspokojenie svojich pohľadávok z majetku, ktorý je predmetom dedičstva. České právo túto problematiku upravuje v § 1634 Občianskeho zákonníka. Podľa neho platí, že ak žiaden dedič nededí ani podľa zákonnej dedičskej postupnosti, pripadá dedičstvo štátu a na štát sa hľadí, ako by bol zákonným dedičom. Voči iným osobám má štát rovnaké postavenie ako dedič, ktorý požíva výhradu súpisu. Podľa § 78 zákona o medzinárodnom práve súkromnom platí, že poručiteľove veci a práva nachádzajúce sa na území Českej republiky pripadnú Českej republike, ak neexistuje dedič; rozhodnutie o tom patrí do právomoci českých súdov. Za dediča sa nepovažuje štát alebo iný územný útvar alebo pre tieto prípady existujúce inštitúcie, iba ak by boli dedičom ustanoveným v závete.

3.8 Nehnuteľnosti

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 69 až 79.

Všeobecné pravidlo je také, že vecné práva k nehnuteľným veciam, ako aj k hmotným huteľným veciam sa riadia právnym poriadkom miesta, kde je vec.

Podľa tohto právneho poriadku sa tiež určuje, či je vec nehnuteľná alebo huteľná. Pre vybrané veci a pre určité aspekty vecných práv však zákon obsahuje osobitné kolízne normy – pozri nižšie:

Vecné práva k plavidlám a lietadlám, ktoré sa zapisujú do verejného registra, ich vznik a zánik sa riadi právnym poriadkom štátu, v ktorého právomoci sa takýto register vedie.

Vznik a zánik vecného práva k hmotným huteľným veciam sa riadi právnym poriadkom miesta, kde bola vec v čase, keď nastala skutočnosť, ktorá zakladá vznik alebo zánik tohto práva.

Vznik a zánik vlastníckeho práva k hmotným huteľným veciam, ktoré sa prevádzajú na základe zmluvy, sa riadi právom, ktorým sa riadi zmluva, ktorá je základom pre vznik alebo zánik vlastníckeho práva.

Ak právne konanie, ktoré má byť základom pre vznik a zánik vecných práv k hmotným huteľným veciam, bolo urobené po začatí prepravy takejto veci počas trvania prepravy, riadi sa tento vznik a zánik právnym poriadkom miesta, odkiaľ bola vec odoslaná. Ak sa však vznik a zánik vecného práva k týmto veciam uskutočňuje nakladaním s cenným papierom, ktorý je nutné predložiť na účely vydania veci a nakladania s ňou, uplatňuje sa právny poriadok miesta, v ktorom je cenný papier v čase nakladania s ním.

Ustanovenia o zápisoch do verejných kníh a podobných zoznamov platné v mieste, kde sa nehuteľná alebo huteľná vec nachádza, sa použijú aj vtedy, ak sa právny dôvod vzniku, zániku, obmedzenia alebo prevodu zapisovaného práva posudzuje podľa iného právneho poriadku.

Vydržanie sa riadi právnym poriadkom platným v mieste, kde bola vec na začiatku vydržacej doby. Vydržateľ sa však môže dovolať právneho poriadku štátu, na území ktorého sa vydržanie vykonalo, ak od času, keď sa vec dostala do tohto štátu, sú podľa právneho poriadku tohto štátu splnené všetky podmienky vydržania.

3.9 Platobná neschopnosť

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom túto problematiku upravuje v § 111. Platí, že okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje nariadenie o insolvenčnom konaní, sa uplatňujú kolízne ustanovenia nariadenia primerane.

Posledná aktualizácia: 31/03/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Nemecko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

V rokoch 2007 až 2016 EÚ kodifikovala kolízne normy v dôležitých oblastiach súkromného práva vo forme nariadení [najmä nariadenia (ES) č. 593/2008 („nariadenie Rím I“), nariadenia (ES) č. 864/2007 („nariadenie Rím II“) a nariadenia (ES) č. 650/2012 („nariadenie o dedičských veciach“)]. Prehľad je dostupný v sprievodcovi „Justičná spolupráca v občianskych veciach v Európskej únii“ (https://e-justice.europa.eu/content_ejn_s_publications-287-sk.do). Rozsah autonómnych kolíznych noriem Nemecka sa následne zúžil.

Základným prameňom nemeckých vnútroštátnych kolíznych noriem (alebo medzinárodného práva súkromného) je úvodný zákon k Občianskemu zákonníku (*Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche – EGBGB*), najmä jeho § 3 až § 48. Podľa § 3 EGBGB však majú ustanovenia právnych predpisov EÚ a medzinárodných dohôrov v ich rozsahu pôsobnosti prednosť pred ustanoveniami tohto zákona.

Nemecké právo obsahuje samostatné kolízne normy aj v iných predpisoch ako v EGBGB, napríklad v konkurznom poriadku (*Insolvenzordnung – InsO*).

V oblastiach, ktoré nie sú upravené zákonom, napríklad v otázkach medzinárodného práva obchodných spoločností, určujú rozhodné právo súdy.

Úvahy v bode 2 sa obmedzujú predovšetkým na vnútroštátne nemecké kolízne normy.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

V časti B spolkového vestníka (*Bundesgesetzblatt*, on-line objednávky prostredníctvom <https://www.bgbl.de/>) sa nachádza zoznam všetkých mnohostranných dohôd, ku ktorým Nemecko pristúpilo a ratifikovalo ich. Tento zoznam mnohostranných štátnych zmlúv zahŕňa aj zmluvy obsahujúce zjednotené kolízne normy.

Podnet k uzavretiu mnohostranných dohôrov tohto druhu často prichádza od medzinárodných organizácií. V tejto súvislosti treba vyzdvihnúť najmä Haagsku konferenciu medzinárodného práva súkromného (www.hcch.net <https://www.hcch.net/de/home/>), ktorej je Nemecko dlhodobým členom.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Kolízne normy sa ojedinele vyskytujú aj v dvojstranných medzištátnych zmluvách. Zoznam dohôd Nemecka s inými štátmi sa nachádza v časti B spolkového vestníka (pozri bod 1.2).

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Kolízne právo nemá význam iba v súdnych sporoch. Obchodní partneri v rôznych štátoch musia bez ohľadu na akýkoľvek budúci právny spor vedieť, ktorým právom sa bude riadiť ich zmluva. Toto právo určuje ich práva a povinnosti. Vodiči cestujúci na dovolenku do iných štátov musia vedieť, ktorému právu budú podliehať, ak tam spôsobia dopravnú nehodu. Toto právo určuje povahu a rozsah náhrady škody.

Ak bol nemecký súd požiadaný, aby vyriešil spor za okolností, ktoré poukazujú na spojitosť s právom iného štátu, musí určiť rozhodné právo odkazom na nemecké kolízne normy. Nemeckí sudcovia musia poznať normy nemeckého kolízneho práva. Musia ich uplatňovať z úradnej moci.

2.2 Spätný odkaz

Ak je podľa nemeckých kolíznych noriem možné použiť rozhodné právo iného štátu, ale právo tohto štátu odkazuje na právo ďalšieho štátu, nemecké právo to v zásade uznáva podľa § 4 ods. 1 prvej vety EGBGB, s výhradou osobitných ustanovení právnych aktov EÚ alebo medzinárodných dohôrov. Ak sa v zahraničnom práve späť odkazuje na nemecké právo, musia byť uplatnené nemecké hmotnoprávne ustanovenia (§ 4 ods. 1 druhá veta EGBGB).

V prípadoch, keď nemecké kolízne právo umožňuje stranám voľbu rozhodného práva, podľa § 4 ods. 2 EGBGB sa táto voľba vzťahuje iba na hmotnoprávne ustanovenia.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Zmena rozhodného práva (v prípade „nevyliešených“ skutkových podstát) je v nemeckom práve známym javom. Napríklad vecné práva sa obvykle posudzujú podľa práva v mieste, na ktorom sa daná vec nachádza, takže ak sa zmení jej miesto, na vec sa môže vzťahovať iné právo.

Zmena kolízneho faktora sa však uznáva aj v iných oblastiach práva, napríklad pri zmene štátnej príslušnosti.

K zmene rozhodného práva však nemôže dôjsť, ak kolízna norma stanovuje určitý časový okamih kolízneho faktora. Napríklad na určenie toho, ktoré dedičské právo sa má uplatniť, sa v prípade osôb, ktoré zomreli 17. augusta 2015 alebo po tomto dátume, v budúcnosti uvádza odkaz na obvyklý pobyt zväzcu v čase smrti (pozri bod 3.7).

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

V § 6 EGBGB je zakotvená nemecká výhrada týkajúca sa verejného poriadku, podľa ktorej sa zahraničné právne ustanovenia nesmú uplatňovať v prípade, ak by ich uplatnenie bolo zjavne nezlučiteľné so základnými zásadami nemeckého práva. Pod pojmom „základné zásady“ sa rozumie, že musí ísť o základné zásady spravodlivosti. Všeobecne to znamená závažné porušenia základných práv zaručených v nemeckej ústave. Pre uplatniteľnosť výhrady verejného poriadku je dôležité aj to, že skutková podstata poukazuje na vnútroštátnu súvislosť; iba vtedy môže byť nemecké právo aktívne príslušným právom. Aj v týchto prípadoch musia byť v prvom rade zohľadnené prípadné osobitné normy, najmä normy stanovené v prednostných právnych nástrojoch

EÚ (pozri najmä článok 21 nariadenia Rím I a článok 26 nariadenia Rím II a článok 35 nariadenia EÚ o dedičských veciach). Ďalšia výnimka uplatňovania kolíznych noriem platí v prípade imperatívnych noriem. Imperatívnymi normami sa povinne uplatňujú vnútroštátne normy, keďže dodržiavanie týchto ustanovení krajina považuje za nevyhnutné na ochranu svojho verejného záujmu, najmä svojej politickej, spoločenskej alebo hospodárskej organizácie). Imperatívne normy majú najväčší význam v otázkach zmluvných a mimozmluvných záväzkov. Existujú k tomu osobitné ustanovenia v prednostných právnych nástrojoch EÚ (pozri najmä článok 9 nariadenia Rím I, ktorý obsahuje právnu definíciu, a článok 16 nariadenia Rím II) alebo medzinárodných dohovoroch.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Nemeckí sudcovia musia uplatňovať kolízne normy nielen z úradnej moci, ale podľa § 293 Občianskeho súdneho poriadku (*Zivilprozessordnung – ZPO*) sú povinní určiť po náležitom uvážení aj obsah uplatniteľného zahraničného rozhodného práva. Súd sa nesmie obmedziť iba na oboznámenie sa s textom zahraničných zákonov, ale musí zistiť aj ich použitie v právnej vede a judikatúre. To mu má umožniť uplatňovať zahraničné právo spôsobom, akým by ho uplatnil sudca príslušnej krajiny.

Na účel zistenia obsahu zahraničného práva môže sudca použiť všetky zdroje poznatkov, ku ktorým má prístup.

Jedným zo zdrojov informácií pre zmluvné štáty je Európsky dohovor o informáciách o cudzom práve, ktorý bol prijatý 7. júna 1968 v Londýne. Žiadosť sa musí prostredníctvom príslušného príjemcu/sprostredkujúceho orgánu smerovať na príslušný úrad daného zahraničného štátu.

Namiesto žiadosti o právne informácie podľa európskeho dohovoru prijatého v Londýne si môže sudca zadovážiť právne stanovisko znalca, ak má znalec aj znalosti o praktickom uplatňovaní zahraničného práva.

V prípade jednoduchých otázok môže za určitých okolností postačovať na účel zistenia obsahu zahraničného práva aj informácia kontaktného miesta Európskej justičnej siete v občianskoprávných a obchodných veciach alebo vlastná rešerš sudcu k zahraničnému právu.

Pri určovaní zahraničného práva môže sudca využiť súčinnosť strán, nie je však skutočnosťami, ktoré uvedú, viazaný. Môže teda z úradnej moci využiť všetky zdroje poznatkov bez toho, aby bol viazaný dôkazmi, ktoré strany predložili.

Pokiaľ nie je napriek preukázanému úsiliu výnimočne možné obsah zahraničného práva stanoviť, použije sa ako náhradná možnosť nemecké právo.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

V prípade medzinárodných kúpnych zmlúv sa prednostne zohľadňuje Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru ako medzinárodný dohovor, ktorý automaticky platí medzi podnikmi z ktoréhokoľvek vysokého počtu zmluvných štátov, pokiaľ to strany dostatočne jasne nevyvúčia, napr. uvedením textu „s vylúčením Dohovoru OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru“.

V prípade všetkých ostatných záväzkových zmlúv, ktoré boli uzatvorené od 17. decembra 2009, sa otázka rozhodného práva v zásade riadi podľa nariadenia Rím I, pokiaľ zmluva výnimočne nie je mimo oblasti uplatnenia nariadenia, ako napr. čisto vecnoprávna zmluva. Ďalej sa uplatňujú aj § 46b až 46d EGBGB.

Do 17. decembra 2009 platila stará verzia § 27 a nasl. EGBGB. Zakladala sa na rímskom dohovore o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky z roku 1980. Zrušila sa s účinnosťou od 17. decembra 2009, ale stále sa uplatňuje na zmluvy uzatvorené pred týmto dátumom.

Pre určité poisťné zmluvy, ktoré boli uzatvorené pred 17. decembrom 2009, sú v § 7 až 14 úvodného zákona o poisťných zmluvách (*Einführungsgesetz zum Versicherungsvertragsgesetz – EGVVG*) v znení platnom do 16. decembra 2009 zahrnuté osobitné kolízne normy.

3.2 Mimozmluvné záväzky

V oblasti mimozmluvných záväzkov sa od 11. januára 2009 rozhodné právo stanovuje v zásade podľa nariadenia Rím II doplneného § 46a EGBGB.

Pre prípady, ktoré nie sú v nariadení zahrnuté, ako napríklad porušenia práv na ochranu osobnosti (*Persönlichkeitsrecht*), existujú v nemeckom práve osobitné kolízne normy; tieto normy sú upravené v § 38 až 42 EGBGB.

V § 38 EGBGB sú stanovené diferencované pravidlá týkajúce sa určenia práva, ktoré sa má uplatniť pri nárokoch založených na neoprávnenom obohatení. Podľa § 39 EGBGB sa zákonné nároky vyplývajúce z plnenia transakcií tretími stranami riadia právom štátu, v ktorom sa transakcia uskutočnila. Osobitné pravidlo existuje pre vyrovnanie dlhu tretej strany.

Podľa § 40 EGBGB sa nároky na náhradu škody v dôsledku protiprávneho konania v zásade riadia právom miesta udalosti (*Recht des Handlungsorts*), pričom poškodený môže alternatívne určiť ako uplatniteľné právo miesta vzniku škody (*Recht des Schadenseintritts*).

V § 42 EGBGB je stanovené, že strany si môžu vo všetkých prípadoch zvoliť právo, ktoré sa má uplatniť, po danej skutočnosti.

Podľa § 41 EGBGB sa rozhodné právo môže nahradiť aj právom, ktoré je z hľadiska konkrétnych okolností podstatne užšie spojené so skutkovou podstatou.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Podľa nemeckého kolízneho práva sa právne otázky týkajúce sa právneho postavenia fyzických osôb riadia právnym poriadkom štátu, ktorého je príslušná osoba štátnym príslušníkom (*Heimatrecht*). To sa v zásade vzťahuje na právo nosiť meno (podrobnosti sú uvedené v § 10 EGBGB) a na otázku právnej spôsobilosti a spôsobilosti na právne úkony fyzických osôb (§ 7 EGBGB).

Pre prípad, že osoba má viac ako jednu štátnu príslušnosť (*Mehrstaater*), je v § 5 ods. 1 prvej vety EGBGB stanovené, že sa musí uviesť odkaz na štátnu príslušnosť, ktorá je známa ako aktívna štátna príslušnosť, t. j. štátna príslušnosť k štátu, s ktorým je osoba s viacnásobným občianstvom najužšie spojená. Naopak, ak má osoba so štátnou príslušnosťou k viacerým štátom aj nemeckú štátnu príslušnosť, potom sa podľa § 5 ods. 1 druhej vety uplatňuje iba táto štátna príslušnosť.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Podľa § 19 EGBGB rodičovstvo vo vzťahu k dieťaťu podlieha v prvom rade právu štátu, v ktorom má dieťa obvyklé miesto pobytu. O rodičovstve možno vo vzťahu ku každému rodičovi rozhodnúť aj na základe práva štátnej príslušnosti rodiča. Ak je matka vydatá, vo veciach stanovenia rodičovstva (*Ehewirkungsstatut*) môže nadobudnúť význam aj jej rodinné právo (§ 14 EGBGB), ktoré sa na matku vzťahovalo v čase narodenia dieťaťa. Na deti narodené pred 1. júlom 1998 sa vzťahuje odlišná úprava.

Podľa § 20 EGBGB sa otázky popretia rodičovstva všeobecne riadia právom, na základe ktorého vznikli okolnosti rodičovstva, a ak vec popretia predložilo dieťa, právom miesta, v ktorom má dieťa obvyklé miesto pobytu.

3.4.2 Adopcia

Od 31. marca 2020 je osvojenie dieťaťa v Nemecku predmetom nemeckého práva. V opačnom prípade ju upravuje právo štátu, v ktorom má osvojené dieťa zvyčajné bydlisko v čase osvojenia (nová verzia § 22 ods. 1 EGBGB). Postupy osvojenia uzatvorené pred 31. marcom 2020 podliehajú medzinárodnému právnemu súkromnému, ktoré sa dovtedy uplatňovalo, t. j. osvojenie upravuje právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom bol osvojiteľ v čase osvojenia (stará verzia § 22 ods. 1 prvá veta EGBGB). Osvojenie jedným alebo oboma manželmi podlieha právu, ktorým sa riadia všeobecné účinky manželstva (stará verzia § 22 ods. 1 druhá veta EGBGB).

Uznanie a stanovenie účinnosti zahraničných osvojení sa riadi zákonom o účinkoch osvojení podľa zahraničného práva (*Gesetz über Wirkungen der Annahme als Kind nach ausländischem Recht*) [účinnosť zákona o osvojeniach (*Adoptionswirkungsgesetz – AdWirkG*)].

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Tieto úvahy sa týkajú len manželstiev osôb opačného pohlavia. Pre manželstvá osôb rovnakého pohlavia pozri bod 3.5.2.

Podľa § 13 EGBGB sú podmienky na uzavretie manželstva upravované právom štátu, ktorého je zasnúbená osoba štátnym príslušníkom. Za osobitých okolností sa však výnimočne môže uplatniť nemecké právo.

V Nemecku je možné uzavrieť manželstvo iba v prítomnosti matrikára alebo výnimočne osoby, ktorá je na tento úkon osobitne poverená cudzím štátom (§ 13 ods. 4 druhá veta EGBGB).

Ak všeobecné právne dôsledky manželstva nepatria do oblasti pôsobnosti nariadenia Rady (EÚ) 2016/1103, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov (nariadenie EÚ o majetkových režimoch manželov), uplatňuje sa na ne právo zvolené manželmi (§ 14 ods. 1 EGBGB).

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Manželstvo osôb rovnakého pohlavia a registrované partnerstvo (*eingetragene Lebenspartnerschaften*) sa riadia podľa § 17b EGBGB. Podľa tohto článku sa uzavretie a zánik registrovaného partnerstva, ako aj akékoľvek všeobecné právne dôsledky, ktoré nepatria do oblasti pôsobnosti nariadenia Rady (EÚ) 2016/1104, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových dôsledkov registrovaných partnerstiev (nariadenie EÚ o majetku registrovaných partnerov), upravuje právo krajiny, v ktorej je partnerstvo registrované (§ 17b ods. 1 prvá veta EGBGB). To isté platí aj v prípade, že manželia sú rovnakého pohlavia alebo aspoň jeden manžel nie je ani ženského, ani mužského pohlavia (§ 17b ods. 4 prvá veta EGBGB). Od 1. októbra 2017 už nie je možné uzavrieť v Nemecku registrované partnerstvo [§ 3 ods. 3 zákona zavádzajúceho právo na manželstvo párov rovnakého pohlavia (*Eheöffnungsgesetz*)], a preto je § 17b ods. 1 prvá veta EGBGB v súvislosti s uzavretím partnerstva mimoriadne zriedkavým prípadom nemeckej kolíznej normy upravujúcej právny vzťah, ktoré môže vzniknúť iba v zahraničí.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Na rozvod sa od 21. júna 2012 uplatňuje právo podľa nariadenia Rady (EÚ) č. 1259/2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku (nariadenie Rím III). Platí aj vtedy, ak je právo, ktoré je podľa tohto nariadenia rozhodné, právom štátu, ktorý sa nezúčastňuje na posilnenej spolupráci (článok 4 nariadenia Rím III). V prípade manželstiev osôb opačného pohlavia rozvod a rozluku takisto upravuje nariadenie Rím III (§ 17b ods. 4 prvá veta EGBGB).

Doplňkovo sa uplatňujú § 17 a 17a EGBGB.

V Nemecku môže manželstvo rozviesť iba súd (§ 17 ods. 3 EGBGB).

Podľa § 17 ods. 4 EGBGB je právo vzťahujúce sa na vyrovnanie zaopatrenia takisto určené právom vzťahujúcim sa na rozvod (štátut rozvodu). Za určitých okolností, keď v zahraničnom práve nie je známe vyrovnanie zaopatrenia, za určitých podmienok sa alternatívne uplatní podľa nemeckého práva, ak o to strany požiadajú.

Vecnými ustanoveniami nemeckého práva sa riadi právomoc užívať byt a zariadenie domácnosti manželov, ktoré sa nachádzajú v Nemecku (§ 17a EGBGB).

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Otázka, ktoré právo je rozhodné pre nároky na výživné medzi príbuznými alebo medzi manželmi, sa od 18. júna 2011 riadi podľa Haagskeho protokolu z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť. Ten sa podľa svojho článku 2 uplatňuje univerzálne, t. j. aj vtedy, ak je právo, ktoré je podľa jeho pravidiel rozhodné, právom štátu, ktorý nie je stranou protokolu. Doterajšie nemecké úpravy v EGBGB boli preto zrušené.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Majetkové dôsledky manželstva upravuje nariadenie EÚ o majetkovom režime manželov. Takisto sa uplatňuje pri manželstvách osôb rovnakého pohlavia (§ 17 ods. 4 druhá veta EGBGB). Nariadenie EÚ o majetkovom režime manželov uprednostňuje autonómnosť strán: budúci manželia si môžu zvoliť právo rozhodné pre ich majetkový režim manželov (článok 22 ods. 1 nariadenia EÚ o majetkovom režime manželov). Ak medzi stranami nedošlo k dohode, kolíznym faktorom je miesto bydliska manželov alebo prípadne ich štátna príslušnosť alebo štát, s ktorým majú spoločne najužšie spojenie (článok 26 nariadenia EÚ o majetkovom režime manželov).

Z dôvodu dátumu svojho uplatňovania (30. január 2019) sa nariadenie EÚ o majetku registrovaných partnerov nevzťahuje na partnerstvá uzavreté v Nemecku, keďže od 1. októbra 2017 už nie je podľa nemeckého práva možné uzavrieť registrované partnerstvo (pozri bod 3.5.2). Podľa nariadenia EÚ o majetku registrovaných partnerov je voľba strán takisto hlavným kolíznym faktorom (článok 22 ods. 1 nariadenia EÚ o majetku registrovaných partnerov). Ak nedošlo k dohode o voľbe rozhodného práva, rozhodujúcim právom pre majetkové dôsledky registrovaných partnerstiev je právo štátu, podľa práva ktorého bolo registrované partnerstvo uzavreté (článok 26 ods. 1 nariadenia EÚ o majetku registrovaných partnerov).

3.7 Závetý a dedičstvo

Pre úmrtia, ku ktorým došlo od 17. augusta 2015, platí v prvom rade nariadenie EÚ o dedičských veciach. Podľa tohto nariadenia je základným kolíznym faktorom práva rozhodného pre dedičské veci posledné obvyklé miesto pobytu závetcu. Dedičstvá po 17. auguste 2015 upravuje právo krajiny, ktorej štátnym príslušníkom bol závetca v čase smrti, v súlade so starým znením § 25 EGBGB (podľa nového znenia je nariadenie EÚ o dedičských veciach analogicky uplatniteľné). V prípade pozemkov nachádzajúcich sa v Nemecku sa mohlo zvoliť nemecké právo.

V prípade dedičstiev po 17. auguste 2015 upravuje právne úkony nakladania s majetkom pre prípad smrti nové znenie § 26 EGBGB, ktorým sa v prípade ustanovení závetu predovšetkým stanovuje priame uplatňovanie Haagskeho dohovoru z 5. októbra 1961, ktorého členom je Nemecko ako zmluvný štát od roku 1965 (odsek 1), a pokiaľ ide o formy iných právnych úkonov nakladania s majetkom pre prípad smrti, odkazuje na článok 27 nariadenia EÚ o dedičských veciach (odsek 2). Dedičstvá do 17. augusta 2015 podliehajú starému zneniu § 26 EGBGB, ktorým sa začleňujú hlavné ustanovenia o kolíznych právnych normách Haagskeho dohovoru z roku 1961 o kolíznych normách týkajúce sa formy ustanovení závetu. Právny úkon nakladania je platný vtedy, ak spĺňa požiadavky právneho systému, s ktorým existuje spojitost' na základe štátnej príslušnosti, obvyklého miesta pobytu závetcu alebo miesta, v ktorom bol závet spísaný.

3.8 Nehnuteľnosti

Podľa § 43 EGBGB sa vecné práva v zásade riadia právom štátu, v ktorom sa vec nachádza. Právnym poriadkom štátu, kde sa vec nachádza, sa riadi napríklad obsah majetku a spôsob, ktorým sa majetok môže previesť alebo zaťažiť záložným právom.

Pokiaľ ide o prepravné prostriedky, v § 45 EGBGB je stanovené osobitné kolízne kritérium.

Premiestnenie predmetu z jedného štátu do druhého rovnako podlieha osobitnej úprave stanovenej v § 43 ods. 2 EGBGB.

Emisie týkajúce sa pozemkov sú napokon samostatne upravené v § 44 EGBGB.

Voľba práva, pokiaľ ide o vecné práva, je v podstate vylúčená. Podľa § 46 EGBGB sa však možno odchyliť od práva určeného odkazom na uvedené kolízne kritériá, ak skutkový stav poukazuje na podstatne užšie spojenie s právom iného štátu.

3.9 Platobná neschopnosť

Popri kolíznych normách podľa nariadenia (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o konkurznom konaní, ktoré obsahuje ustanovenia pre vzťahy medzi členskými štátmi, je v § 335 konkurzného poriadku vo vzťahu k tretím krajinám stanovené, že konanie vo veci platobnej neschopnosti a jej dôsledky sa v zásade riadia právom štátu, v ktorom sa začalo konanie. V § 336 a nasl. konkurzného poriadku sú vymedzené osobitné kolízne kritériá týkajúce sa určitých aspektov medzinárodného práva o platobnej neschopnosti (napr. pracovné podmienky, kompenzácia, námietky), ktoré sa môžu od tejto zásady odchyľovať.

Posledná aktualizácia: 14/04/2022

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Estónsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Otázky rozhodného práva upravuje najmä [zákon o medzinárodnom práve súkromnom](#) (ďalej len „zákon o MPS“).

Pred nadobudnutím účinnosti zákona o MPS 1. júla 2002 upravené rozhodné právo všeobecná časť Občianskeho zákonníka. Teraz sa namiesto toho uplatňuje zákon o MPS takmer vo všetkých prípadoch, na ktoré sa vzťahuje článok 24 zákona o záväzkovom práve, všeobecná časť Občianskeho zákonníka a vykonávací zákon k zákonu o medzinárodnom práve súkromnom.

Okrem toho treba zohľadniť nadsadenosť noriem vyplývajúcich z rozhodného práva EÚ nad vnútroštátnym právom spolu so zásadou vyplývajúcou z článku 123 Ústavy Estónskej republiky, podľa ktorej platí, že keď sú estónske zákony alebo iné estónske právne predpisy v rozpore s medzinárodnou zmluvou ratifikovanou estónskym parlamentom, platia ustanovenia medzinárodnej zmluvy. Estónsko takisto podpísalo s Ruskom, Ukrajinou, Poľskom, Lotyšskom a Litvou štyri dohody o právnej pomoci, ktoré upravujú aj problematiku rozhodného práva.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky Dohovor o rozhodnom práve pre formu závetov, podpísaný 4. októbra 1961 v Haagu, ďalšie informácie nájdete na adrese: <https://www.riigiteataja.ee/akt/78853>.

Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, podpísaný 19. júna 1980 v Ríme; ďalšie informácie nájdete na adrese: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1026913>.

Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní, výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa, podpísaný 19. októbra 1996 v Haagu; ďalšie informácie nájdete na adrese: <https://www.riigiteataja.ee/akt/214112011002>.

Protokol o rozhodnom práve pre vyživovací povinnosť, podpísaný 23. novembra 2007 v Haagu; ďalšie informácie nájdete na adrese: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:f30b46bd-fcdd-4b33-8b08-5b06e4a09b88.0022.02/DOC_2&format=PDF.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Dohoda medzi Estónskou republikou, Lotyšskou republikou a Litovskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch, podpísaná 11. novembra 1992 v Tallinne; ďalšie informácie sa uvádzajú v [Riigi Teataja](#).

Dohoda medzi Estónskou republikou a Ruskou federáciou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach, podpísaná 26. januára 1993 v Moskve; ďalšie informácie sa uvádzajú v [Riigi Teataja](#).

Dohoda medzi Estónskou republikou a Ukrajinou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych a trestných veciach, podpísaná 15. februára 1995 v Kyjeve; ďalšie informácie sa uvádzajú v [Riigi Teataja](#).

Dohoda medzi Estónskou republikou a Poľskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, pracovných a trestných veciach, podpísaná 27. novembra 1998 v Tallinne; ďalšie informácie sa uvádzajú v [Riigi Teataja](#).

Nariadenia Európskej únie

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II) (Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 40 – 49);

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (RÍM I) (Ú. v. EÚ L 177, 4.7.2008, s. 6 – 16);

Nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 10.1.2009, s. 1 – 79);

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 27.7.2012, s. 107 – 134);

Nariadenie Rady (EÚ) č. 1259/2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku (Ú. v. EÚ L 343, 29.12.2010, s. 10 – 16);

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 o insolvenčnom konaní (Ú. v. EÚ L 141, 5.6.2015, s. 19 – 72).

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Ak si zákon, medzinárodná dohoda alebo transakcia vyžaduje uplatnenie cudzieho práva, súdy ho uplatnia bez ohľadu na to, či o to boli požiadané. To znamená, že povinnosť súdov uplatniť cudzie právo nezávisí od toho, či o to strana požiadala (článok 2 ods. 1 zákona o MPS).

V niektorých občianskych súdnych prípadoch, v ktorých boli strany oprávnené dohodnúť sa na voľbu rozhodného práva, uplatnili estónske súdy estónske právo namiesto cudzieho, keďže strany sa bezvýhradne vzdali práva na voľbu cudzieho rozhodného práva.

2.2 Spätný odkaz

Ak si zákon o MPS vyžaduje uplatnenie cudzieho práva (transmisia), platia normy medzinárodného práva súkromného príslušnej krajiny. Ak si uvedené normy vyžadujú uplatnenie estónskeho práva (remisia), platia normy estónskeho hmotného práva (článok 6 ods. 1 zákona o MPS).

Preto platí, že keď sa podľa cudzieho práva má uplatniť estónske právo, uplatnia sa normy estónskeho hmotného práva.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Vznik alebo zánik vecného práva sa určuje podľa práva krajiny, v ktorej sa majetok nachádzal v čase vzniku alebo zániku vecného práva (článok 18 ods. 1 zákona o MPS). Z toho vyplýva, že ak sa po vzniku a zániku vecného práva majetok presunie, zmení sa aj rozhodné právo, ktoré sa naň vzťahuje. Právo krajiny domicilu fyzickej osoby platí pre jej pasívnu aj aktívnu právnu spôsobilosť (článok 12 ods. 1 zákona o MPS). Z toho vyplýva, že ak sa zmení krajina domicilu osoby, zmení sa aj rozhodné právo, ktoré sa vzťahuje na jej pasívnu a aktívnu právnu spôsobilosť. V zákone sa však stanovuje aj to, že zmenou domicilu sa neobmedzuje už nadobudnutá aktívna právna spôsobilosť (článok 12 ods. 3 zákona o MPS).

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Cudzie právo sa neuplatní, ak by tým došlo k zjavnému rozporu s hlavnými zásadami estónskeho práva (verejným poriadkom). V takom prípade sa uplatní estónske právo (článok 7 zákona o MPS).

To, či sa v cudzom práve stanovuje právna norma, ktorá v estónskom práve neexistuje, nie je v takých prípadoch rozhodujúce. Podľa ustanovenia o verejnom poriadku sa namiesto cudzieho práva uplatní estónske, pokiaľ by uplatnením cudzieho práva došlo k jasnému rozporu s hlavnými zásadami estónskeho práva.

V právnych predpisoch, ktoré upravujú zmluvné záväzky, sa ďalej stanovuje, že ustanovenia príslušnej kapitoly zákona o MPS nemajú vplyv na uplatnenie ustanovení estónskeho práva, ktoré sú uplatniteľné, bez ohľadu na právo, ktorým sa riadia zmluvy (článok 31 zákona o MPS). V článku 32 ods. 3 zákona sa ďalej uvádza, že ak si strany zvolili, že zmluvu bude upravovať cudzie právo, tak bez ohľadu na to, či si zvolili aj cudziu jurisdikciu, to v prípade, že všetky prvky týkajúce sa zmluvy v čase voľby súvisia len s jednou krajinou, nemá vplyv na uplatnenie noriem práva danej krajiny a v zmluve sa od nich nemožno odchýliť (kogentné právne normy).

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Hoci súdy v rámci všeobecnej platnej zásady musia uplatniť cudzie právo v situáciách, v ktorých sa to vyžaduje v zmysle zákona, medzinárodnej zmluvy alebo transakcie bez ohľadu na to, či boli o to požiadané (článok 2 ods. 1 zákona o MPS), orgány a súdy môžu požiadať strany alebo orgány verejnej moci o pomoc pri určovaní, ktoré cudzie právo sa má uplatniť.

Hoci strany môžu súdom predkladať dokumenty s cieľom určiť obsah cudzieho práva, súdy nie sú povinné také dokumenty zohľadňovať (článok 4 ods. 2 zákona o MPS). Súdy majú okrem toho právo požiadať o pomoc aj ministerstvo spravodlivosti alebo ministerstvo zahraničných vecí Estónskej republiky a prizvať znalcov (článok 4 ods. 3 zákona o MPS).

Strany v občianskoprávnom konaní musia preukázať právo platné mimo Estónskej republiky, medzinárodné právo alebo obyčajové právo len do takej miery, do akej súd nie je s takým právom oboznámený v súlade s článkom 234 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Súd môže využiť aj iné zdroje informácií a vykonať ďalšie úkony, aby určil obsah práva, ako sa opisuje v predchádzajúcom odseku, s odkazom na článok 4 zákona o MPS.

Právo súdu na vyžiadanie informácií s cieľom určiť obsah práva, ktoré sa má uplatniť, vychádza zo zásady kontradiktórnosti občianskoprávneho konania. Táto zásada je vyjadrená najmä v článku 5 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku, v ktorom sa stanovuje, že konanie o žalobe sa vedie na základe faktov a návrhov predložených stranami na základe nároku a že strany majú rovnaké práva a príležitosti odôvodniť svoje nároky a vyvrátiť či napadnúť tvrdenia protistrany. Strana si pritom môže vybrať fakty, ktoré predloží s cieľom odôvodniť svoj nárok, ako aj dôkazy na ich dokázanie.

Právo povoľuje aj výnimky, v zmysle ktorých sa estónske právo uplatňuje, keď obsah cudzieho práva nemožno napriek všetkému úsiliu určiť v primeranej lehote (článok 4 ods. 4 zákona o MPS).

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Podobne ako pri iných veciach týkajúcich sa medzinárodného práva súkromného, sa právo, ktorým sa riadia zmluvy, v Estónsku upravuje v zákone o MPS, pokiaľ sa v medzinárodných právnych predpisoch nestanovuje inak. To, akým právom sa riadi zmluva, možno určiť na základe dohody medzi stranami alebo, ak strany nie sú podľa zákona o MPS oprávnené vybrať si rozhodné právo, na základe rozhodného práva určeného pomocou stanovených kritérií. Keďže v súlade s článkom 3 ods. 2 zákona o konkurze sa na konkurzné konanie vzťahujú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, pokiaľ sa v zákone o konkurze nestanovuje inak, a v súlade s článkom 8 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku súd musí viesť konanie vo veci na základe estónskeho občianskeho procesného práva, rozhodným právom pre konkurzné konanie v Estónsku je estónske právo alebo rozhodné právo na základe dohody medzi stranami, alebo v prípade, že takáto dohoda neexistuje, rozhodné právo určené pomocou kritérií stanovených v zákone o MPS.

V zákone o MPS sa ustanovuje, že zmluvy sa musia riadiť právom krajiny na základe dohody medzi stranami. Strany si môžu vybrať právo, ktorým sa bude riadiť celá zmluva alebo jej časť, ak zmluvu tak možno rozdeliť (článok 32 ods. 1 a 2 zákona). Voľba rozhodného práva na základe dohody však nie je absolútna. V článku 32 ods. 3 zákona sa uvádza, že ak si strany zvolili, že zmluva sa bude riadiť cudzím právom, tak bez ohľadu na to, či si zvolili aj cudziu jurisdikciu, to v prípade, že všetky prvky týkajúce sa zmluvy v čase voľby súvisia len s jednou krajinou, nemá vplyv na uplatnenie noriem práva danej krajiny, od ktorých sa v zmluve nemožno odchýliť (kogentné právne normy).

Ak si strany nezvolili rozhodné právo, ktorým sa bude riadiť zmluva, zmluva sa bude riadiť právom krajiny, s ktorou zmluva súvisí najužšie. Ak zmluvu možno rozdeliť a časť zmluvy nezávisle užšie súvisí s inou krajinou, uvedená časť sa môže riadiť právom tejto inej krajiny (článok 33 ods. 1 zákona o MPS). Zmluva najužšie súvisí s krajinou, v ktorej má strana, ktorá má splniť záväzok charakteristický pre zmluvu, v čase uzavretia zmluvy domicil, resp. sídlo v prípade riadiaceho orgánu strany. Ak bola zmluva uzatvorená v rámci predmetu činnosti strany, ktorá má splniť záväzok charakteristický pre zmluvu, zmluva najužšie súvisí s krajinou, v ktorej sa nachádza hlavné miesto podnikateľskej činnosti strany. Ak má byť podľa zmluvy záväzok charakteristický pre zmluvu splnený v inom ako hlavnom mieste podnikateľskej činnosti, zmluva najužšie súvisí s krajinou, v ktorej sa uvedené miesto podnikania nachádza (článok 33 ods. 2 zákona o MPS).

V prípade nehnuteľných vecí a zmlúv o preprave sa stanovujú výnimky zo všeobecného pravidla o mieste plnenia zmluvy. Ak je predmetom zmluvy právo na nehnuteľnú vec alebo právo na používanie nehnuteľnej veci, zmluva najužšie súvisí s krajinou, v ktorej sa nehnuteľná vec nachádza (článok 33 ods. 4 zákona o MPS). V prípade zmluvy o preprave zmluva najužšie súvisí s krajinou, v ktorej sa nachádza hlavné miesto podnikateľskej činnosti prepravcu v čase uzavretia zmluvy, vtedy, keď sa miesto odoslania alebo miesto dodania tovaru, alebo v prípade zmluvy o preprave nákladu hlavné miesto podnikateľskej činnosti odosielateľa, alebo miesto nakladania alebo vykladania tovaru nachádza v tej istej krajine (článok 33 ods. 5 zákona o MPS).

Pre spotrebiteľské kúpne zmluvy (článok 34 zákona o MPS), pracovné zmluvy (článok 35 zákona o MPS) a poisťné zmluvy (články 40 – 47 zákona o MPS) takisto platia osobitné pravidlá. Účelom týchto osobitných pravidiel je zabezpečiť ochranu spotrebiteľa, zamestnanca a poisťníka ako slabšej strany zmluvy. V prípade spotrebiteľských kúpnych zmlúv takisto možno určiť právo, ktorým sa zmluva riadi, na základe dohody, ale takáto dohoda nemusí mať za následok odobratie ochrany spotrebiteľovi, ktorú mu poskytujú kogentné právne normy krajiny jeho domicilu, ak: 1. v krajine domicilu spotrebiteľa uzatvoreniu zmluvy predchádzala osobitná ponuka adresovaná priamo spotrebiteľovi alebo reklama a spotrebiteľ v tejto krajine vykonal všetky úkony potrebné na uzavretie zmluvy; 2. zmluvný partner spotrebiteľa alebo jeho zástupca prijal objednávku od spotrebiteľa v krajine domicilu spotrebiteľa; 3. ide o zmluvu o kúpe tovaru a spotrebiteľ cestoval z krajiny svojho domicilu do inej krajiny a tam zadal objednávku, a to za predpokladu, že cestu spotrebiteľovi zabezpečil predávajúci s cieľom podnikieť spotrebiteľa k uzavretiu zmluvy. Ak neexistuje dohoda o rozhodnom práve, spotrebiteľské kúpne zmluvy sa riadia právom krajiny domicilu spotrebiteľa.

V prípade pracovnej zmluvy voľba práva nesmie mať za následok odobratie ochrany zamestnancovi, ktorú mu poskytujú kogentné právne normy krajiny jeho domicilu, ktoré by sa uplatňovali pri absencii voľby rozhodného práva. Pri absencii voľby rozhodného práva sa pracovné zmluvy riadia právom krajiny, v ktorej: 1. zamestnanec zvyčajne vykonáva svoju prácu na základe zmluvy, aj keď je dočasne zamestnaný v inej krajine; 2. sa nachádza miesto podnikateľskej činnosti, v ktorom zamestnanca zamestnali, ak zamestnanec zvyčajne nevykonáva svoju prácu v jednej krajine.

Poisťné zmluvy podliehajú o niečo špecifickjším pravidlám. V článkoch 42 – 44 sa stanovujú podmienky, na ktorých sa môžu zakladať dohody o rozhodnom práve. Ak sa strany poisťnej zmluvy nedohodli na práve, ktorým sa bude riadiť uvedená zmluva, a domicil alebo riadiaci orgán poisťníka a poistené riziko sa nachádzajú na území tej istej krajiny, uplatňuje sa právo tejto krajiny (článok 45 ods. 1 zákona o MPS). Ak tieto požiadavky nie sú splnené, uplatňuje sa právo krajiny, s ktorou zmluva súvisí najužšie. Zmluva najužšie súvisí s krajinou, v ktorej sa nachádza poisťné riziko (článok 45 ods. 2 zákona o MPS).

3.2 Mimo zmluvné záväzky

V estónskom práve sa stanovujú rôzne dôvody na voľbu rozhodného práva v závislosti od povahy dotknutého mimozmluvného záväzku.

Nároky za bezdôvodné obohatenie vyplývajúce zo splnenia záväzku sa riadia právom krajiny, ktorým sa riadi skutočný či predpokladaný právny vzťah, na základe ktorého bol záväzok splnený. Nároky za bezdôvodné obohatenie vyplývajúce z porušenia práva inej osoby sa riadia právom krajiny, v ktorej k porušeniu došlo. V ostatných prípadoch sa nároky vyplývajúce z bezdôvodného obohatenia riadia právom krajiny, v ktorej k bezdôvodnému obohateniu došlo (článok 48 ods. 1 až 3 zákona o MPS).

Nároky vyplývajúce z konania bez príkazu (*negotiorum gestio*) sa riadia právom krajiny, v ktorej osoba konajúca bez príkazu (*negotiorum gestor*) úkon vykonala, a nároky vyplývajúce zo splnenia záväzkov inej osoby sa riadia právom, ktorým sa riadia aj predmetné záväzky (článok 49 ods. 1 až 2 zákona o MPS).

Vo všeobecnosti platí, že nároky vyplývajúce z nezákonného poškodenia sa riadia právom krajiny, v ktorej došlo k úkonu či udalosti, z ktorej nárok vyplýva. Ak sa dôsledky neprejavia v krajine, kde došlo k úkonu či udalosti, z ktorej nárok vyplýva, právo krajiny, kde vznikli dôsledky predmetného úkonu či udalosti, sa uplatní na žiadosť poškodenej strany (článok 50 ods. 1 a 2 zákona o MPS). Náhrada za nezákonné spôsobenie škody je však obmedzená. Ak sa nárok, ktorý vyplýva z nezákonného poškodenia, riadi cudzím právom, náhrada škody prikázaná v Estónsku nesmie byť výrazne vyššia ako náhrada škody stanovená za podobnú škodu v estónskom práve (článok 52 zákona o MPS).

Zákon umožňuje stranám dohodnúť sa na uplatnení estónskeho práva aj potom, ako dôjde k úkonu či udalosti, z ktorej vyplynul mimozmluvný záväzok. Voľbou rozhodného práva nie sú dotknuté práva tretích strán (článok 54 zákona o MPS).

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Podľa estónskeho práva neplatia pre mená osôb žiadne osobitné pravidlá o rozhodnom práve.

Pri určovaní domicilu fyzickej osoby platí estónske právo (článok 10 zákona o MPS). Štátna príslušnosť fyzickej osoby sa určuje podľa práva krajiny, o ktorej príslušnosti sa rozhoduje. Ak má fyzická osoba viac štátnych príslušností, platí štátna príslušnosť ku krajine, s ktorou osoba súvisí najužšie. Pokiaľ ide o osobu bez štátnej príslušnosti, osobu, ktorej štátnu príslušnosť nemožno určiť, alebo o utečenca, namiesto štátnej príslušnosti sa uplatňuje domicil (článok 11 ods. 1 až 3 zákona o MPS).

Právo krajiny domicilu fyzickej osoby platí pre jej pasívnu aj aktívnu právnu spôsobilosť, ale zmenou domicilu sa neobmedzuje už nadobudnutá aktívna právna spôsobilosť (článok 12 ods. 1 a 2 zákona o MPS).

To, kedy si môže osoba nárokovať právnu nespôsobilosť, upravuje osobitná norma, z ktorej sú ale vyňaté transakcie vyplývajúce z rodinného alebo dedičského práva a transakcie týkajúce sa nehnuteľných vecí nachádzajúcich sa v inej krajine (článok 12 ods. 4 zákona o MPS). Vo všeobecnosti však platí, že ak osoba uzatvorí transakciu, hoci nemá aktívnu právnu spôsobilosť alebo hoci je jej aktívna právna spôsobilosť obmedzená podľa práva krajiny jej domicilu, nemôže si nárokovať právnu nespôsobilosť, ak má aktívnu právnu spôsobilosť podľa práva krajiny, v ktorej transakciu uzatvorila. Všeobecné pravidlo neplatí, ak si druhá strana bola vedomá alebo ak si mala byť vedomá toho, že osoba nemá aktívnu právnu spôsobilosť (článok 12 ods. 3 zákona o MPS).

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Vzťahy medzi rodičom a dieťaťom, ktoré upravuje rodinné právo, sa riadia právom krajiny domicilu dieťaťa (článok 65 zákona o MPS). Vzájomné práva a povinnosti rodičov a detí vyplývajú z priameho príbuzenského pomeru detí, ktorý sa určuje postupom stanoveným zákonom. Priamy príbuzenský pomer neupravujú žiadne osobitné pravidlá o rozhodnom práve.

Priamy príbuzenský pomer sa určuje, resp. napáda podľa práva krajiny domicilu dieťaťa v čase jeho narodenia, ale v osobitných prípadoch sa môže určovať, resp. napádať aj podľa práva krajiny domicilu rodiča alebo krajiny domicilu dieťaťa v čase napadnutia (článok 62 zákona o MPS).

3.4.2 Adopcia

Osvojenie sa riadi právom krajiny domicilu osvojiteľa. Osvojenie manželmi sa riadi právom, ktorým sa upravujú všeobecné právne dôsledky manželstva v čase osvojenia (článok 63 ods. 1 zákona o MPS). To znamená, že osvojenie manželmi sa riadi najmä právom spoločnej krajiny domicilu manželov (článok 57 ods. 1 zákona o MPS), ale v zákone sa uvádza aj zoznam alternatívnych zdôvodnení voľby rozhodného práva v prípade, že manželia nemajú tú istú krajinu domicilu (článok 57 ods. 2 až 4 zákona o MPS).

Ak si osvojenie dieťaťa podľa práva krajiny domicilu dieťaťa vyžaduje súhlas dieťaťa alebo inej osoby, ktorá má s dieťaťom vzťah podľa rodinného práva, súhlas sa riadi právom uvedenej krajiny (článok 63 ods. 2 zákona o MPS).

Ak sa osvojenie riadi cudzím právom alebo ak bolo dieťa osvojené na základe rozsudku cudzieho súdu, v zákone sa osobitne stanovuje, že také osvojenie má rovnaký účinok v Estónsku, aký má podľa práva, podľa ktorého bolo dieťa osvojené (článok 64 zákona o MPS). Treba takisto zdôrazniť, že pri osvojovaní dieťaťa, ktoré má domicil v Estónsku, treba splniť aj všetky ďalšie podmienky osvojenia vyplývajúce z estónskeho práva, ako sa to vyžaduje podľa práva krajiny domicilu dieťaťa alebo manželov (článok 63 ods. 3 zákona o MPS).

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Všeobecné právne dôsledky manželstva sa určujú najmä podľa práva spoločnej krajiny domicilu manželov (článok 57 ods. 1 zákona o MPS), ale v zákone sa uvádza aj rad alternatívnych zdôvodnení voľby rozhodného práva v prípade, že manželia nemajú tú istú krajinu domicilu: voľba rozhodného práva sa uskutoční podľa spoločnej štátnej príslušnosti, poslednej spoločnej krajiny domicilu, ak jeden z manželov stále býva v danej krajine, alebo, ak to tak nie je, uplatňuje sa právo krajiny, s ktorou manželia inak najužšie súvisia (článok 57 ods. 2 až 4 zákona o MPS).

Postup uzavretia manželstva v Estónsku sa riadi estónskym právom. Manželstvo, ktoré bolo uzavreté v cudzej krajine, sa považuje v Estónsku za právoplatné, ak bolo uzavreté v zmysle príslušného postupu stanoveného právom krajiny, v ktorej sa manželstvo uzavrelo, a splnilo podstatné nevyhnutné predpoklady manželstva stanovené právami krajín domicilu obidvoch manželov (článok 55 ods. 1 a 2 zákona o MPS).

Vo všeobecnosti platí, že nevyhnutné predpoklady a prekážky uzavretia manželstva, ako aj dôsledky z toho vyplývajúce, sa riadia právom krajiny domicilu nastávajúcich manželov (článok 56 ods. 1 zákona o MPS). Predchádzajúce manželstvo nastávajúceho manžela či manželky nepredstavuje prekážku pre uzavretie nového manželstva, ak bolo predchádzajúce manželstvo zrušené rozhodnutím vneseným alebo uznaným v Estónsku, a to aj keď uvedené rozhodnutie nie je v súlade s právom krajiny domicilu nastávajúceho manžela či manželky (článok 56 ods. 3 zákona o MPS).

Pre občanov Estónska platí osobitné pravidlo, pokiaľ ide o právo, ktorým sa upravujú nevyhnutné predpoklady manželstva: stanovuje sa ním, že ak občan Estónska nespĺňa niektorý nevyhnutný predpoklad manželstva podľa práva svojej krajiny domicilu, tak pokiaľ ho spĺňa podľa estónskeho práva, uplatní sa estónske právo (článok 56 ods. 2 zákona o MPS).

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

V estónskom práve sa nestanovuje rozhodné právo v prípade konkubinátu ani partnerstva. Pri určovaní rozhodného práva by sa mali uplatniť pravidlá stanovené v zákone o MPS pre najpodobnejšie právne vzťahy. V závislosti od povahy konkubinátu alebo partnerstva sa môžu uplatniť pravidlá, ktoré platia pre zmluvné záväzky alebo vzťahy upravené rodinným právom.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Manželstvá sa rozvádajú podľa práva, ktorým sa upravujú všeobecné právne dôsledky manželstva v čase začatia konania o rozvod manželstva (článok 60 ods. 1 a článok 57 zákona o MPS). To znamená, že rozvod sa riadi v prvom rade právom spoločnej krajiny domicilu manželov (článok 57 ods. 1 zákona o MPS), ale v zákone sa uvádza aj rad alternatívnych zdôvodnení voľby rozhodného práva v prípade, že manželia nemajú tú istú krajinu domicilu: voľba rozhodného práva sa uskutoční podľa spoločnej štátnej príslušnosti, poslednej spoločnej krajiny domicilu, ak jeden z manželov stále býva v danej krajine, alebo, ak to tak nie je, uplatňuje sa právo krajiny, s ktorou manželia inak najužšie súvisia (článok 57 ods. 2 až 4 zákona o MPS).

Výnimočne sa môže namiesto cudzieho práva uplatniť estónske, ak rozvod nepovoľuje právo, ktorým sa upravujú všeobecné právne dôsledky manželstva (článok 57 zákona o MPS), prípadne ho povoľuje len za mimoriadne prísnych podmienok. Táto výnimka sa uplatňuje, ak jeden z manželov má bydlisko v Estónsku alebo má estónsku štátnu príslušnosť, resp. v čase uzavretia manželstva mal bydlisko v Estónsku alebo mal estónsku štátnu príslušnosť (článok 60 ods. 1 a 2 zákona o MPS).

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Vyživovacie povinnosti vyplývajúce z rodinných vzťahov neupravujú žiadne vnútroštátne pravidlá medzinárodného práva súkromného a uvádzajú sa odkazy na príslušné medzinárodné právne predpisy.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Manželka si môžu zvoliť rozhodné právo, ktoré sa vzťahuje na ich majetkové práva vo vzťahu k bezpodielovému spoluvlastníctvu manželov. Ak si teda manželka rozhodné právo zvolili, uplatní sa právo, ktoré si zvolili. Manželka si však nemôžu zvoliť právo akejkoľvek krajiny. Môžu si zvoliť medzi právom krajiny domicilu jedného z manželov a právom krajiny štátnej príslušnosti jedného z manželov. Ak má manžel či manželka niekoľko štátnych príslušností, môžu si zvoliť právo ktorejkoľvek z krajín štátnej príslušnosti (článok 58 ods. 1 zákona o MPS).

V Estónsku sa na voľbu rozhodného práva vzťahujú záväzné formálne požiadavky. Voľba rozhodného práva vo vzťahu k majetkovým právam manželov musí byť notársky osvedčená. Ak rozhodné právo nie je zvolené v Estónsku, voľba rozhodného práva bude formálne platná, ak budú splnené formálne požiadavky na dohody o majetkovom režime manželov stanovené zvoleným rozhodným právom (článok 58 ods. 2 zákona o MPS).

Ak si manželka nezvolili rozhodné právo, ich majetkové práva sa budú riadiť rozhodným právom, ktoré sa vzťahuje na všeobecné právne dôsledky manželstva v čase uzavretia manželstva (článok 58 ods. 3 a článok 57 zákona o MPS). Všeobecné právne dôsledky manželstva sa určujú najmä podľa práva spoločnej krajiny domicilu manželov (článok 57 ods. 1 zákona o MPS). Ak manželka nemá spoločnú krajinu domicilu, voľba rozhodného práva sa uskutoční podľa práva ich spoločnej krajiny štátnej príslušnosti, práva ich poslednej spoločnej krajiny domicilu, ak jeden z manželov stále býva v danej krajine, alebo, ak neplatí ani jeden z troch uvedených prípadov, uplatňuje sa právo krajiny, s ktorou manželka inak najužšie súvisia (článok 57 ods. 2 až 4 zákona o MPS).

3.7 Závety a dedičstvo

Dedenie sa riadi právom poslednej krajiny domicilu závetcu. Osoba môže vo svojom závete alebo dedičskej zmluve stanoviť, aby sa na jej dedičstvo uplatňovalo právo štátu, ktorého je štátnym príslušníkom. Takéto ustanovenie je neplatné, ak osoba v čase svojej smrti už nie je občanom príslušnej krajiny. Rozhodné právo pre dedenie určuje najmä: 1. typy a účinky naloženia s majetkom v závete; 2. dedičskú spôsobilosť a dedičskú nespôsobilosť; 3. rozsah dedenia; 4. dedičov a vzťahy medzi nimi a 5. zodpovednosť závetcu za dlhy.

Haagsky dohovor z roku 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov sa vzťahuje na formu závetov a dedičských zmlúv.

Osoba môže vyhotoviť, zmeniť alebo odvolať svoj závet, ak má príslušnú spôsobilosť podľa právnych predpisov krajiny svojho domicilu v čase vyhotovenia, zmeny alebo odvolania závetu. Ak podľa práva tejto krajiny osoba nemá právnu spôsobilosť na vyhotovenie závetu, môže vyhotoviť, zmeniť alebo odvolať svoj závet, ak je na to oprávnená podľa práva krajiny, ktorej bola osoba občanom v čase vyhotovenia, zmeny alebo odvolania závetu. Zmena domicilu alebo občianstva neobmedzuje akúkoľvek už nadobudnutú právnu spôsobilosť vyhotoviť závet. Uvedené sa vzťahuje na spôsobilosť osoby uzavrieť, zmeniť alebo zrušiť dedičskú zmluvu.

Dedičské zmluvy sa riadia právom krajiny domicilu závetcu v čase uzatvorenia zmluvy alebo právom krajiny štátnej príslušnosti, ak to tak určí táto osoba. Rozhodné právo určuje príпустnosť, platnosť, obsah a záväznosť dedičskej zmluvy a dôsledky zmluvy podľa dedičského práva.

V čase vyhotovenia vzájomného závetu musí byť tento závet v súlade s právom krajín domicilu oboch závetcov alebo s právom krajiny domicilu jedného z manželov, ktorú si spoločne vybrali závetcovia.

3.8 Nehnuteľnosti

Vznik alebo zánik vecného práva sa určuje podľa práva krajiny, v ktorej sa majetok nachádzal v čase vzniku alebo zániku práva. Stanovuje sa obmedzenie – vecné právo sa nesmie vykonať v rozpore s hlavnými zásadami právneho poriadku štátu, v ktorom sa vec nachádza (článok 12 ods. 2 zákona o MPS).

3.9 Platobná neschopnosť

Keďže v súlade s článkom 3 ods. 2 zákona o konkurze sa na konkurzné konanie vzťahujú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, pokiaľ sa v zákone o konkurze neustanovuje inak, a v súlade s článkom 8 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku súd musí viesť konanie vo veci na základe estónskeho občianskeho procesného práva, rozhodným právom pre konkurzné konanie v Estónsku je estónske právo.

Posledná aktualizácia: 26/10/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Írsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Zdrojom kolíznych noriem v Írsku je predovšetkým zvykové právo a ako také sa tieto normy menia a vyvíjajú. Keďže je však judikatúra v tejto oblasti pomerne vzácna, vo viacerých oblastiach je ťažké definitívne uviesť platné právne predpisy. Toto platí najmä v súvislosti s rodinným právom. Podobne ako s právnymi predpismi, ktorými sa riadi právomoc, sa tradičné právne predpisy, ktorými sa riadi voľba rozhodného práva, postupne nahrádzajú medzinárodnými dohovormi a právnymi predpismi EÚ.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre formu závetov z roku 1961

Rímsky dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Nevieme o nijakých dvojstranných dohovorech obsahujúcich ustanovenia o voľbe rozhodného práva, ktorých zmluvnou stranou je Írsko.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Všeobecné stanovisko je, že kolízne normy sa uplatňujú len vtedy, keď aspoň jeden z účastníkov konania uviedol dôvody pre ich využitie.

2.2 Spätný odkaz

Prípady, pri ktorých je potrebné zohľadniť túto zásadu, sa na írskych súdoch objavujú len zriedkavo.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

V tejto právomoci nebol prijatý jednotný prístup.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Hoci v tejto oblasti chýba judikatúra, nie je pravdepodobné, že by Írsko použilo cudzie právo, ktoré je v rozpore s írskym verejným poriadkom.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Írske súdy vyžadujú, aby sa obsah cudzieho práva zistil, akoby šlo o skutočnosť. Účastník konania, ktorý si želá využiť cudzie právo, musí požiadať o jeho uplatnenie a zistiť obsah cudzieho práva ako skutočnosť k spokojnosti sudcu. Sudca v prípade rozporu medzi dôkazmi predloženými účastníkmi konania môže posúdiť dôveryhodnosť expertov a potom zohľadniť hlavné dôkazy (*napr.* cudzie štatúty a veci), a to najmä v prípadoch, keď uplatňujú koncepcie, ktoré sú známe írskemu sudcovi. Ak sa v írskych kolíznych normách uvádza, že treba použiť cudzie právo, žiaden z účastníkov konania však nepredloží dôkaz o tom, o ktoré právo ide, súd bude spravidla predpokladať, že toto právo je rovnaké ako írske právo, pokiaľ sa nezistí opak.

Dôkazy expertov sa zvyčajne citujú s cieľom zistiť obsah cudzieho práva a nestačí, aby účastníci konania súdu predložili text cudzieho štatútu, veci alebo orgánu. Každý, kto je kvalifikovaný ako právnik v rámci cudzieho právneho systému alebo kto má dostatočnú prax v danom systéme, môže podať dôkaz o cudzom práve. Súd obvyčajne nevykonáva svoj vlastný prieskum cudzieho práva.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Írsko podpísalo Rímsky dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky. Tento dohovor vykonalo prostredníctvom zákona o zmluvných záväzkoch (rozhodné právo) z roku 1991. Pravidlá dohovoru sa vzťahujú na zmluvné záväzky v akejkolvek situácii, pri ktorej je možná voľba práva rôznych krajín. Dohovor sa však nevzťahuje na určité druhy zmlúv, napríklad zmluvné záväzky vyplývajúce z rodinných vzťahov.

Treba upozorniť, že v Írsku sa priamo uplatňuje nariadenie (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I). Írsko však nesúhlasilo s vykonaním nariadenia (EÚ) č. 1259/2010 (Rím III), ktorým sa v súdnych právomociach zúčastnených členských štátov vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku.

3.2 Mimozmluvné záväzky

V rodinnom práve alebo pri žiadostiach o rozvod írske súdy považujú zásadu *lex fori* (právny poriadok konajúceho súdu) za vhodnú zásadu, pretože poskytuje istotu. V Írsku neexistujú nijaké právne predpisy týkajúce sa kolízie právnych poriadkov vo veciach civilných deliktov a súvisiaca judikatúra je veľmi malá. Írske súdy postupujú so zreteľom na zásadu *lex fori*, podľa ktorej by sa mal uplatňovať právny poriadok konajúceho súdu, ako aj na zásadu *lex loci delicti*, podľa ktorej by sa malo uplatniť právo miesta, kde došlo k spáchaniu deliktu. Súdy môžu postupovať aj so zreteľom na príslušné právo civilných deliktov, v ktorom sa odporúča pružný prístup umožňujúci súdu zohľadniť všetky rozdielne kolízne kritériá a podľa toho rozhodnúť v otázke právomoci. Treba upozorniť, že v Írsku sa priamo uplatňuje nariadenie (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II).

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Dieťa preberá domicil svojho otca, ak jeho rodičia boli v čase narodenia dieťaťa manželmi. Ak rodičia dieťaťa neboli v čase narodenia dieťaťa manželmi alebo ak bol otec v čase jeho narodenia mŕtvy, domicil dieťaťa je rovnaký ako jeho matky. Toto pravidlo sa uplatňuje až do 18. roku života dieťaťa, keď dieťa dosiahne plnoletosť a získa právnu spôsobilosť zvoliť si svoj domicil.

Osoba si môže zvoliť domicil len tým, že má v skutočnosti pobyt v príslušnej právomoci s úmyslom bývať na danom mieste na neurčitý čas alebo trvalo. Ak niektorý z týchto prvkov prestane platiť, osoba sa vráti do svojho pôvodného domicilu. Vydaná žena nadobúda svoj domicil nezávisle od svojho manžela.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

Zákomom o právnom postavení detí z roku 1987 sa zrušila koncepcia nemanželského pôvodu. Podľa tohto zákona sa vzťah medzi každou osobou a jej otcom a matkou určuje bez ohľadu na to, či otec s matkou sú alebo boli manželmi.

Napriek tomu, ak rodičia dieťaťa neboli manželmi v čase narodenia dieťaťa alebo v čase jeho počatia, dieťa sa nepovažuje za manželské. Stav dieťaťa však možno legitimizovať následným uzatvorením manželstva medzi jeho rodičmi. Medzi ústavným postavením manželského dieťaťa a legitimizovaného dieťaťa neexistuje nijaký rozdiel. Neexistuje ani rozdiel medzi právom dieťaťa na výživu od jeho rodičov alebo na dedenie po oboch svojich rodičoch bez ohľadu na to, či jeho rodičia niekedy tvorili manželský pár.

Keď írske súdy vykonávajú právomoci vo veci na základe nariadenia (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (Brusel IIa), vo všeobecnosti uplatňujú írske právo.

Írske právo sa uplatňuje aj vtedy, keď írske súdy majú právomoc v súvislosti s prípadom osvojenia.

Treba pripomenúť, že vyššie súdy majú vlastnú právomoc vydávať súdne príkazy, ktorými sa vykonávajú ústavné práva dieťaťa írskoho občana bez ohľadu na miesto obvyklého pobytu dieťaťa. Každé rozhodnutie súdu vykonávať svoju právomoc sa riadi tým, či je za daných okolností vhodné alebo správne, aby súd túto právomoc vykonával, s ohľadom na pravidlá medzinárodného práva súkromného ústretovosti súdov.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

V súvislosti s manželstvom sa podľa írskoho práva, konkrétne podľa 34. zmeny ústavy prijatej 22. mája 2015, stanovuje, že manželstvo v súlade so zákonom môžu uzavrieť akékoľvek dve osoby bez ohľadu na ich pohlavie. Podobne osoby so spôsobilosťou uzavrieť manželstvo, ktoré môžu slobodne uzavrieť manželstvo, tak môžu vykonať bez ohľadu na svoje biologické pohlavie, keď sa schvália a začne uplatňovať zákon o manželstve z roku 2015.

Manželstvo sa v Írsku nebude považovať za platné, ak jeden z účastníkov je transsexuálna osoba a uzatvorí manželstvo s novým nadobudnutým rodom. Podľa pravidiel medzinárodného práva súkromného sa manželstvo uzatvorené v zahraničí uzná len vtedy, keď bude splnených niekoľko podmienok.

Účastníci museli dodržať formality platné v právomoci, v ktorej sa uskutočnil svadobný obrad (*lex loci celebrationis*). Účastníci museli mať právnu spôsobilosť uzavrieť manželstvo v súlade s pravidlami právomoci, v ktorej majú domicil. Manželstvo uzatvorené v zahraničí musí byť podobné ako to, čo sa vo všeobecnosti chápe pod pojmom manželstvo v Írsku. Napríklad, ak by manželstvo mohlo byť polygamické, nebude uznané.

Súdne príkazy podľa oddielu 5 zákona o registrovanom partnerstve a určitých právach a povinnostiach druhov z roku 2010 umožňujú uznanie určitých kategórií v zahraničí registrovaných vzťahov ako oprávnených vzťahov, ktorým sa má dostať rovnaké zaobchádzanie podľa írskoho práva ako partnerstvu registrovanému v Írsku, a to za predpokladu, že príslušný pár bol právne spôsobilý uzatvoriť registrované partnerstvo v Írsku.

V súvislosti s právomocou v konaniach o rozvod, rozluku alebo anulovanie manželstva sa v Írsku priamo uplatňuje nariadenie (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (Brusel IIa). V prípadoch, keď právomoc podľa nariadenia Brusel IIa nemá žiaden iný členský štát, môžu ju prevziať írske súdy, ak aspoň jeden z účastníkov má v čase začatia konania domicil v štáte.

Keď právomoc v konaní o rozvod manželstva má írsky súd, uplatní svoje vlastné právo na konanie podľa rodinného práva a na všetky doplnkové alebo súvisiace otázky.

V prípadoch, v ktorých sa neuplatňuje nariadenie Brusel IIa, sa cudzí rozvod uzná, ak bol uznaný v krajine, v ktorej mali v čase začatia konania o rozvod manželstva domicil obaja manželskí partneri.

3.5.1 Vyživovacia povinnosť

Pohľadávky na výživné sa v súčasnosti vybavujú podľa nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti.

Cieľom nariadenia o vyživovacej povinnosti je v podstate poskytnúť súbor spoločných pravidiel týkajúcich sa právomoci, rozhodného práva, uznávania, výkonu, spolupráce a jednotných dokumentov na uľahčenie účinného vymáhania výživného v rámci Európskej únie. Vzhľadom na to, že jedným z hlavných cieľov nariadenia je zabezpečiť, že oprávnený na výživné môže v členskom štáte jednoduchým spôsobom dosiahnuť vydanie rozhodnutia, ktoré bude automaticky a bez akejkoľvek ďalšej formality vykonateľné v inom členskom štáte, nariadenie o vyživovacej povinnosti obsahuje opatrenia týkajúce sa právomoci, kolízie právnych poriadkov, uznávania a vykonateľnosti, vykonávania a právnej pomoci a jeho účelom je dosiahnutie spolupráce medzi centrálnymi orgánmi. Povinnosť vykonať podmienky pôvodného súdneho príkazu bez úprav je podľa podmienok nariadenia veľmi jednoznačná a za žiadnych okolností sa rozhodnutie vydané v niektorom z členských štátov nesmie skúmať vo veci samej v členskom štáte, v ktorom sa neskôr žiada o uznanie a výkon. Celkovým účinkom nariadenia je tak zakázať schopnosť súdu členského štátu, ktorý konanie nezačal, vydávať nové alebo súvisiace súdne príkazy.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Bez vyjadrenia opačnej vôle sa manželská zmluva medzi účastníkmi vykladá podľa práva platného v mieste zákonného domova manželov. Ak takáto zmluva neexistuje, rozhodné právo sa tiež určí na základe miesta domicilu manželov. Ak majú manželskí partneri rovnaký domicil, domicil manželov bude rovnaký ako ich spoločný domicil. Ak nemajú rovnaký domicil, je pravdepodobné, že domicil manželov sa určí podľa rozhodného práva miesta, s ktorým majú účastníci a manželstvo najužšie spojenie.

3.7 Závetý a dedičstvo

Vo všeobecnosti právo, ktorým sa riadi dedenie nehnuteľností, je právo miesta, kde sa nehnuteľnosť nachádza, kým právom krajiny, v ktorej mal zosnulý v čase smrti domicil, sa riadi rozdelenie a dedenie jeho hnutel'ného majetku.

Spôsobilosť závetcu sa určí podľa práva miesta, kde mal domicil, hoci existuje názor, že v prípade nehnuteľnosti by sa mal uplatniť právny poriadok štátu, kde sa vec nachádza.

Ak sa medzi dátumom zostavenia závetu a dátumom smrti zmení domicil závetcu, existujú rozdielne názory, či sa spôsobilosť má posudzovať podľa práva domicilu v čase zostavenia závetu alebo v čase smrti.

Závet je formálne platný na základe zákona o dedení z roku 1965, ak je jeho forma v súlade s ktorýmkoľvek z týchto práv: právo miesta, kde závetca zostavil závet; právo štátu, ktorého je závetca štátnym príslušníkom alebo v ktorom má domicil alebo obvyklý pobyt buď v čase zostavenia závetu, alebo v čase závetcovej smrti; alebo, pokiaľ ide o nehnuteľnosť, právo miesta, kde sa tento majetok nachádza.

3.8 Nehnuteľnosť

V írskom práve sa rozlišuje medzi hnutel'ným majetkom a nehnuteľnosťou a uplatňuje sa právo krajiny, v ktorej sa majetok nachádza, s cieľom určiť, či sa predmetný záujem týka hnutel'ného majetku alebo nehnuteľnosti.

Vo všeobecnosti platí, že rozhodným právom v prípade nehnuteľnosti je právo miesta, kde sa nachádza nehnuteľnosť.

3.9 Platobná neschopnosť

V nariadení (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní (nariadenie o konkurznom konaní) sa stanovujú pravidlá súdnej právomoci v prípade konkurzného konania v rámci EÚ[1]. V článku 3 nariadenia o konkurznom konaní sa stanovuje, že právomoc začať konkurzné konanie majú súdy členského štátu, v ktorom sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka. O konkurznom konaní, ktoré sa začalo v Írsku, preto budú rozhodovať írské súdy v súlade s írskym právom, ktorým sa riadi prihlasovanie, overovanie a schvaľovanie pohľadávok v konkurznom konaní. Príslušnými hlavnými právnymi predpismi sú zákonom o obchodných spoločnostiach z roku 2014, zákony o osobnej platobnej neschopnosti z rokov 2012 – 2015 a zákon o konkurze z roku 1988.

Súvisiace odkazy

<http://www.irishstatutebook.ie/1995/en/act/pub/0026/sec0027.html>

[1] Nahradené s účinnosťou od 26. júna 2017 prepracovaným znením nariadenia (EÚ) 2015/848 o insolvenčnom konaní.

Posledná aktualizácia: 08/04/2022

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Grécko

Ak právny vzťah medzi jednotlivcami obsahuje prvky, ktoré ho spájajú s viac ako jedným štátom (t. j. ak má medzinárodný prvok), a vznikne spor, grécke súdy nemusia nevyhnutne uplatniť grécke právo, ale na základe medzinárodného práva súkromného preskúmajú, ktoré právo sa musí uplatniť (rozhodné právo). Medzinárodné právo súkromné je mechanizmus, prostredníctvom ktorého sa na základe pravidiel kolíznych kritérií určuje rozhodné právo (t. j. právne ustanovenia jednej krajiny), pričom môže ísť o právo príslušného súdu alebo o právo inej krajiny. Na určenie rozhodného práva sa používa jedno alebo viacero kolíznych kritérií na základe pravidiel kolíznych kritérií. Kolízne kritérium je kritérium sporu s medzinárodným prvkom, prostredníctvom ktorého sa aktivuje konkrétne pravidlo medzinárodného práva súkromného s cieľom určiť rozhodné právo v rámci príslušného prípadu, t. j. grécke právo alebo právo cudzieho štátu (kolízia právnych poriadkov).

1 Pramene platných noriem

Základným zdrojom na určenie rozhodného práva sú grécke zákony. Pojem práva zahŕňa aj dvojstranné a mnohostranné medzinárodné dohovory, ktoré Grécko ratifikovalo a ktoré sa po ratifikácii uplatňujú rovnakým spôsobom ako grécke vnútroštátne právo, a takisto aj právo Európskej únie, osobitne nariadenia. Vzhľadom na neustály rast počtu, ako aj typov súkromných transakcií uskutočňovaných na medzinárodnej úrovni má grécka judikatúra a aj judikatúra Súdneho dvora Európskej únie veľký význam pre doplnenie medzier v medzinárodnom práve súkromnom používanom na určenie rozhodného práva, aj napriek tomu, že nejde o oficiálny zdroj.

1.1 Vnútroštátne normy

Kľúčové ustanovenia sú obsiahnuté v článkoch 4 – 33 Občianskeho zákonníka, ako aj v ďalších právnych predpisoch, napr. v článkoch 90 – 96 zákona č. 5325/1932 o zmenkách a dlžobných úpisoch a v článkoch 70 – 76 zákona č. 5960/1933 o šekoch.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Ďalej sa uvádzajú niektoré mnohostranné medzinárodné dohovory:

Ženevský dohovor z 19. mája 1956 o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 559/1977.

Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre formu závetov z 5. októbra 1961, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 1325/1983.

Haagsky dohovor o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach z 15. novembra 1965, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 1334/1983.

Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z 19. októbra 1996, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 4020/2011.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Ďalej sa uvádzajú niektoré dvojstranné medzinárodné dohovory:

Dohovor medzi Helénskou republikou a Albánskou republikou zo 17. mája 1993 o súdnej pomoci v občianskych a trestných veciach, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 2311/1995.

Dohovor/zmluva z 3. augusta 1951 o priateľstve, obchode a doprave medzi Gréckom a USA, ktorý/ktorú Grécko ratifikovalo zákonom č. 2893/1954.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Ak je na základe pravidiel kolíznych kritérií v rámci gréckeho medzinárodného práva súkromného rozhodným právom právom inej krajiny, grécky sudca na to z vlastnej iniciatívy prihliada, t. j. bez toho, aby ho museli účastníci konania uviesť, pričom sudca musí preskúmať, ktoré ustanovenia cudzieho práva sa uplatnia (článok 337 Občianskeho súdneho poriadku).

2.2 Spätný odkaz

Ak je v súlade s pravidlami gréckeho medzinárodného práva súkromného rozhodným právom právom inej krajiny, uplatňujú sa ustanovenia hmotného práva danej krajiny, t. j. uvádzajú sa len ustanovenia hmotného práva a nie ustanovenia medzinárodného práva súkromného danej krajiny (článok 32 Občianskeho zákonníka), pričom podľa týchto ustanovení sa zasa môže uplatňovať grécke právo alebo právo tretieho štátu.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Kolízne kritérium právneho vzťahu sa v priebehu vzťahu často mení, napr. v prípade, že sa domicil spoločnosti preniesol z jednej krajiny do inej, zmení aj rozhodné právo. Existujú pravidlá, ktoré poskytujú výslovné riešenie vo vzťahu k tomu, ktoré právo sa má v konečnom dôsledku uplatniť. V opačnom prípade súd uplatní rozhodné právo, ktoré sa uplatnilo na začiatku ešte pred zmenou kolízneho kritéria, alebo následne, alebo uplatní kombináciu oboch v závislosti od konkrétnych okolností prípadu.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Ak sa v rámci gréckeho medzinárodného práva súkromného (pravidiel kolízneho kritéria) stanovuje, že sa uplatňuje právo inej krajiny, ale uplatnenie tohto práva by bolo v rozpore so základnými morálnymi alebo právnymi zásadami uplatňovanými v rámci gréckej verejnej politiky (článok 33 Občianskeho zákonníka), grécky súd pri vypočítaní daného prípadu neuplatní príslušné ustanovenia cudzieho právneho poriadku, ale iné právne ustanovenia daného štátu (negatívna funkcia). Ak však v dôsledku tohto vylúčenia vznikne v cudzom právnom poriadku právne vákuum, toto vákuum sa premostí uplatnením gréckeho práva (pozitívna funkcia).

Jedným zo spôsobov, ako ochrániť záujmy gréckeho právneho systému, je prijímať pravidlá, ktoré sa budú uplatňovať priamo. Takýmito pravidlami sa upravujú mimoriadne dôležité záležitosti týkajúce sa vnútorných právnych vzťahov štátu a grécke súdy ich uplatňujú priamo aj v prípadoch s medzinárodným prvkom, ktoré nemožno rozhodnúť na základe gréckeho medzinárodného práva súkromného.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Grécky sudca môže na určenie cudzieho rozhodného práva využiť akýkoľvek prostriedok, ktorý považuje za primeraný. Na určenie môže použiť právne informácie, ktoré pozná osobne, alebo si ich môže vyhľadať v medzinárodných dohovoroch (mnohostranných a dvojstranných) – na základe ktorých členské štáty pristúpili k záväzku vzájomného poskytovania informácií – prípadne ich získať od domácich či zahraničných vedeckých organizácií. Ak je určenie cudzieho rozhodného práva zložité alebo sa ukáže ako nemožné, grécky sudca môže o pomoc požiadať aj účastníkov konania, ale bez toho, aby bol zaviazaný dôkazmi, ktoré poskytnú (článok 337 Občianskeho súdneho poriadku).

Vo výnimočných prípadoch, ak sa napriek vynaloženiu maximálneho úsilia nepodarí nájsť príslušné ustanovenia cudzieho práva, uplatní grécky sudca namiesto cudzieho rozhodného práva grécke právo.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

V prípade väčšiny zmlúv a právnych aktov, ktoré vstúpili do platnosti po 17. decembri 2009, grécky sudca určí rozhodné právo na základe nariadenia (ES) č. 593/2008 známeho ako nariadenie Rím I. Vo všeobecnosti sa uplatní právo zvolené stranami.

Pokiaľ ide o zmluvy a právne akty, ktoré do platnosti vstúpili v čase od 1. apríla 1991 do 16. decembra 2009, sa rozhodné právo určí na základe Rímskeho dohovoru Spoločenstva z 19. júna 1980, v ktorom sa stanovuje rovnaké všeobecné pravidlo, ako bolo uvedené.

Pri všetkých kategóriách zmluvných záväzkov a právnych aktov, ktoré sú výslovne vylúčené z pôsobnosti uvedeného nariadenia a dohovoru, ako aj pri tých, ktoré do platnosti vstúpili pred 1. aprílom 1991, sa rozhodné právo určí na základe článku 25 Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje rovnaké všeobecné pravidlo, ako sa stanovuje v nariadení.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Pri záväzkoch vyplývajúcich z civilných deliktov a záväzkoch vyplývajúcich z bezdôvodného obohatenia, konania bez príkazu a predzmluvnej zodpovednosti vzniknutých v čase od 11. januára 2009 grécky sudca určí právo, ktoré sa uplatní, na základe nariadenia (ES) č. 864/2007 známeho ako nariadenie Rím II.

Vo všeobecnosti sa uplatní právo štátu, v ktorom sa nepravosť stala.

Pri civilných deliktoch, na ktoré sa nevzťahuje rozsah pôsobnosti uvedeného nariadenia, a civilných deliktoch spáchaných pred 11. januárom 2009 sa rozhodné právo určuje na základe článku 26 Občianskeho zákonníka, ktorý obsahuje rovnaké všeobecné pravidlo, ako sa stanovuje v nariadení

Podľa gréckej judikatúry sa na vinu vyplývajúcu z bezdôvodného obohatenia vzniknutú pred 11. januárom 2009 uplatňuje právo štátu, ktoré je za daných celkových okolností najvhodnejšie.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

- Fyzické osoby

Meno, domicil

Keďže meno a domicil sa používajú individuálne na identifikáciu fyzickej osoby, právo, ktoré sa v tomto prípade uplatňuje, sa vždy určuje v kontexte osobitného právneho vzťahu, ktorý má byť upravený. Meno a domicil manželov sa upravuje právom, ktorým sa riadia ich osobné vzťahy v súlade

s článkom 14 Občianskeho zákonníka; vo vzťahu k maloletým deťom sa uplatňuje právo týkajúce sa vzťahu medzi rodičom a dieťaťom v súlade s článkami 18 – 21 Občianskeho zákonníka.

Spôsobilosť

Vo vzťahu k záležitostiam týkajúcim sa spôsobilosti osoby, či už Gréka alebo cudzinca, byť nositeľom práv a povinností, vykonávať právne úkony, byť stranou súdneho sporu a osobne sa zúčastniť na súdom pojednávaní sa uplatňuje právo štátu, ktorého je dotknutá osoba štátnym príslušníkom (články 5 a 7 Občianskeho zákonníka, článok 62 písm. a) a článok 63 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Ak cudzinec nie je podľa práva štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, spôsobilý na vykonávanie právnych úkonov alebo sa nemôže osobne zúčastniť na súde, ale podľa gréckeho práva uvedenú spôsobilosť má (okrem právnych úkonov patriacich do rozsahu pôsobnosti rodinného práva, dedičského práva a majetkového práva týkajúceho sa nehnuteľnosti mimo Grécka), uplatní sa grécke právo (článok 9 Občianskeho zákonníka a článok 66 Občianskeho súdneho poriadku).

- Právnické osoby

Pokiaľ ide o právnu spôsobilosť právnických osôb, v súlade s článkom 10 Občianskeho zákonníka sa uplatní právny poriadok štátu, kde má právnická osoba domicil. Podľa gréckej judikatúry pojem „domicil“ znamená skutočný, nie štatutárny domicil.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Otázky v oblasti vzťahu medzi rodičom a dieťaťom sa týkajú rodinných vzťahov medzi rodičmi a deťmi a súvisiacich práv a povinností, ktoré z týchto vzťahov vyplývajú.

Pri rozhodovaní o tom, či sa dieťa narodilo v manželstve alebo mimo neho (článok 17 Občianskeho zákonníka), je rozhodným právom:

právo štátu, ktorým sa upravuje osobný vzťah medzi matkou dieťaťa a jej manželom v čase narodenia dieťaťa, ako sa vymedzuje v článku 14 Občianskeho zákonníka;

ak manželstvo zaniklo pred narodením dieťaťa, právo štátu, ktorým sa upravuje osobný vzťah medzi matkou dieťaťa a jej manželom v čase zániku manželstva podľa vymedzenia v článku 14 Občianskeho zákonníka.

Rozhodné právo pre vzťah medzi rodičom a dieťaťom v prípade detí narodených v manželstve, a to aj v prípade zániku manželstva:

Grécky sudca určí rozhodné právo v súlade s Haagskym dohovorom o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z 19. októbra 1996, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 4020/2011, pokiaľ ide o rodičovské práva a povinnosti a opatrenia na ochranu dieťaťa v prípade, ak ide o právo štátu, ktoré je signatárom uvedeného dohovoru.

Rozhodné právo štátu, ktoré nie je signatárom uvedeného dohovoru, alebo vo vzťahu k otázkam, ktoré sa v uvedenom dohovore neupravujú, sa upravuje podľa článku 18 Občianskeho zákonníka takto:

ak sú štátnymi príslušníkmi toho istého štátu – právo daného štátu;

ak po narodení dieťaťa nadobudli novú spoločnú štátnu príslušnosť – právo štátu ich poslednej spoločnej štátnej príslušnosti;

ak boli pred narodením dieťaťa štátnymi príslušníkmi rôznych krajín a po narodení dieťaťa sa ich štátna príslušnosť nezmenila alebo ak boli pred narodením dieťaťa štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu, ale po narodení dieťaťa sa štátna príslušnosť rodičov alebo dieťaťa zmenila – právo štátu, v ktorom mali v čase narodenia dieťaťa posledný spoločný obvyklý pobyt;

ak nemajú spoločný obvyklý pobyt – právo štátu, ktorého je dieťa štátnym príslušníkom.

Rozhodné právo pre vzťahy medzi matkou a otcom a dieťaťom narodeným mimo manželstva (články 19 a 20 Občianskeho zákonníka):

ak sú štátnymi príslušníkmi toho istého štátu – právo daného štátu;

ak po narodení dieťaťa získali novú spoločnú štátnu príslušnosť – právo štátu poslednej spoločnej štátnej príslušnosti;

ak boli pred narodením dieťaťa štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a po narodení dieťaťa sa ich štátna príslušnosť nezmenila alebo ak boli pred narodením dieťaťa štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu, ale po narodení dieťaťa sa štátna príslušnosť rodičov alebo dieťaťa zmenila – právo štátu, v ktorom mali v čase narodenia dieťaťa posledný spoločný obvyklý pobyt;

ak nemajú spoločný obvyklý pobyt – právo štátu, ktorého sú otec alebo matka štátnymi príslušníkmi.

Rozhodné právo pre vyživovaciu povinnosť rodiča voči dieťaťu:

Ako sa stanovuje v Haagskom protokole z 23. novembra 2007, od 18. júna 2011 grécky sudca určuje rozhodné právo na základe nariadenia (ES) č. 4/2009.

Vo všeobecnosti sa uplatní právo štátu, v ktorom má povinná strana obvyklý pobyt.

3.4.2 Adopcia

Rozhodné právo pre podmienky osvojenia a ukončenie osvojenia s medzinárodným prvkom je právo štátu, ktorého je každá osoba zúčastnená na osvojení štátnym príslušníkom (článok 23 Občianskeho zákonníka). Rozhodné právo pre formu osvojenia je právo uvedené v článku 11 Občianskeho zákonníka, t. j. právo, ktorým sa riadi obsah osvojenia, alebo právo štátu, v ktorom sa osvojenie prejavilo, alebo právo štátu, ktorého sú všetky strany štátnymi príslušníkmi. Ak sú osoby podieľajúce sa na osvojení štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, osvojenie je platné, len ak sú splnené podmienky podľa všetkých právnych poriadkov príslušných štátov a ak v zmysle týchto právnych poriadkov neexistujú žiadne prekážky.

Rozhodné právo pre vzťahy medzi osvojiteľmi a osvojeným dieťaťom:

ak sú po osvojení štátnymi príslušníkmi toho istého štátu – právo daného štátu;

ak po osvojení získali novú spoločnú štátnu príslušnosť – právo štátu ich poslednej spoločnej štátnej príslušnosti;

ak boli pred osvojením štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a po osvojení sa ich štátna príslušnosť nezmenila alebo ak boli pred osvojením štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu, ale po dokončení osvojenia sa štátna príslušnosť jednej z osôb podieľajúcich sa na osvojení zmenila – právo štátu, v ktorom mali v čase osvojenia posledný spoločný obvyklý pobyt;

ak nemajú spoločný obvyklý pobyt – právo štátu, ktorého štátneho príslušníkom je osvojiteľ, ak si dieťa osvoja manželia, právo, ktorým sa upravuje ich osobný vzťah.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Hmotnoprávne podmienky

Rozhodným právom, pokiaľ ide o podmienky, ktoré musia splniť osoby, ktoré chcú uzatvoriť manželstvo, a pokiaľ ide o prekážky, ktoré im v tom bránia, je právo štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, ak sú štátnymi príslušníkmi toho istého štátu. Ak sú štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, právo jedného zo štátov (článok 13 ods. 1 písm. a) Občianskeho zákonníka).

Procesné podmienky

ak sú osoby, ktoré majú uzatvoriť manželstvo, štátnymi príslušníkmi toho istého štátu, podmienkou formálnej platnosti manželstva je, aby bolo rozhodným právom právo štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Ak sú štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, je to právo jedného alebo druhého štátu, ktorého sú

štátnymi príslušníkmi, alebo právo štátu, v ktorom sa konal sobáš (článok 13 ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka). Na účel uzatvorenia manželstva sa podľa gréckeho právneho systému vyžaduje splnenie istých formálnych záležitostí; ako platné sa v Grécku uznávajú aj zväzky osôb, ktoré spolunažívajú, ale formálne neuzatvorili manželstvo, a to za podmienky, že sú tieto zväzky uznané za platné podľa cudzieho práva a že spolunažívajúce osoby nie sú Gréci.

Osobné vzťahy medzi manželmi

Osobné vzťahy medzi manželmi sú vzťahy založené na manželstve nesúvisiace s majetkom, ako je spolunažívanie a práva a povinnosti vrátane vyživovacej povinnosti.

Rozhodné právo pre osobné vzťahy medzi manželmi (článok 14 Občianskeho zákonníka), iné ako vyživovacia povinnosť:

ak sú manželka po sobáši štátnymi príslušníkmi toho istého štátu – právo daného štátu;

ak manželka sobášom získali novú spoločnú štátnu príslušnosť – právo štátu ich poslednej spoločnej štátnej príslušnosti;

ak boli manželka v čase sobáša štátnymi príslušníkmi toho istého štátu a jeden z nich sa neskôr stal štátnym príslušníkom iného štátu – právo štátu ich poslednej spoločnej štátnej príslušnosti, za predpokladu, že manžel (-ka) je naďalej štátnym príslušníkom daného štátu;

ak boli pred sobášom štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a ich štátna príslušnosť sa po sobáši nezmenila, alebo ak boli pred sobášom štátnymi

príslušníkmi rovnakého štátu, ale sobášom sa štátna príslušnosť jedného z nich zmenila – právo štátu, v ktorom mali posledný spoločný obvyklý pobyt;

ak počas manželstva nemajú spoločné obvyklé bydlisko – právo štátu, ku ktorému majú manželka najbližší vzťah.

Vyživovacia povinnosť

Rozhodné právo sa určuje v súlade s článkom 4 Haagskeho dohovoru z 2. októbra 1973, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 3137/2003, t. j. právo štátu, v ktorom má oprávnená osoba obvyklý pobyt.

Majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku

Majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku sa uplatňujú na vlastnícke práva a príslušné povinnosti, ktoré vznikli z dôvodu uzatvorenia manželstva.

Rozhodným právom je právo upravujúce osobný vzťah manželov bezprostredne po sobáši (článok 15 Občianskeho zákonníka).

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

V rámci gréckeho právneho systému sú uznané aj iné formy spoluzitia ako manželstvo, ako sa stanovuje v zákone č. 3719/2008. Pokiaľ ide o formu a celkové vzťahy strán, na základe výslovného ustanovenia obsiahnutého v uvedenom zákone sa tento zákon vzťahuje na všetky registrované partnerstvá uzatvorené v Grécku alebo pred gréckymi konzulárnymi orgánmi bez ohľadu na to, či ide o Grékov alebo cudzincov. Ak sa registrované partnerstvo uzatvorí v zahraničí, príslušné rozhodné právo upravujúce jeho formu je právo uvedené v článku 11 Občianskeho zákonníka, t. j. buď právo, ktorým sa upravuje jeho obsah, alebo právo štátu, v ktorom bolo partnerstvo uzatvorené, prípadne právo štátu, ktorého sú všetky strany štátnym príslušníkom; rozhodné právo pre vzťahy strán je právo štátu, v ktorom bolo partnerstvo uzatvorené.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Rozhodné právo vo veci rozvodu alebo inej formy rozluky sa určuje na základe nariadenia (ES) č. 1259/2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku známe ako nariadenie Rím III. Kľúčovým pravidlom je, že manželka sa môžu dohodnúť na výbere rozhodného práva vo veciach rozvodu a rozluky, a to za predpokladu, že ide o jeden z týchto právnych poriadkov: a) právo štátu, kde majú manželka v čase uzatvorenia dohody obvyklé bydlisko, alebo b) právo štátu, kde mali manželka posledné obvyklé bydlisko, ak tam jeden z nich v čase uzatvorenia dohody stále býva, alebo c) právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je jeden z manželov v čase uzatvorenia dohody alebo d) právo súdu konajúceho vo veci.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

V uvedenom nariadení sa výslovne uvádza, že sa nevzťahuje na vyživovaciu povinnosť bývalých manželov, keďže táto oblasť je upravená v článku 8 Haagskeho dohovoru z 2. októbra 1973, ktorý Grécko ratifikovalo zákonom č. 3137/2003 a v ktorom sa uvádza, že rozhodné právo je právo štátu, v ktorom prebehol rozvod alebo rozluka.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Pozri posledný odsek oddielu 3.5.1.

3.7 Závetý a dedičstvo

Vo vzťahu ku všetkým veciam týkajúcim sa dedičstva okrem formy zhotovenia závetu a formy zrušenia závetu sa rozhodné právo určuje na základe nariadenia (EÚ) č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve.

Závet sa bude považovať za platný, ak sa vyhotoví v takej forme, ktorá je v súlade s ktorýmkoľvek z týchto právnych poriadkov (článok 1 Haagskeho dohovoru o rozhodnom práve pre formu závetov z 5. októbra 1961):

právo štátu, v ktorom zosnulý vyhotovil závet;

právo štátu, ktorého bol zosnulý štátnym príslušníkom v čase, keď vyhotovil závet alebo keď zomrel;

právo štátu, kde mal zosnulý bydlisko alebo domicil v čase, keď vyhotovil závet alebo keď zomrel;

ak sa závet vzťahuje na majetok: právo štátu, v ktorom sa majetok nachádza.

3.8 Nehnuteľnosti

Rozhodné právo pre vzťahy týkajúce sa vecných práv k nehnuteľnosti sa určuje v článku 27 Občianskeho zákonníka, pričom ide o právo štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza.

Rozhodným právom pre zavinené konanie podľa záväzkového práva vo vzťahu k nehnuteľnosti, sa určuje na základe nariadenia (ES) č. 593/2008 známeho ako nariadenie Rím I, pričom všeobecným pravidlom je, že sa uplatní právo, ktoré si strany vybrali.

Rozhodné právo pre formu uvedených transakcií je právo štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza (článok 12 Občianskeho zákonníka).

3.9 Platobná neschopnosť

Rozhodné právo pre platobnú neschopnosť a jej výsledky sa stanovuje na základe nariadenia (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní, t. j. ide o právo štátu, v ktorom sa príslušné konanie začalo.

Posledná aktualizácia: 21/03/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Španielsko

1 Fuentes del Derecho positivo

1.1 Vnútroštátne normy

Väčšina pravidiel týkajúcich sa kolízie právnych poriadkov je obsiahnutá v úvodnej hlave Občianskeho zákonníka (články 9 – 12). Uplatniteľné právne ustanovenia sú uvedené aj v niektorých osobitných zákonoch, ako napríklad v zákone o medzinárodnom osvojení.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Pokiaľ ide o rozhodné právo, v Španielsku sú v súčasnosti účinné tieto nariadenia EÚ:

- nariadenie č. 1346/2000 o konkurznom konaní,
- nariadenie č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I),
- nariadenie č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II),
- nariadenie č. 1259/2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku (Rím III),
- nariadenie č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve,
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1191 zo 6. júla 2016 o podporovaní voľného pohybu občanov prostredníctvom zjednodušenia požiadaviek na predkladanie určitých verejných listín v Európskej únii a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1024/2012. Uplatniteľné od 16. februára 2019. Španielsko je aj zmluvným štátom niekoľkých dohovorov týkajúcich sa kolízie právnych poriadkov. Ide najmä o tieto dohovory:
 - Mníchovský dohovor z 5. septembra 1980 o právnych predpisoch uplatňovaných na priezviská a mená,
 - Haagsky dohovor z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa,
 - Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť,
 - Haagsky dohovor z 5. októbra 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov,
 - Haagsky dohovor zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody,
 - Haagsky dohovor z 2. októbra 1973 o rozhodnom práve pre zodpovednosť za výrobky.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Pokiaľ ide o rozhodné právo, v súčasnosti platí Dohovor medzi Španielskym kráľovstvom a Uruguajskou východnou republikou o kolízii právnych predpisov týkajúcich sa vyživovacej povinnosti a uznávania a výkonu súdnych rozsudkov a zmierov týkajúcich sa výživného, ktorý bol podpísaný v Montevideu 4. novembra 1987.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

V článku 12 ods. 6 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že „súdy a orgány uplatnia ex officio pravidlá týkajúce sa kolízie právnych poriadkov v španielskom práve.“

2.2 Spätný odkaz

V článku 12 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že odkaz na cudzie právo sa považuje za odkaz na hmotné právo, bez ohľadu na spätý a ďalší odkaz (renvoi) kolíznych noriem na iné právo, ktoré nie je španielske. Akceptuje sa teda len spätý a ďalší odkaz prvého stupňa.

Spätý a ďalší odkaz druhého stupňa nie je prípustný s výnimkou zmienek, šekov a dĺžobných úpisov, pokiaľ ide o spôsobilosť vstúpiť do takéhoto druhu záväzkov.

Ak je uplatniteľné nariadenie EÚ alebo medzinárodný dohovor, pri spätnom a ďalšom odkaze sa uplatnia osobitné pravidlá týchto nástrojov.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

V španielskom práve neexistuje všeobecné pravidlo pre prípady zmien okolností, ktoré sa pri kolíznej norme používajú ako kolízne kritérium. V zmysle článku 9 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa v súvislosti s plnoletosťou uvádza, že zmena kolízneho kritéria neovplyvňuje už dosiahnutú plnoletosť. Používa sa kritérium posúdenia práva, ktoré sa uplatňovalo v čase vzniku právnej situácie, a to aj v prípade, ak sa kolízne kritérium následne zmenilo.

Ak je uplatniteľné nariadenie EÚ alebo medzinárodný dohovor, v súvislosti so zmenou okolností sa uplatnia osobitné pravidlá týchto nástrojov.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

V článku 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa uvádza, že cudzie právo sa v žiadnom prípade neuplatní, ak je v rozpore s verejným poriadkom. Uplatnenie cudzieho práva je teda vylúčené, pokiaľ vedie k výsledku, ktorý je v zrejmom rozpore so základnými zásadami španielskeho práva. Zásady zakotvené v ústave sa považujú za zásadné.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Obsah a platnosť cudzieho práva musia dokázať strany, pričom súd môže na overenie použiť všetky prostriedky, ktoré považuje za potrebné. Ide o zmiešaný systém, v ktorom sa kombinuje zásada predkladania vyjadrení a preskúmania iba na žiadosť strany s možnosťou, aby sa súd podieľal na vykonávaní kontrol. Vo výnimočných prípadoch, keď nie je možné dokázať obsah cudzieho práva, sa uplatní španielske právo.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Otázka určenia rozhodného práva pre zmluvné záväzky je vo všeobecnosti upravená nariadením Európskeho parlamentu a Rady č. 593/2008 (Rím I). Prípady, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie Rím I, sa riešia v súlade s ustanoveniami článku 10 ods. 5 Občianskeho zákonníka, ktorý je založený na uznaní voľby rozhodného práva, za predpokladu, že si strany rozhodné právo výslovne zvolia a že toto právo má nejakú súvislosť s predmetnou záležitosťou. V opačnom prípade sa uplatní vnútroštátne právo spoločné pre obe strany, ak sa tak nestane, uplatní sa právo štátu podľa spoločného obvyklého pobytu a ako posledná inštancia právo miesta, kde sa zmluva uzatvorila.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Táto otázka sa upravuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 (Rím II). Vo veciach dopravných nehôd sa uplatňujú kolízne normy obsiahnuté v Haagskom dohovore z roku 1971 a vo veciach zodpovednosti výrobcu za škodu v Haagskom dohovore z roku 1973.

Otázky, ktoré nie sú zahrnuté v nijakom z uvedených ustanovení, sa upravujú článkom 10 ods. 9 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa prípady mimozmluvnej zodpovednosti riadia právom miesta, kde sa stala udalosť, ktorá bola ich príčinou. Nedovolené konanie bez príkazu sa riadi právom miesta, kde konateľ vykonáva hlavnú činnosť, a bezdôvodné obohatenie sa riadi právom, podľa ktorého došlo k prevodu hodnoty na obohacujúcu sa stranu.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

V článku 9 Občianskeho zákonníka sa uvádza, že v týchto veciach sa rozhodné právo určuje na základe štátnej príslušnosti fyzických osôb. Obsahuje ustanovenia týkajúce sa prípadov dvojitej štátnej príslušnosti a neurčitej štátnej príslušnosti. Dvojité štátne príslušnosť sa určuje na základe toho, či ide o dvojité štátne príslušnosť podľa španielskeho práva alebo dvojité štátne príslušnosť, ktorú španielske právo nepozná. Španielsko má zmluvy o dvojitej štátnej príslušnosti s Čile, Peru, Paraguajom, Nikaraguou, Guatemalou, Bolíviou, Ekvádorom, Kostarikou, Hondurasom, Dominikánskou republikou, Argentínou a Kolumbiou. V týchto prípadoch sa uplatňujú ustanovenia medzinárodných zmlúv, pričom ak zmluvy neobsahujú žiadne ustanovenie, prednosť má štátne príslušnosť zodpovedajúca poslednému obvyklému pobytu a v opačnom prípade poslednej získanej štátnej príslušnosti. Ak ide o dvojité štátne

príslušnosť, ktorú španielske právo nepozná, a jedna zo štátnych príslušností je španielska, španielska štátna príslušnosť má prednosť, v prípade, ak sú obe štátne príslušnosti príslušnosťami krajín EÚ, sa však musí uplatniť zásada nediskriminácie na základe štátnej príslušnosti. U osôb neurčitej štátnej príslušnosti sa ako osobný štatút uplatňuje právo miesta obvyklého pobytu. V prípade osôb bez štátnej príslušnosti sa uplatňuje článok 12 Newyorského dohovoru z 28. septembra 1954, podľa ktorého rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej má osoba bez štátnej príslušnosti domicil, alebo ak domicil nemá, právo krajiny jej pobytu.

Právo, ktoré sa uplatňuje na mená fyzických osôb sa riadi Mníchovským dohovorom z roku 1980. Mená a priezviská fyzickej osoby sa určujú podľa právnych predpisov štátu, ktorého je daná osoba občanom.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

V článku 9 ods. 4 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že právo, ktoré sa uplatňuje na určenie biologických vzťahov medzi rodičom a dieťaťom, je právo obvyklého pobytu dieťaťa v čase vzniku vzťahu. Ak dieťa nemá obvyklý pobyt, alebo ak právo neumožňuje vytvorenie vzťahu medzi rodičom a dieťaťom, rozhodným právom bude vnútroštátne právo dieťaťa v danom čase. Ak právne predpisy neumožňujú vytvorenie vzťahu medzi rodičom a dieťaťom alebo ak dieťa nemá štátnu príslušnosť, uplatní sa španielske hmotné právo.

Právo, ktoré sa uplatňuje na osvojenie, sa riadi osobitnými predpismi, zákonom č. 54/2007 o medzinárodnom osvojení. V článku 18 tohto zákona sa uvádza, že uzatvorenie osvojenia príslušným španielskym orgánom sa bude riadiť španielskym hmotným právom, ak má osvojené dieťa v čase osvojenia trvalý pobyt v Španielsku alebo ak bolo, alebo bude do Španielska odvedené na účel pobytu v Španielsku.

Obsah vzťahu medzi rodičom a dieťaťom, či už biologického alebo na základe osvojenia, a výkon rodičovských práv a povinností sa určuje v súlade s Haagskym dohovorom z 19. októbra 1996. V článku 17 tohto dohovoru sa uvádza, že výkon rodičovských práv a povinností sa riadi právom štátu obvyklého pobytu dieťaťa.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

Na uzatvorenie manželstva a dôsledky manželstva sa vzťahujú isté pravidlá. Pokiaľ ide o formu sobáša, v Občianskom zákonníku sa stanovuje, že v rámci Španielska alebo mimo neho sa môže sobáš uzatvoriť: 1. pred sudcom, starostom alebo úradníkom ustanoveným Občianskym zákonníkom; 2. podľa náboženských obradov prípustných podľa zákona. Ďalej sa v ňom uvádza, že Španieli môžu uzatvoriť manželstvo mimo Španielska spôsobom, ktorý je stanovený v práve miesta sobáša. Ak sú obe strany cudzinci, môžu sa zosobášiť v Španielsku v súlade s rovnakými ustanoveniami ako Španieli alebo v súlade s ustanoveniami osobného štatútu jedného z nich. Spôsobilosť na uzatvorenie manželstva a súhlas podliehajú vnútroštátnemu právu oboch manželov (článok 9 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Podľa článku 9 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa dôsledky manželstva riadia spoločným vnútroštátnym právom manželov v čase uzatvorenia manželstva. Ak spoločné vnútroštátne právo neexistuje, riadia sa osobným štatútom alebo právom krajiny, v ktorej má jeden z manželov obvyklý pobyt a ktoré si spoločne zvolia prostredníctvom úradného aktu vykonaného pred uzatvorením manželstva. Ak k takejto voľbe nedošlo, uplatňuje sa právo krajiny, v ktorej majú bezprostredne po sobáši spoločný obvyklý pobyt, v opačnom prípade právo miesta, kde sa konal sobáš.

Rozluka a rozvod sú upravené v nariadení č. 1259/2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku (Rím III). V článku 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa stanovuje, že anulovanie manželstva sa upravuje právnym predpisom krajiny sobáša.

V španielskom medzinárodnom práve súkromnom neexistuje žiadne ustanovenie o nezosobášených dvojiciach (čo v zásade znamená potrebu využiť analógiu).

Vyživovacie povinnosti sú upravené v Haagskom protokole z roku 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Pravidlo týkajúce sa dôsledkov manželstva (článok 9 ods. 2 Občianskeho zákonníka) zahŕňa osobné dôsledky aj dôsledky ovplyvňujúce majetok. Uplatňuje sa preto spoločný osobný štatút manželov v čase sobáša; v opačnom prípade sa uplatňuje osobný štatút alebo právo obvyklého pobytu jednej zo strán, ktoré si spoločne zvolia prostredníctvom úradného aktu vykonaného pred uzatvorením manželstva. Ak k takejto voľbe nedošlo, rozhodné právo, je právo krajiny, v ktorej majú bezprostredne po sobáši spoločný obvyklý pobyt, v opačnom prípade právo miesta, kde sa konal sobáš.

Zmluvy alebo dohody, ktoré stanovujú, menia alebo nahrádzajú majetkový režim manželov, sú platné, pokiaľ sú v súlade s právom, ktorým sa riadia dôsledky manželstva, alebo s právom krajiny štátnej príslušnosti alebo obvyklého pobytu jednej zo strán v čase vykonania (článok 9 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

3.7 Závetý a dedičstvo

Španielsko uplatňuje ustanovenia nariadenia č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve. Podľa tohto nariadenia sa uplatňuje právo miesta obvyklého pobytu zosnulého v čase smrti, pokiaľ si zosnulý nezvolil ako rozhodné právo štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.

Forma závetov sa upravuje Haagskym dohovorom z roku 1961.

3.8 Nehnuteľnosti

Podľa článku 101 ods. 1 občianskeho zákonníka sa vlastnícke, majetkové a ďalšie práva na nehnuteľnosti a ich zverejnenie riadia právom miesta, kde sa nachádzajú, čo sa vzťahuje aj na hnuteľný majetok. Na účely vzniku alebo postúpenia práv na tovar v tranzite sa má za to, že tovar sa nachádza na mieste, odkiaľ bol odoslaný, pokiaľ sa odosielateľ a príjemca výslovne alebo ticho nedohodnú, že tovar sa nachádza v mieste určenia. Lode, lietadlá a železničné dopravné prostriedky a všetky práva, ktoré sa na ne viažu, podliehajú právnym predpisom vlajkového štátu alebo krajiny registrácie. Automobily a ostatné prostriedky cestnej dopravy podliehajú právnym predpisom miesta, kde sa nachádzajú. Vydávanie cenných papierov sa riadi právnymi predpismi miesta ich vydania.

3.9 Platobná neschopnosť

Prípady, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti [nariadenia Rady č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní](#), sú upravené v [zákon o platobnej neschopnosti č. 22/2003 z 9. júla 2003](#). V článku 200 uvedeného zákona sa stanovuje, že konkurzné konanie v Španielsku a jeho výsledky a postupy na vykonanie a uzatvorenie tohto konania sa vo všeobecnosti riadia španielskym právom [zákonom č. 22/2003 z 9. júla 2003, ktorý bol zmenený zákonom č. 9/2015 o naliehavých opatreniach v oblasti platobnej neschopnosti (Úradný vestník z 26. mája 2015)]. Zákon o platobnej neschopnosti takisto obsahuje ustanovenia medzinárodného práva súkromného, ktorými sa stanovuje rozhodné právo v rôznych právnych vzťahoch v rámci konania.

Posledná aktualizácia: 08/12/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Francúzsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Na medzinárodné právo súkromné sa nevzťahuje žiadna kodifikácia ani osobitné právne predpisy. Väčšina zásad a kolíznych noriem je odvodená z judikatúry okrem niekoľkých, ktoré sa nachádzajú v rôznych kódexoch, a predovšetkým v Občianskom zákonníku, v závislosti od príslušnej oblasti. Obsah rôznych kódexov je dostupný na internete:

🔗 <https://www.legifrance.gouv.fr>

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Francúzsko je viazané 24 dohovormi, ktoré boli prijaté pod záštitou Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného. Zoznam príslušných dohovorov možno nájsť na webovom sídle konferencie.

🔗 <https://www.hcch.net/fr/states/hcch-members/details1/?sid=39>

Francúzsko pristúpilo aj k ďalším mnohostranným dohovodom, ktoré sa týkajú najmä hmotnoprávných pravidiel, ako je Viedenský dohovor z roku 1980 o medzinárodnej kúpe tovaru.

Odkazy na všetky dohovory, ku ktorým Francúzsko pristúpilo, sú uvedené v databáze zmlúv a dohôd, ktorú vedie ministerstvo európskych a zahraničných vecí: 🔗 <https://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/cadcgp.php>

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Francúzsko uzatvorilo mnoho dvojstranných zmlúv, pričom niektoré z nich obsahujú kolízne normy. Tieto zmluvy je takisto možné vyhľadať v uvedenej databáze.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Procesný štatút kolíznej normy sa líši podľa toho, či dotknutí účastníci môžu alebo nemôžu voľne využívať príslušné práva, bez ohľadu na zdroj dotknutej kolíznej normy (vnútroštátne právo, európske nariadenie, medzinárodný dohovor).

Ak sa vec týka oblasti, v ktorej môžu dotknutí účastníci voľne využívať svoje práva, t. j. najmä v majetkových otázkach (zmluvy, občianska zodpovednosť, vecné práva atď.), v tom prípade sudca nie je povinný z vlastnej iniciatívy uplatniť kolíznu normu, keď žiadny z dotknutých účastníkov nepresadzuje uplatňovanie cudzieho práva. Jednoducho iba má túto možnosť, pokiaľ dotknutí účastníci nedospejú k procesnej dohode v prospech francúzskeho práva. Výzva na uplatnenie kolíznej normy teda prináleží dotknutým účastníkom.

Ak sa naopak vec týka oblasti, v ktorej nemôžu dotknutí účastníci voľne využívať svoje práva, najmä v nemajetkových otázkach (osobný štatút), v tom prípade je sudca povinný z vlastnej iniciatívy uplatniť kolíznu normu.

2.2 Spätný odkaz

Zásada spätného odkazu je v judikatúre dlhodobo uznávaná, či už ide o prvostupňový spätný odkaz (spätný odkaz na francúzske právo, ktoré sa následne uplatňuje) alebo druhostupňový spätný odkaz (spätný odkaz na právo iného štátu, v ktorom sa uznáva jeho právomoc).

V judikatúre sa pravidelne uplatňuje spätný odkaz, pokiaľ ho nevyklučuje európske nariadenie alebo platný medzinárodný dohovor, a to v oblasti osobného štatútu, oblasti formálnej platnosti právnych aktov, a predovšetkým v oblasti sobášenia a závetov. V dedičských otázkach sa judikatúra v súčasnosti snaží obmedziť uplatňovanie spätného odkazu len na veci, v ktorých umožňuje zabezpečiť celistvosť dedičstva prostredníctvom uplatnenia jedného práva na hnutelný a nehnuteľný majetok.

V judikatúre sa naopak vždy vylučovalo uplatnenie spätného odkazu v otázkach, v ktorých si dotknutí účastníci môžu voľne zvoliť rozhodné právo, ako sú majetkový režim manželov a zmluvy.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Zmena kolízneho kritéria sa vymedzuje ako časová kolízia právnych poriadkov z dôvodu priestorového presunu hraničného určovateľa. Problémom je zistiť, za akých podmienok sa môže uplatňovať nový právny poriadok, ktorým sa nahradí právny poriadok odvodený od predchádzajúcej situácie.

V kolíznej norme sa môžu určovať podmienky časového uplatňovania hraničného určovateľa, ktorý sa ňou ustanovuje. Napríklad v kolíznej norme vymedzenej v článku 311-14 Občianskeho zákonníka o rodičovstve sa určujú podmienky časového uplatnenia hraničného určovateľa, keďže sa v nej ustanovuje, že osobný právny poriadok matky sa musí posúdiť v deň narodenia dieťaťa.

Okrem tohto príkladu poskytuje riešenia aj judikatúra, v ktorej sa zvyčajne uplatňujú zásady francúzskeho prechodného práva, t. j. na jednej strane okamžité uplatňovanie nového právneho poriadku s budúcimi dôsledkami situácií, ku ktorým už došlo, a na druhej strane žiadna spätná účinnosť nového právneho poriadku pri hodnotení vzniku alebo zániku právneho vzťahu.

Napríklad vo veci manželstva sa nový právny poriadok okamžite uplatňuje na dôsledky manželstva, ako aj na jeho zánik. Podmienky týkajúce sa vzniku manželstva sa však aj naďalej upravujú právom, ktoré sa uplatňuje v deň jeho uzatvorenia.

Hnuteľné vecné práva sa okamžite upravujú právnym poriadkom novej situácie dotknutého majetku. Toto riešenie sa rozširuje aj na všetky konvenčné zábezpeky zriadené v cudzine. V dôsledku tejto skutočnosti stratia tieto zábezpeky akýkoľvek účinok vo Francúzku, keď sa sem majetok neskôr presunie, pretože nezodpovedajú modelom francúzskeho práva. Napríklad vedľajšia doložka ustanovená v Nemecku v prospech nemeckého veriteľa v súvislosti s majetkom, ktorý sa nachádzal v Nemecku, ale neskôr sa presunul do Francúzska, sa nemohla uplatniť vo Francúzsku, pretože predstavovala dohodu o strate práva, ktorá bola vo francúzskom práve v tom čase zakázaná.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

– Okamžité uplatňovanie francúzskej alebo cudzej imperatívnej normy

Francúzsky sudca môže okamžite uplatniť hmotnoprávne ustanovenia francúzskeho práva či cudzieho práva bez použitia konfliktnej metódy, ak ich možno považovať za základ imperatívnej normy. Vo francúzskom práve sa nijako nevymedzuje pojem imperatívna norma. Znamená to, že sudca rozhoduje o tejto kvalifikácii v závislosti od prípadu.

– Výhrada medzinárodného verejného poriadku

Hmotnoprávne ustanovenia cudzieho práva, ktoré sa za bežných okolností uplatňujú podľa kolíznej normy, sa takisto môžu vylúčiť, a to úplne alebo čiastočne na základe výhrady medzinárodného verejného poriadku v prospech ustanovení francúzskeho práva. Neexistuje presné vymedzenie, no z judikatúry vyplýva, že výhrada medzinárodného verejného poriadku v prvom rade zahŕňa hlavné zásady francúzskeho práva, ako je ľudská dôstojnosť, sloboda (vrátane manželskej slobody) či telesná nedotknuteľnosť osôb. Ďalej zahŕňa koncepciu, ktorá je viac pohyblivá v čase a priestore, a to imperatívne francúzske legislatívne politiky, ktorých črty sa odvíjajú od konkrétneho posúdenia sudcu.

– Výhrada obchádzania zákona

Cudzíe právo možno vylúčiť aj v prípade, že jeho uplatňovanie spôsobuje obchádzanie zákona, t. j. v dôsledku zámerných postupov, ktorými sa umelo zakladá jeho právomoc namiesto práva, ktoré by sa za uplatňovalo za bežných okolností. Medzi tieto postupy môže patriť napríklad zámerná manipulácia s hraničným určovateľom ako s hraničnou právnou kategóriou.

– Nemožnosť určiť obsah cudzieho rozhodného práva

Francúzske právo sa takisto alternatívne uplatňuje, keď je nemožné určiť obsah cudzieho práva, ktoré je za bežných okolností rozhodné.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Po určitom váhaní sa judikatúra ustálila – francúzskemu sudcovi, ktorý uznáva za rozhodné právo cudzie právo, prináleží, aby z vlastnej iniciatívy alebo na požiadanie dotknutého účastníka, ktorý sa naň odvoláva, vyhľadával jeho obsah s pomocou dotknutých účastníkov a prípadne osobne. Toto riešenie sa uplatňuje všeobecne, či už dotknutí účastníci môžu alebo nemôžu voľne využívať svoje práva.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

V závislosti od mnohostranných alebo dvojstranných zmlúv platných v spojitosti s dotknutou zmluvou, predchádzajúca kolízna norma ustanovená judikatúrou v danej veci sa uplatňuje len v prípade, že dotknutá zmluva nespadá do rozsahu pôsobnosti nariadenia ES č. 593/2008 „Rím I“ ani do rozsahu pôsobnosti Rímskeho dohovoru z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, na ktorý toto nariadenie nadviazalo.

Francúzska kolízna norma, ktorá bola ustanovená judikatúrou veľmi dávno, je zákon o autonómii. Zmluva sa teda riadi právom, ktoré si zvolili dotknutí účastníci, prípadne právom štátu, s ktorým má vzťahom na okolnosti veci objektívne najužšie väzby.

Forma právnych úkonov sa riadi právom miesta, na ktorom boli uskutočnené, pokiaľ sa podľa možností dotknutí účastníci vyslovene nedohodli podriať formu tohto úkonu právu, ktoré určili za rozhodné právo v danej veci.

3.2 Mimo zmluvné záväzky

Rozhodné právo pre rozhodujúce skutočnosti, ku ktorým došlo pred nadobudnutím účinnosti nariadenia Rím II, je právo miesta vzniku škody, pričom sa chápe ako miesto kde škoda vznikla, alebo miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody.

3.3 Osobný štát, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štátu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Podľa článku 3 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa štát a spôsobilosť fyzickej osoby spravujú právom štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom (osobné právo alebo vnútroštátne právo).

Oblasť osobného práva sa však v zásade obmedzuje na otázky týkajúce sa právnej spôsobilosti fyzických osôb (nespôsobilosť na vykonávanie právnych úkonov).

Rozhodnutia o ustanovení alebo o štáte a spôsobilosti osôb majú v zásade účinky vo Francúzsku nezávisle od akéhokoľvek nariadenia výkonu okrem prípadov, keď musia viesť k úkonom hmotnoprávneho výkonu v súvislosti s majetkom alebo k nátlaku na osoby.

Bydlisko nespadá do osobného práva, keďže nepatrí do žiadnej konkrétnej kolíznej kategórie. Spravuje sa teda rozhodným právom každej z inštitúcií, v ktorých sa berie do úvahy.

Podobne ak priezvisko nie je upravené žiadnou osobitnou kolíznou normou, rodič alebo rodičia, ktorí si želajú nahlásiť alebo pozmeniť priezvisko svojho dieťaťa, sa môžu odvolať na osobné právo, ktoré je rozhodným právom na tento účel.

Postupy uplatniteľné na zmenu krstného mena sa spravujú osobným právom dotknutej osoby v súlade s článkom 3 odsekom 3 Občianskeho zákonníka vo výklady judikatúry.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Podľa ustanovení článku 311-14 Občianskeho zákonníka sa vznik vzťahu rodič-dieťa spravuje osobným právom matky v deň narodenia dieťaťa. Ak matka nie je známa, spravuje sa osobným právom dieťaťa.

V článku 311-15 Občianskeho zákonníka sa však ustanovuje, že ak dieťa a jeho matka alebo otec alebo jeden z nich majú vo Francúzsku spoločný alebo oddelený obvyklý pobyt, vlastníctvo štátu má všetky dôsledky, ktoré z neho vyplývajú podľa francúzskeho práva, a to dokonca aj vtedy, ak ostatné skutočnosti vzniku vzťahu rodič-dieťa závisia od cudzieho práva.

Podľa ustanovení článku 311-17 Občianskeho zákonníka je dobrovoľné uznanie otcovstva alebo materstva platné, ak sa uskutočnilo v súlade s osobným právom jeho autora alebo s osobným právom dieťaťa.

Z ustálenej judikatúry Kasačného súdu vyplýva, že článok 311-17 sa uplatňuje na návrh na určenie neplatnosti právneho úkonu aj na úkon namietania voči uznaniu, ktoré musia byť možné v rámci práva jeho autora aj v rámci práva dieťaťa.

3.4.2 Adopcia

Podľa ustanovení článku 370-3 Občianskeho zákonníka sa podmienky osvojenia spravujú vnútroštátnym právom osvojiteľa alebo v prípade osvojenia manželmi sa spravuje právom, ktorým sa upravujú dôsledky ich zväzku. Osvojenie však nemôže byť prehlásené, ak to zakazuje vnútroštátne právo niektorého z manželov.

Osvojenie maloletého cudzieho štátneho príslušníka nemôže byť prehlásené, ak sa v jeho osobnom práve zakazuje táto inštitúcia, pokiaľ sa táto maloletá osoba nenarodila a nemá svoj obvyklý pobyt vo Francúzsku.

Bez ohľadu na rozhodné právo si osvojenie vyžaduje súhlas právneho zástupcu dieťaťa. Súhlas musí byť poskytnutý slobodne, bez akejkoľvek kompenzácie, po narodení dieťaťa a musí vychádzať z okolností osvojenia, najmä ak sa poskytuje v súvislosti s úplným osvojením, v záujme úplného a nenávratného prerušenia predchádzajúceho vzťahu medzi rodičom a dieťaťom.

Podľa ustanovení článku 370-4 Občianskeho zákonníka dôsledky osvojenia prehláseného vo Francúzsku sa odvíjajú od francúzskeho práva.

V článku 370-5 sa ustanovuje, že osvojenie právoplatne prehlásené v cudzine vytvára vo Francúzsku dôsledky úplného osvojenia, ak úplne a nenávratne prerušuje predchádzajúci vzťah medzi rodičom a dieťaťom. V opačnom prípade vytvára dôsledky pestúnskej starostlivosti. Môže sa premeniť na úplné osvojenie, ak sa poskytne požadovaný súhlas vyslovene a s plným vedomím o skutočnostiach.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Kolízne normy sú ustanovené v článku 202-1 a 202-2 Občianskeho zákonníka (kodifikácia a úprava judikatúry).

Podľa ustanovení článku 202-1 prvý pododsek vyžadované vlastnosti a podmienky, ktoré umožňujú uzavrieť manželstvo, sú spravované v súvislosti s každým z manželov jeho osobným právom. Bez ohľadu na rozhodné osobné právo je na uzavretie manželstva nutný súhlas obidvoch manželov podľa podmienok ustanovených vo francúzskom práve v článku 120 a 180 Občianskeho zákonníka.

V druhom odseku sa okrem toho ustanovuje, že dve osoby rovnakého pohlavia môžu uzavrieť manželstvo, pokiaľ to umožňuje osobné právo najmenej jednej z nich, a to buď právo štátu, na ktorého území má svoje bydlisko alebo svoj pobyt. Kasačný súd mal možnosť potvrdiť vo výnose z 28. januára 2015, že tento druhý odsek článku 202-1 Občianskeho zákonníka sa má čítať ako ustanovenie, ktoré zabezpečuje alternatívne uplatnenie francúzskeho práva ako výhradu medzinárodného verejného poriadku. Cudzie právo, ktoré sa za bežných okolností uplatňuje ako osobné právo jedného z manželov, keď zakazuje manželstvo medzi osobami rovnakého pohlavia, sa teda musí čiastočne vylúčiť, pretože protirečí konkrétnej francúzskej legislatívnej politike (pozri vyššie v súvislosti s výhradou verejného poriadku).

Uplatňovanie týchto ustanovení sa však prejavilo ako citlivé v prípade, keď je Francúzsko viazané s cudzím štátom dvojstrannou dohodou (prípady Alžírsko, Kambodža, Kosova, Laosu, Macedónsko, Maroka, Čiernej Hory, Poľsko, Srbsko, Slovinsko a Tunisko), ktorých ustanovenia sa v manželských otázkach odvolávajú len na osobné právo manželov pri hodnotení základných podmienok vyžadovaných na uzavretie manželstva, pričom v tomto práve sa zakazuje

manželstvo medzi osobami rovnakého pohlavia. Právna situácia týchto osôb však už medzitým bola spresnená v rozsudku Kasačného súdu z 28. januára 2015 (odvolanie č. 13-50.059), v ktorom sa vylúčilo marocké právo určené za rozhodné právo v dohovore medzi Francúzskom a Marokom, pričom sa uplatní článok 4 tohto dohovoru, v ktorom sa spresňuje, že právo jedného z dvoch štátov určených v dohovore môžu súdy druhého štátu vylúčiť, ak je v očividnom nesúlade s verejným poriadkom, čo platí, keďže najmenej v súvislosti s jedným z manželov osobné právo alebo právo štátu, na ktorého území má svoje bydlisko alebo pobyt, umožňuje uzavrieť manželstvo medzi osobami rovnakého pohlavia.

Podľa ustanovení článku 202-1 Občianskeho zákonníka sa forma manželstva spravuje právom miesta, na ktorom sa uzatvára.

Pokiaľ ide o čisto osobné dôsledky manželstva, rozhodným právom je za bežných okolností v súlade s judikatúrou právo spoločnej štátnej príslušnosti manželov alebo právo spoločného obvyklého pobytu manželov alebo právo štátu konajúceho súdu vo Francúzsku. Majetkové dôsledky sa riadia rozhodným právom pre majetkový režim manželov alebo dedičstvo.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Spolužitie druhov alebo konkubinát nepodliehajú žiadnej konkrétnej kolíznej norme, keďže vo francúzskom práve zväzok medzi druhmi nespadá do osobitnej právnej kategórie, ale považuje sa za faktickú situáciu. Spravuje sa teda všeobecným záväzkovým právom. Rozhodným právom je v závislosti od veci a právnej povahy zväzku medzi druhmi rozhodné právo pre mimozmluvnú zodpovednosť, majetok alebo dedičstvo.

Na druhej strane, registrované partnerstvo podlieha osobitnej kolíznej norme ustanovenej v článku 515-5-1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorej podmienky vzniku a dôsledkov registrovaného partnerstva, ako aj príčiny a dôsledky jeho zániku podliehajú hmotnoprávnym ustanoveniam štátu orgánu, ktorý ho zaregistroval.

V nariadení EÚ 2016/1104 z 24. júna 2016, ktoré sa vzťahuje na veci majetkových dôsledkov registrovaných partnerstiev, sa za kolíznu normu ustanovuje prednostne právo, ktoré si zvolia partneri (spomedzi práva ich štátnej príslušnosti, práva ich obvyklého pobytu alebo práva štátu, ktorý zaregistroval partnerstvo) a ak to nie je možné, právo štátu, podľa práva ktorého vzniklo registrované partnerstvo. Toto nariadenie sa začne uplatňovať od 29. januára 2019.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Kolízne normy zodpovedajú normám v nariadení EÚ č. 1259/2010 „Rím III“, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku.

Na úkony vykonané do 21. júna 2012, t. j. do dátumu nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, sa uplatňovala kolízna norma ustanovená v článku 309 Občianskeho zákonníka, podľa ktorej sa rozvod spravoval francúzskym právom, ak mali obidvaja manželia francúzsku štátnu príslušnosť v deň začatia konania, a ak manželia nemali spoločný alebo oddelený pobyt vo Francúzsku, alebo ak manželia vo Francúzsku nemali spoločnú štátnu francúzsku príslušnosť a žiadne iné cudzie právo nemalo právomoc, zatiaľ čo francúzske súdy mali právomoc uznať rozvod.

Rodičovské práva a povinnosti

Kolízna norma týkajúca sa rodičovských práv a povinností je ustanovená v článku 15 a nasledujúcich Haagskeho dohovoru z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní, výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu detí.

Bez akéhokoľvek postupu a bez akéhokoľvek zásahu súdneho alebo správneho orgánu sa nadobúdanie alebo zánik rodičovských práv a povinností priamo zo zákona, ako aj výkon týchto rodičovských práv a povinností spravuje právom štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt.

Ak rozhoduje francúzsky orgán, v zásade uplatňuje francúzske právo. Výnimočne však môže uplatniť alebo prihliadať na právo iného štátu, s ktorým má predmetná situácia úzku väzbu.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Podľa článku 15 nariadenia č. 4/2009 o vyživovacej povinnosti sa rozhodné právo veci určuje v súlade s protokolom z 23. novembra 2007 o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny. V zásade sa uplatňuje právo štátu obvyklého pobytu oprávnenej osoby, no dotknutí účastníci sa na základe spoločného súhlasu môžu rozhodnúť, že pre konanie, ktoré už bolo začaté, určia právo konajúceho súdu alebo niektoré z týchto práv:

- právo štátu štátnej príslušnosti jedného z účastníkov v čase určenia;
- právo štátu obvyklého pobytu jedného z účastníkov v čase určenia;
- právo určené účastníkmi ako rozhodné právo pre ich majetkové vzťahy alebo právo, ktoré sa skutočne uplatňuje na ich majetkové vzťahy;
- právo určené účastníkmi ako rozhodné právo pre ich rozvod alebo rozluku alebo právo, ktoré sa skutočne uplatňuje na ich rozvod alebo rozluku.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Kolízne normy Haagskeho dohovoru zo 14. marca 1978 o rozhodnom práve pre majetkový režim manželov sa uplatňujú na zosobášených manželov od 1. septembra 1992 v spojení s osobitnými upravujúcimi ustanoveniami, ktoré sú uvedené v článkoch 1397-2 až 1397-5 Občianskeho zákonníka.

V dohovore sa neustanovuje oblasť rozhodného práva, ktorá sa aj naďalej určuje podľa zásad zavedených vo francúzskej judikatúre v tejto veci. Rozhodným právom vyplývajúcim z dohovoru sa spravuje zloženie majetku manželov, práva, povinnosti a právomoci medzi manželmi počas manželstva, ako aj zánik režimu a jeho likvidácia po zániku manželstva.

Francúzske kolízne normy sa uplatňujú na manželov, ktorí boli zosobášení pred 1. septembrom 1992. Ustanovuje sa v nich, že majetkový režim manželov, či už bola uzatvorená zmluva o jeho forme alebo nie, sa spravuje právom, ktoré určili manželia pri uzatváraní manželstva, či už vyslovene alebo nevyslovene, no jednoznačným spôsobom.

Manželia, ktorí uzatvoria manželstvo alebo určia rozhodné právo pre svoj majetkový režim po 29. januári 2019, budú patriť do rozsahu pôsobnosti [nariadenia \(EÚ\) 2016/1103 z 24. júna 2016, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov](#).

Ak nedôjde k vyslovenému alebo nevyslovenému výberu, je nutné zistiť, čo si želali dotknutí účastníci, na základe jednoduchého predpokladu, napr. predpoklad o uplatnení práva ich prvého spoločného bydliska.

3.7 Závety a dedičstvo

Ustanovenia nariadenia EÚ č. 650/2012 zo 4. júla 2012 sa uplatňujú na dedenie, ktoré sa začalo 17. augusta 2015 alebo neskôr. V článku 21 nariadenia sa za rozhodné právo vo veci celého dedičstva určuje právo štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase smrti.

Dedenie, ktoré sa začalo pred 17. augustom 2015 sa aj naďalej spravuje francúzskymi kolíznymi normami. V týchto normách sa ustanovuje duálny systém, v ktorom sa rozdeľuje medzinárodné dedičstvo tej istej osoby na hnuťelný majetok na jednej strane, a na jeden alebo prípadne viaceré nehnuteľných majetkov na druhej strane.

Dedenie hnuťelného majetku pokrývajúce hmotný aj nehmotný majetok sa spravuje právom posledného bydliska zosnulého.

Dedenie nehnuteľného majetku sa spravuje právom štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza, no francúzske súdy môžu napriek tomu uplatniť francúzske právo prostredníctvom uplatnenia spätného odkazu v prípade, že umožňuje zabezpečiť celistvosť dedičstva uplatnením rovnakého práva na hnuťelný aj nehnuteľný majetok (pozri vyššie).

Rozhodným právom pre dedenie zo zákona určeným v súlade s uvedenými kolíznymi normami sa spravujú aj základné podmienky a dôsledky dedenia zo závetu alebo na základe zmluvy. Podmienky o forme závetov však vychádzajú z Haagskeho dohovoru z 5. októbra 1961, pričom jeho ustanovenia sa uplatňujú od 19. novembra 1967.

Francúzsko je okrem toho viazané Washingtonským dohovorom z 26. septembra 1973, ktoré platí od 1. decembra 1994, a podľa ktorého všetky závetu vystavené vo formách predpísaných v dohovore sa musia uznať ako platné v danej forme vo všetkých štátoch dohovoru.

3.8 Nehnuteľnosti

Podľa článku 3 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa všetky nehnuteľnosti, ako aj všetky príslušné vecné práva spravujú právom štátu, v ktorom sa nachádzajú.

3.9 Platobná neschopnosť

Mimo rozsahu pôsobnosti nariadenia EÚ č. 1346/2000 a č. 2015/848 sa v judikatúre vždy poskytovala možnosť začať voči dlžníkovi spoločné konanie vo Francúzsku, ak má vo Francúzsku sídlo alebo jednu zo svojich organizácií. To isté platí pre francúzskych veriteľov na základe privilégia súdnej právomoci, ktoré sa uvádza v článku 14 Občianskeho zákonníka.

Rozhodným právom pre konanie začaté vo Francúzsku je nutne francúzske právo, ktorým sa spravujú podmienky začatia, postupu konania, ako aj jeho dôsledky, a najmä vymožitelnosť zábezpeky. Všetci veritelia, dokonca aj veritelia, ktorí sídlia mimo Francúzska, môžu podať žalobu. Takto začaté francúzske konanie v zásade pokrýva celý majetok dlžníka vrátane majetku, ktorý sa nachádza v cudzine, pod očividnou podmienkou, že rozhodnutia Francúzska sa v cudzine uznávajú.

Spoločné konanie začaté v cudzine nadobudne účinnosť vo Francúzsku, pokiaľ sa vo Francúzsku nezačalo žiadne iné konanie, a to prostredníctvom doložky vykonateľnosti rozhodnutí prijatých v cudzine.

Posledná aktualizácia: 17/12/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Chorvátsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

V Chorvátskej republike sa medzinárodné právo súkromné riadi zákonom o medzinárodnom práve súkromnom (*Zakon o međunarodnom privatnom pravu*) [*Narodne Novine* (NN; Úradný vestník Chorvátskej republiky) č. 101/17], ktorý nadobudol účinnosť 29. januára 2019. V zákone o medzinárodnom práve súkromnom sa upravujú súkromnoprávne vzťahy s medzinárodným rozmerom, právomoc chorvátskych súdov a ďalších orgánov v rámci týchto súkromnoprávných vzťahov s medzinárodným rozmerom a príslušný rokovací poriadok, ako aj uznávanie a výkon rozsudkov zahraničných súdov. Zákon o medzinárodnom práve súkromnom sa uplatňuje na súkromnoprávne vzťahy s medzinárodným rozmerom, pokiaľ už nie sú upravené záväznými právnymi nástrojmi Európskej únie, medzinárodnými zmluvami platnými v Chorvátsku a ďalšími zákonmi platnými v Chorvátsku.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor z roku 1954 o civilnom konaní

Haagsky dohovor z roku 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov

Haagsky dohovor z roku 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody

Haagsky dohovor z roku 1973 o rozhodnom práve pre zodpovednosť za výrobky

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Na základe oznámenia o nástupníctve sa Chorvátska republika stala zmluvnou stranou viacerých dvojstranných medzinárodných zmlúv, ako sú zmluvy o právnej pomoci, konzulárne dohovory a zmluvy o obchode a navigácii. Chorvátsko s konkrétnymi krajinami uzatvorilo zmluvy o právnej pomoci, ktoré obsahujú aj pravidlá o riešení kolízií právnych poriadkov:

Dohovor o vzájomnej justičnej spolupráci s Rakúskom z roku 1954, Viedeň, 16. decembra 1954,

Dohoda o vzájomnej právnej pomoci s Bulharskom z roku 1956, Sofia, 23. marca 1956,

Zmluva o úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach s Českou republikou z roku 1964, Belehrad, 20. januára 1964,

Dohovor o vzájomnom uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí s Gréckom z roku 1959, Atény, 18. júna 1959,

Dohoda o vzájomnej právnej pomoci s Maďarskom z roku 1968.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Súdy používajú tri metódy na uplatňovanie medzinárodného práva súkromného v prípade právnych situácií s medzinárodným rozmerom: kolízne normy, imperatívne normy a osobitné hmotnoprávne normy.

2.2 Spätný odkaz

V článku 9 zákona o medzinárodnom práve súkromnom sa uvádza, že uplatňovanie práva ktoréhokoľvek štátu uvedeného v zákone znamená uplatňovanie právnych noriem, ktoré sú platné v uvedenom štáte (ale nie noriem tohto štátu, ktoré sa týkajú voľby rozhodného práva).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Zmena nástrojov je jav, ku ktorému dochádza, keď sa počas právneho vzťahu zmení skutková situácia, na ktorej je založené kolízne kritérium, a to vedie k zmene rozhodného práva. Uplatňuje sa rovnaká kolízna norma, ale zmenili sa okolnosti, na ktorých je založené kolízne kritérium. Takéto otázky vznikajú, len keď sa voľba rozhodného práva určuje prostredníctvom premenlivých, a nie stálych kolíznych kritérií.

V článku 21 zákona o medzinárodnom práve súkromnom sa stanovuje, že nadobudnutie alebo strata vecného práva (majetkového práva), ktoré už bolo stanovené so zreteľom na majetok prichádzajúci do iného štátu, sa riadi právom, v zmysle ktorého bolo toto vecné právo nadobudnuté. Druh a obsah uvedeného práva sa stanovujú podľa uplatniteľného práva štátu, v ktorom sa majetok nachádza. Ak nebolo nadobudnuté žiadne vecné právo k majetku, ktorý sa premiestňuje z jedného do druhého štátu, pri nadobudnutí alebo zániku tohto práva treba zohľadniť aj okolnosti vzniknuté v uvedenom druhom štáte.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Treba poznamenať, že právo uplatniteľné v zmysle ustanovení zákona o medzinárodnom práve súkromnom sa neuplatňuje v prípade, ak zo všetkých okolností vyplýva, že súkromnoprávny vzťah má len malú súvislosť s dotknutým právom a že zjavne užšie súvisí s iným právom (článok 11).

[Právne] normy cudzieho štátu uplatniteľné v zmysle ustanovení zákona o medzinárodnom práve súkromnom sa neuplatňujú, ak účinok ich uplatňovania je v zjavnom rozpore s verejným poriadkom Chorvátska (článok 12).

Bez ohľadu na ďalšie ustanovenia zákona o medzinárodnom práve súkromnom súd môže uplatniť ustanovenie chorvátskeho práva, ktoré sa považuje za kľúčové z hľadiska zaručenia verejného záujmu Chorvátska, ako je jeho politická, sociálna a hospodárska organizácia, v rozsahu, ktorý je uplatniteľný na

každú situáciu patriacu do jeho rozsahu pôsobnosti, a to bez ohľadu na rozhodné právo. Ak je výkon záväzku úplne alebo čiastočne v rozpore s ustanovením práva cudzieho štátu, v ktorom sa má tento záväzok vykonať, súd môže uznať účinok uvedeného ustanovenia. Pri rozhodovaní o uznaní účinkov uvedeného ustanovenia treba zohľadniť charakter, účel a dôsledky uznania, resp. neuznania jeho účinku (článok 13).

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Súd alebo iný orgán v Chorvátsku stanoví obsah práva cudzieho štátu *ex officio* (automaticky). Cudzie právo sa uplatňuje v súlade s jeho výkladom v uvedenom štáte. Súd alebo iný chorvátsky orgán môže získať informácie o obsahu cudzieho práva od ministerstva spravodlivosti alebo iného orgánu, prípadne od znalcov alebo špecializovaných inštitúcií. Účastníci konania môžu predložiť verejné alebo súkromné dokumenty o obsahu cudzieho práva. Ak obsah cudzieho práva nemožno stanoviť prostredníctvom žiadnej z uvedených metód, uplatňuje sa chorvátske právo (článok 8).

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Právo, ktorým sa riadia zmluvné záväzky, sa stanovuje v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím I“) v rámci rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia.

Právo, ktorým sa riadia zmluvné záväzky vyňaté z rozsahu pôsobnosti nariadenia Rím I (v prípade, že rozhodné právo nie je stanovené iným aktom ani medzinárodnou zmluvou platnou v Chorvátsku), sa stanovuje v zmysle ustanovení nariadenia Rím I, ktoré sa týkajú týchto zmluvných záväzkov.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Právo, ktorým sa riadia mimozmluvné záväzky, sa stanovuje v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím II“).

Právo, ktorým sa riadia mimozmluvné záväzky vyňaté z rozsahu pôsobnosti nariadenia Rím II (v prípade, že rozhodné právo nie je stanovené iným aktom ani medzinárodnou zmluvou platnou v Chorvátsku), sa stanovuje v zmysle ustanovení nariadenia Rím II, ktoré sa týkajú týchto zmluvných záväzkov.

Právo, ktorým sa riadia mimozmluvné záväzky vyplývajúce z cestných dopravných nehôd, sa stanovuje na základe uplatňovania Haagskeho dohovoru zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody.

Právo uplatniteľné na zodpovednosť výrobcov za chybné výrobky sa stanovuje na základe uplatňovania Haagskeho dohovoru z 2. októbra 1973 o rozhodnom práve pre zodpovednosť za výrobky.

3.3 Osobný štát, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štátu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Právom, ktorým sa upravuje právna spôsobilosť a spôsobilosť na právne úkony fyzickej osoby, je právo štátu, ktorého je táto osoba občanom. Po nadobudnutí spôsobilosti na právne úkony sa táto spôsobilosť nestráca v prípade zmeny štátnej príslušnosti.

Osobné meno fyzickej osoby sa riadi právom štátu, ktorého je táto osoba občanom.

Ak je manželstvo uzavreté v Chorvátsku, nevesta a ženich si môžu vybrať priezvisko v súlade s právom štátu, ktorého je jeden z nich občanom, alebo v prípade, ak aspoň jeden z nich má obvyklý pobyt v Chorvátsku, v zmysle chorvátskeho práva.

Právni zástupcovia môžu vybrať osobné meno dieťaťa na matričnom úrade v súlade s právom štátu, ktorého je jeden z nich občanom, alebo v prípade, ak aspoň jeden z nich má obvyklý pobyt v Chorvátsku, v zmysle chorvátskeho práva

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

Právo, ktoré sa uplatňuje na vzťahy medzi rodičmi a deťmi, sa stanovuje na základe Haagskeho dohovoru z [19. októbra] 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (ďalej len „Haagsky dohovor z roku 1996“).

Právo uplatňované na vzťahy medzi rodičmi a deťmi, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti Haagskeho dohovoru z roku 1996 (keď toto právo nie je stanovené iným aktom ani medzinárodnou zmluvou platnou v Chorvátsku), sa stanovuje v zmysle ustanovení Haagskeho dohovoru z roku 1996, v ktorých sa upravujú tieto vzťahy.

Zapretie alebo napadnutie materstva alebo otcovstva sa riadi právom uplatniteľným v čase začatia konania; buď je to:

1. právo podľa obvyklého pobytu dieťaťa, alebo
2. ak je to v záujme dieťaťa, právo štátu, ktorého je dieťa štátnym príslušníkom, alebo právo štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú osoby, ktorých otcovstvo alebo materstvo sa určuje.

Platnosť uznania materstva alebo otcovstva sa riadi:

1. právom, ktorým sa upravuje štátna príslušnosť alebo obvyklý pobyt dieťaťa v čase uznania, alebo
2. právom, ktorým sa upravuje štátna príslušnosť alebo obvyklý pobyt osoby, ktorá uznáva materstvo alebo otcovstvo v čase uznania.

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Nevyhnutné podmienky osvojenia a zrušenia osvojenia sa riadia právom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi v čase osvojenia sú osvojiteľ a osvojenec.

Ak osvojiteľ a osvojenec sú občanmi rôznych štátov, nevyhnutné podmienky osvojenia a jeho zrušenia sa riadia kumulatívne právom oboch štátov, ktorých sú štátnymi príslušníkmi.

V prípade spoločného osvojenia dvomi osobami nevyhnutné podmienky osvojenia a zrušenia osvojenia sa popri práve štátu osvojenca riadia aj právom štátu spoločnej štátnej príslušnosti osvojiteľov. Ak tieto osoby v danom čase nie sú štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú spoločný obvyklý pobyt. Ak v danom čase nemajú ani spoločný obvyklý pobyt, uplatňuje sa právo oboch štátov, ktorých sú osvojiteľia štátnymi príslušníkmi. Účinok osvojenia sa riadi právom štátu spoločnej štátnej príslušnosti osvojiteľa a osvojenca v čase osvojenia. Ak tieto osoby v uvedenom čase nie sú štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú spoločný obvyklý pobyt. Ak v uvedenom čase nemajú ani spoločný obvyklý pobyt, uplatňuje sa chorvátske právo, ak jedna z týchto osôb je chorváckym štátnym príslušníkom. Ak osvojiteľia ani osvojenec nie sú občanmi Chorvátskej republiky, rozhodným právom je právo štátu, ktorého občanom je osvojenec.

Keď osvojenie v krajine pôvodu dieťaťa nemá ukončovací účinok na existujúci vzťah medzi rodičom a dieťaťom, výnimočne možno osvojenie pretransformovať na osvojenie s týmto účinkom, ak účastníci konania, inštitúcie a príslušné orgány, ktorých súhlas alebo schválenie sa pri osvojení vyžaduje, udelili svoj súhlas (alebo ho plánujú udeliť) na účely tohto osvojenia, pričom toto osvojenie musí byť v záujme dieťaťa.

Ak uplatňovanie cudzieho práva (na základe uvedených informácií) je v rozpore so záujmom osvojenca a ak osvojenec alebo osvojiteľ, prípadne osvojiteľia zjavne majú bližší vzťah k Chorvátsku, uplatňuje sa chorvátske právo.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Nevyhnutné podmienky uzavretia manželstva v Chorvátsku sa so zreteľom na každú osobu riadia právom štátu, ktorého je daná osoba občanom v čase uzavretia manželstva. Manželstvo sa neuzavrie, ak je zjavne v rozpore s verejným poriadkom Chorvátska.

Formálne požiadavky vzťahujúce sa na manželstvo uzavreté v Chorvátsku sa riadia chorváckym právom.

Manželstvo uzavreté v cudzom štáte sa uzná, ak bolo uzavreté v zmysle práva uvedeného štátu.

Ak sa v cudzom štáte uzavrie manželstvo osôb rovnakého pohlavia, uzná sa ako registrované partnerstvo, ak bolo uzavreté v zmysle práva štátu, v ktorom bolo uzavreté.

Platnosť manželstva sa riadi podľa práva miesta, kde bolo manželstvo uzavreté.

Rozvod sa riadi právom, ktoré si zvolia manželja. Manželja si môžu zvoliť:

1. právo štátu, v ktorom obaja majú obvyklý pobyt v čase, keď si volia rozhodné právo, alebo
2. právo štátu, v ktorom mali posledný spoločný obvyklý pobyt, ak jeden z nich stále má obvyklý pobyt v tomto štáte, alebo
3. právo štátu, ktorého občanom je aspoň jeden z nich v čase, keď si volia rozhodné právo, alebo
4. chorvátske právo.

Dohoda o rozhodnom práve, ktorá sa uvádza v prvom odseku tohto článku, musí byť uzavretá písomne. Možno ju uzavrieť alebo zmeniť najneskôr do začatia konania o rozvod manželstva.

Ak si manželja nezvolili rozhodné právo (v súlade s článkom 36 zákona o medzinárodnom práve súkromnom), rozvod sa riadi týmto právom:

1. právom štátu, v ktorom obaja manželja majú obvyklý pobyt v čase začatia konania o rozvod manželstva, prípadne alternatívne
2. právom štátu, v ktorom mali posledný spoločný obvyklý pobyt, ak jeden z nich stále má obvyklý pobyt v tomto štáte, prípadne alternatívne
3. právom štátu, ktorého občanmi sú obaja manželja v čase začatia konania o rozvod manželstva, prípadne alternatívne
4. chorvátskym právom.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Uzavretie a ukončenie životného (registrovaného) partnerstva v Chorvátsku na základe zápisu do registra životných partnerstiev sa riadi chorvátskym právom.

Registrované životné partnerstvo osôb rovnakého pohlavia uzavreté v inom štáte sa v Chorvátsku uzná, ak bolo uzavreté v zmysle práva uvedeného štátu.

Uzavretie a ukončenie životných partnerstiev sa riadi právom štátu, s ktorým životné partnerstvo najužšie súvisí (prípadne ak už zaniklo, riadi sa právom štátu, s ktorým najužšie súviselo).

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Rozvod sa riadi právom, ktoré si zvolia manželja. Manželja si môžu zvoliť:

1. právo štátu, v ktorom obaja manželja majú obvyklý pobyt v čase, keď si volia rozhodné právo, alebo
2. právo štátu, v ktorom mali posledný spoločný obvyklý pobyt, ak jeden z nich stále má obvyklý pobyt v tomto štáte, alebo
3. právo štátu, ktorého občanom je aspoň jeden z nich v čase, keď si volia rozhodné právo, alebo
4. chorvátske právo.

Dohoda o rozhodnom práve sa musí uzavrieť písomne. Možno ju uzavrieť alebo zmeniť najneskôr do začatia konania o rozvod manželstva.

Ak si manželja nezvolili rozhodné právo (v súlade s článkom 36 zákona o medzinárodnom práve súkromnom), rozvod sa riadi týmto právom:

1. právom štátu, v ktorom obaja manželja majú obvyklý pobyt v čase začatia konania o rozvod manželstva, prípadne alternatívne
2. právom štátu, v ktorom mali posledný spoločný obvyklý pobyt, ak jeden z nich stále má obvyklý pobyt v tomto štáte, prípadne alternatívne
3. právom štátu, ktorého občanmi sú obaja manželja v čase začatia konania o rozvod manželstva, prípadne alternatívne
4. chorvátskym právom.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Právo, ktorým sa riadia vyživovacie povinnosti, sa stanoví v zmysle Haagskeho protokolu z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Právo uplatniteľné na majetkové vzťahy medzi manželmi sa stanoví v zmysle nariadenia Rady (EÚ) 2016/1103 z 24. júna 2016, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov.

3.7 Závetý a dedičstvo

Právo, ktorým sa riadi dedičstvo, sa stanoví na základe uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 27.7.2012).

Právo uplatniteľné na formu závetov sa stanoví v zmysle Haagskeho dohovoru z 5. októbra 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov.

3.8 Nehnuteľnosti

Vecné práva k nehnuteľnostiam sa riadia právom podľa miesta, kde sa daná nehnuteľnosť nachádza.

3.9 Platobná neschopnosť

V prípadoch platobnej neschopnosti alebo konkurzov sa uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (prepracované znenie).

Posledná aktualizácia: 14/12/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Taliansko

1 Pramene platných noriem

Zdroje medzinárodného práva súkromného v Taliansku tvoria vnútroštátne právne predpisy, predpisy Európskej únie a medzinárodné dohovory, ktorých je Taliansko signatárom.

1.1 Vnútroštátne normy

V Taliansku sa otázky medzinárodného práva súkromného riadia zákonom č. 218 z 31. mája 1995, ktorý nahradil články 16 až 31 všeobecných právnych predpisov uvedených na začiatku Občianskeho zákonníka (*Codice Civile*).

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Úplný zoznam platných mnohostranných dohovorov

Mnohostranné dohovory platné v Taliansku nájdete v [priloženom zozname \(13 kB\)](#) (13 Kb) [it](#).

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Orientačný zoznam dvojstranných dohovorov, ktoré súdy najčastejšie uplatňujú

Dvojstranné dohovory, ktoré sa v minulosti uplatňovali na otázky medzinárodného práva súkromného medzi Talianskom a ostatnými členskými štátmi Európskej únie, boli nahradené právnymi predpismi Spoločenstva prijatými v tej istej oblasti. Najčastejšie sa uplatňuje nariadenie (ES) č. 1393/2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch; nariadenie Rady (ES) č. 1206/2001

o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach; nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností a nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.

Pokiaľ ide o záležitosti medzi Talianskom a nečlenskými krajinami, najčastejšie sa uplatňujú tie dvojstranné dohovory, ktoré sa týkajú právnej pomoci a uznávania a výkonu rozsudkov, konkrétne platné dohovory s Argentínou (Rím, 9. decembra 1987), Brazíliou (Rím, 17. októbra 1989), Ruskou federáciou a ostatnými štátmi bývalého ZSSR (Rím, 25. januára 1979), republikami bývalej Juhoslávie (Belehrad, 7. mája 1962), niektorými bývalými domíniami Spojeného kráľovstva vrátane Austrálie a Kanady (Londýn, 17. decembra 1930), so Švajčiarskom (uznávanie a výkon rozsudkov v občianskych a obchodných veciach – Rím, 3. januára 1933, a náhrada škody za dopravné nehody – Rím, 16. augusta 1978), s Bulharskom (Rím, 18. mája 1990), Rumunskom (Bukurešť, 11. novembra 1972) a Tureckom (Rím, 10. augusta 1926).

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Do akej miery a za akých okolností?

Podľa talianskeho právneho poriadku je uplatnenie kolíznych noriem v predloženej veci jednou z povinností súdu, ktorý musí určiť rozhodné právo bez ohľadu na požiadavky účastníkov konania (*iura novit curia*). Na účely preskúmania cudzieho práva môže sudca požiadať o pomoc ministerstvo spravodlivosti a takisto použiť Londýnsky dohovor o cudzom práve z roku 1968.

2.2 Spätný odkaz

Ak kolízne normy súdu, ktorý rozhoduje o veci, odkazujú na právo iného štátu, môže sa stať, že kolízne normy tohto práva spätne odkazujú na iné rozhodné právo („*renvoi*“).

Napríklad pokiaľ ide o rozhodovanie o spôsobilosti anglického štátneho príslušníka s trvalým pobytom vo Francúzsku, francúzske kolízne normy odkazujú na anglické právo. Anglická kolízna norma však spätne odkazuje na právo krajiny trvalého pobytu, t. j. francúzske právo.

Áká je v takomto prípade situácia v Taliansku? Čo sa stane, ak talianske právo odkazuje na právo iného štátu, ktoré spätne odkazuje na talianske právo alebo na právo tretej krajiny?

Vo všetkých prípadoch, keď talianske právo odkazuje na právo iného štátu, ktoré spätne odkazuje na právo ďalšieho štátu, sa spätý odkaz akceptuje a právo tohto ďalšieho štátu sa uplatní iba vtedy:

1. ak právo tohto ďalšieho štátu akceptuje spätý odkaz;
2. ak ide o spätý odkaz na talianske právo.

Spätý odkaz sa neuplatní, ak sa účastníci konania dohodli na cudzom rozhodnom práve, ak sa rozhodné právo týka formy úkonov alebo v prípade mimozmluvných záväzkov.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Čo sa stane, ak sa zmení kolízne kritérium, napr. v prípade prevodu hnutelného majetku?

Uplatňujú sa vyššie uvedené pravidlá.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Môžu súdy odmietnuť použitie odkazu na cudzie rozhodné právo, ak je to v rozpore s medzinárodným verejným poriadkom? Existujú právne predpisy alebo iné vnútroštátne predpisy, ktoré majú prednosť pred kolíznymi normami (imperatívne normy v zmysle „*lois de police*“)?

Podľa talianskeho práva (článok 16 zákona č. 218/1995) súd nemôže uplatniť odkaz na cudzie právo, ak sú jeho účinky „v rozpore s verejným poriadkom“ (*contrari all'ordine pubblico*). Zvyčajne sa tým rozumie „medzinárodný verejný poriadok“. Spôsobilosť a iné podmienky na uzatvorenie civilného zväzku sa riadia vnútroštátnym právom každého účastníka zväzku v čase, keď bol tento zväzok uzatvorený. Ak však rozhodné právo neumožňuje civilný zväzok medzi dospelými osobami rovnakého pohlavia, uplatňuje sa talianske právo (článok 32b zákona č. 218 z roku 1995).

V prípade kolízie právnych poriadkov (článok 17 uvedeného zákona) má prednosť talianske právo bez možnosti odchýlky, a to bez ohľadu na odkaz na cudzie právo, ak si to vyžaduje cieľ a rozsah pôsobnosti ustanovení talianskeho práva (ide o „imperatívne normy“, v taliančine *norme di applicazione necessaria*).

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Úlohy sudcu a účastníkov konania

Určenie cudzieho práva je zodpovednosťou sudcu, ktorý môže požiadať o pomoc účastníkov konania, univerzity alebo ministerstvo spravodlivosti.

Áké dôkazné prostriedky sa akceptujú?

Ako dôkazné prostriedky na určenie cudzieho práva možno použiť nástroje uvedené v medzinárodných dohovoroch, informácie poskytnuté zahraničnými orgánmi prostredníctvom ministerstva spravodlivosti a stanoviská odborníkov alebo špecializovaných orgánov.

Čo sa stane, ak nie je možné určiť cudzie právo?

Ak je to možné, súd uplatní právo určené na základe iných kolíznych kritérií, ktoré sa v takýchto prípadoch uplatňujú. Ak to možné nie je, rozhodným právom je talianske právo.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

V článku 57 zákona č. 218/1995 sa stanovuje, že rozhodným právom v prípade zmluvných záväzkov je právo uvedené v Rímskom dohovore z 19. júna 1980. Vo všeobecnosti sa v tomto dohovore stanovuje, že rozhodným právom v prípade zmluvy je to právo, ktoré si zvolili účastníci konania.

Ak si účastníci konania nezvolili rozhodné právo, rozhodným právom je právo štátu, s ktorým je zmluva najužšie spojená, s výhradou uplatnenia všetkých ostatných medzinárodných dohovorov, ktoré sa môžu týkať konkrétneho záväzku (napr. Haagsky dohovor z roku 1955 o predaji hnutelného tovaru bude mať prednosť pred Rímskym dohovorom z roku 1980).

Uplatnenie práva určeného medzinárodným dohovorom alebo vôľou strán sa však môže zamietnuť, ak by bolo nezlučiteľné s verejným poriadkom (napríklad ak je nezlučiteľné s kogentnými právnymi normami alebo bezpečnostnými ustanoveniami).

Od nadobudnutia účinnosti nariadenia (ES) č. 593/2008 („nariadenie Rím I“) zmluvné prípady cezhraničnej povahy s účasťou členských štátov EÚ už nepodliehajú pravidlám ustanoveným v medzinárodných dohovoroch, ale sú upravené uvedeným nariadením.

V nariadení sa stanovuje, že hlavným kritériom určenia rozhodného práva v prípade zmluvného vzťahu je voľba zmluvných strán. Právo, ktoré si zmluvné strany zvolia, však nemôže obmedzovať uplatňovanie imperatívnych noriem v právnom systéme, s ktorým má zmluva najužšiu väzbu.

Ak si zmluvné strany nezvolia rozhodné právo, v nariadení sa uvádza niekoľko osobitných kolíznych kritérií pre jednotlivé druhy zmlúv. Napríklad:

zmluva o predaji tovaru sa riadi právom štátu, v ktorom má predávajúci obvyklý pobyt,

zmluva o nájme sa riadi právom štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza,

zmluva o poskytovaní služieb sa riadi právom štátu, v ktorom má poskytovateľ služieb obvyklý pobyt.

Právomoc a uznávanie a výkon rozsudkov v takýchto veciach upravuje nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 („nariadenie Brusel Ia“ alebo „nariadenie Brusel I bis“).

3.2 Mimozmluvné záväzky

V uvedenom zákone č. 218/1995 sa stanovujú pravidlá uplatniteľné v týchto prípadoch mimozmluvných záväzkov:

jednostranný prísľub (právo štátu, v ktorom sa prísľub uskutočnil),

úverové nástroje (Ženevské dohovory z roku 1930 o zmenkách, Ženevský dohovor z roku 1931 o bankových šekoch; v prípade ostatných úverových nástrojov sa primárne záväzky riadia právom štátu, v ktorom bol nástroj vydaný),

dobrovoľné zastúpenie (právo štátu, v ktorom má zástupca svoje obchodné sídlo alebo v ktorom primárne vykonáva iné právomoci),

záväzky vyplývajúce zo zákona (právo miesta, kde došlo k udalosti, ktorá viedla k vzniku záväzku),

zodpovednosť za civilné delikty (právo štátu, v ktorom došlo k udalosti, ale na požiadanie obeť právo štátu, v ktorom došlo k udalosti, ktorá spôsobila škodu, a ak ide o občanov iba jedného štátu, právo tohto štátu).

Od nadobudnutia účinnosti nariadenia (ES) č. 864/2007 („nariadenie Rím II“) prípady cezhraničného charakteru s účasťou členských štátov EÚ podliehajú

tomuto nariadeniu. V nariadení sa stanovuje, že záväzky vyplývajúce z civilných deliktov, zo zodpovednosti vyplývajúcej z predzmluvných rokovaní,

z riadenia záležitostí tretích strán a bezdôvodného obohatenia sa riadia právom krajiny, v ktorej škoda vznikla, a bez ohľadu na krajinu, v ktorej došlo

k udalosti, ktorá spôsobila škodu. Účastníci konania si môžu zvoliť právo na základe dohody uzatvorenej po vzniku udalosti, ktorá spôsobila škodu.

Právomoc a uznávanie a výkon rozsudkov v takýchto veciach upravuje nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 („nariadenie Brusel Ia“ alebo „nariadenie Brusel I bis“).

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Osobný stav, spôsobilosť a existencia a obsah osobných práv vrátane práva na meno sa riadia právom štátu, ktorého je zainteresovaný účastník konania štátnym príslušníkom, s výnimkou práv vyplývajúcich z rodinných vzťahov, na ktoré sa v závislosti od konkrétneho prípadu vzťahujú pravidlá o postúpení stanovené zákonom č. 218/1995.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

Príbuzenstvo a občianstvo sa získavajú na základe práva krajiny štátnej príslušnosti rodičov alebo jedného z rodičov v čase narodenia. Vzťah medzi rodičmi a dieťaťom a osobné a finančné vzťahy medzi rodičmi a dieťaťom vrátane rodičovských práv a povinností sa riadia právom krajiny štátnej príslušnosti dieťaťa v čase narodenia.

Napriek týmto odkazom na iné právne poriadky má však talianske právo prednosť pred cudzím právom, keďže zakotvuje zásadu jedinečného postavenia „dieťaťa“ (a teda rovnakého zaobchádzania s deťmi zosobášených a nezosobášených párov), ktorá obidvom rodičom priznáva rodičovské práva a povinnosti, ukladá obidvom rodičom povinnosť zabezpečiť starostlivosť o dieťa a oprávňuje súd, aby prijal opatrenia, ktorými obmedzí alebo odstráni rodičovské práva a povinnosti v prípadoch konania, ktoré dieťaťu škodí.

V prípade podania žiadosti o osvojenie dieťaťa na taliansky súd, ktorý dieťaťu priznáva štatút legitímneho dieťaťa, sa uplatňuje talianske právo (zákon č. 184/1983). V článku 29 a nasl. zákona č. 184/1983 sa okrem iného stanovuje osobitné pravidlo pre prípady, keď osoby, ktoré majú trvalý pobyt v Taliansku, požiadajú o osvojenie detí v zahraničí, pričom v takom prípade sa uplatňujú požiadavky Haagskeho dohovoru z 29. mája 1993 o medzinárodných osvojeniach.

Pokiaľ ide o ostatné kolízne normy, článok 38 zákona č. 218/1995 obsahuje podrobné ustanovenia o rôznych scenároch.

Právomoc a uznávanie a výkon rozsudkov v oblasti rodičovských práv a povinností upravuje nariadenie (ES) č. 2201/2003.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

V manželských veciach sú osobné vzťahy medzi manželmi upravené právom štátu štátnej príslušnosti manželov, ak majú rovnakú štátnu príslušnosť, a v ostatných prípadoch právom štátu, v ktorom sa odohráva väčšia časť manželského života.

Rozhodné právo vo veciach osobných vzťahov sa v zásade vzťahuje aj na majetkové režimy manželov, ktoré upravujú spoločné alebo samostatné vlastníctvo majetku. V prípade, že sa manželia dohodli inak, alebo v iných prípadoch, v ktorých to osobitne stanovuje zákon, však možno uplatniť výnimky.

Talianske právo uznáva aj zväzky medzi osobami rovnakého pohlavia (*unioni civili*, „civilné zväzky“), pričom tieto zväzky podliehajú takmer rovnakým právnym predpisom ako manželstvo s výnimkou práva na osvojenie. Civilné zväzky sa riadia právom štátu, v ktorom bol zväzok uzavretý, pokiaľ jeden z účastníkov konania nepožiadá súd, aby sa uplatnilo právo štátu, v ktorom pár trávi väčšiu časť svojho spoločného života. Rozhodným právom v prípade majetkových režimov je takisto právo štátu, v ktorom bol civilný zväzok uzavretý. Účastníci konania sa však môžu dohodnúť, že rozhodným právom bude právo štátu, v ktorom má aspoň jeden z nich trvalý pobyt alebo ktorého je štátnym príslušníkom.

Manželstvo, ktoré taliansky občan uzavrel v zahraničí s osobou rovnakého pohlavia, má rovnaký účinok ako civilný zväzok, ktorý upravuje talianske právo.

Rozluku, rozvod a zrušenie civilného zväzku upravuje nariadenie (EÚ) č. 1259/2010, ktoré má prednosť pred zákonom č. 218/1995. Nariadenie umožňuje manželom (alebo civilným partnerom) zvoliť si rozhodné právo za predpokladu, že ide o jeden z týchto právnych poriadkov: právo štátu, v ktorom majú obaja trvalý pobyt; právo štátu, v ktorom mali obaja naposledy spoločný trvalý pobyt, ak má v čase dohody aspoň jeden z nich stále trvalý pobyt v danom štáte; právo štátu, ktorého je jeden z nich štátnym príslušníkom; alebo právo súdu, ktorý rozhoduje o veci. Ak účastníci konania neuzavreli dohodu, použijú sa tie isté kolízne kritériá v poradí podľa priority (prvé má prednosť pred druhým atď.).

Ďalšou možnosťou je, že osoby, ktoré nie sú zosobášené alebo nežijú v civilnom zväzku, uzavreli dohodu o spolužití. Takéto dohody upravuje právo štátu štátnej príslušnosti páru, ak majú rovnakú štátnu príslušnosť, a ak nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, právo štátu, v ktorom sa odohráva väčšia časť ich spoločného života.

Vyživovacia povinnosť v rodine je upravená v súlade s Haagskym dohovorom z 2. októbra 1973.

Právomoc a uznávanie a výkon rozsudkov v oblasti manželských vecí upravuje nariadenie (ES) č. 2201/2003.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

V Taliansku sa uplatňuje všeobecná zásada, že majetok manželov je v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (*comunione dei beni*).

Manželia sa môžu namiesto toho rozhodnúť pre alternatívny systém, v ktorom bude každý z nich vlastniť majetok samostatne (*separazione dei beni*), alebo pre iný systém, na ktorom sa obaja dohodnú.

3.7 Závetý a dedičstvo

Je potrebné rozlišovať medzi dvoma obdobiami.

Ak sa dedičské konanie začalo (*apertura della successione*) pred 17. augustom 2015, bude sa riadiť právom štátu štátnej príslušnosti zosnulého v čase jeho smrti. Kým je závetca nažive, môže prostredníctvom vyhlásenia v závete zabezpečiť, aby dedičstvo podliehalo právu štátu, v ktorom má trvalý pobyt. Ak je závetca talianskym štátnym príslušníkom, táto voľba neovplyvňuje práva dedičov s trvalým pobytom v Taliansku, ktorí majú zo zákona nárok na podiel z dedičstva (*legittimari*, článok 46 zákona č. 218/1995).

Ak sa dedičské konanie začalo 17. augusta 2015 alebo neskôr, uplatňuje sa nariadenie (EÚ) č. 650/2012, ktoré nahrádza postup uvedený vyššie. Takéto dedičské konania upravuje právo v obvyklom mieste pobytu zosnulého v čase jeho smrti. Závetca má právo rozhodnúť, že právom, ktorým sa bude riadiť dedičské konanie, bude právo štátu, ktorého štátnu príslušnosť má v čase voľby alebo v čase smrti. Nariadením sa takisto zaviedlo európske osvedčenie o dedičstve, ktoré potvrdzuje status držiteľa ako dediča, odkazovníka alebo vykonávateľa závetu v rôznych členských štátoch.

3.8 Nehnutelnosti

Nehnuteľnosť, hnutelné veci (v tejto súvislosti sa nepovažuje za užitočné trvať na podrobných pravidlách týkajúcich sa nehnuteľného majetku).

Majetkové a iné vecné práva sa riadia právom štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza.

Ak sa nehnuteľnosť nachádza v členskom štáte EÚ, uplatňuje sa nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 („nariadenie Brusel Ia“ alebo „nariadenie Brusel I bis“), v ktorom sa stanovuje, že v prípade vecných práv k nehnuteľnostiam je príslušným súdom súd členského štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza.

3.9 Platobná neschopnosť

Talianske právo neobsahuje nijaké výslovné ustanovenie o rozhodnom práve v prípade kolízie právnych poriadkov týkajúcich sa platobnej neschopnosti. Jednotné kolízne normy týkajúce sa kolízie právnych poriadkov medzi členskými štátmi EÚ sa uvádzajú v nariadení (EÚ) č. 848/2015. V nariadení sa stanovuje, že insolvenčné konanie sa začne v členskom štáte, v ktorom sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka. Rozhodným právom v prípade insolvenčného konania a jeho účinkov je právo členského štátu, na území ktorého sa toto konanie začalo.

Zoznam mnohostranných dohovorov, ktorých je Taliansko signatárom

1. MANŽELSTVO, ROZLUKA, ROZVOD

Haagsky dohovor z 1. júna 1970 o uznávaní rozvodov a zrušení manželského spoluzitia

Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácejmu násilliu a o boji proti nemu, podpísaný v Istanbule 11. mája 2011 (zákon č. 77 z 27. júna 2013)

2. OTCOVSTVO A OSVOJENIE

Mníchovský dohovor z 5. septembra 1980 o rozhodnom práve pre priezviská a krstné mená

Haagsky dohovor z 29. mája 1993 o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach

3. MALOLETÉ OSOBY

Haagsky dohovor z 5. októbra 1961 o právomoci orgánov a rozhodnom práve vo veciach ochrany detí

Haagsky dohovor z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí

Európsky dohovor z Luxemburgu z 20. mája 1980 o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o deti a o obnove starostlivosti o deti

Haagsky dohovor z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (zákon č. 101 z 18. júna 2015)

4. VYŽIVOVACIA POVINNOSŤ V RODINNÝCH VZŤAHOCH

Newyorský dohovor z 20. júna 1956 o vymáhaní výživného v cudzine

Haagsky dohovor z 2. októbra 1973 o uznávaní a výkone rozhodnutí o vyživovacej povinnosti

Haagsky dohovor z 2. októbra 1973 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť

5. OBČIANSTVO A STAV BEZ ŠTÁTNEJ PRÍSLUŠNOSTI

Newyorský dohovor z 28. septembra 1954 o právnom postavení osôb bez štátnej príslušnosti

Ženevský dohovor z 28. júla 1951 o právnom postavení utečencov a Newyorský protokol z 31. januára 1967

6. DEDENIE

Washingtonský dohovor z 26. októbra 1973 o jednotnej právnej úprave formy medzinárodného závetu

Haagsky dohovor z 2. októbra 1973 o medzinárodnej správe majetku zosnulých osôb

7. ZMLUVNÉ ZÁVÄZKY

Rímsky dohovor z 19. júna 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky

Lugánsky dohovor zo 16. septembra 1988 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach

8. MEDZINÁRODNÝ OBCHOD

Haagsky dohovor z 15. júna 1955 o rozhodnom práve pre medzinárodnú kúpu tovaru

Viedenský dohovor (OSN) z 11. apríla 1980 o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru

Ženevský dohovor z 19. mája 1956 o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave

9. ÚVEROVÉ NÁSTROJE

Ženevský dohovor zo 7. júna 1930 o jednotnej právnej úprave zmienek a riešení určitých kolízií právnych poriadkov

Ženevský dohovor z 19. marca 1931 o jednotnej právnej úprave bankových šekov a riešení určitých kolízií právnych poriadkov

10. MIMOZMLUVNÉ ZÁVÄZKY

Parížsky dohovor z 29. júla 1960 o zodpovednosti tretích strán v oblasti jadrovej energie (a dodatkové protokoly)

Bruselský dohovor z 29. novembra 1969 o občianskoprávnej zodpovednosti za škody vzniknuté v dôsledku znečistenia ropnými látkami

11. ROZHODCOVSKÉ KONANIE

Newyorský dohovor z 10. júna 1958 o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí

Európsky dohovor z 21. apríla 1961 o medzinárodnej obchodnej arbitráži

12. SÚDNA POMOC A SPOLUPRÁCA

Haagsky dohovor z 1. marca 1954 o civilnom konaní

Haagsky dohovor z 15. novembra 1965 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach

Haagsky dohovor z 18. marca 1970 o vykonávaní dôkazov v cudzine v občianskych a obchodných veciach

Lugánsky dohovor zo 16. septembra 1988 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach

13. TRUSTY

Haagsky dohovor z 1. júla 1985 o rozhodnom práve pre inštitút trustu a o jeho uznávaní

Koordinácia noriem medzinárodných dohovorov, najmä jednotných právnych predpisov a zodpovedajúcich vnútroštátnych predpisov medzinárodného práva súkromného, je zabezpečená článkom 2 zákona č. 218/1995, podľa ktorého skutočnosťou, že situácia alebo vzťah patria do pôsobnosti vnútroštátneho právneho poriadku, nie je dotknuté uplatňovanie medzinárodných dohovorov platných pre Taliansko v tej istej veci.

Posledná aktualizácia: 22/12/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Cyprus

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Ak je cezhraničná vec predložená súdu, pravidlá, podľa ktorých sa určuje rozhodné právo na Cypre sú najmä tie, ktoré sú stanovené v právnych predpisoch Únie, najmä v nariadení (ES) č. 593/2008 (Rím I) o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) a nariadením (ES) č. 864/2007 (Rím II) o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky.

Okrem toho sa cyperské súdy riadia vlastnou judikatúrou, keďže neexistuje príslušné vnútroštátne právo ani kodifikované pravidlá. V prípade neexistencie príslušnej cyperskej judikatúry súdy uplatňujú anglické zvykové právo podľa článku 29 ods. 1 písm. c) zákona o súdoch (zákon 14/60).

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre inštitút trustu a o jeho uznávaní z 1. júla 1985, ktorý bol ratifikovaný Cyperskou republikou na základe zákona o ratifikácii 15 (III) z roku 2017.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Neuplatňuje sa.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Sudca nie je povinný uplatňovať tieto pravidlá z vlastnej iniciatívy. Túto otázku môže vzniesť len účastník konania, ktorý musí na základe dôkazov úspešne preukázať, že právo iného štátu nahrádza právo Cypru. Ak súd nie je o tom presvedčený, uplatňuje sa cyperské právo.

Keďže táto prax je záležitosťou dôkazov a postupu, nedotýkajú sa jej uvedené nariadenia (ES) č. 593/2008 a (ES) č. 864/2007.

2.2 Spätný odkaz

Nariadenia (ES) č. 593/2008 a (ES) č. 864/2007 neumožňujú uplatnenie pravidla *spätného a ďalšieho odkazu*. V prípadoch, na ktoré sa nevzťahujú tieto nariadenia, sa však pravidlo *spätného a ďalšieho odkazu* môžu uplatniť takto:

Súd, ktorý prejednáva vec, pri ktorej sa preukáže, že by sa malo uplatniť právo iného štátu, musí uplatniť buď len vnútroštátne právne predpisy tohto práva alebo právo v celom rozsahu vrátane medzinárodných pravidiel uplatniteľných podľa tohto práva.

Problém v druhom prípade vyplýva z toho, že pravidlá o rozhodnom práve podľa právneho systému iného dotknutého štátu môžu odkázať sudcu na cyperské právo, ktoré musí uplatniť (*spätný a ďalší odkaz*). V tomto prípade má súd dve možnosti: buď prijať pravidlo spätého a ďalšieho odkazu a uplatniť cyperské právo (teória „*častočného spätého a ďalšieho odkazu*“) alebo ho odmietnuť a uplatniť právo iného štátu v plnom rozsahu („*úplný spätý a ďalší odkaz*“).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

S cieľom vyhnúť sa akémukoľvek problému, ktorý môže vzniknúť zmenou kolízneho kritéria (napr. bydliska, miesta, kde bol premiestnený huteľný majetok alebo trust atď.) sa pravidlo o rozhodnom práve zvyčajne používa na určenie dátumu, kedy je kolízne kritérium identifikované. Ako príklad pozri článok 7 Haagskeho dohovoru o trustoch z 1. júla 1985.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Právo iného štátu by sa nemalo uplatňovať ani v prípade, keď pravidlá o rozhodnom práve vyžadujú jeho uplatnenie, ak je jeho uplatňovanie v rozpore s verejným poriadkom Cyperskej republiky. Podľa judikatúry „verejný poriadok“ zahŕňa základné zásady spravodlivosti, verejnej morálky a etiky [*Pilavachi & Co Ltd/International Chemical Co Ltd (1965) 1 CLR 97*].

Právo iného štátu by sa takisto nemalo uplatňovať, pokiaľ ide o clá, dane a zdaňovanie.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Uplatňuje sa pravidlo stanovené vo veci *Royal Bank of Scotland plc/Geodrill Co Ltd and Others (1993) 1 JSC 753*, podľa ktorého strana, ktorá tvrdí, že na jej vec je uplatniteľné cudzie právo, musí najprv uplatniť tento nárok a potom to preukázať súdu predložením znaleckého posudku. Ak súd nie je s týmto dôkazom spokojný alebo žiadny z účastníkov neuplatní takýto nárok, uplatňuje sa právo Cypru.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Nariadenie (ES) č. 593/2008 (Rím I) sa vzťahuje na všetky zmluvné záväzky a právne úkony, keď vznikne otázka, ktoré právo by sa malo uplatniť.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Nariadenie (ES) č. 864/2007 (Rím II) sa uplatňuje vo väčšine prípadov, pri ktorých je všeobecným pravidlom, že rozhodné právo by sa malo určiť na základe miesta, kde vznikla škoda (*lex loci damni*), bez ohľadu na to, na území ktorej krajiny alebo krajín by mohli nastať nepriame následky. V nariadení sa takisto stanovujú osobitné pravidlá na určenie rozhodného práva pre osobitné typy mimozmluvných záväzkov, ako napríklad nekalá súťaž a zodpovednosť za výrobok.

Pokiaľ ide o trusty, uplatňuje sa (ratifikované) rozhodné právo pre inštitút trustu a jeho uznávanie z roku 2017 [zákon 15(III)/2017], ktorým sa ratifikoval Haagsky dohovor z roku 1985. Podľa ratifikačného zákona a dohovoru by sa mal trust riadiť právom, ktoré zvolí správca. V opačnom prípade by sa mal trust riadiť právom, s ktorým má najužšiu väzbu.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Priezvisko

Zákon o vzťahu medzi rodičmi a deťmi (zákon 216/90) sa vzťahuje na určenie priezviska. Podľa zákona 216/90 sa priezvisko dieťaťa určí spoločným vyhlásením rodičov do troch mesiacov odo dňa jeho narodenia. Ak rodičia takéto vyhlásenie neurobia, dostane dieťa priezvisko svojho otca. Ak ide o nemanželské dieťa alebo ak nie je uznané svojím otcom, dieťa by malo dostať priezvisko svojej matky.

Bydlisko

Bydlisko osoby sa určuje podľa kapitoly 195 zákona o závetoch a dedení, v ktorom sa stanovuje, že každá osoba má v akomkoľvek danom čase buď bydlisko získané pri svojom narodení („bydlisko pôvodu“) alebo bydlisko, ktoré získala alebo si dobrovoľne ponechala („zvolené bydlisko“).

V prípade manželského dieťaťa, ktoré sa narodilo počas života svojho otca je bydliskom pôvodu dieťaťa bydlisko otca pri jeho narodení.

V prípade nemanželského dieťaťa alebo dieťa narodeného po smrti svojho otca je bydliskom pôvodu dieťaťa bydlisko matky pri jeho narodení.

Spôsobilosť

Spôsobilosť osoby uzavrieť manželstvo je predmetom zákona o manželstve [zákon 104(I)/2013], ktorého článok 14 ustanovuje, že osoba, ktorá nedovŕšila osemnásť rokov, nemá spôsobilosť uzavrieť manželstvo, alebo ak ku dňu uzavretia manželstva nie je schopná vyjadriť súhlas v dôsledku duševnej poruchy alebo postihnutia alebo kvôli ochoreniu mozgu alebo inému ochoreniu alebo závislosti od návykových látok, čo jej neumožňuje pochopiť a uviesť si svoje konanie.

Aj v prípade, keď dotknutý pár alebo jeden z nich nedovŕšil osemnásť rokov, považujú sa za spôsobilých uzavrieť manželstvo, ak dovŕšili vek aspoň šesťnásť rokov, alebo ak ich poručníci poskytli písomný súhlas s uzavretím manželstva alebo existujú vážne dôvody, ktoré odôvodňujú manželstvo. Ak je uvedený súhlas odmietnutý alebo neexistuje žiadny poručník, o otázke, či osoba má spôsobilosť uzavrieť manželstvo, by mal rozhodnúť súd pre rodinné veci v okrese, v ktorom má dotknutá osoba bydlisko.

Pokiaľ ide o spôsobilosť na právne úkony, článok 11 kapitoly 149 zákona o zmluvách ustanovuje, že osoba je spôsobilá uzatvárať zmluvy, ak má zdravú myseľ a nebola zbavená tejto spôsobilosti na základe zákona. Zákon ustanovuje, že ženatá/vydatá osoba sa nepovažuje za nespôsobilú na uzatváranie zmlúv len preto, že nedovŕšila vek osemnásť rokov.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Právny vzťah medzi rodičom a dieťaťom, a to aj vrátane rodičovských práv a povinností, vyživovacej povinnosti a komunikácie sú upravené v cyperskom práve, najmä v zákone o vzťahu medzi rodičmi a deťmi (zákon 216/90).

Nariadenie (ES) č. 2201/2003 (Brusel IIa) a nariadenie (ES) č. 4/2009, ako aj Haagsky dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z roku 1996 sa takisto uplatňujú pokiaľ ide o záležitosti, na ktoré sa vzťahujú.

3.4.2 Adopcia

Ak konania o osvojení prebiehajú na cyperských súdoch, uplatňuje sa cyperské právo bez ohľadu na to, či má osvojenie cezhraničný charakter.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Záležitosti týkajúce sa uzatvorenia a zrušenia manželstva na Cypre upravuje zákon o manželstve z roku 2003 [zákon 104(I)/2003]. Tieto záležitosti sú takisto predmetom dohovoru OSN o súhlase s manželstvom, minimálnom veku pre uzavretie manželstva a registrácii manželstiev, ktorý Cyperská republika ratifikovala zákonom 16(III)/2003.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Záležitosti týkajúce sa rozvodu sú upravené v článku 111 ústavy a v zákone o pokuse o zmieri a duchovnom zrušení manželstva z roku 1990 (zákon 22/1990) pokiaľ ide o manželstvá uzavreté pred orgánom cirkvi a v zákone o manželstve [zákon 104(I)/2003].

Haagsky dohovorom o uznávaní rozvodov a zrušení manželského spoluzitia z roku 1971, ktorý Cyperská republika ratifikovala zákonom 14(III) 1983, sa uplatňuje na záležitosti, ktoré súvisia s uznaním rozvodu a zrušení manželského spoluzitia.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Vyživovacia povinnosť

Podľa zákona o majetkových pomeroch manželov (zákon 232/1991) v platnom znení:

Ak manželia prestanú žiť spolu, súd môže na žiadosť jedného z manželov vydať rozhodnutie o výživnom, v ktorom uloží druhému manželovi povinnosť, aby platil výživné manželovi, ktorý žiada o výživné.

Vyživovacia povinnosť medzi bývalými manželmi sa uplatňuje, ak jeden z manželov nie je schopný zabezpečiť si živobytie z vlastného príjmu alebo majetku a:

- a) ak po ukončení rozvodu alebo po uplynutí lehôt uvedených ďalej je jeho vek alebo zdravotný stav taký, že nemôže začať vykonávať povolanie alebo pokračovať v povolani, ktorým by si zabezpečil svoje živobytie;
- b) ak sa stará o maloleté alebo dospelé dieťa alebo inú nezaopatrenú osobu, ktorá nie je schopná sa sama živiť z dôvodu telesného alebo duševného postihnutia a osobe, ktorá žiada o výživné to bráni nájsť vhodné zamestnanie;
- c) nemôže nájsť stabilné a vhodné zamestnanie alebo potrebuje odbornú prípravu, ktorá nebude trvať dlhšie ako tri roky od ukončenia rozvodu;
- d) v akomkoľvek inom prípade, keď je poskytnutie výživného do ukončenia rozvodu nevyhnutné z dôvodov spravodlivosti.

Výživné môže byť zamietnuté alebo znížené zo závažných dôvodov, najmä ak manželstvo trvalo krátko alebo ak manžel, ktorý by mohol mať nárok na výživné, je zodpovedný za rozvod alebo zánik spoluzitia alebo si svoju chudobu spôsobil z vlastnej vôle.

Nárok na výživné by mal takisto skončiť alebo príkaz na výživné by sa mal upraviť, ak si to vyžadujú okolnosti.

Vyživovacia povinnosť na maloleté dieťa

Podľa zákona o vzťahu medzi rodičmi a deťmi (zákon 216/90) vyživovacia povinnosť voči maloletému dieťaťu prináleží rodičom spoločne podľa ich finančných možností. Uvedená povinnosť rodičov môže trvať na základe rozhodnutia a súdneho zmiernu aj po tom, čo dieťa dosiahne dospelosť, keď je to odôvodnené výnimočnými okolnosťami (napr. dieťa je nespôsobilé alebo zdravotne postihnuté, slúži v Národnej garde alebo navštevuje kurzy vo vzdelávacom zariadení či odbornej škole).

Nárok maloletého dieťaťa na výživné od svojich rodičov stále pretrváva, aj keď dieťa vlastní majetok.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Uplatňuje sa článok 13 zákona 232/1991, ktorého všeobecným pravidlom je, že manželstvo nemení autonómiu manželov vo vzťahu k majetku. Článok 14 tohto zákona však umožňuje jednému z manželov vzniesť nárok na majetok druhého manžela v prípade zrušenia alebo anulovania manželstva za predpokladu, že manžel, ktorý nárok vznáša, akokoľvek prispel k zvýšeniu hodnoty majetku druhého manžela. Strana, ktorá uplatňuje nárok, môže na základe žaloby požiadať, aby jej bola vyplatená časť, o ktorú sa zvýšila hodnota majetku v dôsledku jej príspevku.

Za príspevok jedného z manželov, ktorý zvýšil hodnotu majetku druhého manžela, sa považuje jedna tretina zo zvýšenej hodnoty majetku, pokiaľ sa nepreukáže nižší alebo vyšší príspevok.

Zvýšenie hodnoty majetku manželov nezahŕňa to, čo manželia získali na základe daru, dedičstva, pozostalosti alebo iného daru.

3.7 Závetý a dedičstvo

Dedenie a všetky záležitosti týkajúce sa dedičstva s výnimkou formulára používaného na vypracovanie a zrušenie závetu upravuje nariadenie (EÚ) č. 650/2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve.

V súlade s článkom 22 uvedeného nariadenia si môže osoba za rozhodné právo, ktorým sa bude spravovať dedenie jej dedičstva, zvoliť právny poriadok štátu, ktorého je v čase voľby alebo úmrtia štátnym príslušníkom. Voľba práva sa uskutoční výslovným vyhlásením.

Ak existuje záveť, uplatňuje sa Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre formu závetov z 5. októbra 1961. V súlade s článkom 1 dohovoru je záveť z hľadiska formy platná, ak je jeho forma v súlade s vnútroštátnym právom podľa:

- a) miesta, kde ho závetca vyhotovil, alebo
- b) štátnej príslušnosti závetcu, buď v čase vyhotovenia závetu alebo v čase jeho smrti, alebo
- c) miesta, kde mal závetca bydlisko alebo obvyklý pobyt, buď v čase vyhotovenia závetu alebo v čase jeho smrti, alebo
- d) miesta, kde sa nachádza nehnuteľný majetok, ktorého sa záveť dotýka.

3.8 Nehnuteľnosti

Na vzťahy vytvárajúce záväzky, ktoré súvisia s nehnuteľným majetkom sa uplatňuje nariadenie (ES) č. 593/2008 (Rím I), v ktorom je stanovené, že zmluva sa spravuje právom, ktoré si zvolia účastníci. V prípade neexistencie voľby sa uplatňuje článok 4 nariadenia, v ktorom sa jasne špecifikuje rozhodné právo pre každý prípad.

Pokiaľ ide o zmluvy týkajúce sa *vecných práv*, v súlade s judikatúrou cyperských súdov súd uplatňuje jurisdikciu krajiny, v ktorej sa nehnuteľnosť nachádza (*lex situs*).

3.9 Platobná neschopnosť

Rozhodné právo sa určuje podľa nariadenia (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní. Je to právo štátu, na území ktorého sa začalo takéto konanie.

Posledná aktualizácia: 21/09/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Litva

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Kapitola II časť I prvej knihy Občianskeho zákonníka Litovskej republiky.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I).

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II).

Nariadenie Rady (EÚ) č. 1259/2010 z 20. decembra 2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor z 5. októbra 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov.

Haagsky dohovor z 5. októbra 1961 o právomoci orgánov a rozhodnom práve vo veciach ochrany detí.

Haagsky dohovor zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody.

Haagsky dohovor z 2. októbra 1973 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť.

Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, otvorený na podpis v Ríme 19. júna 1980.

Haagsky dohovor z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa.

 Dohovor z 30. októbra 2007 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (nový Lugánsky dohovor).

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

 Dohoda medzi Litovskou republikou a Arménskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach.

 Dohoda medzi Litovskou republikou a Azerbajdžanskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach.

 Dohoda medzi Litovskou republikou a Uzbeckou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach.

Dohoda medzi Litovskou republikou a Kazašskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach.

 Protokol k Dohode medzi Litovskou republikou a Kazašskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach.

 Dohoda medzi Litovskou republikou a Ukrajinou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach.

 Dohoda medzi Litovskou republikou a Moldavskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach.

 Dohoda medzi Litovskou republikou a Poľskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných, pracovných a trestných veciach.

 Dohoda medzi Litovskou republikou, Estónskou republikou a Lotyšskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch.

 Dohoda medzi Litovskou republikou a Bieloruskou republikou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach.

 Dohoda medzi Litovskou republikou a Čínskou ľudovou republikou o právnej pomoci v občianskych a trestných veciach.

 Dohoda medzi Litovskou republikou a Ruskou federáciou o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach.

 Dohoda medzi Litovskou republikou a Tureckou republikou o právnej a justičnej spolupráci v obchodných a občianskych veciach.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

V súlade s článkom 33 ods. 1 zákona Litovskej republiky o súdnictve sa súdy pri pojednávaní riadia Ústavou Litovskej republiky, zákonmi, medzinárodnými dohodami, ktorých zmluvnou stranou je Litovská republika, uzneseniami vlády a ďalšími právnymi aktmi platnými v Litovskej republike, ktoré nie sú v rozpore so zákonmi. V súlade s článkom 1.10 ods. 1 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky cudzie právo sa uplatňuje na občianske vzťahy v prípade, ak je to ustanovené v medzinárodných dohodách, ktorých zmluvnou stranou je Litovská republika, v dohodách medzi zmluvnými stranami alebo v právnych predpisoch Litovskej republiky.

2.2 Spätný odkaz

V súlade s článkom 1.14 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky, ak sa v uplatniteľnom cudzom práve stanovuje spätný odkaz na právo Litovskej republiky, právo Litovskej republiky sa uplatňuje len v prípadoch, ktoré sú uvedené v tomto zákonníku alebo cudzom práve. Ak sa v uplatniteľnom cudzom práve stanovuje spätný odkaz na právo tretieho štátu, právo tretieho štátu sa uplatňuje len v prípadoch, ktoré sú uvedené v tomto zákonníku alebo práve tretieho štátu. Ak sa pri určovaní občianskoprávneho postavenia osoby uplatniteľné cudzie právo odvoláva späť na právo Litovskej republiky, uplatniteľným právom je právo Litovskej republiky. Tieto predpisy sa neuplatňujú v prípadoch, keď si účastníci transakcie zvolili rozhodné právo vrátane stanovenia práva uplatniteľného na formu transakcie a práva uplatniteľného na mimozmluvné záväzky. Keď sa v predpisoch medzinárodného práva súkromného požaduje uplatnenie medzinárodnej zmluvy/medzinárodného dohovoru, otázky súvisiace so spätným odkazom a spätným odkazom na právo tretieho štátu sa riadia ustanoveniami uplatniteľnej medzinárodnej zmluvy/uplatniteľného medzinárodného dohovoru.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

V Občianskom zákonníku Litovskej republiky sa v tomto ohľade nestanovuje všeobecne platný predpis.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

V súlade s článkom 1.11 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky predpisy cudzieho práva sa neuplatňujú, ak by ich uplatnenie bolo v rozpore s verejným poriadkom stanoveným Ústavou Litovskej republiky a ďalšími právnymi predpismi. V takýchto prípadoch sa uplatňujú občianske zákony Litovskej republiky. Závazné predpisy práva Litovskej republiky alebo iného štátu, s ktorým je spor najviac spojený, sa uplatňujú bez ohľadu na skutočnosť, že účastníci si na základe dohody zvolili iné cudzie právo. Pri rozhodovaní o uvedených veciach musí súd zohľadniť charakter a ciele uvedených predpisov a dôsledky ich

uplatnenia alebo neuplatnenia. Cudzie právo uplatniteľné podľa tohto zákonníka nemusí nadobudnúť účinnosť, ak so zreteľom na všetky okolnosti prípadu uvedené právo nemá zjavnú súvislosť s prípadom alebo jeho časťou, ale tento prípad naopak súvisí s právom iného štátu. Tento predpis sa neuplatňuje, ak si účastníci transakcie zvolili rozhodné právo na základe dohody.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

V súlade s článkom 1.12 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky v prípadoch uvedených v [medzinárodných dohodách alebo právnych predpisoch](#) Litovskej republiky cudzie právo uplatňuje, vykladá a jeho obsah stanovuje súd *ex officio* (z vlastného podnetu). V prípade, že sa uplatňovanie cudzieho práva stanovuje na základe dohody účastníkov, všetky dôkazy týkajúce sa obsahu uplatneného cudzieho práva s prihliadnutím na úradný výklad uvedeného práva, postupy jeho uplatňovania a doktrínu príslušného cudzieho štátu by mal poskytnúť účastník, ktorý sa riadi uvedeným cudzím právom. Na žiadosť účastníka konania môže súd poskytnúť pomoc pri získavaní informácií o uplatniteľnom cudzom práve. Ak súd alebo účastník, ktorý sa riadi uvedeným cudzím právom, nedodrží uvedené povinnosti, uplatňuje sa právo Litovskej republiky. Vo výnimočných prípadoch, keď je potrebné prijať predbežné opatrenia na ochranu práv alebo majetku jednotlivca až do určenia práva uplatniteľného v rámci sporu a jeho obsahu, súd môže vyriešiť naliehavé veci uplatnením práva Litovskej republiky.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

V súlade s článkom 1.37 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky zmluvné záväzky sa riadia právom, na ktorom sa dohodli príslušní účastníci. Táto dohoda účastníkov môže byť súčasťou podmienok zmluvy uzavretej medzi účastníkmi, alebo môže vyplývať zo skutkových okolností veci. Účastníci si na základe vzájomnej dohody môžu zvoliť právo konkrétnej krajiny, ktoré sa bude uplatňovať na celú zmluvu alebo na jej časť, prípadne na jej časti. Na základe vzájomnej dohody môžu účastníci kedykoľvek pôvodne zvolené právo uplatniteľné na zmluvný záväzok nahradiť iným právom. Zmena uplatniteľného práva má retroaktívny účinok, ale nemožno sa jej dovolávať voči tretím stranám a nespôsobuje neplatnosť zmluvy. Skutočnosť, že účastníci si na základe vzájomnej dohody zvolili cudzie právo ako právo uplatniteľné na zmluvu, nie je dôvodom na odmietnutie uplatnenia záväzných predpisov práva Litovskej republiky alebo iného štátu; účastníci nemôžu tieto záväzné predpisy zmeniť ani odmietnuť na základe dohody.

Ak si účastníci nezvolili rozhodné právo, uplatňuje sa právo štátu, s ktorým zmluvný záväzok najužšie súvisí. V takom prípade sa predpokladá, že štátom, ktorý je najviac ovplyvnený zmluvným záväzkom, je štát, na ktorého území sa nachádza:

1. domicil alebo ústredie účastníka, ktorý je povinný vykonať najcharakteristickejší zmluvný záväzok. Ak záväzok viac súvisí s právom štátu, v ktorom sa nachádza miesto podnikania účastníka, voči ktorému existuje záväzok, uplatní sa uvedené právo;
2. nehnuteľnosť v prípade, že predmetom zmluvy je vecné právo k nehnuteľnosti alebo právo na užívanie nehnuteľnosti;
3. hlavné miesto podnikateľskej činnosti dopravcu v čase uzavretia zmluvy o preprave za predpokladu, že náklad bol naložený v rovnakom štáte, v ktorom sa nachádza hlavné miesto podnikateľskej činnosti dopravcu, prípadne že ústredie odosielateľa alebo miesto odoslania nákladu sa nachádza v rovnakom štáte ako hlavné miesto podnikateľskej činnosti dopravcu.

Posledné ustanovenie sa neuplatňuje, keď nemožno určiť miesto výkonu najcharakteristickejšieho zmluvného záväzku a nemožno uplatniť predpoklady stanovené v uvedenom odseku, pretože na základe okolností vecí je zrejmé, že zmluva užšie súvisí s iným štátom.

Poistné zmluvy sa riadia právom štátu, v ktorom má poisťovateľ domicil, alebo v prípade poistenia nehnuteľnosti právom štátu, v ktorom sa nachádza nehnuteľnosť.

Rozhodcovská zmluva sa riadi právom, ktorým sa riadi hlavná zmluva, alebo ak to nie je možné, právom podľa miesta uzavretia rozhodcovskej zmluvy, prípadne ak nemožno určiť miesto uzavretia zmluvy, právom štátu, v ktorom sa vykonáva rozhodcovské konanie.

Zmluvy uzavreté na burze alebo prostredníctvom aukcie sa riadia právom štátu burzy alebo aukcie.

V súlade s článkom 1.39 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky v dôsledku práva zmluvných strán na voľbu práva uplatniteľného na zmluvné záväzky, ako sa stanovuje v článku 1.37 zákonníka, sa nevylučuje ani neobmedzuje právo spotrebiteľa brániť svoje záujmy prostredníctvom opatrení a prostriedkov nápravy, ktoré sú vymedzené v právnych predpisoch štátu jeho obvyklého pobytu, za predpokladu, že:

1. spotrebiteľská zmluva bola uzavretá v krajine jeho obvyklého pobytu na základe osobitnej ponuky alebo reklamy v uvedenej krajine;
2. druhá zmluvná strana podnikla spotrebiteľa, aby cestoval do zahraničia na účely uzavretia zmluvy;
3. spotrebiteľ predložil objednávku druhej zmluvnej strane alebo jej zástupcoví vo svojom štáte obvyklého pobytu.

Ak si zmluvné strany spotrebiteľskej zmluvy nezvolili rozhodné právo, uplatňuje sa právo štátu obvyklého pobytu spotrebiteľa. Ustanovenia tohto článku sa neuplatňujú na zmluvy o preprave ani na zmluvy o poskytnutí služieb, ak sa spotrebiteľovi služby poskytujú len v inej krajine ako v Litovskej republike.

V súlade s článkom 1.38 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky právo uplatniteľné na formu transakcie sa určuje v súlade s ustanoveniami článku 1.37 ods. 1 zákonníka. Ak si účastníci transakcie nezvolili rozhodné právo na základe vzájomnej dohody, forma transakcie sa riadi právom podľa miesta transakcie. Zmluva uzavretá medzi zmluvnými stranami, ktoré sa nachádzajú v rôznych štátoch, je takisto platná, ak jej forma spĺňa právne požiadavky uplatniteľné na formu takejto transakcie v aspoň jednom z uvedených štátov. Forma transakcií, ktoré sa týkajú nehnuteľností alebo práv k nim, musí spĺňať požiadavky práva štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza. Forma spotrebiteľských zmlúv sa riadi právom podľa obvyklého pobytu spotrebiteľa.

V súlade s článkom 1.40 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky forma splnomocnenia sa riadi právom štátu, v ktorom bolo vydané. Lehota platnosti splnomocnenia (pokiaľ nie je uvedená v splnomocnení), práva a povinnosti splnomocnenca, vzájomná zodpovednosť splnomocniteľa a splnomocnenca a ich zodpovednosť voči tretím osobám sa riadia právom štátu, v ktorom pôsobí splnomocnenec.

V súlade s článkom 1.41 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky darovacie dohody sa riadia právom štátu, v ktorom má darca obvyklý pobyt alebo miesto podnikania, s výnimkou dohôd o darovaní nehnuteľnosti, pri ktorých sa uplatňuje právo podľa umiestnenia nehnuteľnosti. Darovaciu dohodu nemožno vyhlásiť za neplatnú, ak jej forma spĺňa požiadavky právnych predpisov platných na mieste uzavretia darovacej dohody alebo požiadavky práva štátu, v ktorom má darca obvyklý pobyt alebo miesto podnikania.

V súlade s článkom 1.42 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky vzťahy spojené s postupiteľnosťou pohľadávky a prevodom dlhu sa riadia právom, ktoré si účastníci zvolili na základe dohody. Na právo zvolené účastníkmi sa nemožno odvolávať voči dlžníkom so zreteľom na postúpenie pohľadávky, pokiaľ nebol získaný ich súhlas s voľbou rozhodného práva. Ak si účastníci nezvolili rozhodné právo, na vzťah spojený s postúpením pohľadávky a prevodom dlhu sa uplatňuje právo, ktorým sa riadi podkladový záväzok, v súvislosti s ktorým sa postupuje pohľadávka (prípadne v súvislosti s ktorým sa prevádza dlh). Forma postúpenia pohľadávky alebo prevodu dlhu sa riadi právom uplatniteľným na postúpenie pohľadávky alebo prevod dlhu.

Uplatňujú sa aj ustanovenia nariadenia Rím I.

3.2 Mimozmluvné záväzky

V súlade s článkom 1.43 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky práva a povinnosti účastníkov, na ktorých sa vzťahujú záväzky vyplývajúce zo spôsobenej škody, sa na základe voľby poškodenej strany určujú podľa práva štátu, v ktorom došlo k úkonu alebo iným okolnostiam vedúcim ku škode, alebo podľa práva štátu, v ktorom došlo ku škode. Ak nemožno určiť štát, v ktorom bol spáchaný úkon alebo v ktorom došlo k iným okolnostiam alebo ku

škodu, uplatňuje sa právo štátu, s ktorým je nárok na náhradu škody najviac spojený. Po vzniku škody sa účastníci môžu dohodnúť, že náhrada škody sa bude riadiť právom štátu, v ktorom sa vedie súdne pojednávanie. Ak obaja účastníci majú obvyklý pobyt v rovnakom štáte, vec týkajúca sa náhrady škody by sa mala riadiť právom uvedeného štátu.

Závazky vyplývajúce zo škody spôsobenej chybnými výrobkami sa riadia právom štátu, v ktorom došlo ku škode, ak má poškodený v uvedenom štáte obvyklý pobyt alebo ak sa v uvedenom štáte nachádza miesto podnikania osoby zodpovednej za škodu, prípadne ak poškodený kúpil výrobok v uvedenom štáte. Ak sa miesto podnikania osoby zodpovednej za škodu nachádza v štáte, v ktorom má poškodený obvyklý pobyt, alebo ak poškodený kúpil výrobok v štáte, v ktorom má obvyklý pobyt, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom má poškodený obvyklý pobyt. Ak rozhodné právo nemožno určiť na základe kritérií stanovených v tomto odseku, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom sa nachádza miesto podnikania osoby zodpovednej za škodu, pokiaľ navrhovateľ nepodal svoj návrh na základe práva štátu, v ktorom došlo ku škode.

Na základe práva uplatniteľného na záväzky vzniknuté v súvislosti so škodou sa určujú podmienky občianskoprávnej zodpovednosti, jej rozsah, zodpovedná osoba a podmienky oslobodenia od občianskoprávnej zodpovednosti.

V súlade s článkom 1.44 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky právo uplatniteľné na nároky na náhradu škody spôsobenej počas nehody sa stanovuje v súlade s Haagskym dohovorom o práve použiteľnom na dopravné nehody.

V súlade s článkom 1.45 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky nároky na náhradu škody spôsobenej médiami na osobných nemajetkových právach sa na základe voľby poškodeného riadia právom štátu, v ktorom má poškodený obvyklý pobyt alebo miesto podnikania, prípadne v ktorom došlo ku škode, alebo právom štátu, v ktorom má obvyklý pobyt alebo miesto podnikania osoba, ktorá spôsobila škodu. Na právo na odpoveď (odmietnutie) sa vzťahuje právo štátu, v ktorom bola dotknutá publikácia vydaná alebo z ktorého sa vysielalo dotknuté rozhlasové alebo televízne vysielanie.

V súlade s článkom 1.46 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky nároky na náhradu škody spôsobenej nekalou súťažou sa riadia právom štátu, na ktorého trhu došlo k negatívnym účinkom nekalej súťaže. Ak nekalá súťaž ovplyvnila len záujmy jednotlivca, rozhodné právo sa uplatňuje podľa štátu, v ktorom sa nachádza miesto podnikania poškodeného.

Uplatňujú sa aj ustanovenia nariadenia Rím II.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

V súlade s článkom 1.15 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky cudzinci v Litovskej republike majú rovnakú občianskoprávnu spôsobilosť ako občania Litovskej republiky. V právnych predpisoch Litovskej republiky možno stanoviť výnimky z tohto pravidla. Čas narodenia alebo smrti cudzincov sa určuje podľa práva štátu ich obvyklého pobytu (článok 2.12 zákonníka) v čase narodenia alebo smrti. Osoby bez štátnej príslušnosti v Litovskej republike majú rovnakú občianskoprávnu spôsobilosť ako občania Litovskej republiky. V právnych predpisoch Litovskej republiky možno stanoviť individuálne výnimky z tohto pravidla. Čas narodenia alebo smrti osôb bez štátnej príslušnosti sa určuje podľa práva štátu ich obvyklého pobytu v čase narodenia alebo smrti.

Podľa článku 1.16 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky občianska spôsobilosť cudzincov a osôb bez štátnej príslušnosti sa určuje na základe práva štátu ich obvyklého pobytu. Ak tieto osoby nemajú obvyklý pobyt alebo ho nemožno s istotou stanoviť, ich právna spôsobilosť sa určuje v súlade s právom štátu, v ktorom vstúpili do príslušnej transakcie. Ak osoba žije vo viacerých štátoch, uplatňuje sa právo štátu, s ktorým je osoba najviac spätá. Cudzinci a osoby bez štátnej príslušnosti s trvalým pobytom v Litovskej republike môžu byť uznaní za právne nespôsobilých v určitých oblastiach alebo za osoby s obmedzenou právnou spôsobilosťou v určitých oblastiach alebo im môže byť poskytnutá pomoc pri rozhodovaní v súlade s postupom stanoveným v právnych predpisoch Litovskej republiky. Zmena obvyklého pobytu nemá vplyv na právnú spôsobilosť, ak bola právna spôsobilosť nadobudnutá ešte pred zmenou obvyklého pobytu.

V súlade s článkom 1.17 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky sa osoba nemôže odvolať na právnú nespôsobilosť podľa práva štátu svojho obvyklého pobytu, ak bola právne spôsobilá podľa práva štátu, v ktorom bola transakcia uzavretá, s výnimkou prípadu, ak protistrana v rámci transakcie vedela o právnej nespôsobilosti danej osoby podľa práva štátu jej obvyklého pobytu, prípadne o nej mala vedieť. Tieto ustanovenia sa neuplatňujú na rodinné a dedičské právo, ani na vecné práva.

Podľa článku 1.18 Občianskeho zákonníka Litovskej republiky cudzinci a osoby bez štátnej príslušnosti sú uznaní za nezvestné osoby, prípadne sú vyhlásení za mŕtvych v súlade s právom štátu ich posledného známeho obvyklého pobytu.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Príbuzenský vzťah dieťaťa (uznanie, určenie alebo napadnutie otcovstva alebo materstva) sa stanoví v súlade s právom štátu, ktorého občianstvo dieťa nadobudlo pri narodení, alebo v súlade s právom štátu, ktorý bol uznaný ako štát obvyklého pobytu dieťaťa pri narodení, alebo v súlade s právom štátu, v ktorom má jeden z rodičov dieťaťa obvyklý pobyt, alebo v súlade s právom štátu, ktorého je štátnym príslušníkom v čase narodenia dieťaťa, podľa toho, čo je pre dieťa najvýhodnejšie. Dôsledky stanovenia príbuzenského vzťahu dieťaťa sa určia podľa práva štátu obvyklého pobytu dieťaťa. Spôsobilosť otca (matky) dieťaťa uznať otcovstvo (materstvo) sa určí podľa práva štátu, v ktorom má obvyklý pobyt v čase uznania otcovstva (materstva). Formu uznania otcovstva (materstva) upravuje právo platné na mieste uznania otcovstva (materstva) alebo právo štátu obvyklého pobytu dieťaťa (článok 1.31 Občianskeho zákonníka). Osobné a majetkové vzťahy medzi deťmi a rodičmi sa riadia právom štátu obvyklého pobytu dieťaťa. Ak žiadny z rodičov dieťaťa nemá obvyklý pobyt v štáte obvyklého pobytu dieťaťa a dieťa a obaja rodičia sú štátnymi príslušníkmi toho istého štátu, uplatňuje sa právo štátu ich štátnej príslušnosti (článok 1.32 Občianskeho zákonníka).

3.4.2 Adopcia

Vzťahy súvisiace s osvojením sa určujú podľa práva štátu obvyklého pobytu dieťaťa. Ak je jasné, že osvojenie podľa práva štátu obvyklého pobytu dieťaťa, ktoré sa má osvojiť, nebude uznané v štáte obvyklého pobytu osvojiteľa, prípadne v štáte, ktorého je osvojiteľ štátnym príslušníkom, takéto osvojenie sa môže uskutočniť podľa práva uvedených štátov za predpokladu, že nie je v rozpore s blahom dieťaťa. Ak nie je jasné, či bude osvojenie uznané v inom štáte, takéto osvojenie je zakázané. Vzťahy medzi osvojencom, osvojiteľom/-mi a ich príbuznými sa riadia právom štátu obvyklého pobytu osvojiteľa/-ov (článok 1.33 Občianskeho zákonníka).

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Spôsobilosť na uzavretie manželstva a ďalšie podmienky manželstva sú stanovené v právnych predpisoch Litovskej republiky. Uzavretie manželstva treba ohlásiť orgánom evidencie obyvateľstva Litovskej republiky, ak aspoň jeden z manželov má obvyklý pobyt v Litve alebo ak aspoň jeden z manželov je občanom Litovskej republiky v čase uzavretia manželstva. Spôsobilosť na uzavretie manželstva a ďalšie podmienky manželstva cudzincov a osôb bez štátnej príslušnosti, ktoré nemajú obvyklý pobyt v Litovskej republike, možno stanoviť na základe práva štátu obvyklého pobytu oboch osôb, ktoré chcú uzavrieť manželstvo, za predpokladu, že toto manželstvo bude uznané v štáte obvyklého pobytu aspoň jednej osoby, ktorá chce uzavrieť manželstvo. V Litovskej republike sa uznáva manželstvo, ktoré bolo právoplatne uzavreté v cudzine, okrem prípadu, keď obaja partneri majú obvyklý pobyt v Litovskej republike a manželstvo uzavreli v cudzine, aby sa vyhli anulovaniu manželstva v súlade s právnymi predpismi Litovskej republiky (článok 1.25 Občianskeho zákonníka). Postup zmluvného uzavretia manželstva sa určuje na základe práva štátu, v ktorom sa manželstvo uzavrelo. Manželstvo sa považuje za platné aj v prípade, keď postup jeho uzavretia je v súlade s požiadavkami práva štátu obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti aspoň jedného z manželov v čase

uzavretia manželstva (článok 1.26 Občianskeho zákonníka). Osobné vzťahy medzi manželmi sa riadia právom štátu ich obvyklého pobytu. Ak manželia nemajú obvyklý pobyt v rovnakom štáte, ich osobné vzťahy sa riadia právom štátu, v ktorom mali posledný spoločný obvyklý pobyt. Ak manželia nemali spoločný obvyklý pobyt, uplatňuje sa právo štátu, s ktorým majú manželia najužšie osobné vzťahy. Ak nemožno určiť, s ktorým štátom majú manželia najužšie osobné vzťahy, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom bolo manželstvo uzavreté (článok 1.27 Občianskeho zákonníka).

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Táto oblasť nie je právne upravená.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

V súlade s článkom 1.29 Občianskeho zákonníka rozluka a rozvod sa riadia právom štátu obvyklého pobytu manželov. Ak manželia nemajú spoločný obvyklý pobyt, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom mali posledný spoločný obvyklý pobyt; ak tento neexistuje, uplatňuje sa právo štátu podľa súdu, ktorý sa zaoberá touto vecou. Ak sa v práve štátu štátneho občianstva oboch manželov zakazuje rozvod alebo sú stanovené osobitné podmienky vzťahujúce sa na rozvod, manželstvo možno rozviesť v súlade s právnymi predpismi Litovskej republiky, ak jeden z manželov je aj štátnym príslušníkom Litovskej republiky alebo má v Litovskej republike obvyklý pobyt.

Uplatňujú sa aj ustanovenia nariadenia Rady (EÚ) č. 1259/2010 z 20. decembra 2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Právo uplatniteľné na vzťahy týkajúce sa výživného (príspevku na výživu) sa určuje v súlade s Haagskym dohovorom z 2. októbra 1973 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť (článok 1.36 Občianskeho zákonníka).

Uplatňuje sa aj Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

V súlade s článkom 1.28 Občianskeho zákonníka právne postavenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa určuje na základe práva štátu, v ktorom majú obvyklý pobyt. Ak manželia nemajú obvyklý pobyt v rovnakom štáte, uplatňuje sa právo štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi. Ak sú manželia štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a nikdy nemali spoločný obvyklý pobyt, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom bolo uzavreté manželstvo. Právne postavenie zmluvného bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa určuje podľa práva štátu, ktorý si manželia zvolia na základe dohody. V tomto prípade si manželia môžu zvoliť právo štátu ich súčasného obvyklého pobytu alebo budúceho obvyklého pobytu, právo štátu, v ktorom bolo uzavreté manželstvo, alebo právo štátu, ktorého je jeden z manželov štátnym príslušníkom. Dohoda manželov o rozhodnom práve sa považuje za platnú, ak spĺňa požiadavky práva štátu, ktorý si zvolili, alebo štátu, v ktorom bola dohoda uzavretá. Na rozhodné právo zvolené na základe dohody sa možno odvolať voči tretím stranám len v prípade, ak boli tieto tretie strany s touto skutočnosťou oboznámené, alebo ak s ňou mali byť oboznámené. Rozhodné právo zvolené manželmi na základe dohody možno použiť na riešenie sporu týkajúceho sa vecných práv k nehnuteľnosti len v prípade, ak sú splnené požiadavky na verejnú registráciu tejto nehnuteľnosti a vecných práv k nehnuteľnosti v štáte, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza. Dohoda manželov o zmene právneho postavenia majetku sa riadi právom štátu, v ktorom majú manželia obvyklý pobyt v čase vykonania tejto zmeny. Ak v čase vykonania zmeny právneho postavenia manželia žili v rôznych štátoch, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom mali posledný spoločný obvyklý pobyt, a ak nemajú spoločný obvyklý pobyt, uplatňuje sa právo, na základe ktorého sa určujú majetkové pomery manželov.

3.7 Závetý a dedičstvo

Schopnosť závetcu zostaviť, upraviť alebo zrušiť závet sa posudzuje podľa práva štátu, v ktorom má závetca obvyklý pobyt. Ak osoba nemala obvyklý pobyt, alebo ho nemožno určiť, schopnosť zostaviť závet sa posudzuje podľa práva štátu, v ktorom bol závet zostavený (článok 1.60 Občianskeho zákonníka).

Forma závetu, jeho zmena alebo zrušenie sa riadia podľa práva štátu, v ktorom boli príslušné úkony vykonané. Závet, jeho zmena alebo zrušenie sa takisto považujú za platné, ak forma týchto úkonov spĺňa požiadavky práva štátu, v ktorom má závetca obvyklý pobyt alebo ktorého je závetca štátnym príslušníkom v čase vykonania príslušných úkonov, alebo štátu, v ktorom má závetca miesto pobytu v čase vykonania úkonov alebo v čase smrti. Závet týkajúci sa nehnuteľnosti, ako aj jeho zmena alebo zrušenie sa považujú za platné, ak ich forma je v súlade s právom štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza (článok 1.61 Občianskeho zákonníka). V súlade s článkom 1.62 Občianskeho zákonníka právo štátu, v ktorom mal zosnulý v čase smrti obvyklý pobyt, sa uplatňuje na dedenie, ktoré sa netýka dedenia nehnuteľnosti. Na dedičské vzťahy týkajúce sa nehnuteľnosti sa uplatňuje právo štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza. V prípade dedenia po smrti občana Litovskej republiky dedičia s pobytom v Litovskej republike, ktorí majú nárok na povinný dedičský podiel, zdedia tento podiel v súlade s právom Litovskej republiky bez ohľadu na rozhodné právo okrem prípadov, ktoré sa týkajú nehnuteľností. Ak v zmysle práva uplatniteľného na dedičské vzťahy nehnuteľnosť nemožno previesť na cudzí štát a neexistujú ďalší dedičia, pričom nehnuteľnosť sa nachádza v Litve, dotknutá nehnuteľnosť sa prevedie do vlastníctva Litovskej republiky.

Uplatňujú sa aj ustanovenia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve.

3.8 Nehnuteľnosti

V súlade s článkom 1.48 Občianskeho zákonníka vlastníctvo nehnuteľného a hnutel'ného majetku a vecné práva k nehnuteľnému a hnutel'nému majetku sa určujú podľa práva štátu, v ktorom sa majetok nachádzal v čase zmeny jeho právneho postavenia. Majetok sa považuje za nehnuteľný alebo hnutel'ný podľa práva štátu, v ktorom sa nachádza. Úradná registrácia vlastníckych a ďalších majetkových práv sa riadi právom štátu, v ktorom sa majetok nachádza v čase registrácie. Vlastníctvo nehnuteľného majetku v prípade vydržania sa určuje podľa práva štátu, v ktorom tento majetok nachádza.

3.9 Platobná neschopnosť

Posledná aktualizácia: 08/11/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Luxembursko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Neexistuje luxemburský kódex medzinárodného práva súkromného. Ustanovenia týkajúce sa kolízie právnych poriadkov vo vnútroštátnom práve sa nachádzajú v rôznych právnych predpisoch a osobitných právnych predpisoch. Táto oblasť sa vo veľkej miere riadi mnohostrannými medzinárodnými dohovormi, ako aj európskymi nástrojmi sekundárneho práva.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Značný počet kolíznych noriem vyplýva z mnohostranných medzinárodných dohovorov, ktorých je Luxembursko zmluvnou stranou. Väčšina týchto dohovorov bola vypracovaná v rámci Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného.

Zoznam týchto dohovorov možno nájsť na webovom sídle [Haagskej konferencie](#).

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Určité dvojstranné dohovory obsahujú kolízne normy. Podrobnejšie informácie nájdete na webovom sídle [Legilux](#).

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

V súvislosti s osobným stavom osôb súd uplatňuje z vlastnej iniciatívy kolíziu právnych poriadkov. Neuplatňuje sa, ak si strany môžu slobodne vybrať právo, ako napríklad v zmluvných veciach, na základe zásady slobodnej voľby rozhodného práva zmluvnými stranami. V tomto prípade súd uplatňuje z vlastnej iniciatívy kolíznu normu výlučne vtedy, ak ide o zrejmé porušenie zákona.

Konajúci súd automaticky uplatňuje svoj právny poriadok, ak strany nepožiadali o uplatnenie cudzieho práva.

2.2 Spätný odkaz

V Luxembursku, v oblastiach, na ktoré sa nevzťahuje žiadny medzinárodný dohovor ani európske nariadenie osobitne vylučujúce spätný odkaz, sa v judikatúre do určitej miery pripúšťa spätný odkaz. Ak sa v rámci spätného odkazu v dôsledku uplatnenia kolíznej normy určí právny poriadok konajúceho súdu, tento spätný odkaz je prípustný, pričom tým jeho použitie končí. Platí domnienka, že ide o odkaz na hmotné právo konajúceho súdu.

Postúpenie je vylúčené vo veciach, pre ktoré si strany môžu slobodne vybrať rozhodné právo.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Mobilný konflikt je predpoklad, že v dôsledku zmeny jedného kolízneho kritéria určujúceho rozhodné právo sa na určitú situáciu následne uplatňujú dva rôzne právne systémy. Vymedzuje sa ako kolízia právnych poriadkov v čase z dôvodu pohybu kolízneho kritéria v priestore.

V Luxembursku sa na budúce účinky situácie, ktorá vznikla v minulosti, uplatnia nové právne predpisy, pokiaľ ide o pretrvávajúce účinky danej situácie. Nové právne predpisy, ktoré určuje kolízna norma, sa však použijú aj vtedy, keď dôjde k zmene situácie, ktorá vznikla podľa starších právnych predpisov určených ako rozhodné.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Existujú situácie, v rámci ktorých konajúci súd musí uplatňovať svoj vlastný právny poriadok, a to aj napriek tomu, že sa na základe kolíznej normy má uplatňovať iný právny poriadok:

keď nie je možné určiť cudzí právny poriadok,

v prípade osôb bez štátnej príslušnosti,

ak podľa cudzieho právneho poriadku neexistuje žiadne riešenie,

v prípade prijatia naliehavých predbežných opatrení,

v prípade, že cudzí právny poriadok je v rozpore s verejným poriadkom štátu konajúceho súdu.

V prípade okamžitého uplatňovania ustanovení musí súd takisto uplatňovať svoj vlastný právny poriadok, pokiaľ ide o:

procesné predpisy a právne predpisy upravujúce organizáciu súdov,

právne ustanovenia týkajúce sa ochrany zamestnancov a právne predpisy týkajúce sa prenájmu,

právnú ochranu spotrebiteľov,

ak sa strany rozhodnú, že neuplatnia právny poriadok konajúceho súdu, ale rozhodnú sa pre cudzí právny poriadok, ktorého príslušnosť bola umelo stanovená, a to zjavne na účely podvodu, súd je povinný zamietnuť uplatnenie tohto právneho poriadku a opätovne uplatniť svoj vlastný právny poriadok.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Keďže cudzí právny poriadok v Luxembursku predstavuje skutkový stav, za dôkazné bremeno v zásade zodpovedá strana dovolávajúca sa cudzieho právneho poriadku. Dôkazné bremeno leží na stranách, konkrétne na strane, ktorej nárok je uplatňovaný podľa cudzieho právneho poriadku.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Zmluvné záväzky sa v zásade riadia vôľou vyjadrenou stranami, pod podmienkou dodržania kogentných právnych noriem týkajúcich sa verejného poriadku a obchádzania zákona.

V prípade absencie voľby strán sa uplatňujú ustanovenia Rímskeho dohovoru z roku 1980 a nariadenia č. 593/2008 zo 17. júna 2008. V tomto druhom prípade súd uplatní právny poriadok, ktorý je z objektívneho hľadiska najprimeranejší.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Mimozmluvné záväzky sa v zásade riadia právnym poriadkom miesta, kde došlo ku skutočnosti, na základe ktorej vznikla škoda alebo povinnosť, pokiaľ iný právny poriadok nie je užšie prepojený so skutočnosťami alebo sa neuplatňuje medzinárodný dohovor.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Osobné postavenie v zásade podlieha vnútroštátnemu právnemu poriadku príslušnej fyzickej osoby, s výnimkou osobitných kritérií závisiacich od konkrétnej situácie, ako napríklad obvyklý pobyt zainteresovaných strán, a najmä dotknutých detí. To isté platí aj pre tvorenie, skladanie a podmienky pre zmenu priezviska, keďže priezvisko tvorí súčasť osobného stavu.

Všeobecná právna spôsobilosť vykonať právny úkon, ako aj spôsobilosť byť účastníkom súdneho konania sa riadia vnútroštátnym právnym poriadkom dotknutej osoby. Aktívna legitímácia je však upravená právnym poriadkom, ktorý sa uplatňuje na toto právo, vzhľadom na to, že ovplyvňuje podstatu práva.

V zmluvných veciach sa toto pravidlo uplatňuje v obmedzenej miere, ak zmluvný partner konajúci v dobrej viere neočakával dôvod nespôsobilosti, ktorý neexistuje v krajine, v ktorej sa úkon uskutočnil. V takomto prípade sa dáva prednosť právnemu poriadku miesta zmluvného plnenia pred vnútroštátnym právnym poriadkom osoby.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

V Luxembursku sa na vzťah medzi rodičom a dieťaťom vzniknutý počas manželstva v zásade uplatňuje právny poriadok, podľa ktorého sa spravuje manželstvo, t. j. spoločný vnútroštátny právny poriadok rodičov alebo právny poriadok podľa spoločného bydliska alebo právny poriadok konajúceho súdu. Všetko, čo súvisí s určením vzťahu medzi rodičom a dieťaťom vzniknutého mimo manželstva, sa v zásade riadi vnútroštátnym právnym poriadkom dieťaťa. Pokiaľ ide o druh dôkazov na určenie rodičovstva, hmotnoprávne podmienky na uznanie, lehotu a dôvody na účely napadnutia určenia rodičovstva a prostriedky obhajoby voči návrhu, uplatňuje sa vnútroštátny právny poriadok dieťaťa.

3.4.2 Adopcia

– Podmienky pre osvojenie

V súlade s článkom 370 Občianskeho zákonníka sú podmienky pre osvojenie v zásade upravené vnútroštátnym právnym poriadkom osvojiteľa alebo osvojiteľov. Ak majú osvojiteľa – manželia rôznu štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo podľa miesta spoločného obvyklého pobytu v čase podania

žiadosti. Požadované podmienky, ktoré sa vzťahujú na osvojenca, sa v zásade naďalej riadia vnútroštátnym právnym poriadkom osvojenca. Výnimka z tejto zásady sa uplatňuje vtedy, keď osvojenec prostredníctvom osvojenia získava štátnu príslušnosť osvojiteľa. V tomto prípade sú podmienky upravené vnútroštátnym právnym poriadkom osvojiteľa.

– Účinky osvojenia

Účinky osvojenia sú upravené vnútroštátnym právnym poriadkom osvojiteľa alebo osvojiteľov. Ak sú osvojiteľmi manželia rôznej štátnej príslušnosti alebo bez štátnej príslušnosti alebo ak jeden z manželov nemá štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo miesta spoločného obvyklého pobytu v čase, keď osvojenie nadobudlo účinnosť.

V prípade osvojenia vykonaného v zahraničí môže dôjsť ku kolízii pravidiel týkajúcich sa súdnej právomoci, ktoré boli stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi osvojiteľa a vnútroštátnymi právnymi predpismi osvojenca. V tomto prípade sa osvojenie považuje za platné, ak boli splnené pravidlá stanovené právnymi predpismi krajiny, kde sa osvojenie uskutočnilo, a ak sa osvojenie vykonalo pred príslušnými orgánmi podliehajúcimi tým istým právnym predpisom.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

– Podmienky platnosti manželstva

Formálne podmienky sa v zásade riadia právnym poriadkom miesta, kde sa manželstvo uzatvára.

Aby bolo podľa Haagskeho dohovoru zo 14. marca 1978 o vyhlásení a uznávaní platnosti manželstiev manželstvo platné, musia byť splnené hmotnoprávne podmienky stanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi každého z manželov. Predmetné vnútroštátne právne predpisy sa určujú na základe kolíznych noriem štátu, v ktorom sa manželstvo uzatvára. Okrem toho, za predpokladu, že aspoň jeden z manželov má štátnu príslušnosť tohto štátu alebo má na jeho území obvyklé bydlisko, je nutné dodržiavať hmotnoprávne podmienky vyplývajúce z právneho poriadku štátu, kde sa manželstvo uzatvára.

Právne predpisy, ktoré upravujú podmienky platnosti manželstva, sa uplatňujú aj na hmotnoprávne podmienky týkajúce sa návrhu na určenie neplatnosti manželstva.

V prípade manželstiev uzavretých v zahraničí sa uplatňuje domnienka platnosti, ak bol sobášny list vyhotovený v súlade s formálnymi požiadavkami právneho poriadku miesta, kde sa manželstvo uzavrelo. Uznatie možno odmietnuť, ak je manželstvo uzavreté v zahraničí zjavne nezlučiteľné s vnútroštátnym verejným poriadkom Luxemburska.

– Účinky manželstva

V prípade, že manželia nemajú spoločnú štátnu príslušnosť, účinky v Luxembursku sa v zásade riadia právnym poriadkom platným v mieste spoločného bydliska manželov, t. j. v mieste, kde sa pár skutočne usadil.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Spolužitie druhov alebo konkubinát nie je predmetom žiadnej kolíznej normy, keďže podľa luxemburského práva vzťahy medzi druhmi predstavujú skutočnú situáciu.

Právnym poriadkom, ktorý sa uplatňuje na partnerstvá uzavreté v Luxembursku, je právny poriadok konajúceho súdu.

Partneri, ktorí svoje partnerstvo pôvodne uzavreli v zahraničí, si môžu dať svoje partnerstvo zapísať do občianskeho registra, pokiaľ obidvaja partneri v čase uzavretia partnerstva v zahraničí spĺňali podmienky stanovené v článku 4. Len čo bude partnerstvo, ktoré bolo uzavreté v zahraničí, uznané v Luxembursku, budú sa naň uplatňovať rovnaké výhody ako na partnerstvá uzavreté v Luxembursku.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Pokiaľ majú manželia rovnakú štátnu príslušnosť, rozvod a rozluka sa riadia vnútroštátnym právnym poriadkom, ktorý sa uplatňuje na manželov. V opačnom prípade sa bude uplatňovať právny poriadok ich skutočného spoločného bydliska. Ak nie je splnené ani jedno kritérium, uplatňuje sa právny poriadok konajúceho súdu.

Tieto právne predpisy sa vo všeobecnosti uplatňujú aj na prípustnosť rozvodu, jeho príčiny, jeho účinky a dodatočné opatrenia.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Podľa článku 15 nariadenia č. 4/2009 o vyživovacej povinnosti sa rozhodné právo vo veciach vyživovacej povinnosti určuje v súlade s protokolom z 23. novembra 2007 o medzinárodnom vymáhaní výživného určeného deťom a iným rodinným príslušníkom. V zásade sa uplatňuje právny poriadok štátu, v ktorom má obvyklý pobyt oprávnená osoba, ale strany môžu na základe spoločnej dohody určiť pre už začaté konanie právny poriadok konajúceho súdu alebo jeden z týchto právnych poriadkov:

- a) právny poriadok štátu, ktorého štátnym príslušníkom je jedna zo strán v čase určenia;
- b) právny poriadok štátu obvyklého pobytu jednej zo strán v čase určenia;
- c) právny poriadok určený stranami pre ich majetkové vzťahy alebo právny poriadok, ktorý sa skutočne uplatňuje na tieto vzťahy;
- d) právny poriadok určený stranami pre ich rozvod alebo rozluku alebo právny poriadok, ktoré sa skutočne uplatňuje na tento rozvod alebo túto rozluku.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Majetkové vzťahy manželov podliehajú vnútroštátnemu právu, ktoré si určujú manželia pred uzavretím manželstva.

Ak si manželia v čase uzavretia manželstva nevybrali, rozhodné právo sa určuje v súlade s Haagskym dohovorom zo 14. marca 1978 o vyhlásení a uznávaní platnosti manželstiev.

Podľa Haagskeho dohovoru zo 14. marca 1978 si manželia môžu určiť len jeden z týchto právnych poriadkov:

1. právny poriadok štátu, ktorého je jeden z manželov štátnym príslušníkom v čase tohto určenia;
2. právny poriadok štátu, na ktorého území má v čase tohto určenia jeden z manželov obvyklý pobyt;
3. právny poriadok prvého štátu, na ktorého území si jeden z manželov po uzavretí manželstva zriadil nový obvyklý pobyt.

Takto určený právny poriadok sa bude uplatňovať na celý ich majetok.

Či už však manželia určili alebo neurčili právny poriadok, ako sa uvádza v predchádzajúcich odsekoch, pokiaľ ide o celý nehnuteľný majetok alebo jeho časť, manželia môžu určiť právny poriadok miesta, kde sa tento nehnuteľný majetok nachádza. Zároveň môžu stanoviť, že na nehnuteľný majetok, ktorý bude následne nadobudnutý, sa bude uplatňovať právny poriadok miesta, kde sa bude nachádzať.

V prípade neexistencie voľby práva stranami musí súd zistiť, aký bol ich tichý výber. Predpokladá sa, že sa uplatňuje vnútroštátny poriadok štátu, na ktorého území si po uzavretí manželstva zriadia svoj prvý obvyklý pobyt.

V ďalej uvedených prípadoch však majetkové vzťahy manželov podliehajú vnútroštátnemu právu štátu, ktorého štátnu príslušnosť majú obidvaja manželia, v súlade s Haagskym dohovorom zo 14. marca 1978:

1. ak vyhlásenie stanovené v článku 5 uskutočnil tento štát a ak jeho účinok nie je vylúčený odsekom 2 tohto článku;
2. ak tento štát nie je zmluvnou stranou dohovoru, ak je jeho vnútroštátny právny poriadok uplatniteľný podľa vlastného medzinárodného práva súkromného a ak si manželia po uzavretí manželstva zriadia svoj prvý obvyklý pobyt:

- a) v štáte, ktorý uskutočnil vyhlásenie stanovené v článku 5, alebo

b) v štáte, ktorý nie je zmluvnou stranou dohovoru a ktorého medzinárodné právo súkromné zároveň upravuje uplatňovanie jeho vnútroštátneho práva;
3. ak si manželia po uzavretí manželstva nezriadia svoj prvý obvyklý pobyt na území rovnakého štátu.

V prípade, že manželia nemajú obvyklý pobyt na území rovnakého štátu a v prípade, že nemajú spoločnú štátnu príslušnosť, ich majetkové vzťahy podliehajú vnútroštátnemu právu štátu, s ktorým, vzhľadom na všetky okolnosti, majú najužšie väzby.

Rozhodné právo je možné dobrovoľne zmeniť, ak to umožňuje nový vybraný právny poriadok.

3.7 Závety a dedičstvo

Na dedičské konania začaté od 17. augusta 2015 sa vzťahujú ustanovenia nariadenia EÚ č. 650/2012 zo 4. júla 2012. V článku 21 nariadenia sa za rozhodné právo vo veci celého dedičstva určuje právny poriadok štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase smrti.

Dedičské konania začaté pred 17. augustom 2015 sa naďalej riadia luxemburskými kolíznymi normami.

- Dedenie zo zákona

V Luxembursku sa dedenie delí na niekoľko druhov majetku: hnuťelný majetok a jedna alebo viac častí nehnuteľného majetku. Či ide o hnuťelný alebo nehnuteľný majetok, sa zisťuje uplatnením právneho poriadku konajúceho súdu.

Dedenie hnuťelného majetku sa v zásade riadi právnym poriadkom miesta posledného bydliska zosnulého v čase úmrtia. Bydlisko sa určí podľa pravidiel Občianskeho zákonníka.

Dedenie nehnuteľného majetku podlieha právnemu poriadku štátu, v ktorom sa každá nehnuteľnosť nachádza.

- Dedenie zo závetu

Všeobecná právna spôsobilosť nakladať s majetkom pre prípad smrti sa v zásade riadi podľa osobného stavu. Konkrétne prípady nespôsobilosti však patria do oblasti dedičského práva. Všeobecná spôsobilosť byť dedičom je určená právnym poriadkom, ktorý sa vzťahuje na príjemcu dedičstva.

3.8 Nehnuteľnosti

Vlastníctvo nehnuteľností sa určuje v súlade s ustanoveniami článku 3 Občianskeho zákonníka podľa právneho poriadku štátu, v ktorom sa predmetná nehnuteľnosť nachádza. To platí aj pre obsah vecných práv, ktoré môžu byť dotknuté, ich vytvorenie a prevod a režim vydržania.

3.9 Platobná neschopnosť

Mimo rozsahu pôsobnosti nariadení EÚ č. 1346/2000 a 2015/848 sa na konkurzné konanie uplatňuje právny poriadok miesta začatia konkurzného konania.

To platí aj pre účinky všetkých kolektívnych konaní začatých v Luxembursku a aj tých, ktoré boli vyhlásené v zahraničí. Pokiaľ ide o účinky konkurzného konania vedeného voči jednej zo zúčastnených strán v súvislosti s právami, ktorých sa môže dovoliavať jeho zmluvný partner, sa však uplatňuje právny poriadok štátu, v ktorom bol vyhlásený konkurz.

Použiteľnosť uvedeného právneho poriadku sa obmedzuje len na konkrétne účinky a netýka sa všetkých aspektov operácie dotknutej konkurzným konaním.

Posledná aktualizácia: 09/01/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Maďarsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Rozhodné právo sa riadi zákonom XXVIII z roku 2017 o medzinárodnom práve súkromnom (ďalej len „zákon XXVIII z roku 2017“). Tento zákon sa však uplatňuje len vtedy, ak ustanovenia týkajúce sa rozhodného práva nie sú obsiahnuté v nijakom inom nariadení Európskej únie ani medzinárodnej zmluve.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Informácie o nich možno nájsť v prvom rade na webovej stránke [Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného](#).

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

– [Zmluva medzi Maďarskom a Československom o právnej pomoci](#)

– [Zmluva medzi Maďarskom a Juhosláviou o právnej pomoci](#)

– [Zmluva medzi Maďarskom a Rumunskom o právnej pomoci](#)

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Áno.

2.2 Spätný odkaz

Ak sa uplatňuje cudzí právny poriadok, uplatňujú sa hmotnoprávne normy daného cudzieho právneho poriadku, ktorými sa upravuje príslušná otázka. Ak sa rozhodný cudzí právny poriadok určuje na základe štátnej príslušnosti a cudzí právny poriadok obsahuje odkaz na maďarský právny poriadok, uplatňujú sa maďarské hmotnoprávne normy, zatiaľ čo ak cudzí právny poriadok obsahuje odkaz na právny poriadok tretej krajiny, uplatňujú sa hmotnoprávne normy danej tretej krajiny.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Akákoľvek zmena faktorov určujúcich rozhodné právo má vplyv na právne vzťahy, ktoré právoplatne vznikli podľa práva uplatniteľného pred zmenou, len ak je to výslovne stanovené v zákone XXVIII z roku 2017.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Uplatňovanie cudzieho právneho poriadku, ktorý sa považuje za rozhodný podľa zákona XXVIII z roku 2017, je v rozpore s maďarským verejným poriadkom, a preto sa tento poriadok nesmie uplatňovať, ak by to v predmetnej veci viedlo k zrejmemu a vážnemu porušeniu základných hodnôt a ústavných zásad maďarského právneho systému. Ak sa porušeniu verejného poriadku nedá zabrániť iným spôsobom, namiesto neuplatnených ustanovení cudzieho právneho poriadku sa uplatnia ustanovenia maďarského právneho poriadku.

Bez ohľadu na právo, ktorým sa upravuje daná záležitosť, sa musia uplatňovať ustanovenia maďarského právneho poriadku, ktorých nadradená povaha je zrejmá z ich obsahu a účelu (povinné pravidlá). Povinné pravidlá podľa zákonov iných štátov možno zohľadniť, len ak existuje úzke spojenie a ak sú rozhodujúce pre posúdenie skutkových okolností.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Súd zisťuje obsah cudzieho právneho poriadku z vlastnej iniciatívy a s použitím všetkých potrebných prostriedkov. Môže predložiť žiadosť cudzím orgánom na základe medzinárodnej zmluvy a zohľadniť podania účastníkov konania alebo znalecké posudky. Na tento účel môže takisto viesť konzultácie s ministrom spravodlivosti.

Ak obsah cudzieho právneho poriadku nemožno zistiť v primeranom čase, uplatní sa maďarské právo. Ak skutkové okolnosti veci nemožno posúdiť na základe maďarského právneho poriadku, uplatňuje sa cudzí právny poriadok najbližší rozhodnému právu.

Minister spravodlivosti vydáva osvedčenia týkajúce sa maďarského práva a judikatúry na použitie v zahraničí.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Ustanovenia zákona XXVIII z roku 2017 sa uplatňujú na právne vzťahy, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti [nariadenia \(ES\) č. 593/2008 \(nariadenie Rím I\)](#).

Rozhodným právom zmluvy je právo, ktoré si vyberú zmluvné strany pre celú zmluvu alebo len jej časť. Ak rozhodné právo nie je výslovne zvolené, musí sa jednoznačne určiť na základe ustanovení zmluvy alebo okolností veci. Rozhodné právo sa musí zvoliť pred uplynutím lehoty, ktorú určí súd na prvom pojednávaní.

Zmluvné strany sa môžu dohodnúť, že na zmluvu sa bude uplatňovať iný právny poriadok namiesto toho, ktorý sa uplatňoval predtým. Táto skutočnosť nemá vplyv na platnosť zmluvy podľa práva, ktorým sa riadi formálna platnosť.

Ak je zmluva spojená s právnym poriadkom len jedného štátu, voľba rozhodného práva nemôže ovplyvniť uplatňovanie ustanovení právneho poriadku danej krajiny, od ktorých sa nemožno odchýliť na základe dohody.

Ak rozhodné právo nie je zvolené, rozhodným právom je právo krajiny, s ktorou sú najužšie spojené základné prvky daného zmluvného vzťahu.

Existencia a platnosť zmluvy alebo akejkoľvek zmluvnej podmienky sa určuje na základe práva, ktorému by podliehala podľa zákona XXVIII z roku 2017, ak by zmluva alebo podmienka bola platná.

Zmluva, ktorej predmetom je vecné právo na nehnuteľný majetok alebo nájom nehnuteľného majetku, podlieha formálnym požiadavkám právneho poriadku krajiny, kde sa majetok nachádza, ak sa tieto požiadavky uplatňujú bez ohľadu na krajinu, v ktorej sa uzatvára zmluva, a bez ohľadu na právo, ktorým sa riadi zmluva, a od týchto požiadaviek sa nemožno odchýliť na základe dohody.

Pravidlá týkajúce sa zmlúv sa uplatňujú *mutatis mutandis* na jednostranné vyhlásenia.

3.2 Mimo zmluvné záväzky

Ustanovenia zákona XXVIII z roku 2017 sa uplatňujú na právne vzťahy, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti [nariadenia \(ES\) č. 864/2007 \(nariadenie Rím I\)](#). Až do uplynutia lehoty stanovenej súdom pri prvom pojednávaní si osoba žiadajúca o náhradu škody môže zvoliť rozhodné právo podľa článku 7 nariadenia Rím II.

Pokiaľ ide o nezmluvné právne záväzky, rozhodným právom je právo štátu, na území ktorého vznikol účinok právnej skutočnosti, ktorý viedol k vytvoreniu daného záväzku. Ak sa miesto obvyklého pobytu alebo registrované sídlo veriteľa a dlžníka v rámci právneho vzťahu nachádza v tej istej krajine v čase, keď vznikne účinok právnej skutočnosti, ktorý vedie k vytvoreniu daného záväzku, uplatňuje sa právny poriadok danej krajiny. Ak je nezmluvný vzťah úzko spojený s ďalším právnym vzťahom, ktorý už medzi stranami bol uzavretý, právo, ktorým sa riadi predchádzajúci právny vzťah, sa uplatňuje aj na nezmluvný vzťah.

Po vzniku nezmluvného záväzku si strany môžu vybrať právo, ktorému bude podliehať. Ak rozhodné právo nie je výslovne zvolené, musí sa jednoznačne určiť na základe okolností veci. Rozhodné právo sa môže zvoliť až do uplynutia lehoty, ktorú určí súd pri prvom pojednávaní. Ak je právny vzťah spojený s právnym poriadkom len jedného štátu, voľba rozhodného práva nemôže mať vplyv na uplatňovanie ustanovení práva danej krajiny, od ktorých sa nemožno odchýliť na základe dohody.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Právna spôsobilosť a osobnostné práva osôb sa musia určiť na základe osobnostného práva, ktoré sa na ne vzťahuje. Osobnostné právo vzťahujúce sa na osobu je právo štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom. Ak má osoba viacero štátnych príslušností a jednou z nich je štátna príslušnosť Maďarska, rozhodným osobnostným právom je maďarské právo, pokiaľ daná osoba nemá užívať väzbu s inou štátnou príslušnosťou. Ak má osoba viacero štátnych príslušností a ani jednou z nich nie je štátna príslušnosť Maďarska, rozhodným osobnostným právom je právo štátu, s ktorým má najsilnejšie väzby vzhľadom na základné skutkové okolnosti veci. Ak má osoba viacero štátnych príslušností a ani jednou z nich nie je štátna príslušnosť Maďarska a má rovnocenné väzby so štátni štátnej príslušnosti, alebo ak štátnu príslušnosť osoby nemožno určiť, alebo ak je osoba bez štátnej príslušnosti, rozhodné osobnostné právo je právo štátu, kde má osoba obvyklý pobyt. Ak nemožno určiť osobnostné právo osoby, uplatňuje sa maďarské právo. Na právnu spôsobilosť a osobnostné práva osôb oprávnených na azyl alebo prijatých v Maďarsku sa vzťahuje maďarské právo.

Rozhodným právom pre meno osoby je jej osobnostné právo alebo na jej žiadosť maďarské právo. Ak má osoba viacero štátnych príslušností, môže si vybrať právny poriadok, ktorý sa bude uplatňovať v súvislosti s jej priezviskom, na základe ktorejkoľvek zo svojich štátnych príslušností. Pokiaľ ide o priezvisko manželov, na základe spoločnej žiadosti účastníkov konania možno vybrať právny poriadok podľa štátnej príslušnosti ktoréhokoľvek manžela alebo maďarský právny poriadok. Ak sa takáto žiadosť nepodá, rozhodným právom je právny poriadok uplatniteľný na osobný vzťah manželov. Pravidlá týkajúce sa priezviska v prípade rozvodu alebo vyhlásenia manželstva za neplatné vyplývajú z právneho poriadku štátu, podľa ktorého bolo zaregistrované priezvisko manželov. Ak je rodné alebo manželské priezvisko maďarského štátneho príslušníka právoplatne zaregistrované podľa právneho poriadku inej krajiny, musí sa v Maďarsku uznať, ak dotknutý maďarský štátny príslušník alebo jeho manželský partner majú aj štátnu príslušnosť ďalšej krajiny alebo ak sa v danej krajine nachádza aj miesto obvyklého pobytu dotknutého maďarského štátneho príslušníka. Nemožno oficiálne uznať mená, ktoré sú v rozpore s maďarským verejným poriadkom.

Osoba, ktorá podľa osobnostného práva, ktoré sa na ňu vzťahuje, nemá spôsobilosť na právne úkony alebo má obmedzenú spôsobilosť, sa v súvislosti s viacerými každodennými zmluvami menšieho významu uzatvorenými alebo plnenými v Maďarsku, musí považovať za osobu, ktorá má spôsobilosť na právne úkony, ak by podľa maďarského práva bola spôsobilá. Osoba ktorá podľa osobnostného práva, ktoré sa na ňu vzťahuje, nemá spôsobilosť na právne úkony alebo má obmedzenú spôsobilosť, ktorá by však bola spôsobilá podľa maďarského práva, sa musí považovať za osobu spôsobilú na právne úkony aj vzhľadom na jej ďalšie ekonomické transakcie, ak sa právne dôsledky týchto transakcií majú prejavovať v Maďarsku.

V záležitostiach týkajúcich sa zastúpenia osoby s obmedzenou spôsobilosťou na spravovanie vlastných záležitostí alebo poručníctva *ad hoc* je rozhodným právom právny poriadok štátu, kde sa nachádza súd, ktorý vymenuje zástupcu alebo poručníka.

Rozhodným právom pre vyhlásenie osoby za mŕtvu alebo za nezvestnú alebo pre zaznamenanie jej úmrtia je osobnostné právo, ktoré sa vzťahuje na nezvestnú osobu. Ak osobnostným právom vzťahujúcim sa na nezvestnú osobu nie je maďarský právny poriadok, maďarský právny poriadok sa uplatňuje, ak je dotknutý maďarský právny záujem.

Miesto obvyklého pobytu osoby je miesto, kde osoba skutočne žije, určené na základe všetkých okolností daného právneho vzťahu. Pri určovaní miesta, kde osoba skutočne žije, sa zohľadňujú aj skutočnosti poukazujúce na zámer danej osoby. Domicil je miesto, kde má daná osoba trvalý pobyt alebo kde má v úmysle ostať na neurčitý čas.

Osobnostné právo vzťahujúce sa na právnickú osobu alebo subjekt bez právnej subjektivity je právo štátu, v ktorom je právnická osoba registrovaná. Ak je právnická osoba registrovaná vo viacerých štátoch alebo ak podľa práva v štáte registrovaného sídla vymedzeného v zakladajúcom dokumente nie je potrebná jej registrácia, rozhodným osobnostným právom je právo štátu, kde sa nachádza registrované sídlo. Ak právnická osoba nemá vo svojom

zakladajúcim dokumente vymedzené registrované sídlo alebo ak má niekoľko registrovaných sídel a nie je registrovaná podľa práva nijakého štátu, rozhodným osobnostným právom je právo štátu, v ktorom sa nachádza jej ústredie. Právne postavenie právnickej osoby alebo subjektu bez právnej subjektivity sa musí určiť podľa osobnostného práva, ktoré sa na ne vzťahuje.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Na veci týkajúce sa určenia otcovstva alebo materstva či vyvrátenia domnienky otcovstva sa uplatňuje osobnostné právo vzťahujúce sa na dieťa v čase jeho narodenia. O uznaní otcovstva dieťaťa sa musí rozhodnúť v súlade s osobnostným právom vzťahujúcim sa na dieťa v čase uznania, kým o uznaní dieťaťa, ktoré bolo počaté, ale ktoré sa ešte nenarodilo, sa musí rozhodnúť v súlade s osobnostným právom vzťahujúcim sa na matku v čase uznania. Uznanie sa nemôže považovať za formálne neplatné, ak je formálne platné buď podľa maďarského práva, alebo podľa práva účinného v čase a mieste uznania. Ak podľa rozhodného práva nemá žiadna osoba postavenie otca, rozhodným právom je právo iného štátu úzko prepojeného s vecou, pokiaľ z neho pre dieťa vyplýva priaznivejšie zaobchádzanie.

3.4.2 Adopcia

Osvojenie je právoplatné, len ak sú v čase osvojenia splnené podmienky osobnostného práva vzťahujúceho sa na osvojiteľa aj osobnostného práva vzťahujúceho sa na budúceho osvojenca. Osobnostné právo vzťahujúce sa na osvojiteľa v čase osvojenia alebo prerušenia osvojenia sa uplatňuje na právne účinky osvojenia, prerušenie osvojenia a právne účinky tohto prerušenia.

Ak sú osvojiteľia zosobášení, rozhodným právom pre právne účinky osvojenia, prerušenie osvojenia a právne účinky tohto prerušenia je:

- právo štátu, v ktorom mali manželskí partneri spoločnú štátnu príslušnosť v čase osvojenia alebo jeho prerušenia, alebo ak nemajú spoločnú štátnu príslušnosť;
- právo štátu, v ktorom mali manželskí partneri spoločné bydlisko v čase osvojenia alebo jeho prerušenia, alebo ak nemajú spoločné bydlisko;
- právo štátu, v ktorom sa nachádza súd konajúci vo veci.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Manželstvo je právoplatné, len ak sú v čase jeho uzavretia splnené vecné podmienky v súlade s osobnostnými právami vzťahujúcimi sa na oboch manželov. Formálne podmienky týkajúce sa platnosti manželstva sa riadia právom, ktoré je platné v mieste a v čase uzavretia manželstva. Pravidlá platné pre slávnostné vyhlásenie o uzavretí manželstva a platnosť manželstva sa *mutatis mutandis* uplatňujú pri určovaní, či manželstvo existuje alebo nie. Manželstvo v Maďarsku nemožno uzavrieť, ak podľa maďarského práva existuje neprekonateľná prekážka vylučujúca uzavretie manželstva.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Ustanovenia týkajúce sa manželstva sa uplatňujú na uzatváranie a platnosť registrovaných partnerstiev a ich právne účinky (okrem priezvisk), a to s týmito výnimkami.

Skutočnosť, že podľa osobnostného práva vzťahujúceho sa na budúceho registrovaného partnera sa neuznávajú registrované partnerstvá osôb rovnakého pohlavia, nie je okolnosťou, ktorá vylučuje uzavretie a platnosť registrovaného partnerstva, pokiaľ:

- budúci registrovaný partner z iného štátu dosvedčí, že podľa osobnostného práva vzťahujúceho sa na neho neexistuje nijaká okolnosť vylučujúca uzavretie registrovaného partnerstva; a
- aspoň jeden z budúcich registrovaných partnerov je maďarským štátnym príslušníkom alebo má v Maďarsku obvyklý pobyt. V tomto prípade je rozhodným právom pre právne účinky registrovaného partnerstva maďarské právo.

Na zrušenie registrovaného partnerstva sa uplatňuje právo štátu:

- v ktorom majú v čase konania alebo podania návrhu na začatie konania o zrušení registrovaného partnerstva registrovaní partneri obvyklý pobyt, alebo ak nemajú takýto obvyklý pobyt;
- v ktorom mali registrovaní partneri svoj posledný obvyklý pobyt, ak sa tento obvyklý pobyt skončil najviac jeden rok pred konaním alebo podaním návrhu za predpokladu, že jeden z registrovaných partnerov má v čase konania alebo podania návrhu stále pobyt v danom štáte, alebo ak takýto obvyklý pobyt neexistuje;
- ktorého boli obaja registrovaní partneri štátnymi príslušníkmi v čase konania alebo podania návrhu.

Ak nie je možné určiť rozhodné právo na základe uvedených pravidiel, uplatňuje sa právo štátu, kde sa nachádza súd, ktorý sa vecou zaoberá.

Na vznik, zrušenie a právne účinky nemanželského spoluzitia sa uplatňuje právny poriadok štátu spoločnej štátnej príslušnosti druhov. Ak druhovia nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, uplatňuje sa právo štátu, kde majú druhovia obvyklý pobyt, alebo ak takéto miesto obvyklého pobytu neexistuje, posledné známe miesto spoločného obvyklého pobytu. Ak nie je možné určiť miesto spoločného obvyklého pobytu druhov, uplatňuje sa právo štátu, kde sa nachádza súd, ktorý sa vecou zaoberá. Druhovia si môžu vybrať rozhodné právo pre svoje majetkové vzťahy.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Rozhodným právom v tomto prípade je [nariadenie \(EÚ\) č. 1259/2010 \(nariadenie Rím III\)](#). Až do uplynutia lehoty stanovenej súdom pri prvom pojednávaní si manželia môžu zvoliť rozhodné právo podľa článkov 5 až 7 uvedeného nariadenia.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

V tomto prípade je rozhodným právom [Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť](#).

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Na majetkové vzťahy medzi manželmi sa vzťahuje právo štátu, ktorého štátnu príslušnosť majú obaja manželia v čase rozsudku. Ak manželia v čase rozsudku nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, uplatňuje sa právo štátu, kde majú manželia miesto spoločného obvyklého pobytu, alebo ak takéto miesto obvyklého pobytu neexistuje, posledné známe miesto spoločného obvyklého pobytu. Ak manželia nemali miesto spoločného obvyklého pobytu, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom sa nachádza súd konajúci v danej veci.

Manželia si môžu vybrať právo, ktorému bude podliehať ich majetok manželov, za predpokladu, že pôjde o jeden z týchto právnych poriadkov:

- právo štátu štátnej príslušnosti jedného z manželov v čase uzavretia dohody;
- právo štátu, kde má jeden z manželov v čase uzavretia dohody obvyklý pobyt;
- právo štátu, v ktorom sa nachádza súd konajúci vo veci.

Budúci manželia si rozhodné právo môžu aj zvoliť. Rozhodné právo sa môže zvoliť až do uplynutia lehoty, ktorú určí súd pri prvom pojednávaní. Ak sa manželia nedohodnú inak, voľba rozhodného práva pre ich majetok manželov nemá spätný právny účinok.

Dohoda o majetku manželov je tiež formálne platná, ak je v súlade s právom miesta, kde bola uzatvorená zmluva.

3.7 Závetý a dedičstvo

Na osoby, ktoré zomreli 17. augusta 2015 alebo neskôr, sa vzťahuje [nariadenie \(EÚ\) č. 650/2012](#).

3.8 Nehnutelnosti

Na vlastnícke právo a ostatné vecné práva vrátane záložného práva a držby sa vzťahuje právo miesta, kde sa nachádza daný majetok.

3.9 Platobná neschopnosť

Rozhodné právo sa určuje podľa článkov 7 – 17 [nariadenia \(ES\) 2015/848](#).

Posledná aktualizácia: 12/05/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Malta

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Vnútroštátne právo na Malte tvoria písané právne predpisy. Tieto právne predpisy sú voľne dostupné na [webovom sídle](#) Zbierky zákonov Malty. Po pristúpení k Európskej únii v roku 2004 zahŕňa maltský právny systém rovnako právne predpisy EÚ, ktoré sú priamo uplatniteľné alebo transponované do maltských zákonov a ktoré majú pravdepodobne prednosť pred vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Aj keď zásada *precedensu* nie je v maltskom práve zakotvená a povinne sa na Malte neuplatňuje, maltské sudy všeobecne zvyknú prikladať váhu predchádzajúcim rozsudkom, najmä rozhodnutiam odvolacieho súdu a ústavného súdu (oba sú najvyššími súdmi na Malte).

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Dohovor z 5. októbra 1961 o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín

Dohovor z 15. novembra 1965 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach

Dohovor z 18. marca 1970 o vykonávaní dôkazov v cudzine v občianskych a obchodných veciach

Dohovor z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí

Dohovor z 25. októbra 1980 o uľahčení prístupu k justičným orgánom v cudzine

Dohovor z 1. júla 1985 o rozhodnom práve pre inštitút trustu a o jeho uznávaní

Dohovor z 25. januára 1988 o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach

Dohovor zo 16. januára 1992 o ochrane archeologického dedičstva

Dohovor z 29. mája 1993 o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach

Dohovor z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa

Rímsky dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky

Dohovor z 30. júna 2005 o dohodách o voľbe súdu

Dohovor z 23. novembra 2007 o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny

Protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť

Malta ratifikovala aj niekoľko zmlúv Organizácie Spojených národov – stav ratifikácie sa dá pozrieť [tu](#).

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Nie sú nám známe žiadne dvojstranné dohovory obsahujúce ustanovenia o voľbe práva, ktorých zmluvnou stranou je Malta.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Otázku kolíznych noriem nemôže nastoliť sudca *ex officio*; tieto normy sa uplatňujú iba v prípade, ak aspoň jeden z účastníkov konania uviedol, že dochádza ku kolízii právnych poriadkov. Účastník konania, ktorý predloží túto právnu vec, musí na súde uspokojivo preukázať obsah cudzieho práva. Bez predloženia takejto právnej veci alebo bez uspokojivého dôkazu vnútroštátne sudy rozhodujú v súlade s maltským právom.

2.2 Spätný odkaz

Pokiaľ ide o uplatňovanie spätného a ďalšieho odkazu (*renvoi*), stanovisko Malty je nejasné. Kodifikované kolízne normy sú obmedzené, a preto musia sudy pri rozhodovaní o tom, ktoré právo by sa malo uplatňovať v danej veci, veľmi často uplatňovať nekodifikované normy medzinárodného práva súkromného. Maltské sudy rozhodli, že v prípade chýbajúcich právnych predpisov upravujúcich medzinárodné právo súkromné majú maltské sudy siahnuť po zásadách anglického *common law*. Vzhľadom na to si maltské sudy osvojili anglické uplatňovanie spätného a ďalšieho odkazu. Vyplýva z toho teda, že doktrína spätného a ďalšieho odkazu sa zamietne, pokiaľ ide o delikty, poistenie a zmluvu. Používa sa však, pokiaľ ide o platnosť závetu, nároky na zahraničné nehnuteľnosti a otázky rodinného práva.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Rieši sa tak, že sa v prípade každej kolíznej normy stanoví príslušný čas, keď je kolízne kritérium určené.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Maltské sudy môžu odmietnuť uplatniť cudzie právo, ktoré je v rozpore s maltským verejným poriadkom, a ak možno dané cudzie právo charakterizovať ako cudzie daňové právo alebo ako trestné právo.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Právna vec cudzieho práva sa má preukázať ako vecná skutočnosť, nie ako právna otázka. Maltské sudy sú splnomocnené vykladať vnútroštátne právne predpisy a nie je im povolené, aby sami vykladali obsah cudzieho práva. Na pochopenie cudzieho práva menuje súd znalcov na cudzie právo. Účastníci sporu môžu ako súčasť svojich dôkazov predložiť správy vypracované rôznymi znalcami.

Dôkazné bremeno znáša účastník, ktorý predkladá túto právnu vec, konkrétne odporca v spore.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Vo veciach týkajúcich sa zmluvných záväzkov v rámci krajín mimo EÚ sa uplatňuje Rímsky dohovor z roku 1980, a to v dôsledku (ratifikačného) zákona o rímskom dohovore o zmluvných záväzkoch, kapitola 482 Zbierky zákonov Malty. Na druhej strane zmluvné záväzky v rámci krajín EÚ sa riadia nariadením Rím I [nariadenie (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky].

3.2 Mimozmluvné záväzky

Kolízne normy pre mimozmluvné záväzky sú upravené nariadením (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (známe ako nariadenie R II).

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Maltské občianstvo sa nadobúda pri narodení, ak otec alebo matka dieťaťa je občanom Malty.

Na rozdiel od občianstva si môže občan od svojej plnoletosti zvoliť svoj obvyklý pobyt. Obvyklý pobyt sa určuje podľa miesta, kde dotknutá osoba býva, spolu so zámerom bývať v príslušnej jurisdikcii na neurčito alebo trvalo.

Spôsobilosť prijímať určité záväzky, napríklad uzatvárať manželstvo, zmluvy, vykonávať obchodnú činnosť, spísať závet atď., určujú predpisy platné pre danú oblasť.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Povinnosti rodiča voči dieťaťu určuje maltský občiansky zákonník, ale rodičovské práva a povinnosti zanikajú *ipso jure*, keď dieťa dosiahne vek osemnásť rokov. Príslušnosť maltských súdov je určená nariadením (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností (nariadenie Brusel IIa). Táto problematika je podrobnejšie opísaná v [príslušnom oddiele](#).

3.4.2 Adopcia

Rovnako osvojenie je upravené maltským občianskym zákonníkom, ktorý maltské súdy uplatňujú vždy, keď majú právomoc. Zahraničné osvojenia sú uznávané podľa maltského práva na základe Dohovoru o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Formálna platnosť manželstva sa riadi právom miesta, na ktorom sa manželstvo uzatvára. Na Malte sú formálne náležitosti pre uzavretie manželstva uvedené v kapitole 255 Zbierky zákonov Malty ([zákón o manželstve](#)). Uvedeným zákonom sa upravujú okrem iného okolnosti vylučujúce uzavretie manželstva. Jednou z okolností, ktoré sú v ňom uvedené, je, že „manželstvo uzavreté medzi osobami, z ktorých jedna má menej ako šesťnásť rokov, je neplatné“.

Rozhodným právom na Malte je právo bydliska manželov, ktoré sa zohľadňuje.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Občianske zväzky upravuje kapitola 530 Zbierky zákonov Malty (zákon o občianskom zväzku), v ktorej sa zase odkazuje na kapitolu 255. Pokiaľ ide o občianske zväzky, musia byť teda splnené formálne náležitosti a podmienky, ktoré sa vyžadujú v kapitole 255.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Maltský súd bude mať právomoc rozhodovať v rozvodovom konaní podľa nariadenia (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností. Táto problematika je podrobnejšie opísaná v [príslušnom oddiele](#).

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Malta je viazaná nariadením (ES) č. 4/2009 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti. Táto problematika je podrobnejšie opísaná v [príslušnom oddiele](#).

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Rozhodným právom na Malte je právo miesta domácnosti manželov (*lex situs*). V občianskom zákonníku sa v článku 1316 stanovuje, že každým manželstvom uzavretým na Malte vzniká režim bezpodielového spoluvlastníctva. Ak ide o manželstvo uzavreté mimo Malty, ale následne sa manželia usadia na Malte, vzniká medzi nimi bezpodielové spoluvlastníctvo ihneď po zriadení svojho pobytu na Malte, pokiaľ predtým neuzavreli dohodu o vylúčení režimu bezpodielového spoluvlastníctva.

3.7 Závetý a dedičstvo

V prípadoch závetov a dedičstva maltské súdy jednotne prijali *common law*. V prípade dedenia zo zákona (t. j. ak neexistuje závet), sa na dedenie hnuiteľného majetku vzťahuje právo miesta bydliska závetcu v čase smrti; na dedenie nehnuteľného majetku sa vzťahuje právo jurisdikcie, v ktorej sa majetok nachádza. V prípadoch, keď existuje závet, je spôsobilosť závetcu spísať závet určená podľa práva miesta bydliska závetcov ku dňu spísania závetu. Odkazovník bude spôsobilý získať hnuiteľný majetok, ak je spôsobilý buď podľa práva vlastného miesta bydliska, alebo podľa práva miesta bydliska závetcu. Okrem toho „závet je formálne platný, ak je v súlade s ktorýmkoľvek z týchto zákonov: zákon miesta spísania závetu (t. j. zvyčajne miesta, kde je podpísaný a dosvedčený) v čase jeho spísania; zákon miesta bydliska, obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti závetcu v čase spísania závetu; zákon miesta bydliska, obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti závetcu v čase smrti. Závet bude takisto formálne platný na účely postúpenia nehnuteľného majetku, ak je v súlade s právom jurisdikcie, v ktorej sa majetok nachádza.“

3.8 Nehnuteľnosti

3.9 Platobná neschopnosť

Malta je viazaná nariadením (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní, v znení zmien. V uvedenom nariadení sú stanovené okrem iného príslušné pravidlá v konaní s úplným alebo čiastočným zbavením majetku dlžníka a vymenovaním likvidátora, ak sú hlavné záujmy dlžníka v členskom štáte EÚ. V prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie (ES) č. 1346/2000, sa bude uplatňovať maltské právo, ak je príslušný maltský súd, a to, ak je spoločnosť registrovaná na Malte.

Posledná aktualizácia: 11/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku [de](#) bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Rakúsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Rakúske medzinárodné právo súkromné je kodifikované. Základnou právnou normou je zákon o medzinárodnom práve súkromnom (zákon o MPS, *Gesetz über das internationale Privatrecht – IPR-Gesetz*) z 15. júna 1978, BGBl. č. 304/1978. Tieto kolízne ustanovenia existujú mimo zákona o MPS:

§ 13a spolkového zákona z 8. marca 1979, ktorým sa prijímajú ustanovenia o ochrane spotrebiteľa (zákon o ochrane spotrebiteľov, *Konsumentenschutzgesetz – KschG*), BGBl. č. 140/1979,

§ 11 spolkového zákona o nadobúdaní práv na časovo vymedzené užívanie nehnuteľností (zákon o časovo vymedzenom užívaní, *Teilzeitnutzungsgesetz – TNG*), BGBl. I č. 32/1997,

§ 20 spolkového zákona, ktorým sa vykonáva smernica 93/7/EHS o navrátení predmetov kultúrnej hodnoty nezákonne vyvezených z územia členského štátu Európskeho spoločenstva, BGBl. I č. 67/1998,

§ 23 spolkového zákona o občianskoprávnej zodpovednosti za škody spôsobené rádioaktivitou (zákon o nukleárnej zodpovednosti 1999, *Atomhaftungsgesetz 1999 – AtomHG 1999*), BGBl I č. 170/1998,

§ 16 a § 18 spolkového zákona o konečnom zúčtovaní v platobných systémoch a zúčtovacích systémoch cenných papierov (zákon o konečnom zúčtovaní, *Finalitätsgesetz*), BGBl I č. 98/2001,

§ 221 až 235 zákona o insolvenčnom konaní (*Insolvenzordnung*).

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

V zmysle § 53 zákona o MPS týmto zákonom nie sú dotknuté medzinárodné dohody, ktoré majú prednosť pred ustanoveniami tohto zákona, ako aj pred ostatnými vnútroštátnymi kolíznymi normami. Kolízne právo zahŕňajú **nasledujúce mnohostranné dohovory**, ku ktorým Rakúsko pristúpilo:

Haagsky dohovor z 24. októbra 1956 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť voči deťom,

Haagsky dohovor z 5. októbra 1961 o právomoci orgánov a rozhodnom práve vo veciach ochrany maloletých,

Haagsky dohovor z 5. októbra 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov,

Haagsky dohovor zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody,

Dohovor ICCS z 20. septembra 1970 o legitímácii prostredníctvom následného manželstva,

Haagsky dohovor z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa,

Haagsky dohovor z 13. januára 2000 o medzinárodnej ochrane dospelých,

Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Kolízne ustanovenia obsahujú tieto dvojstranné zmluvy:

Zmluva o priateľstve a trvalom pobyte z 9. septembra 1959 medzi Rakúskom a Iránom,

Zmluva zo 16. decembra 1954 medzi Rakúskou republikou a Federatívnou ľudovou republikou Juhoslávia o vzájomnom právnom styku,

Zmluva z 11. decembra 1963 medzi Rakúskou republikou a Poľskou ľudovou republikou o vzájomných vzťahoch v občianskoprávných veciach a o dokumentácii.

2 Uplatňovanie kolízných noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Cudzí právny poriadok sa uplatňuje z úradnej moci a v jeho pôvodnom rozsahu pôsobnosti (§ 3 zákona o MPS).

2.2 Spätný odkaz

Podľa § 5 zákona o MPS sa spätný a ďalší odkaz použije, iba ak sa neodkazuje zvlášť na hmotné právo iného štátu. Ak cudzí právny poriadok odkazuje späť na rakúske právo, rozhodným právom je rakúske právo. Ak cudzí právny poriadok odkazuje na právo, na ktoré už bol odkaz uvedený, rozhodným právom je právo, na ktoré smeroval prvý odkaz.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Dodatočná zmena podmienok rozhodujúcich pre kolízne kritérium určitého právneho poriadku za bežných okolností nemá vplyv na už skončené okolnosti danej veci (§ 7 zákona o MPS), hoci niektoré osobitné kolízne normy obsahujú výnimky z tejto zásady. Pre skončené skutkové okolnosti je preto v zásade rozhodné právo v čase uskutočnenia skutkovej okolnosti a pre trvajúce skutkové okolnosti právo v čase posudzovania.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolízných noriem

Právo, na ktoré sa odkazuje, sa neuplatní v prípade, ak by jeho uplatňovanie malo dôsledky, ktoré sú nezlučiteľné so základnými hodnotami rakúskeho právneho poriadku (§ 6 zákona o MPS).

Rakúske právo obsahuje ustanovenia, ktoré sa uplatňujú bez ohľadu na normy MPS (imperatívne normy). Niektoré z týchto ustanovení majú povahu imperatívnych noriem na základe ich znenia, iné ako dôsledok ich účelu.

Imperatívnymi normami sú napríklad § 7, 7a a 7b zákona, ktorým sa mení právna úprava v oblasti pracovných zmlúv (*Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz – AVRAG*), podľa ktorého majú zamestnanci v Rakúsku bez ohľadu na rozhodné právo nárok minimálne na mzdy dojednané v kolektívnej zmluve a základnú dovolenku. Ďalšou imperatívnou normou je § 13a ods. 2 KSchG, podľa ktorej sa § 6 KSchG (o neprípustných zmluvných podmienkach), § 864a Občianskeho súdneho poriadku (ABGB) (o platnosti neobvyklých ustanovení vo všeobecných obchodných podmienkach a zmluvných formulároch) a § 879 ods. 3 ABGB (o neplatnosti zjavne znevýhodňujúcich zmluvných ustanovení vo všeobecných obchodných podmienkach a zmluvných formulároch na ochranu spotrebiteľov) uplatňuje bez ohľadu na rozhodné právo na zmluvy, ktoré sú uzavreté v súvislosti s činnosťou vykonávanou podnikateľským subjektom v Rakúsku, ktorej predmetom je uzatváranie takýchto zmlúv.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Cudzie právo sa zisťuje z úradnej moci. Na tento účel môže súd využiť súčinnosť strán, informácie spolkového ministerstva spravodlivosti alebo znalecké posudky. Ak napriek značnému vynaloženému úsiliu nie je možné zistiť cudzie právo, uplatňuje sa rakúske právo (§ 4 zákona o MPS).

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Zmluvné záväzky, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti nariadenia (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 4.7.2008, s. 6), sú posudzované podľa práva, ktoré strany výslovne a rozhodne určia. Ak nebolo zvolené žiadne právo, je rozhodné právo štátu, v ktorom má svoje obvyklé miesto pobytu (sídlo) strana poskytujúca službu, ktorá je charakteristická pre zmluvu (§ 35 zákona o MPS).

Na spotrebiteľské zmluvy sa uplatňujú osobitné kolízne normy. V § 13a ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľov (KSchG) sú vykonané kolízne normy viacerých smerníc o ochrane spotrebiteľov. Toto ustanovenie predovšetkým obmedzuje slobodu zvoliť si právo v záujme ochrany spotrebiteľov.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Pokiaľ mimozmluvné nároky na náhradu škody nepatria do rozsahu pôsobnosti nariadenia (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím II) (Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 40), sú posudzované podľa práva, ktoré strany výslovne a rozhodne určia. Ak si žiadne právo nezvolili, je rozhodné právo štátu, v ktorom sa uskutočnil úkon, ktorým sa spôsobila škoda. Ak však majú zúčastnené strany bližší vzťah k právu jedného a toho istého iného štátu, rozhodným právom je právo tohto štátu (§ 48 zákona o MPS).

Toto kolízne pravidlo ustanovuje rozhodné právo pre otázky týkajúce sa toho, či vznikla povinnosť nahradiť škodu, kto je povinný túto náhradu škody zaplatiť a aká je dlžná suma. Zahŕňa tiež otázky spoluúčasti pri nedbanlivosti a priameho nároku poškodeného voči poisťovateľovi, ako aj zákonných premieňacích lehôt pri nárokoch na náhradu škody.

O nárokoch na náhradu škody vyplývajúcich z **dopravných nehôd**, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti Haagskeho dohovoru zo 4. mája 1971 o právne použiteľnom na dopravné nehody, sa rozhoduje podľa tohto dohovoru.

O mimozmluvných nárokoch na náhradu škôd vzniknutých v Rakúsku v dôsledku **ionizujúceho žiarenia** sa na žiadosť poškodeného rozhoduje podľa rakúskeho práva (§ 23 ods. 1 AtomHG 1999). Ak sa ionizujúcim žiarením spôsobí škoda v zahraničí a rozhoduje sa o nej podľa rakúskeho práva, škoda sa nahrádza len v rozsahu, v akom to umožňuje osobný štatút poškodeného (§ 23 ods. 2 AtomHG 1999).

Nariadením Rím II sa stanovuje, akým právom sa riadi **konanie bez príkazu** (*negotiorum gestio*) alebo **nároky vyplývajúce z bezdôvodného obohatenia**.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Osobný štatút osôb je právo toho štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Ak má osoba viac ako jednu štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo toho štátu, ku ktorému má táto osoba najbližší vzťah. Rakúska štátna príslušnosť je však vždy rozhodná. V prípade utečencov a osôb bez štátnej príslušnosti sa osobný štatút riadi právom toho štátu, v ktorom majú obvyklé miesto pobytu (§ 9 zákona o MPS).

Používanie **mena** osoby sa posudzuje podľa príslušného osobného štatútu bez ohľadu na to, na akom základe sa o prijímaní mien rozhoduje (§ 13 zákona o MPS).

Napríklad mená manželov sa preto neposudzujú podľa manželského štatútu, ale podľa štatútu mena. Na formu vyhlásenia o používaní mien sa uplatňuje všeobecný formálny štatút podľa § 8 zákona o MPS. (Forma právneho úkonu sa takisto posudzuje podľa rovnakého práva ako samotný právny úkon. Je však postačujúce splniť formálne požiadavky štátu, v ktorom sa právny úkon vykonáva.) Podľa judikatúry sa meno prijaté na základe predchádzajúceho osobného štatútu nemení jednoduchou zmenou osobného štatútu (štátnej príslušnosti).

Právna spôsobilosť osoby a jej spôsobilosť na právne úkony sa takisto určujú podľa jej osobného štatútu (§ 12 zákona o MPS). Tento odkaz obsahuje aj prípadné obmedzenia spôsobilosti na právne úkony, napríklad v dôsledku duševného ochorenia, ale nie spôsobilosti na uzavretie manželstva. Ak osoba dosiahne potrebný vek, je právne spôsobilou, aj keď by ňou ešte nebola podľa nového osobného štatútu.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Podmienky **manželského pôvodu dieťaťa** a jeho zapretia sa posudzujú podľa osobného štatútu, ktorý mali rodičia v čase narodenia dieťaťa, alebo ak pred narodením došlo k rozvodu, v čase rozvodu. Ak majú rodičia rozdielne osobné štatúty, rozhodný je osobný štatút dieťaťa v čase narodenia. K oblastiam uplatňovania tejto kolíznej normy patria domnienka otcovstva manžela, dôvody na zapretie manželského pôvodu a takisto otázky týkajúce sa toho, kto je oprávnený zaprieť manželský pôvod a aké sú lehoty na zapretie manželského pôvodu.

Podmienky **legitímácie** nemanželského dieťaťa prostredníctvom vyhlásenia manželského pôvodu (teda prostredníctvom aktu orgánu štátnej moci, nie prostredníctvom následného uzavretia manželstva) sa posudzujú podľa osobného štatútu otca (§ 23 zákona o MPS).

Podľa dohovoru o legitímácii je legitímácia prostredníctvom následného uzavretia manželstva rodičov platná, ak je platná podľa vnútroštátneho práva otca alebo matky.

Podmienky **určenia a uznania otcovstva** vo vzťahu k nemanželskému dieťaťu sa posudzujú podľa osobného štatútu dieťaťa v čase narodenia. Neskorší osobný štatút dieťaťa je rozhodný v prípade, ak je určenie alebo uznanie podľa neho prípustné, ale nie je prípustné podľa osobného štatútu v čase narodenia. Právo, podľa ktorého sa určuje alebo uznáva otcovstvo, je rozhodné aj pre jeho zapretie (§ 25 zákona o MPS).

Vzťah medzi rodičom a dieťaťom: Účinky manželského pôvodu a legitímácie dieťaťa, ako aj jeho nemanželského pôvodu sa posudzujú podľa jeho osobného štatútu. § 24 a 25 zákona o MPS sa vzťahujú na otázky starostlivosti o dieťa a jeho výchovy, správy a užívania majetku dieťaťa, zastupovania pri právnych úkonoch jedným alebo obidvomi rodičmi vrátane potreby úradného súhlasu s niektorými právnymi úkonmi pri zastupovaní a v prípade manželských detí na úpravu rodičovských práv a povinností po rozvode rodičov a vzájomné pohľadávky na výživné. Tieto ustanovenia sa z veľkej časti prekrývajú s Haagskym dohovorom o ochrane detí a s Haagskym dohovorom o ochrane maloletých z roku 1961 (vo vzťahu k Turecku a Macao) (v prípadoch jeho pretrvávajúcej účinnosti). Podľa toho musia príslušné orgány uplatňovať ich vlastné právo s ohľadom na opatrenia na ochranu maloletých. Vo všeobecnosti sú príslušnými orgány v štáte miesta pobytu dieťaťa.

Zatiaľ čo v otázkach rodičovstva je rozhodujúci osobný štatút v určitom čase, neplatí to pre vzťah medzi rodičom a dieťaťom, pri ktorom je dôležitý príslušný osobný štatút dieťaťa. Ak sa zmení osobný štatút, vzťah medzi rodičom a dieťaťom sa od dátumu zmeny štatútu (zmeny skutkovej podstaty relevantnej z hľadiska kolízneho kritéria, štátnej príslušnosti) posudzuje podľa nového osobného štatútu.

Judikatúra opakovane neuplatnila predpisy cudzích právnych poriadkov týkajúce sa rodičovských práv a povinností s odôvodnením, že nezohľadňujú záujem dieťaťa, keďže sú v **rozpore s verejným poriadkom**.

3.4.2 Adopcia

Podmienky osvojenia dieťaťa a jeho ukončenia závisia podľa § 26 zákona o MPS od osobného štatútu každého osvojiteľa. Okrem toho je rozhodujúci osobný štatút dieťaťa, v prípade maloletých detí však iba vtedy, ak sa vyžaduje súhlas dieťaťa alebo tretej strany, s ktorou je dieťa v rodinnom vzťahu.

K podmienkam osvojenia dieťaťa patrí napr. vek osvojiteľa, vekový rozdiel medzi osvojiteľmi a osvojencom a otázka toho, či a za akých podmienok bráni osvojeniu dieťaťa existencia biologických detí osvojiteľa, ako aj prípadné podmienky súhlasu vrátane možnosti úradne nahradiť odmietnutý súhlas.

Účinky osvojenia dieťaťa sa posudzujú podľa osobného štatútu osvojiteľa a v prípade osvojenia manželmi podľa práva, ktoré je rozhodné pre osobné právne účinky manželstva. Po smrti jedného z manželov je v tejto veci rozhodný osobný štatút druhého manžela.

Účinky osvojenia dieťaťa z hľadiska dedenia sa neposudzujú podľa štatútu osvojenia, ale podľa štatútu dedenia.

Samotné osvojenie dieťaťa je skončenou skutkovou okolnosťou, takže rozhodnutie o ňom sa nemení, ak sa následne zmení osobný štatút alebo kolízne kritérium. Osvojenie dieťaťa je trvalý právny vzťah. Štatút, ktorý je rozhodný pre účinky osvojenia dieťaťa, sa preto mení. Závisí od osobného štatútu osvojiteľa.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Forma uzavretia manželstva v Rakúsku sa posudzuje podľa rakúskeho práva a forma uzavretia manželstva v zahraničí podľa osobného štatútu každého zo snúbencov. Je však postačujúce splniť formálne požiadavky miesta, na ktorom sa manželstvo uzatvára (§ 16 zákona o MPS). Obmedzeným odkazom na formálne požiadavky miesta uzavretia manželstva sú myslené iba hmotnoprávne normy práva, na ktoré sa odkazuje, takže prípadný spätný alebo ďalší odkaz podľa miestneho práva je bezvýznamný (výnimka z § 5 zákona o MPS).

Podmienky uzavretia manželstva a neplatnosti manželstva a podmienky **vyhlásenia neplatnosti manželstva** (odlišné od rozvodu) sa posudzujú v prípade každého zo snúbencov podľa ich osobného štatútu (§ 17 zákona o MPS). Ak však právo, ktoré je rozhodné podľa osobného štatútu jedného alebo oboch snúbencov, nepredpokladá uzatvorenie manželstva z dôvodu pohlavia jedného alebo oboch snúbencov, musia sa podmienky uzavretia manželstva posúdiť podľa práva štátu, v ktorom bolo manželstvo uzatvorené.

Táto kolízna norma sa týka všetkých hmotnoprávných podmienok uzavretia manželstva, inými slovami požadovaného veku, absencie prekážok pre uzavretie manželstva, prípadných požiadaviek súhlasu a ich nahradenia.

Podľa § 18 zákona o MPS sa **osobné právne účinky manželstva** posudzujú podľa spoločného osobného štatútu manželov. Ak nemajú spoločný osobný štatút, posudzujú sa podľa posledného spoločného osobného štatútu, ak ho ešte niektorý z nich má. V opačnom prípade sa posudzujú podľa práva štátu, v ktorom majú obidvaja manželia obvyklé miesto pobytu. Ak takéto miesto pobytu neexistuje, posudzujú sa podľa práva štátu, v ktorom mali obidvaja posledné obvyklé miesto pobytu, ak ho ešte niektorý z nich má.

Do oblasti uplatňovania tejto kolíznej normy patrí povinnosť manželského spolužitia, dôsledky pre bydlisko, povinnosť poskytovať pomoc a takisto nárok manžela na výživné. Nezahŕňa však práva týkajúce sa mien manželov alebo majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku. Tento odkaz sa môže meniť. Ak sa zmení kolízne kritérium, môže byť rozhodné iné právo.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Zákonom o registrovanom partnerstve (*Gesetz über die eingetragene Partnerschaft*) boli do zákona o MPS zavedené § 27a až 27d.

Podmienky (aj forma) registrovaného partnerstva, jeho neplatnosť a zrušenie z dôvodu nedostatkov pri uzavretí sa posudzujú podľa práva štátu, v ktorom bolo uzavreté (§ 27a zákona o MPS).

Podľa § 27b zákona o MPS sa **osobné účinky registrovaného partnerstva** posudzujú podľa práva štátu, v ktorom majú registrovaní partneri svoje spoločné obvyklé miesto pobytu. Ak takéto miesto pobytu neexistuje, posudzujú sa podľa práva štátu, v ktorom mali obidvaja posledné obvyklé miesto pobytu, ak ho ešte niektorý z nich má. Ak nie je možné uplatniť právo pobytu alebo ak nie sú upravené osobné právne účinky, rozhodný je spoločný osobný štatút registrovaných partnerov. Ak nemajú spoločný osobný štatút, rozhodný je posledný spoločný osobný štatút, ak ho ešte niektorý z nich má. V opačnom prípade sa uplatní rakúske právo. Platí to aj vtedy, ak osobný štatút neupravuje osobné právne účinky registrovaného partnerstva.

Úprava **majetkových práv** registrovaného partnerstva sa posudzuje podľa práva rozhodného podľa **nariadenia (EÚ) 2016/1104, ktoré sa týka otázok majetkových režimov v registrovaných partnerstvách**, uplatniteľného od 29. januára 2019.

Zrušenie registrovaného partnerstva, ktoré sa nezakladá na nedostatkoch pri uzavretí, sa riadi právom štátu, v ktorom majú registrovaní partneri v čase zrušenia svoje spoločné obvyklé miesto pobytu. Ak takéto miesto pobytu neexistuje, riadi sa právom štátu, v ktorom mali svoje posledné spoločné obvyklé miesto pobytu, ak ho ešte niektorý z nich má. Ak nie je možné uplatniť právo pobytu alebo ak nemôže byť registrované partnerstvo na základe uplatnených skutočností zrušené, rozhodný je spoločný osobný štatút registrovaných partnerov. Ak nemajú spoločný osobný štatút, rozhodný je posledný spoločný osobný štatút, ak ho ešte niektorý z nich má. V opačnom prípade sa uplatní rakúske právo. Platí to aj vtedy, ak osobný štatút nepripúšťa zrušenie registrovaného partnerstva na základe uplatnených skutočností.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Aspekty **rozvodu**, ktoré nie sú upravené nariadením Rím III [nariadenie Rady (EÚ) č. 1259/2010 z 20. decembra 2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku, Ú. v. EÚ L 343, 29.12.2010, s. 10] (majetkovoprávne účinky rozvodu), sa podľa § 20 zákona o MPS posudzujú podľa práva, ktoré je rozhodné pre osobné právne účinky manželstva. V tejto súvislosti je relevantný dátum rozvodu. Odkaz sa preto nemôže meniť.

Majetkový režim manželov sa posudzuje podľa práva rozhodného podľa **nariadenia (EÚ) 2016/1103, ktoré sa týka otázok majetkových režimov manželov**, uplatniteľného od 29. januára 2019.

Rozluku rakúske právo nepozná. Ak nie je upravená nariadením Rím III, riešila by sa kolízia v súlade s § 1 zákona o MPS podľa najbližšieho vzťahu. Najbližší vzťah by pravdepodobne našla judikatúra analogicky podľa § 20 zákona o MPS.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

V nariadení Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 10.1.2009, s. 1 – nariadenie EÚ o vyživovacej povinnosti), sa v súvislosti so štatútom výživného odkazuje na Haagsky protokol z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť. Podľa neho je primárne rozhodné právo štátu, v ktorom má oprávnený na výživné svoje obvyklé miesto pobytu (doplnené o tendencie k právnemu poriadku konajúceho súdu, osobitné kolízne kritériá, defenzívnu doložku voči „prekvapivým“ nárokom a veľmi reštriktívnu možnosť voľby rozhodného práva).

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Majetkový režim manželov sa posudzuje podľa práva rozhodného podľa **nariadenia (EÚ) 2016/1103, ktoré sa týka otázok majetkových režimov manželov**, uplatniteľného od 29. januára 2019 (pozri vyššie).

3.7 Závety a dedičstvo

Dedenie je upravené v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 27.7.2012, s. 107). Pre staré prípady platí § 28 zákona o MPS. Podľa neho je rozhodný osobný štatút poručiteľa v čase smrti. V tejto kolíznej norme boli v zásade upravené aj ručenia za pozostalostné dlhy a nadobudnutie dedičstva. Ak sa však dedičské konanie uskutočnilo v Rakúsku, o ručení za pozostalostné dlhy a nadobudnutie dedičstva sa rozhodovalo podľa rakúskeho práva (§ 28 ods. 2 zákona o MPS).

3.8 Nehnuteľnosti

Nadobudnutie a strata vecných práv k hmotnému majetku vrátane držby sa posudzujú podľa práva štátu, v ktorom sa majetok nachádza v čase uskutočnenia skutkových okolností vedúcich k nadobudnutiu alebo strate. Právny druh majetku a obsah týchto práv sa posudzuje podľa práva štátu, v ktorom sa majetok nachádza (§ 31 zákona o MPS).

Oblasť uplatňovania tejto kolíznej normy zahŕňa najmä vlastnícke právo, vecné bremená (na nehnuteľnosti), záložné právo, stavebné právo, vlastníctvo bytov, ako aj zádržné práva účinné voči tretím osobám a výhradu vlastníckeho práva. V tomto práve sú upravené aj dôsledky prevodu vlastníctva. Následná zmena miesta nemá vplyv na rozhodné právo, pretože nadobudnutie práva predstavuje skončenú skutkovú okolnosť.

Účinky nadobudnutia práva sú založené na práve príslušného miesta. Kolízne kritérium sa preto môže meniť. Otázky týkajúce sa rozsahu ochrany vlastníka, to, či a v akom rozsahu má osoba s majetkovým právom možnosť s ním nakladať, napríklad či je možné predať majetok zaťažený záložným právom bez rozhodnutia súdu, ako aj ďalšie otázky sa takisto posudzujú podľa tohto práva.

Existuje osobitná úprava pre **dopravné prostriedky** (§ 33 zákona o MPS). Vecné práva k plavidlám a lietadlám, ktoré sú zapísané v registri, sa posudzujú podľa práva štátu registrácie. V prípade železničných vozidiel je rozhodné právo štátu, v ktorom majú sídlo riadiace orgány železničnej spoločnosti, ktorá tieto vozidlá prevádzkuje. Pre zákonné a iné povinné záložné právo alebo zákonné zádržné právo na zabezpečovanie pohľadávok z náhrady škody spôsobenej vozidlom alebo zo súvisiacich nákladov je rozhodné právo štátu, v ktorom sa nachádza tento majetok pri naplnení skutkovej podstaty.

Existuje aj osobitná úprava pre **nehnutelný hmotný majetok**. Ak je vecné právo k nehnuteľnému majetku takisto súčasťou oblasti uplatňovania inej kolíznej normy (napríklad normy pre úpravu majetkových práv vyplývajúcich z manželského zväzku), prednosť má ten odkaz na majetkové právo, ktorý je kolíznym kritériom v prospech práva štátu, v ktorom sa majetok nachádza.

Pre **nehmotný majetok** neexistuje žiadna kolízna norma. V súlade s § 1 zákona o MPS sa o ňom rozhoduje podľa majetkového práva upraveného tým právnym poriadkom, ku ktorému existuje najbližší vzťah. Listinne podložené práva sa posudzujú podľa *lex cartae*. § 33a zákona o MPS, ktorým sa vykonáva článok 9 smernice 2002/47/ES o dohodách o finančných zárukách so širšou oblasťou pôsobnosti, obsahuje osobitnú normu pre záruky v podobe

zaknihovaných cenných papierov. V prípade cenných papierov v zúčtovacích systémoch sa uplatňujú osobitné úpravy § 16 a 18 zákona o konečnom zúčtovaní (*Finalitätsgesetz*), ktorým sa vykonáva smernica 98/26/ES o konečnom zúčtovaní.

3.9 Platobná neschopnosť

Medzinárodné **insolvenčné právo** je upravené v siedmej časti zákona o insolvenčnom konaní (*Insolvenzordnung – IO*). Podľa § 217 zákona o insolvenčnom konaní sa tieto ustanovenia uplatňujú iba vtedy, ak nie je inak ustanovené v medzinárodnom práve a predovšetkým v právnych aktoch Európskych spoločností, najmä v nariadení (EÚ) 2015/848 o insolvenčnom konaní (nariadenie EÚ o insolvenčnom konaní). Obsahovo zodpovedajú tieto úpravy prevažne príslušným ustanoveniam nariadenia EÚ o insolvenčnom konaní.

V zásade sa na podmienky začatia insolvenčného konania a účinky tohto konania uplatňuje právo štátu, v ktorom sa konanie začína. Konkrétne § 221 až 235 zákona o insolvenčnom konaní obsahujú pravidlá týkajúce sa vecných práv tretích osôb, započítania pohľadávok, výhrady vlastníctva, zmlúv vzťahujúcich sa na nehnuteľný majetok, regulovaných trhov, pracovných zmlúv, účinkov insolvenčného konania na práva podliehajúce registrácii a na právo rozhodné vo vzťahu k poškodzujúcim úkonom, ochrany kupujúcich tretích osôb, účinkov na prebiehajúce súdne spory, právneho poriadku štátu, kde sa vec nachádza, vo vzťahu k výkonu majetkových a iných práv, dohôd o vzájomnom započítaní a novácii, zmlúv o repo obchodoch a platieb po začatí insolvenčného konania.

Pokiaľ sa tieto normy prekrývajú s normami zákona o MPS alebo inými kolíznymi normami, majú prednosť tieto špecifické ustanovenia zákona o insolvenčnom konaní.

Posledná aktualizácia: 04/11/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Poľsko

UPOZORNENIE: Uvedené odpovede sa NEVZŤAHUJÚ na situácie, ktoré sa riadia právom Únie.

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom zo 4. februára 2011 (konsolidované znenie: Úradný vestník z roku 2015, položka 1792) (ďalej len „zákon MPS“)

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor zo 17. júla 1905 o zbavení občianskych práv a podobných ochranných opatreniach

Haagsky dohovor z 5. októbra 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov

Haagsky dohovor z 5. októbra 1961 o právomoci orgánov a rozhodnom práve vo veciach ochrany detí

Haagsky dohovor zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody

Haagsky dohovor z 2. októbra 1973 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť

Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky otvorený na podpis v Ríme 19. júna 1980

Haagsky dohovor z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Poľsko podpísalo niekoľko dvojstranných dohôd o právnych úkonoch, ktorými sa stanovujú aj kolízne normy. Patria medzi ne dohody s členskými štátmi EÚ, ako aj s tretími krajinami. Keďže právne nástroje, ktorými sú členské štáty EÚ viazané a ktoré obsahujú kolízne normy týkajúce sa rôznych tematických oblastí, majú **prednosť** pred dvojstrannými dohodami uzatvorenými medzi členskými štátmi, praktický význam tak v zásade v súčasnosti majú len dohody s tretími krajinami.

Medzi tieto dohody patria dohody s Bieloruskom (z 26. októbra 1994), Ruskom (zo 16. septembra 1996), Ukrajinou (z 24. mája 1993), Kórejskou ľudovodemokratickou republikou (z 28. septembra 1986), Kubou (z 18. novembra 1982), Vietnamom (z 22. marca 1993) a na základe nástupníctva (na základe dohody s Juhosláviou zo 6. februára 1960) s Bosnou a Hercegovinou, Čiernou Horou a Srbskom.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Áno, súd uplatňuje kolízne normy *ex officio*. Súd uplatňuje *ex officio* aj cudzí právny poriadok, ak sa na základe kolíznej normy zistí, že dané právo je pre konkrétnu vec rozhodné.

2.2 Spätný odkaz

V poľskom práve je podľa článku 5 zákona MPS povolený len spätý odkaz.

Odsek 1 sa neuplatňuje, ak sa rozhodné právo stanovilo:

1. na základe voľby rozhodného práva;

2. s ohľadom na formu právneho úkonu;

3. s ohľadom na zmluvné záväzky, mimozmluvné záväzky alebo jednostranné právne úkony, pre ktoré sa v tomto zákone stanovuje rozhodné právo.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Odchýlky od uplatňovania práva stanoveného v kolíznych normách týkajúcich sa právneho vzťahu sa uvádzajú v článkoch 3 a 10 zákona MPS.

Článok 3 ods. 1. Ak sa podľa zákona vyžaduje, aby sa uplatňovalo právo štátnej príslušnosti (*lex patriae*), a ak nie je možné stanoviť štátnu príslušnosť danej osoby, táto osoba je bez štátnej príslušnosti alebo nie je možné určiť obsah práva štátnej príslušnosti, uplatní sa právo štátu, v ktorom má daná osoba domicil, a v prípade, ak nemá domicil, uplatní sa právo krajiny jej obvyklého pobytu.

Článok 10 ods. 1. Ak nie je možné určiť okolnosti rozhodujúce pre uplatňovanie práva, uplatní sa právo štátu, s ktorým je právny vzťah najužšie spätý.

Okrem toho vždy, keď je nemožné v primeranom čase určiť obsah rozhodného cudzieho právneho poriadku, uplatní sa poľské právo.

Navyše sa v článku 67 zákona MPS stanovuje, že v prípade, keď v zákone MPS, špecifických právnych predpisoch, v medzinárodných dohodách ratifikovaných a vykonateľných v Poľsku alebo v práve Únie nebolo určené nijaké rozhodné právo, právny vzťah **by sa mal riadiť právom krajiny, s ktorou je tento právny vzťah najužšie spätý.**

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Súd určuje a uplatňuje cudzí právny poriadok *ex officio* – článok 51a ods. 1 zákona o organizácii všeobecných súdov z 27. júla 2001 (konsolidované znenie: Úradný vestník z roku 2019, položka 52, v znení zmien).

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Príslušné kolízne normy zakotvené v zákone MPS:

Článok 28 ods. 1: Rozhodné právo pre zmluvné záväzky sa stanoví na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 4.7.2008, s. 6). Ustanovenia nariadenia sa uplatňujú podľa potreby na zmluvné záväzky vylúčené z jeho rozsahu pôsobnosti podľa článku 1 ods. 2 písm. j) nariadenia uvedeného v odseku 1.

Podľa článku 29 ods. 1 zákona MPS, ak sa v poľskom práve stanovuje poistná povinnosť, poistná zmluva sa bude riadiť poľským právom.

2. Ak sa v práve členského štátu Európskeho hospodárskeho priestoru, ktorým sa stanovuje poistná povinnosť, vyžaduje, aby sa na poistnú zmluvu uplatňovalo právo daného členského štátu, uplatní sa toto právo.

Článok 30 ods. 1 Okrem prípadov stanovených v nariadení uvedenom v článku 28, voľba rozhodného práva krajiny, ktorá nie je členským štátom Európskeho hospodárskeho priestoru, týkajúceho sa zmluvy, ktorá je úzko spätá s územím aspoň jedného členského štátu, nesmie zbaviť spotrebiteľov ochrany, ktorú im priznáva poľské právo transpozíciou týchto smerníc:

1) smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 21.4.1993, s. 29; Mimoriadne vydanie Úradného vestníka Európskej únie v poľskom jazyku, kapitola 15/zv. 2, s. 288);

2) (zrušená);

3) smernica 1999/44/ES Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar (Ú. v. ES L 171, 7. júla 1999, s. 12; Mimoriadne vydanie Úradného vestníka Európskej únie v poľskom jazyku, kapitola 15/zv. 4, s. 223);

4) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/65/ES z 23. septembra 2002 o poskytovaní finančných služieb spotrebiteľom na diaľku a o zmene a doplnení smernice Rady 90/619/EHS a smerníc 97/7/ES a 98/27/ES (Ú. v. ES L 271, 9. októbra 2002, s. 16; Mimoriadne vydanie Úradného vestníka Európskej únie v poľskom jazyku, kapitola 6/zv.4, s. 321);

5) smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 22. mája 2008, s. 66, v znení zmien).

2. Ak je rozhodným právom pre zmluvy, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/122/ES zo 14. januára 2009 o ochrane spotrebiteľov, pokiaľ ide o určité aspekty zmlúv o časovo vymedzenom užívaní ubytovacích zariadení, o dlhodobom dovolenkovom produkte, o ďalšom predaji a o výmene (Ú. v. EÚ L 33, 3. februára 2009, s. 10), právo krajiny, ktorá nie je členským štátom Európskeho hospodárskeho priestoru, spotrebiteľia nesmú byť zbavení ochrany, čo im poskytuje poľské právo, ktorým sa transponuje uvedená smernica:

1) ak sa ktorákoľvek z nehnuteľností nachádza v jednom z členských štátov, alebo

2) pokiaľ ide o dohodu, ktorá priamo nesúvisí s nehnuteľnosťou, ak hospodársky subjekt vykonáva svoju podnikateľskú alebo odbornú činnosť v jednom z členských štátov alebo ak akýmkoľvek spôsobom presunie túto činnosť do jedného z členských štátov a zmluva sa bude vzťahovať na túto činnosť.

Článok 31. Záväzok vyplývajúci z iného cenného papiera, ako je zmenka alebo šek, sa riadi právom krajiny, v ktorej bol tento cenný papier podpísaný alebo emitovaný.

Článok 32 ods. 1 Záväzok vyplývajúci z jednostranného právneho úkonu sa riadi právom, ktoré vybrala zmluvná strana plniaca tento úkon. Ak boli určené obe strany takéhoto záväzku, výber, zmena alebo zrušenie práva sa uskutočňujú na základe dohody medzi týmito stranami.

2. V prípadoch, ak nedošlo k výslovnej voľbe rozhodného práva, sa záväzok vyplývajúci z jednostranného právneho úkonu riadi právom krajiny, v ktorej má osoba plniaca úkon svoj obvyklý pobyt alebo sídlo. Ak zo skutkovej podstaty vyplýva, že záväzok je užšie spätý s právom inej krajiny, uplatní sa právo tejto krajiny.

...

Podľa článku 36 sa účinky postúpenia pohľadávok voči tretím stranám určujú na základe práva krajiny, do ktorej právomoci postúpené pohľadávky patria.

Článok 37. Rozhodným právom pre prevzatie dlhu je právo krajiny, do ktorej právomoci prevzatý dlh patrí.

Článok 38. Účinok zmeny hodnoty meny na výšku záväzku sa posudzuje podľa rozhodného práva pre záväzok.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Príslušné kolízne normy sú zakotvené v zákone MPS:

Článok 33. Rozhodné právo pre záväzky vyplývajúce z iných udalostí, ako sú právne úkony, sa riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II) (Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007, s. 40).

Článok 34. Rozhodné právo pre mimozmluvné záväzky tretích strán vyplývajúce z dopravných nehôd sa určuje podľa Haagskeho dohovoru zo 4. mája 1971 o práve použiteľnom na dopravné nehody (Úradný vestník 2003/63, položka 585).

Článok 35. Zodpovednosť tretích strán za konanie a zanedbanie zo strany subjektov verejného sektora v danej krajine sa riadi právom tejto krajiny.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Kolízne normy, ktoré sa uplatňujú na štatút fyzickej osoby:

Právna spôsobilosť fyzickej osoby a jej spôsobilosť na právne úkony sa riadia právom štátu, ktorého je štátnym príslušníkom (článok 11 ods. 1).

2. Ak fyzická osoba vykonáva právny úkon v rámci svojej podnikateľskej činnosti, stačí, aby bola spôsobilá vykonávať tento úkon podľa práva krajiny, v ktorej sa táto podnikateľská činnosť vykonáva.

3. Na základe odseku 1 sa nevylučuje uplatňovanie práva, ktorým sa riadi daný právny úkon, ak sa v tomto práve stanovujú konkrétne požiadavky súvisiace so spôsobilosťou na príslušné právne úkony.

Ak bola dohoda podpísaná stranami nachádzajúcimi sa v rovnakej krajine, podľa článku 12 sa fyzická osoba, ktorá je podľa práva danej krajiny spôsobilá na podpis dohody, môže odvolať na nespôsobilosť na základe práva uvedeného v článku 11 ods. 1 len vtedy, ak druhá strana vedela o tejto nespôsobilosti v čase podpisu dohody, alebo vtedy, ak druhá strana z nebanlivosti o tejto nespôsobilosti v danom čase nevedela.

2. Fyzická osoba, ktorá vykonáva jednostranný právny úkon a ktorá je podľa práva krajiny, v ktorej sa úkon uskutočňuje, spôsobilá na tento právny úkon, sa môže odvolať na nespôsobilosť na základe práva uvedeného v článku 11 ods. 1 len vtedy, ak to nepriaznivo neovplyvní nijakú osobu, ktorá konajúca s náležitou starostlivosťou vychádzala z predpokladu, že osoba vykonávajúca tento právny úkon mala požadovanú spôsobilosť na daný právny úkon.

3. Ak fyzická osoba koná prostredníctvom zástupcu, uplatňovanie odsekov 1 a 2 sa určí na základe príslušných okolností týkajúcich sa zástupcu.

4. Odseky 1 a 2 sa neuplatňujú na právne úkony v oblasti rodinného alebo poručníckeho práva alebo dedičského práva ani na nijaké právne predpisy týkajúce sa nehnuteľností, ktoré sa nachádzajú v inej krajine ako v tej, kde sa uskutočnil právny úkon.

Podľa článku 13 ods. 1 sa právna nespôsobilosť riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je nespôsobilá fyzická osoba. Ak poľský súd rozhodne o nespôsobilosti cudzieho štátneho príslušníka, uplatňuje sa poľské právo.

Podľa článku 14 ods. 1 sa vyžaduje, aby sa na predpoklad alebo vyhlásenie úmrtia fyzickej osoby uplatňovalo právo štátnej príslušnosti. Ak poľský súd rozhodne o predpoklade alebo vyhlásení úmrtia cudzieho štátneho príslušníka, uplatní sa poľské právo.

Podľa článku 16 ods. 1 sa osobné práva fyzickej osoby riadia právom štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.

Fyzická osoba, ktorej osobné práva sú ohrozené alebo boli porušené, môže požiadať o ochranu podľa práva krajiny, na ktorej území sa vyskytla udalosť, ktorá je príčinou tejto hrozby alebo porušenia, alebo podľa práva krajiny, na ktorej území sa prejavujú účinky tohto porušenia práva.

Ak k porušeniu osobných práv fyzickej osoby došlo v masovokomunikačných prostriedkoch, právo na odpoveď, opravu alebo na podobné ochranné opatrenie sa riadi právom krajiny, v ktorej má vydavateľ alebo vysielateľ sídlo alebo obvyklý pobyt.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Kolízne normy uplatňované na vzťahy medzi rodičmi a deťmi (zákon MPS):

Rodičovstvo možno určiť alebo spochybniť podľa práva štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa v čase narodenia (článok 55 ods. 1 zákona MPS). Ak sa v práve štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa v čase narodenia, nepovoľuje určenie otcovstva na základe súdneho príkazu, určenie otcovstva na základe súdneho príkazu sa bude riadiť právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa v čase, keď bolo určené rodičovstvo. Uznanie rodičovstva sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa v čase uznania. Ak sa v danom práve nestanovuje uznanie dieťaťa, uplatní sa právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom bolo dieťa v čase narodenia, pokiaľ sa týmto právom povoľuje takéto uznanie. Uznanie počatého dieťaťa alebo dieťaťa, ktoré sa ešte nenarodilo, sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je matka v čase uznania.

Podľa článku 56 ods. 1 zákona MPS je Haagsky dohovor z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (Ú. v. EÚ L 151, 11.6.2008, s. 39; Úradný vestník 2010/172, položka 1158) **určujúci pre rozhodné právo pre rodičovské práva a povinnosti a opatrovnícke práva.**

Ak sa miesto obvyklého pobytu dieťaťa zmení na pobyt v krajine, ktorá nie je zmluvnou stranou dohovoru uvedeného v odseku 1, podmienky uplatňovania opatrení prijatých v krajine predchádzajúceho obvyklého pobytu dieťaťa sa budú od tej chvíle určovať podľa práva novej krajiny.

Haagskym dohovorom z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa sa určuje rozhodné právo pre **poručníctvo detí** (článok 59 zákona MPS).

Ak sa miesto obvyklého pobytu dieťaťa zmení na pobyt v krajine, ktorá nie je zmluvnou stranou dohovoru uvedeného v odseku 1, podmienky uplatňovania opatrení prijatých v krajine predchádzajúceho obvyklého pobytu dieťaťa sa budú od tej chvíle určovať podľa práva novej krajiny.

3.4.2 Adopcia

Podľa článku 57 zákona MPS sa osvojenie riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojiteľ.

Spoločné osvojenie manželskými partnermi sa riadi právom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja manželia. Ak manželskí partneri nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej majú obaja domicil, a v prípade, ak nemajú domicil v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, v ktorej majú obaja manželskí partneri obvyklý pobyt. Ak manželskí partneri nemajú obvyklý pobyt v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, s ktorou sú obaja manželia najužšie spätí iným spôsobom.

Ako sa uvádza v článku 58 zákona MPS, osvojenie nie je možné bez uplatnenia práva štátu, ktorého štátnym príslušníkom je príslušný osvojenec, pokiaľ ide o jeho súhlas, súhlas jeho právneho zástupcu a súhlas príslušného orgánu, ako aj o akékoľvek obmedzenia týkajúce sa osvojenia po zmene domicilu z jednej krajiny do druhej.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Spôsobilosť uzatvárať manželstvo sa určuje pri každej zo strán podľa práva štátu, ktorého štátnym príslušníkom je daná strana v čase uzavretia manželstva (článok 48 zákona MPS).

V súlade s ustanoveniami článku 49 ods. 1 sa forma uzavretia manželstva riadi právom krajiny, v ktorej sa manželstvo uzatvára. Ak sa manželstvo uzatvára mimo Poľska, stačí dodržať požiadavky práva štátu, ktorého štátnym príslušníkom je každý z manželských partnerov, alebo práva platného v mieste, ktorom majú obaja manželskí partneri v čase uzavretia manželstva domicil alebo obvyklý pobyt.

Podľa článku 50 zákona MPS sa právo uvedené v článkoch 48 a 49 uplatňuje primerane na účinky nemožnosti uzavrieť manželstvo a nemožnosti dodržať požiadavky týkajúce sa formy uzavretia manželstva.

Osobné vzťahy a majetkový režim manželov sa riadia právom štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi (článok 51 ods. 1). Ak manželskí partneri nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej majú obaja domicil, a v prípade, že nemajú domicil v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, v ktorej majú obaja manželskí partneri obvyklý pobyt. Ak manželskí partneri nemajú obvyklý pobyt v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, s ktorou sú obaja manželia najužšie spätí iným spôsobom.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Žiadne

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Podľa článku 54 zákona MPS sa zánik manželstva riadi právom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja manželskí partneri v čase, keď podajú žiadosť o zrušenie manželstva. Ak manželskí partneri nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej majú obaja domicil v čase, keď požiadajú o zrušenie manželstva, a v prípade, že v čase podania žiadosti o zrušenie manželstva nemajú spoločný domicil v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, v ktorej mali obaja manželskí partneri naposledy spoločný obvyklý pobyt, a to za predpokladu, že na tomto mieste má stále obvyklý pobyt jeden z manželských partnerov. Poľské právo sa uplatňuje vtedy, keď neexistujú nijaké okolnosti, ktoré by umožnili určiť rozhodné právo.

Uvedené ustanovenia sa primerane uplatňujú aj na rozluku.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Podľa článku 63 sa rozhodné právo pre vyživovaciu povinnosť určuje podľa nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 10.1.2009, s. 1).

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Osobné vzťahy a majetkový režim manželov sa riadia právom štátu, ktorého sú obaja manželia štátnymi príslušníkmi (článok 51 ods. 1). Ak manželskí partneri nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej majú obaja domicil, a v prípade, že nemajú domicil v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, v ktorej majú obaja manželskí partneri obvyklý pobyt. Ak manželskí partneri nemajú obvyklý pobyt v rovnakej krajine, rozhodným právom bude právo krajiny, s ktorou sú obaja manželia najužšie spätí iným spôsobom.

Podľa článku 52 ods. 1 zákona MPS si manželskí partneri môžu vybrať právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je jeden z manželov, alebo právo krajiny, v ktorej má jeden z nich domicil alebo obvyklý pobyt, za rozhodné právo pre ich majetkový režim v manželstve. Manželia si môžu rozhodné právo vybrať aj pred uzavretím manželstva.

Dohody o majetkovom režime manželov sa riadia právom, ktoré si strany zvolili podľa odseku 1. V prípadoch, keď nedošlo k jasnej voľbe rozhodného práva, dohoda o majetkovom režime manželov sa riadi právom, ktoré sa vzťahovalo na osobné vzťahy a majetkový režim manželov v čase podpisu dohody. Pri voľbe rozhodného práva, ktorým sa riadi majetkový režim manželov alebo dohoda o majetkovom režime manželov, stačí zachovať formu požadovanú pre dohody o majetkovom režime manželov podľa vybraného práva alebo podľa práva krajiny, v ktorej došlo k výberu práva.

3.7 Závety a dedičstvo

Rozhodné právo pre dedičstvo sa stanovuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 27.7.2012, s. 107, v znení zmien).

3.8 Nehnuteľnosti

Podľa článku 41 ods. 1 zákona MPS sa vlastníctvo a ďalšie vlastnícke práva riadia právom krajiny, v ktorej sa predmetná vec nachádza. Nadobudnutie a strata vlastníctva alebo nadobudnutie, strata či zmena obsahu alebo prednosti ďalších vlastníckych práv sa riadia právom krajiny, v ktorej sa predmetná vec nachádza v čase, keď nastane udalosť, z ktorej vyplývajú uvedené právne účinky.

3.9 Platobná neschopnosť

Kolízne normy, ktorými sa určuje rozhodné právo pre konkurzné konania, sa stanovujú v zákone o konkurze z 28. februára 2003 (konsolidované znenie: Úradný vestník z roku 2019, položka 498):

Podľa článku 460 zákona o konkurze sa poľské právo uplatňuje na konkurzné konania, ktoré sa začali v Poľsku, pokiaľ sa v ustanoveniach tejto kapitoly nestanovuje inak.

Podľa článku 461 zákona o konkurze sa práca pracovníkov zamestnaných v inom členskom štáte EÚ alebo v členskom štáte Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, riadi právom, ktorým sa riadia ich pracovné zmluvy.

Právom, ktorým sa určuje, či konkrétny objekt predstavuje nehnuteľnosť, je právo, ktoré sa uplatňuje na mieste, kde sa tento objekt nachádza.

Dohody o užívaní alebo o nákupe nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v inom členskom štáte EÚ alebo v členskom štáte Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, sa riadia právom krajiny, v ktorej sa nachádza nehnuteľnosť.

Práva súvisiace s nehnuteľnosťou nachádzajúcou sa v inom členskom štáte EÚ alebo v členskom štáte Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo práva súvisiace s registrovanými námornými plavidlami alebo lietadlami sa riadia právom krajiny, ktorá vedie príslušný register.

Vyhlásením konkurzu sa nesmú porušiť práva veriteľov alebo tretích strán, ktorými sú zaťažené aktíva alebo iný majetok úpadcu nachádzajúce sa v inom členskom štáte Európskej únie alebo v členskom štáte Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, vrátane všetkých organizovaných častí majetku, a najmä právo nakladať s majetkom na krytie všetkých záväzkov alebo právo kryť záväzky z výnosov plynúcich z vlastníckeho, záložného a hypotekárneho práva, právo požadovať uvoľnenie majetku osobami, ktoré zaň nesú zodpovednosť, proti vôli oprávneného subjektu alebo právo užívať majetok ako správca (článok 462 zákona o konkurze). Toto sa týka osobných práv a pohľadávok zaznamenaných v katastri nehnuteľností, registri hypoték a ďalších verejných registroch, ktorých výkon alebo uskutočňovanie majú za následok vznik uvedených práv.

Výhrada vlastníckeho práva predávajúcemu v zmluve o predaji podľa článku 463 ods. 1 zákona o konkurze nezaniká v dôsledku vyhlásenia konkurzu domácej banky, ktorá je kupcom predmetu zmluvy, v prípade, že v čase vyhlásenia konkurzu, sa predmet zmluvy nachádzal v inom členskom štáte Európskej únie alebo v členskom štáte Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore.

Vyhlásenie konkurzu domácej banky, ktorá nakladá s majetkom, nemôže byť dôvodom na odstúpenie od zmluvy o predaji, ak predmet predaja bol prevezený pred vyhlásením konkurzu a ak sa predmet predaja v čase vyhlásenia konkurzu nachádzal v zahraničí.

Podľa článku 464 sa výkon práv, ktoré sa na účely svojho vzniku, existencie alebo nakladania s nimi musia zapísať do registra, zverejniť na účte alebo uložiť v centrálnom depozitnom systéme, riadi právom krajiny, v ktorej sa uchovávali takéto registre, účty alebo depozitné systémy.

Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 464, sa právo spätného odkúpenia riadi rozhodným právom pre zmluvné záväzky, ktorým sa riadi dohoda, z ktorej vyplýva toto právo.

Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 464, rozhodné právo pre zmluvné záväzky, ktorým sa riadia operácie uzatvorené na regulovanom trhu, sa uplatňuje na dohody podpísané v rámci operácie vykonanej na regulovanom trhu v zmysle zákona o obchodovaní s finančnými nástrojmi z 29. júla 2005.

Započítanie, ktoré sa stanovuje v článku 467 zákona o konkurze, sa riadi právom pre zmluvné záväzky, ktoré sa uplatňuje na dohodu o kompenzácií.

Okrem toho podľa článku 4671 zákona o konkurze nesmie vyhlásenie konkurzu porušiť právo veriteľa na započítanie svojho dlhu voči dlhu úpadcu, ak to umožňuje rozhodné právo pre dlh úpadcu.

Vykonalnosť a platnosť právneho úkonu, ktorý sa uskutočnil na základe vyhlásenia konkurzu a ktorý spočíva v nakladaní s nehnuteľnosťou, námorným plavidlom alebo lietadlom, ktoré sa musia zapísať do registra, alebo v nakladaní s právami, ktoré sa na účely svojho vzniku, existencie alebo nakladania s nimi musia zapísať do registra, zverejniť na účte alebo uložiť v centrálnom depozitnom systéme, sa riadia právom krajiny, v ktorej sa nachádza tento majetok alebo v ktorej sa uchovávali takéto registre, účty alebo depozitné systémy.

Podľa článku 469 zákona o konkurze sa ustanovenia o vymáhateľnosti a neplatnosti právneho úkonu vykonaného v neprospech veriteľov neuplatňujú v prípade, že rozhodné právo pre úkon neumožňuje považovať právne úkony vykonávané v neprospech veriteľov za nevymáhateľné.

Podľa článku 470 zákona o konkurze sa účinky vyhlásenia konkurzu na prebiehajúce súdne konanie pred súdom členského štátu Európskej únie alebo členského štátu Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO), ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, posudzujú podľa práva krajiny, v ktorej prebieha konanie.

Posledná aktualizácia: 07/12/2020

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Upozorňujeme, že verzia tejto stránky v pôvodnom jazyku bola nedávno zmenená. Na preklade zobrazenej jazykovej verzie v súčasnosti pracujeme.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Portugalsko

1 Pramene platných noriem

V článkoch 1, 3 a 4 portugalského Občianskeho zákonníka sú stanovené tieto zdroje vnútroštátneho práva:

- zákony,
- zvyklosti,
- obyčajové právo.

Zdroje medzinárodného práva sú tieto (článok 8 portugalskej ústavy):

- pravidiel a zásad všeobecného alebo spoločného medzinárodného práva tvoria neoddeliteľnú súčasť portugalského práva,

- ustanovenia riadne ratifikovaných alebo schválených medzinárodných dohovorov nadobúdajú platnosť vo vnútroštátnom práve po ich oficiálnom zverejnení a zostávajú v platnosti, kým sú medzinárodne záväzné pre Portugalsko,
- pravidlá prijaté príslušnými orgánmi medzinárodných organizácií, ktorých je Portugalsko zmluvnou stranou, nadobúdajú platnosť priamo vo vnútroštátnom právnom poriadku, pokiaľ je to stanovené v príslušných zakladajúcich zmluvách,
- ustanovenia zmlúv, ktorými sa riadi Európska únia, a ustanovenia prijaté jej inštitúciami v rámci výkonu ich príslušných právomocí sú uplatniteľné vo vnútroštátnom právnom poriadku podľa podmienok stanovených v práve Únie, pričom sa dodržiavajú základné zásady demokratického právneho štátu.

1.1 Vnútroštátne normy

Zákony

Zákony sú priamym zdrojom vnútroštátneho práva. Podľa článku 1 ods. 2 portugalského Občianskeho zákonníka sa všetky všeobecné ustanovenia prijaté príslušnými orgánmi štátu považujú za zákony. V článku 112 ods. 1 portugalskej ústavy sa stanovuje, že zákony, zákonné dekréty a regionálne legislatívne nariadenia sú legislatívne akty.

Zvyklosti

Zvyklosti sú právne prípustné ako zdroj vnútroštátneho práva, keď sú dodržané obidve tieto podmienky:

- nie sú v rozpore so zásadami dobrej viery a
- sú ako také uznané zákonom (článok 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Obyčajové právo

Portugalské súdy môžu urovnať spor v súlade so zásadou obyčajového práva len za jednej z týchto okolností:

- ak to umožňuje právne ustanovenie [článok 4 písm. a) Občianskeho zákonníka], alebo
- keď strany súhlasia a majú možnosť právneho vzťahu [článok 4 písm. b) Občianskeho zákonníka], alebo
- keď strany vopred súhlasili s uplatnením obyčajového práva [článok 4 písm. c) Občianskeho zákonníka].

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Dohovory Haagskej konferencie o medzinárodnom práve súkromnom

Pre Portugalsko je záväzných 26 haagskych dohovorov:

1. Dohovor o civilnom konaní (1954)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

2. Dohovor o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť voči deťom (1956)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

3. Dohovor o uznávaní a vykonateľnosti rozhodnutí o vyživovacej povinnosti voči deťom (1958)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

4. Dohovor o právomoci orgánov a rozhodnom práve vo veciach ochrany detí (1961)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

5. Dohovor o rozhodnom práve pre formu závetov (1961)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

6. Dohovor o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín (1961)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

7. Dohovor o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine v občianskych a obchodných veciach (1965)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

8. Dohovor o uznávaní a výkone cudzích rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach (1971)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

9. Dodatočný protokol k Dohovoru o uznávaní a výkone cudzích rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach (1971)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

10. Dohovor o uznávaní rozvodov a zrušení manželského spoluzitia (1970)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

11. Dohovor o práve použiteľnom na dopravné nehody (1971)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

12. Dohovor o vykonávaní dôkazov v cudzine v občianskych a obchodných veciach (1970)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

13. Dohovor o medzinárodnej správe majetku zosnulých osôb (1973)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

14. Dohovor o rozhodnom práve pre zodpovednosť za výrobky (1973)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

15. Dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí o vyživovacej povinnosti (1973)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

16. Dohovor o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť (1973)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

17. Dohovor o rozhodnom práve pre majetkový režim manželov (1978)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

18. Dohovor o forme a uznaní platnosti manželstva (1978)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

19. Dohovor o rozhodnom práve pre zastúpenie (1978)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

20. Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (1980)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

21. Dohovor o ochrane detí a o spolupráci pri medzištátnych osvojeniach (1993)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

22. Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (1996)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

23. Dohovor o medzinárodnej ochrane dospelých (2000)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

24. Dohovor o dohodách o voľbe súdu (2005)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

25. Dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny (2007)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

26. Protokol o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť (2007)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohovory Medzinárodnej komisie pre osobný stav (ICCS)

Pre Portugalsko je záväzných 10 dohovorov ICCS:

Tieto dohovory sú k dispozícii [na tomto odkaze](#).

1. Dohovor o vydávaní určitých výpisov z dokladov o osobnom stave určených do zahraničia (Paríž, 27. 9. 1956). Schválenie: zákon č. 33/81 zverejnený vo vestníku *Diário da República* I č. 196 z 27. 8. 1981

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

2. Dohovor o bezplatnom vydávaní dokladov o osobnom stave a o ich oslobodení od vyššieho overenia (Luxemburg, 26. 9. 1957). Schválenie: zákon č. 22/81 zverejnený vo vestníku *Diário da República* I č. 189 z 19. 8. 1981

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

3. Dohovor o medzinárodnej výmene informácií o osobnom stave (Istanbul, 4. 9. 1958). Schválenie: [dekrét č. 39/80](#) zverejnený vo vestníku *Diário da República* I č. 145 z 26. 6. 1980

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

4. Dohovor o zmene mena a priezviska (Istanbul, 4. 9. 1958). Schválenie: uznesenie Republikového zhromaždenia č. 5/84 zverejnené vo vestníku *Diário da República* I č. 40 z 16. 2. 1984

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

5. Dohovor o právomociach orgánov oprávnených prijímať uznanie detí za vlastné (Rím, 14. 9. 1961). Schválenie: uznesenie Republikového zhromaždenia č. 6/84 zverejnené vo vestníku *Diário da República* I č. 50 z 28. 2. 1984

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

6. Dohovor o vydávaní viacjazyčných výpisov zo zápisov o osobnom stave (Viedeň, 8. 9. 1976). Schválenie: vládný dekrét č. 34/83 zverejnený vo vestníku *Diário da República* I č. 109 z 12. 5. 1983

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

7. Dohovor o vydávaní viacjazyčných výpisov zo zápisov o osobnom stave (Viedeň, 8. 9. 1976). Schválenie: vládný dekrét č. 34/83 zverejnený vo vestníku *Diário da República* I č. 109 z 12. 5. 1983

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

8. Dohovor o oslobodení niektorých dokladov a listín od vyššieho overenia (Atény, 15. 9. 1977). Schválenie: dekrét č. 135/82 zverejnený vo vestníku *Diário da República* I č. 292 z 20. 12. 1982

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

9. Dohovor o rozhodnom práve pre priezviská a mená (Mníchov, 5. 9. 1980). Schválenie: uznesenie Republikového zhromaždenia č. 8/84 zverejnené vo vestníku *Diário da República* I č. 54 z 3. 3. 1984

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

10. Dohovor o vydávaní osvedčení o spôsobilosti na uzavretie manželstva (Mníchov, 5. 9. 1980). Schválenie: vládný dekrét č. 40/84 zverejnený vo vestníku *Diário da República* I č. 170 z 24. 7. 1984

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Ďalšie dôležité mnohostranné dohovory, ktoré sú záväzné pre Portugalsko:

Parížsky dohovor na ochranu priemyslového vlastníctva (Štokholm, 1967)

K dispozícii na [tomto](#) a [tomto odkaze](#)

Dohovor Organizácie Spojených národov z roku 1951 o právnom postavení utečencov a protokol z roku 1957

K dispozícii na [tomto](#) a [tomto odkaze](#)

Protokol: [na tomto odkaze](#)

Dohovor o jednotnej právnej úprave zmeniek a dlžobných úpisov a Dohovor o urovnaní niektorých kolízií právnych poriadkov v súvislosti so zmenkami a dlžobnými úpismi (Ženeva, 1930)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohovor o jednotnej právnej úprave šekov a Dohovor o urovnaní určitých kolízií právnych poriadkov v súvislosti so šekmi (Ženeva, 1931)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohovor o jednotnej právnej úprave formy medzinárodného závetu (Washington, 1973), ktorého je Portugalsko zmluvnou stranou, schválený na účely prístúpenia zákonným dekrétom č. 252/75

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí (New York, 1958)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Druhý Lugánsky dohovor o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (rozhodnutie 2009/430/ES z 27. novembra 2008)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Rozhodnutie: [na tomto odkaze](#)

Dohovor o medzinárodnej železničnej preprave (1980) v znení protokolu z roku 1999

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Európsky dohovor o informáciách o cudzom práve uzavretý v Londýne v roku 1970

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu – Istanbulský dohovor z roku 2011

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohovor Organizácie Spojených národov o vymáhaní výživného v cudzine – Newyorský dohovor z roku 1956

K dispozícii na [tomto](#) a [tomto odkaze](#)

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Dohoda o právnej a justičnej spolupráci medzi Portugalskou republikou a Angolskou republikou uzavretá v Luande (1995)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohoda o právnej spolupráci medzi Portugalskou republikou a Guinejsko-bissauskou republikou uzavretá v Bissau (1988)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohoda o právnej a justičnej spolupráci medzi Portugalskou republikou a Mozambickou republikou uzavretá v Lisabone (1990)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohoda o právnej a justičnej spolupráci medzi Portugalskou republikou a Demokratickou republikou Svätého Tomáša a Princovho ostrova (1976)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohoda o vymáhaní výživného medzi Portugalskou republikou a Kapverdskou republikou (1982)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohoda o právnej a justičnej spolupráci medzi Portugalskou republikou a Kapverdskou republikou (2003)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohoda medzi vládou Portugalskej republiky a vládou Spojených štátov amerických o vymáhaní výživného (2000)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

Dohovor medzi Luxemburským veľkovojskovodstvom a Portugalskou republikou o vzájomnej právnej pomoci v oblasti opatrovníckeho práva a práva styku (1992)

K dispozícii [na tomto odkaze](#)

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

Keď sa kolízna norma týka cudzieho právneho poriadku, znamená to len uplatňovanie vnútroštátneho práva daného cudzieho štátu, neznamená to, že sudy daného štátu majú právomoc. Jedinú výnimku predstavuje situácia, keď je to v rozpore s nejakou zásadou (článok 16 Občianskeho zákonníka).

Uplatňovanie právnych predpisov iného štátu je obmedzené na pravidlá právneho poriadku tohto štátu, ktoré sú súčasťou režimu upravujúceho oblasť práva, ktorej sa týka kolízna norma (napr. dedenie, rodina, povinnosti, vecné práva) (článok 15 Občianskeho zákonníka).

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

V Portugalsku súd nie je viazaný žalobami strán, pokiaľ ide o vyhľadávanie, výklad a uplatňovanie právnych noriem (článok 5 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku). Z tejto všeobecnej zásady vyplýva, že vnútroštátny súd uplatňuje kolízne normy z vlastnej iniciatívy.

2.2 Spätný odkaz

V Portugalsku sa uplatňujú tri hlavné pravidlá, pokiaľ ide o spätný a ďalší odkaz (*renvoi*):

pravidlo, ktorým sa stanovuje spätný a ďalší odkaz na právne predpisy iného štátu (článok 17 Občianskeho zákonníka),

pravidlo, ktorým sa stanovuje spätný a ďalší odkaz na portugalské právne predpisy (článok 18 Občianskeho zákonníka),

pravidlo, ktorým sa stanovujú prípady, keď spätný a ďalší odkaz nie je povolený (článok 19 Občianskeho zákonníka).

Spätný a ďalší odkaz na právne predpisy iného štátu

V Portugalsku môže súd využiť právne predpisy iného štátu.

Spätný a ďalší odkaz na právne predpisy iného štátu sa môže využiť, ak sa v portugalskej kolíznej norme odkazuje na právne predpisy iného štátu a tento štát sa považuje za kompetentný vyriešiť záležitosť (článok 17 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Spätný a ďalší odkaz sa prestane uplatňovať, keď:

cudzie právo uvedené v portugalskej kolíznej norme je osobné právo a

zainteresovaná strana má obvyklý pobyt v Portugalsku alebo

má pobyt v krajine, v ktorej kolíznych normách sa za rozhodné právo považuje právo štátu, ktorého je daná osoba štátnym príslušníkom (článok 17 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Spätný a ďalší odkaz sa však použije vždy, keď sú súčasne splnené obidve tieto podmienky:

veci sa týkajú poručníctva, opatrovníctva, majetkových vzťahov medzi manželmi, rodičovských práv a povinností, vzťahov medzi osvojiteľom a osvojencom alebo dedenia v prípade smrti a

v cudzích právnych predpisoch špecifikovaných v portugalskej kolíznej norme sa odkazuje na právne predpisy miesta, v ktorom sa nachádza nehnuteľný majetok, a považujú sa za uplatniteľné (článok 17 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Spätný a ďalší odkaz na portugalské právne predpisy

Spätný a ďalší odkaz na portugalské právne predpisy možno uplatniť, keď portugalská kolízna norma obsahuje spätný odkaz na právne predpisy iného štátu, ktorého kolízna norma odkazuje späť na portugalské právne predpisy. V tom prípade sa uplatní portugalské právo (článok 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

V záležitostiach týkajúcich sa **osobného stavu** je však spätný a ďalší odkaz na portugalské právne predpisy povolený, len keď je splnená táto ďalšia požiadavka:

zainteresovaná strana má obvyklý pobyt na portugalskom území alebo

v práve krajiny pobytu zainteresovanej strany sa pokladá portugalské právo za uplatniteľné (článok 18 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Prípady, v ktorých spätný a ďalší odkaz nie je povolený

Žiadny z uvedených typov spätného a ďalšieho odkazu nie je povolený v týchto prípadoch:

keď spätný a ďalší odkaz spôsobuje neplatnosť alebo nevyožiteľnosť úkonu, ktorý by bol platný, ak by sa *jednoducho uplatňovala* portugalská kolízna norma (bez spätného a ďalšieho odkazu) (článok 19 ods. 1 Občianskeho zákonníka),

keď spätný a ďalší odkaz zapríčiňuje nezákonnosť stavu, ktorý by bol inak zákonný (článok 19 ods. 1 Občianskeho zákonníka),

keď zainteresované strany určili rozhodné cudzie právo v prípadoch, keď je to povolené (článok 19 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Kolízne kritérium je faktická alebo právna okolnosť zvolená kolíznu normou, ktorá slúži ako základ na určenie rozhodného práva. V závislosti od prípadu to môže byť napríklad štátna príslušnosť alebo miesto vykonania úkonu, miesto, kde bolo vytvorené duševné dielo, kde bol zaregistrovaný nárok, kde sa nachádza majetok alebo kde sídli zainteresovaná strana.

V portugalskom právnom poriadku sa stanovujú minimálne dve obmedzenia zmeny kolízneho kritéria:

obchádzanie zákona – zmena kolízneho kritéria vyplývajúca z faktickej alebo právnej situácie, ktorú vytvorili zainteresované strany, aby sa vyhli uplatňovaniu práva, ktoré by bolo inak uplatniteľné, sa považuje za irelevantnú (článok 21 Občianskeho zákonníka),

plnoletosť dosiahnutá podľa predchádzajúceho osobného práva nie je dotknutá zmenou osobného práva (článok 29 Občianskeho zákonníka).

Ak nie je možné určiť kolízne kritérium, od ktorého závisí špecifikácia rozhodného práva, použije sa právo, ktoré je inak uplatniteľné (článok 23 Občianskeho zákonníka).

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Porušenie verejného poriadku

Ustanovenia cudzích právnych predpisov určené kolíznou normou sa neuplatňujú, ak porušujú základné zásady medzinárodného verejného poriadku portugalského štátu (článok 22 ods. 1 Občianskeho zákonníka). V takom prípade sa uplatňujú ostatné ustanovenia cudzích právnych predpisov, ktoré sa považujú za vhodnejšie, alebo alternatívne pravidlá portugalského vnútroštátneho práva (článok 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Medzinárodné dohovory a právne predpisy EÚ

Ak sú v medzinárodných dohovoroch, ktoré sú záväzné pre portugalský štát, alebo v právnych predpisoch EÚ stanovené pravidlá týkajúce sa rozhodného práva, ktoré sú odlišné od pravidiel stanovených vo vnútroštátnych kolíznych normách, vnútroštátne pravidlá sa neuplatňujú.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Každý, kto sa odvoláva na cudzie právo, musí preukázať jeho existenciu a obsah. Súd sa však musí z vlastnej iniciatívy snažiť získať vedomosti o cudzom práve. Cudzí právne predpisy sa vykladajú v rámci systému, do ktorého patria, a v súlade s pravidlami výkladu, ktoré sú v nich stanovené (článok 23 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Na účely získania informácií o cudzom práve týkajúcom sa občianskych a obchodných záležitostí možno uviesť dva dohovory, ktorých je Portugalsko stranou:

Európsky dohovor o informáciách o cudzom práve (Londýn 1968),

Dohovor o informovaní o právnych záležitostiach, pokiaľ ide o platné právne predpisy a ich uplatňovanie (Brazília, 1972).

Ak nie je možné overiť obsah cudzích právnych predpisov, použije sa právo, ktoré je inak uplatniteľné (článok 23 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

3 Kolízne normy

Režim stanovený v právnych predpisoch EÚ

V členských štátoch Európskej únie (okrem Dánska) sa rozhodné právo pre zmluvné záväzky určuje podľa nariadenia (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 (Rím I), ktoré má prednosť pred kolíznymi normami uvedenými ďalej, pokiaľ sú stanovené odlišné normy.

Dánsko je jediný členský štát EÚ, na ktorý sa nevzťahuje nariadenie (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008. Naďalej sa naň vzťahuje Rímsky dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky z roku 1980. V Dánsku sa rozhodné právo pre zmluvné záväzky určuje podľa Rímskeho dohovoru o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky z roku 1980, ktorý má prednosť pred vnútroštátnymi kolíznymi normami uvedenými ďalej, pokiaľ sú stanovené odlišné normy.

Režim stanovený vo vnútroštátnych kolíznych normách

Záležitosti týkajúce sa potvrdenia, výkladu a vykonania vyhlásenia o úmysle a chýbajúcej alebo nedostatočnej vôle sa riadia:

právom rozhodným pre podstatu zmluvy (článok 35 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Význam správania ako vyhlásenia o úmysle sa riadi:

právom spoločného obvyklého pobytu vyhlasovateľa a príjemcu vyhlásenia, alebo pokiaľ to nie je možné,

právom miesta, kde sa skonštatovalo vyhlásenie.

Význam mlčania ako prostriedku vyhlásenia sa riadi:

právom spoločného obvyklého pobytu strán, alebo pokiaľ to nie je možné,

právom miesta, kde bol podaný návrh (článok 35 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka).

Forma vyhlásenia o úmysle sa riadi:

právom rozhodným pre podstatu zmluvy alebo

právom účinným v mieste, kde je vykonané vyhlásenie, alebo

právom štátu uvedeného v kolíznej norme účinnej v mieste vykonania vyhlásenia (článok 36 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka).

Poznámka:

alternatívy 2 a 3 sú prípustné, len ak v práve, ktorým sa riadi podstata zmluvy, nie je stanovené, že vyhlásenie je neplatné alebo nevyhnutelné v prípade nedodržania určitej formy, aj keď je zmluva uzatvorená v zahraničí.

Na právne zastupovanie sa uplatňuje:

právo, ktorým sa upravuje právny vzťah, z ktorého vyplýva právomoc na zastupovanie (článok 37 Občianskeho zákonníka).

Na zastupovanie právnických osôb ich štatutárnymi orgánmi sa uplatňuje:

príslušné osobné právo.

Dobrovoľné zastupovanie sa upravuje takto:

právom štátu, v ktorom sa vykonáva právomoc na zastupovanie, sa upravuje existencia, rozšírenie, zmena, účinky a zánik právomoci na zastupovanie (článok 39 ods. 1 Občianskeho zákonníka),

právo krajiny obvyklého pobytu zastúpenej osoby sa uplatňuje, ak zástupca vykonáva svoju právomoc v inej krajine, než je krajina označená zastúpenou osobou, a ak je s tým oboznámená tretia strana, s ktorou uzatvára zmluvu (článok 39 ods. 2 Občianskeho zákonníka),

právo miesta registrovaného sídla zástupcu sa uplatňuje, ak daný zástupca vykonáva zastupovanie profesionálne a táto skutočnosť je známa zmluvnej tretej strane (článok 39 ods. 3 Občianskeho zákonníka),

právo krajiny, kde sa nachádza nehnuteľný majetok, sa uplatňuje, keď sa zastupovanie týka nakladania s týmto majetkom alebo jeho správy (článok 39 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Premlčacia lehota a neplatnosť sa riadia:

právom rozhodným pre právo, ktorého sa týka premlčacia lehota alebo neplatnosť (článok 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Záväzky vyplývajúce z právnych úkonov a podstata zmluvy sa riadia:

I. právom, ktoré si zmluvné strany vybrali alebo ktoré mali na mysli (článok 41 ods. 1 Občianskeho zákonníka), pokiaľ je splnená jedna z týchto podmienok: jeho uplatniteľnosť zodpovedá vážnemu záujmu vyhlasovateľov alebo

je spojené s jedným z aspektov úkonu, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti medzinárodného práva súkromného (článok 41 ods. 2 Občianskeho zákonníka);

II. Ak by strany neurčili právo, rozhodné právo je:

právo obvyklého pobytu vyhlasovateľa v prípade jednostranného úkonu,

právo spoločného obvyklého pobytu strán v prípade zmluvy (článok 42 ods. 1 Občianskeho zákonníka);

III. V prípade zmluvy, v ktorej strany neurčili právo, pričom nemajú spoločný obvyklý pobyt, sa musí rozlišovať medzi dvomi situáciami:

bezodplatné zmluvy, pre ktoré je rozhodným právom právom obvyklého pobytu zmluvnej strany, ktorá poskytla výhodu,

odplatné zmluvy, pre ktoré je rozhodným právom právom miesta, kde boli uzavreté (článok 42 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Právo rozhodné pre riadenie podniku je:

právo miesta, kde sa uskutočňuje hlavná činnosť manažéra (článok 43 Občianskeho zákonníka).

Právo rozhodné pre bezdôvodné obohatenie je:

právo, na ktorom bol založený prevod výhod v prospech obohatenej strany.

3.1 Mimozmluvné záväzky

Režim stanovený v právnych predpisoch EÚ

V členských štátoch Európskej únie (s výnimkou Dánska) sa právne predpisy uplatniteľné na mimozmluvné záväzky určujú na základe nariadenia (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 (Rím II), ktoré má prednosť pred vnútroštátnymi kolíznymi normami uvedenými ďalej, pokiaľ sú stanovené odlišné normy.

Vo vzťahoch medzi Portugalskom a štátmi, ktoré sú zmluvnými stranami Haagskeho dohovoru o práve použiteľnom na dopravné nehody z roku 1971 sa však rozhodné právo v týchto prípadoch určuje podľa tohto dohovoru, ktorý má prednosť pred súvisiacimi kolíznymi normami stanovenými v nariadení Rím II (článok 28 nariadenia Rím II).

Režim stanovený vo vnútroštátnych kolízných normách

I. Právo rozhodné pre mimozmluvnú zodpovednosť založenú na protiprávnom čine alebo na riziku je:

- právo štátu, kde sa uskutočnila hlavná škodlivá činnosť, alebo
- v prípade opomenutia právo miesta, kde mala zodpovedná osoba konať (článok 45 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

II. Ak sa páchatel nepovažuje za zodpovedného podľa práva miesta, kde sa uskutočnila škodlivá činnosť, alebo v prípade opomenutia práva miesta, kde mala osoba konať, je rozhodným právom právo štátu, kde došlo k škodlivému účinku, pod podmienkou, že sú kumulatívne splnené dve požiadavky:

- v práve štátu, v ktorom došlo k škodlivému účinku, sa páchatel považuje za zodpovedného, a
- páchatel mal predvídať škodu spôsobenú v štáte v dôsledku svojho konania alebo opomenutia (článok 45 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

III. Pravidlá uvedené v bodoch I a II sa neuplatňujú za týchto okolností:

- ak páchatel a poškodená strana majú rovnakú štátnu príslušnosť alebo rovnaký obvyklý pobyt a sú príležitostne v zahraničí, rozhodným právom je právo ich štátnej príslušnosti alebo ich spoločného obvyklého pobytu;
- ide o prípad bez vplyvu na ustanovenia daného štátu, ktoré sa musia uplatňovať rovnako na všetky osoby (článok 45 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

3.2 Osobný štát, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štátu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Konceptia osobného práva

Fyzické osoby:

Osobným právom je právo štátnej príslušnosti fyzickej osoby (článok 31 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

V prípade osôb bez štátnej príslušnosti je osobným právom osoby bez štátnej príslušnosti právo miesta, kde má obvyklý pobyt (článok 32 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Ak je však osoba bez štátnej príslušnosti maloletá osoba alebo osoba nespôsobilá na právne úkony, osobným právom je právo jej právneho domicilu (článok 32 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Právnické osoby:

Osobným právom právnických osôb je právo štátu, kde sa nachádza hlavné registrované sídlo a skutočné sídlo správy (článok 33 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Osobným právom fyzických osôb sú upravené:

osobný stav (článok 25 Občianskeho zákonníka),

spôsobilosť (článok 25 Občianskeho zákonníka),

začiatok a koniec právnej subjektivity (článok 26 ods. 1 Občianskeho zákonníka),

práva osobnosti – existencia, ochrana a obmedzenia (s výhradou, že cudzinec alebo osoba bez štátnej príslušnosti nemá žiadnu právnu ochranu, ktorá by sa neuznávala v portugalskom práve) (článok 27 Občianskeho zákonníka),

plnoletosť (s výhradou, že zmena osobného práva neovplyvňuje plnoletosť dosiahnutú v rámci predchádzajúceho osobného práva) (článok 29 Občianskeho zákonníka),

poručníctvo a podobné opatrenia zamerané na ochranu nespôsobilých osôb (článok 29 Občianskeho zákonníka).

Osobným právom právnických osôb sú upravené:

spôsobilosť právnickej osoby,

zriadenie, prevádzka a právomoc jej orgánov,

spôsoby získania a straty členstva a s tým súvisiace práva a povinnosti,

zodpovednosť právnickej osoby, jej príslušných orgánov a členov voči tretím osobám,

premena, zrušenie a zánik právnickej osoby (článok 33 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Prevod a fúzia právnických osôb:

Prevodom registrovaného sídla právnickej osoby z jedného štátu do iného nezaniká jej právna subjektivita, ak sú s tým zlučiteľné právne poriadky oboch registrovaných sídiel.

Fúzia právnických osôb, na ktoré sa vzťahujú rôzne osobné práva, sa posudzuje v rámci oboch právnych poriadkov (článok 33 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka).

Medzinárodné právnické osoby:

Osobné právo právnických osôb sa určuje v dohovore, ktorým boli zriadené, alebo v stanovách.

Ak to tak nie je, rozhodným právom je právo krajiny, v ktorej sa nachádza hlavné registrované sídlo (článok 34 Občianskeho zákonníka).

3.3 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.3.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Právo rozhodné pre vznik vzťahu medzi rodičom a dieťaťom je:

osobné právo rodiča v čase vzniku vzťahu (článok 56 ods. 1 Občianskeho zákonníka),

spoločné vnútroštátne právo oboch rodičov, alebo pokiaľ to nie je možné, právo spoločného obvyklého pobytu manželov, alebo pokiaľ ani to nie je možné,

osobné právo dieťaťa, ak ide o dieťa vydatej ženy a vznik vzťahu medzi rodičom a dieťaťom sa týka otca (článok 56 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Vzťahy medzi rodičmi a deťmi sú upravené:

spoločným vnútroštátnym právom rodičov, alebo pokiaľ to nie je možné,

právom spoločného obvyklého pobytu rodičov, alebo

ak sa príslušné miesta obvyklého pobytu nachádzajú v rôznych štátoch, osobným právom dieťaťa (článok 57 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

3.3.2 Adopcia

Na osvojenie, vzťahy medzi osvojiteľom a osvojencom a vzťahy medzi osvojencom a jeho biologickou rodinou sa uplatňuje toto právo:

osobné právo osvojenca (článok 60 ods. 1 Občianskeho zákonníka) alebo

v prípade, že sú osvojiteľia manželia alebo je osvojencom dieťa jedného z nich, spoločné vnútroštátne právo osvojiteľov, alebo inak

právo spoločného obvyklého pobytu osvojiteľov, alebo inak

právo krajiny, s ktorou je najužšie spojený rodinný život osvojiteľov (článok 60 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Situácie, v ktorých nie je osvojenie povolené:

osvojenie nie je povolené, ak sa v príslušnom práve, ktorým sa riadia vzťahy medzi osvojencom a jeho biologickými rodičmi, neuznáva alebo nepovoľuje osvojenie za daných okolností (článok 60 ods. 4 Občianskeho zákonníka).

Situácie, v ktorých je potrebný súhlas s osvojením alebo s dobrovoľným uznaním otcovstva alebo materstva:

keď sa v osobnom práve osvojenca vyžaduje jeho súhlas (článok 61 ods. 1 Občianskeho zákonníka),

keď sa v práve, ktorým je upravený vzťah medzi dieťaťom, ktoré sa má osvojiť, a treťou stranou, s ktorou má dieťa právny rodinný alebo poručnícky vzťah, vyžaduje súhlas tejto tretej strany (článok 61 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

3.4 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.4.1 Manželstvo

Osobné právo každého zo snúbencov sa uplatňuje:

na ich spôsobilosť uzatvoriť manželstvo,

na ich spôsobilosť podpísať dohodu manželov,

na pravidlá upravujúce absenciu súhlasu alebo neplatný súhlas snúbencov (článok 49 Občianskeho zákonníka).

Právo rozhodné pre formy manželstva je:

právo štátu, v ktorom sa uzatvára manželstvo,

vnútroštátne právo jedného z manželov, ak sú obidvaja cudzinci, ktorí sa zosobášili v Portugalsku pred príslušným konzulárnym alebo diplomatickým úradníkom, a ak sa v tomto práve priznáva rovnaká právomoc portugalským konzulárnym a diplomatickým úradníkmi (článok 51 ods. 1 Občianskeho zákonníka),

diplomatickí alebo konzulárni úradníci portugalského štátu alebo katolícki kňazi môžu zosobášiť dvoch portugalských štátnych príslušníkov alebo portugalského štátneho príslušníka a cudzinca v zahraničí (článok 51 ods. 2 Občianskeho zákonníka),

v obidvoch situáciách uvedených v poslednej zarážke musí sobášu predchádzať zverejnenie oznámení, ktoré zabezpečí príslušný orgán, pokiaľ sa od toho neodstúpilo (článok 51 ods. 3 Občianskeho zákonníka),

kanonické manželstvo dvoch portugalských štátnych príslušníkov alebo portugalského štátneho príslušníka a cudzinca uzatvorené v zahraničí sa považuje za katolícke manželstvo a zapisuje sa v Portugalsku do farských záznamov bez ohľadu na právnu formu manželstva (článok 51 ods. 4 Občianskeho zákonníka).

Právo rozhodné pre vzťahy medzi manželmi a zmeny majetkových pomerov manželov je:

spoločné vnútroštátne právo (článok 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka), alebo

právo spoločného obvyklého pobytu, alebo inak

právo krajiny, s ktorou je najužšie spojený rodinný život (článok 51 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

3.4.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Neexistujú žiadne vnútroštátne kolízne normy, v ktorých sú špecificky stanovené pravidlá pre nemanželské páry a partnerstvá.

V rámci vnútroštátneho práva sa konkubinát upravuje zákonom č. 7/2001 z 11. mája 2001 (ochrana konkubinátov), naposledy zmeneným zákonom č. 71/2018 z 31. decembra 2018.

V portugalskom práve je konkubinát vymedzený ako právna situácia dvoch osôb, ktoré bez ohľadu na svoje pohlavie žijú spolu, ako keby boli zosobášené najmenej dva roky (článok 1 ods. 2 zákona o ochrane konkubinátov).

So zreteľom na neexistenciu kolíznych noriem určených osobitne pre konkubinát sa môžu analogicky uplatňovať kolízne normy týkajúce sa vzťahov medzi manželmi a zmien majetkových pomerov manželov. Tento výklad však podlieha zmenám vnútroštátnej judikatúry.

3.4.3 Rozvod a súdna rozluka

Režim stanovený v právnych predpisoch EÚ

Pokiaľ ide o členské štáty Európskej únie, ktoré sa zúčastňujú na tomto nástroji posilnenej spolupráce, rozhodné právo pre rozvod a rozluku sa určuje v súlade s nariadením (EÚ) č. 1259/2010, ktoré má prednosť pred vnútroštátnymi kolíznymi normami uvedeným ďalej, pokiaľ sú stanovené odlišné pravidlá.

Režim stanovený vo vnútroštátnych kolízných normách

Rozhodné právo pre rozvod a rozluku osôb a majetku je:

spoločné vnútroštátne právo, alebo inak

právo spoločného obvyklého pobytu, alebo inak

právo krajiny, s ktorou je najužšie spojený rodinný život (článok 52 Občianskeho zákonníka, ktorý sa uplatňuje na rozluku a zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva a rozvod v zmysle článku 55 ods. 1 tohto zákonníka).

Zmena rozhodného práva počas manželstva:

v takom prípade sa ako základ pre rozvod alebo rozluku môže použiť len skutočnosť, ktorá bola relevantná v čase trvania manželstva (článok 55 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

3.4.4 Vyživovacia povinnosť

Režim stanovený v Haagskom protokole z roku 2007

V členských štátoch Európskej únie (s výnimkou Dánska) sa rozhodné právo pre vyživovacie povinnosti vyplývajúce z rodinných vzťahov, vzťahov medzi rodičom a dieťaťom, manželstva alebo príbuzenstva vrátane vyživovacích povinností voči deťom, bez ohľadu na to, či sú rodičia zosobášení, určuje v súlade s Haagskym protokolom o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť uzavretým 23. novembra 2007, ktorý má prednosť pred vnútroštátnymi kolíznymi normami uvedenými ďalej, pokiaľ sú stanovené odlišné normy.

Režim stanovený vo vnútroštátnych kolízných normách

Rozhodné právo je právo uvedené v predchádzajúcom texte:

pod nadpisom „*Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane osvojenia*“, pokiaľ sa týka *vzťahov medzi rodičmi a deťmi a vzťahov medzi osvojiteľmi a osvojencami*,

pod nadpisom „*Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, rozluka, vyživovacia povinnosť*“, pokiaľ sa týka *vzťahov medzi manželmi*.

V prípadoch, keď je výživné dlžné na základe iných rodinných vzťahov:

rozhodné právo je osobné právo príslušných strán.

V prípadoch, keď je výživné dlžné na základe právnych úkonov:

rozhodné právo je právo uvedené pod nadpisom „*Zmluvné záväzky a právne úkony*“, najmä pokiaľ ide o *záväzky vyplývajúce z právnych úkonov a podstatu zmluvy*.

V prípadoch, keď je výživné dlžné na základe dedenia alebo naloženia s majetkom v závete:

rozhodné právo je právo uvedené ďalej pod nadpisom „*Závety a dedičstvo*“.

3.5 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Režim stanovený v právnych predpisoch EÚ

Pokiaľ ide o členské štáty Európskej únie, ktoré sa zúčastňujú na tomto nástroji posilnenej spolupráce, medzi ktoré patrí Portugalsko, rozhodné právo pre majetkové režimy manželov a dôsledky registrovaných partnerstiev na dedičstvo sa určuje v súlade s nariadením (EÚ) 2016/1103 a s nariadením (EÚ) 2016/1104, ktoré majú prednosť pred vnútroštátnymi kolíznymi normami uvedenými ďalej, pokiaľ sú stanovené odlišné pravidlá.

Režim stanovený vo vnútroštátnych kolíznych normách

Rozhodné právo pre dohody manželov (podstata a účinky) a pre majetkové pomery manželov (zákonne alebo stanovené zmluvne) je: vnútroštátne právo páru v čase uzavretia manželstva (článok 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka), alebo ak nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, právo spoločného obvyklého pobytu páru v čase uzavretia manželstva, alebo pokiaľ to nie je možné,

právo prvého bydliska manželov (článok 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka), alebo

ktorýkoľvek z predchádzajúcich režimov, ak sa uplatňuje cudzie právo, jeden z manželov obvykle býva v Portugalsku a je to dohodnuté bez toho, aby boli dotknuté práva tretích strán pred uzavretím dohody (článok 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Pokiaľ ide o zmeny majetkových pomerov manželov, pozri *vzťahy medzi manželmi a zmeny majetkových pomerov manželov* v časti s názvom *Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, rozluka, vyživovacia povinnosť*, bude „Manželstvo“ (článok 54 Občianskeho zákonníka).

3.6 Závety a dedičstvo

Režim stanovený v právnych predpisoch EÚ

V členských štátoch Európskej únie (okrem Dánska, Írska a Spojeného kráľovstva) sa rozhodné právo pre dedenie určuje podľa nariadenia (EÚ) č. 650/2012, ktoré má prednosť pred vnútroštátnymi kolíznymi normami uvedenými ďalej, pokiaľ sú stanovené odlišné normy.

Európske nariadenie o dedičských veciach nemá vplyv na uplatňovanie medzinárodných dohovorov, ktorých bolo Portugalsko zmluvnou stranou v čase jeho prijatia [článok 75 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 650/2012].

Hoci Portugalsko podpísalo Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre formu závetov (1961), doteraz ho neratifikovalo (apríl 2021), a preto ním nie je viazané. Preto sa medzinárodné závery riadia Dohovorom o jednotnej právnej úprave formy medzinárodného závetu (Washington, 1973), ktorého je Portugalsko zmluvnou stranou, schváleným na účely prístúpenia zákonným dekrétom č. 252/75 a pravidlami portugalského notárskeho poriadku.

Režim stanovený vo vnútroštátnych kolíznych normách

Osobné právo závetcu v čase úmrtia sa uplatňuje:

na dedenie v prípade smrti,

na právomoci správcu dedičstva a vykonávateľa závetu (článok 62 Občianskeho zákonníka).

Osobné právo závetcu v čase vyhlásenia sa uplatňuje:

na spôsobilosť vykonať, zmeniť alebo zrušiť nakladanie s majetkom pre prípad smrti (článok 63 ods. 1 Občianskeho zákonníka),

na špeciálnu formu potrebnú na základe veku osoby nakladajúcej s majetkom (článok 63 ods. 1 Občianskeho zákonníka),

na výklad doložiek a ustanovení pre prípad smrti, pokiaľ sa neodkazuje na iné právo [článok 64 písm. a) Občianskeho zákonníka],

na neexistenciu súhlasu a neplatný súhlas [článok 64 písm. b) Občianskeho zákonníka],

na prípustnosť spoločných závetov [článok 64 písm. c) Občianskeho zákonníka],

na prípustnosť dedičských zmlúv bez toho, aby bol dotknutý režim uvedený skôr v texte pod nadpisom „Majetkové pomery manželov“ [článok 64 písm. c) Občianskeho zákonníka].

Poznámka:

V prípade zmeny osobného práva po nakladaní s majetkom pre prípad smrti môže osoba, ktorá nakladá s majetkom, zrušiť toto nakladanie s majetkom na základe predchádzajúceho osobného práva (článok 63 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Pokiaľ ide o formu nakladania s majetkom pre prípad smrti a zrušenie alebo zmenu nakladania s majetkom, môže alternatívne platiť toto:

právo miesta, kde bol úkon vykonaný, alebo

osobné právo zosnulého v čase vyhlásenia, alebo

osobné právo zosnulého v čase úmrtia, alebo

právo, na ktoré odkazuje miestna kolízna norma (článok 65 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Obmedzenia tohto režimu:

musí sa dodržať forma požadovaná v osobnom práve zosnulého v čase vyhlásenia, ak nedodržanie spôsobuje neplatnosť alebo nevyožiteľnosť vyhlásenia, aj keď je urobené v zahraničí.

3.7 Nehnuteľnosti

Rozhodným právom pre držbu, vlastníctvo a iné vecné práva je:

právo štátu, na ktorého území sa nachádza majetok (článok 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Rozhodným právom pre vznik a prevod vecných práv k majetku v preprave je:

právo krajiny určenia (článok 46 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Rozhodným právom pre vznik a prevod vecných práv k dopravným prostriedkom podliehajúcim registrácii je:

právo krajiny, v ktorej bola vykonaná registrácia (článok 46 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Rozhodným právom pre spôsobilosť zriadiť vecné práva k nehnuteľnosti alebo nakladať s touto nehnuteľnosťou je:

právo miesta, kde sa nachádza majetok, pokiaľ je tak určené v uvedenom práve, alebo ak nie,

osobné právo (článok 47 Občianskeho zákonníka).

Rozhodným právom pre autorské práva je:

právo miesta, kde bolo dielo prvýkrát zverejnené, alebo ak nebolo zverejnené,

osobné právo autora bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia v osobitných právnych predpisoch (článok 48 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Rozhodným právom pre priemyselné vlastníctvo je:

právo krajiny, v ktorej bolo vytvorené (článok 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

3.8 Platobná neschopnosť

Rozhodným právom je spravidla právo štátu, v ktorom sa začalo konanie (článok 276 zákona o platobnej neschopnosti a ozdravení spoločnosti).

S ohľadom na účinky vyhlásenia platobnej neschopnosti existujú výnimky z tohto pravidla:

- účinky na pracovné zmluvy a pracovnoprávne vzťahy sa riadia právom rozhodným pre pracovné zmluvy (článok 277 zákona o platobnej neschopnosti a ozdravení spoločnosti),

- v prípade práv dlžníka vo vzťahu k nehnuteľnému majetku, plavidlu alebo lietadlu podliehajúcemu povinnej registrácii vo verejnom registri je rozhodným právom právo štátu, v právomoci ktorého sa vedie register (článok 278 zákona o platobnej neschopnosti a ozdravení spoločnosti),

- účinky na zmluvy priznávajúce nárok na nadobudnutie vecných práv k nehnuteľnému majetku alebo nárok na užívanie tohto majetku sa riadia výlučne právom štátu, na území ktorého sa nachádza daná nehnuteľnosť (článok 279 ods. 1 zákona o platobnej neschopnosti a ozdravení spoločností),
- účinky na práva predávajúceho vo vzťahu k majetku predávanému dlžníkovi v platobnej neschopnosti s výhradou vlastníctva a vecné práva veriteľov alebo tretích strán k majetku patriacemu dlžníkovi, ktorý sa v čase začiatku konania nachádzal na území iného štátu, sa riadia výlučne právom tohto štátu (článok 280 ods. 1 zákona o platobnej neschopnosti a ozdravení spoločností),
- účinky na práva týkajúce sa zapísaných alebo uložených cenných papierov sa riadia právom rozhodným pre ich prevod podľa článku 41 zákona o cenných papieroch (článok 282 ods. 1 zákona o platobnej neschopnosti a ozdravení spoločností),
- účinky na práva a povinnosti účastníkov finančného trhu alebo účastníkov platobného systému, ktorý je vymedzený v článku 2 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/26/ES z 19. mája 1998, alebo rovnocenných systémov sa riadia právom rozhodným pre tento systém (článok 285 zákona o cenných papieroch a článok 282 ods. 2 zákona o platobnej neschopnosti a ozdravení spoločností),
- účinky na transakcie predaja a opätovného nákupu vymedzené v článku 12 smernice Rady 86/635/EHS z 8. decembra 1986 sa riadia právom rozhodným pre tieto zmluvy (článok 283 zákona o platobnej neschopnosti a ozdravení spoločností),
- účinky na prebiehajúce konanie týkajúce sa majetku alebo práva, ktorý(-é) je neoddeliteľnou súčasťou konkurznej podstaty, sa riadia výlučne právom štátu, v ktorom sa vedie konanie (článok 285 zákona o platobnej neschopnosti a ozdravení spoločností).

Odkazy na dôležité portugalské právne predpisy:

[Ústava Portugalskej republiky](#)

[Občiansky zákonník](#)

[Notársky poriadok](#)

[Zákon o platobnej neschopnosti a ozdravení spoločností](#)

Záverčné pripomienky

Informácie uvedené v tomto prehľade sú všeobecnej povahy, nie sú vyčerpávajúce a kontaktné miesto, Európsku justičnú sieť pre občianske a obchodné veci, súdy ani iných príjemcov nijako nezaväzujú. Vždy sa musia brať do úvahy uplatniteľné právne predpisy.

Posledná aktualizácia: 10/11/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Rumunsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

(selektívne)

Medzi vnútroštátne zdroje medzinárodného práva súkromného v Rumunsku patrí: ústava; hlava VII Občianskeho zákonníka a Občianskeho súdneho poriadku; rôzne osobitné zákony, ktoré súvisia s medzinárodným právom súkromným vzhľadom na cudzích štátnych príslušníkov; spoločnosti; obchodný register a štátna príslušnosť.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

(selektívne)

Dohovory Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného o civilnom konaní; o zrušení požiadavky vyššieho overenia listín; o doručovaní dokumentov; o získavaní dôkazov; o uľahčení prístupu k spravodlivosti; o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí; o ochrane dieťaťa; o osvojení; o voľbe súdu, o vyživovacej povinnosti a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.

Dohovory Rady Európy o obchodnej arbitráži; o uznávaní a výkone rozsudkov vo veciach starostlivosti o deti; o informáciách o cudzom právnom poriadku; o osvojení detí; o právnom postavení detí narodených mimo manželstva a o občianstve.

Dohovory Organizácie Spojených národov o právach žien a detí; o vymáhaní výživného v cudzine; arbitrážnom konaní; o imunitě; o doprave; o duševnom vlastníctve; o mimozmluvných záväzkoch; o občianskoprávnej zodpovednosti za škody spôsobené znečistením; o nastupovaní; premlčacích lehotách a kúpnych zmluvách.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Rumunsko uzatvorilo zmluvy o právnej pomoci v občianskych veciach s Albánskom, Alžírskom, Belgickom, Bulharskom, Českou republikou, Čínou, Egyptom, Francúzskom, Gréckom, Južnou Kóreou, Kubou, Macedónskom, Maďarskom, Marokom, Moldavskom, Mongolskom, Poľskom, Rakúskom, Ruskom, so Slovenskom, Slovinskom, Spojeným kráľovstvom, Srbskom, Sýriou, Španielskom, s Talianskom, Tuniskom, Tureckom a Ukrajinou.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

Na uplatnenie cudzieho právneho poriadku na právne vzťahy s medzinárodným prvkom sa môže odvolať z vlastného podnetu súd, ako aj príslušná strana. Súd môže na základe svojej aktívnej úlohy navrhnuť ex offo uplatňovanie cudzieho právneho poriadku a nechať strany o návrhu diskutovať v prípade, ak sa naň rumunská kolízna norma odvoláva. Každá zainteresovaná strana sa okrem toho môže odvolať na cudzí právny poriadok pred súdom na základe zásady dostupnosti.

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Cudzí právny poriadok tvoria ustanovenia hmotného práva (vrátane kolíznych noriem), pokiaľ sa strany nerozhodli uplatňovať rozhodný cudzí právny poriadok; prípady cudzieho právneho poriadku týkajúceho sa formy právnych aktov a nezmluvných záväzkov a ďalšie špeciálne prípady, ktoré sa stanovujú v medzinárodných dohovoroch, ktorých zmluvnou stranou je Rumunsko, podľa práva Európskej únie alebo podľa práva.

Ak sa cudzí právny poriadok odvoláva na rumunské právo alebo právo iného štátu, uplatní sa rumunské právo, pokiaľ nie je výslovne uvedené inak.

Pozri články 2559 a 2560 Občianskeho zákonníka.

2.2 Spätný odkaz

Cudzí právny poriadok tvoria ustanovenia hmotného práva (vrátane kolíznych noriem), pokiaľ sa strany nerozhodli uplatňovať rozhodný cudzí právny poriadok; prípady cudzieho právneho poriadku týkajúceho sa formy právnych aktov a nezmluvných záväzkov a ďalšie špeciálne prípady, ktoré sa stanovujú v medzinárodných dohovoroch, ktorých zmluvnou stranou je Rumunsko, podľa práva Európskej únie alebo podľa práva.

Ak sa cudzí právny poriadok odvoláva na rumunské právo alebo právo iného štátu, uplatní sa rumunské právo, pokiaľ nie je výslovne uvedené inak.

Pozri články 2559 a 2560 Občianskeho zákonníka.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Prípady, v ktorých sa vždy uplatňuje predchádzajúca právna úprava, a to aj vtedy, keď sa zmení kolízne kritérium: právo posledného štátu štátnej príslušnosti (rozhodnutie týkajúce sa domnejšej smrti, neprítomnosti alebo nezvestnosti); právo, ktorým sa pri narodení dieťaťa riadia účinky manželstva rodičov dieťaťa (rodičovské vzťahy k manželskému dieťaťu); vnútroštátne právo dieťaťa ku dňu jeho narodenia (rodičovské vzťahy k nemanželskému dieťaťu).

Prípady, v ktorých má prednosť predchádzajúca právna úprava pred novou, a to aj vtedy, keď sa zmení kolízne kritérium: právo štátu, z ktorého bol odoslaný majetok (z ktorého sa má odoslať majetok); právo miesta pobytu alebo sídla dlžníka charakteristického plnenia pri uzatvorení zmluvy (ustanovujúce najužšie spojenie, ktoré by zmluva predstavovala).

Prípady, v ktorých sa môže uplatňovať buď nová, alebo stará právna úprava, keď sa zmení kolízne kritérium: právo miesta, v ktorom sa nachádza huteľný majetok v čase výskytu právnej okolnosti, ktorou vzniklo alebo zaniklo právo (ustanovenie, prenos alebo zánik vecných práv); rozhodné právo v čase a mieste, v ktorých sa vykonávajú formy inzercie (huteľný majetok, ktorý bol v minulosti vyradený alebo ktorý sa má neskôr presunúť do inej krajiny); právo štátu, v ktorom sa nachádza majetok na začiatku obdobia vlastníctva alebo do ktorého bol tento majetok presunutý (vydržanie majetku).

Prípady, v ktorých uplatňuje priaznivejšia právna úprava, keď sa zmení kolízne kritérium: v prípade zmeny štátnej príslušnosti v spojení s dosiahnutím plnoletosti; v prípade rodičovských vzťahov k nemanželskému dieťaťu (ktoré má pri narodení dve občianstva).

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Cudzí právny poriadok sa neuplatňuje, ak je v rozpore s verejným poriadkom podľa rumunského medzinárodného práva súkromného (napríklad ak vedie k výsledku, ktorý nie je zlučiteľný so základnými zásadami rumunského práva alebo práva Európskej únie a so základnými ľudskými právami) alebo ak sa tento cudzí právny poriadok stal vymáhateľným na základe spáchania podvodu voči rumunskému právu. Ak sa neuplatňuje cudzí právny poriadok, uplatňuje sa rumunské právo.

Vo výnimočných prípadoch sa presadzovanie práva určeného v súlade s vnútroštátnymi pravidlami týkajúcimi sa medzinárodného práva súkromného nesmie uplatňovať, ak právny vzťah má veľmi vzdialené spojenie s týmto právom. V takom prípade sa uplatňuje právo, ktoré má najužšiu súvislosť s právnym vzťahom.

Prednosť majú záväzné ustanovenia podľa rumunského práva na reguláciu právneho vzťahu s medzinárodným prvkom. Na reguláciu právneho vzťahu s medzinárodným prvkom sa môžu priamo uplatniť záväzné ustanovenia podľa práva iného štátu, ak sa právne vzťahy vyznačujú úzkou väzbou na právo daného štátu a ak to vyžadujú oprávnené záujmy zmluvných strán.

Pozri články 2564 a 2566 Občianskeho zákonníka.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Obsah cudzieho právneho poriadku stanoví súd pomocou potvrdení vystavených štátnymi orgánmi, ktoré ho stanovili, prostredníctvom odborného stanoviska alebo iným vhodným spôsobom. Zmluvná strana, ktorá sa odvoláva na cudzí právny poriadok, môže byť požiadaná, aby preukázala jeho obsah. Pozri článok 2562 Občianskeho zákonníka; článok 29 zákona č. 189/2003 o medzinárodnej súdnej spolupráci v občianskych veciach, Európsky dohovor o informáciách o cudzom práve, Londýn 1968, a bilaterálne zmluvy uzavreté so štátmi uvedenými v bode 1.3.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Podstata právneho aktu sa stanovuje na základe práva, ktoré si vybrali strany právneho aktu alebo jeho autor. Strany si môžu vybrať právo uplatniteľné na celý právny akt alebo len na jeho časť.

V prípade absencie voľby sa uplatňuje právo štátu, s ktorým právny dokument najužšie súvisí (štát, v ktorom má dlžník charakteristického plnenia alebo autor aktu ku dňu uzatvorenia aktu obvyklý pobyt alebo sídlo), a v prípade, keď toto právo nie je možné určiť, právo miesta, v ktorom bol právny akt uzatvorený.

Formálne náležitosti právneho aktu sa určujú v práve, ktorým sa riadi jeho podstata. Akt sa považuje za platný, ak spĺňa podmienky stanovené jedným z týchto právnych poriadkov: právo miesta, v ktorom bol akt zostavený; právo v oblasti občianstva alebo právo obvyklého pobytu osoby, ktorá s ním súhlasila; alebo rozhodné právo v súlade s medzinárodným právom súkromným orgánu, ktorý preskúmava platnosť právneho aktu.

Právo vzťahujúce sa na zmluvné záväzky sa určuje v súlade s právnymi predpismi práva Európskej únie a vo veciach, ktoré nepatria do ich rozsahu pôsobnosti, v súlade s domácimi ustanoveniami o rozhodnom práve pre daný právny akt, pokiaľ sa v medzinárodných dohovoroch alebo osobitných ustanoveniach neuvádza inak.

Pozri články 2640 až 2646 Občianskeho zákonníka.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Právo vzťahujúce sa na mimozmluvné záväzky sa určuje v súlade s právnymi predpismi práva Európskej únie a vo veciach, ktoré nepatria do ich rozsahu pôsobnosti, sa uplatňuje právo, ktorým sa riadi podstata predchádzajúceho právneho vzťahu medzi stranami, pokiaľ sa v medzinárodných dohovoroch alebo osobitných ustanoveniach neuvádza inak.

Žiadosti o nápravné opatrenia vyplývajúce z porušenia práva na súkromie a práva na ochranu osobnosti sa riadia, podľa výberu poškodenej osoby, právom štátu: obvyklého pobytu poškodenej osoby; v ktorom vznikli škodlivé účinky alebo v ktorom má pôvodca ujmy obvyklý pobyt alebo sídlo.

Na právo na odpoveď proti porušeniam práva na ochranu osobnosti sa vzťahuje právo štátu, v ktorom bola vydaná publikácia alebo odvysielaný program.

Pozri články 2641 a 2642 Občianskeho zákonníka.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Meno osoby sa riadi právom štátu, ktorého je štátnym príslušníkom. Určenie mena dieťaťa pri narodení sa na základe voľby riadi buď právom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja rodičia a dieťa, alebo právom štátu, v ktorom sa dieťa narodilo a žilo od narodenia.

Miesto pobytu osoby sa riadi vnútroštátnym právom.

Rodinný stav a spôsobilosť osôb sa riadia právom štátu, ktorého sú občanmi. Osobitná nespôsobilosť súvisiaca s konkrétnym právnym vzťahom podlieha právu, ktoré platí v prípade tohto právneho vzťahu. Vznik a zánik práva na ochranu osobnosti sa určujú podľa vnútroštátneho práva každého jednotlivca.

Poskytovanie starostlivosti osobe s úplnou právnou spôsobilosťou podlieha právu štátu, v ktorom má daná osoba svoj obvyklý pobyt ku dňu vzniku opatrovníctva alebo ku dňu, keď bolo prijaté iné ochranné opatrenie.

Pozri články 2570, 2572 až 2576 a 2578 až 2579 Občianskeho zákonníka.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Rodičovské vzťahy dieťaťa v manželstve sa stanovujú v súlade s právom, ktorým sa ku dňu narodenia riadia všeobecné účinky manželstva rodičov dieťaťa. Ak sa manželstvo rodičov skončilo alebo zaniklo pred narodením dieťaťa, uplatňuje sa právo, ktorým sa účinky manželstva riadili ku dňu jeho ukončenia alebo zániku. Toto sa týka aj zapretia otcovstva dieťaťa narodeného v manželstve, ako aj nadobudnutie priezviska dieťaťom.

Rodičovské vzťahy nemanželského dieťaťa sa stanovujú v súlade s vnútroštátnym právom štátu dieťaťa po jeho narodení, ktoré sa uplatňuje na uznanie rodičovstva a jeho účinky a na spochybnenie uznania rodičovstva. Ak je dieťa štátnym príslušníkom viac než jedného štátu okrem Rumunska, uplatňuje sa občianske právo, ktoré je pre dieťa najpriaznivejšie.

Pozri články 2603 až 2606 Občianskeho zákonníka.

3.4.2 Adopcia

Vecné podmienky vyžadované na dokončenie osvojenia sa stanovujú vo vnútroštátnom práve osvojiteľa a dieťaťa čakajúceho na osvojenie. Tieto osoby musia spĺňať aj podmienky, ktoré sú povinné pre oba režimy, ako sa stanovuje v každom z týchto dvoch vnútroštátnych práv. Vecné podmienky vyžadované v prípade manželských partnerov, ktorí si spoločne osvojujú dieťa, alebo v prípade, ak si jeden z manželov osvojí dieťa svojho partnera, sa stanovujú podľa práva, ktorým sa riadia všeobecné účinky manželstva.

Účinky osvojenia, vzťahy medzi osvojiteľom a osvojencom a zánik osvojenia sa riadia vnútroštátnym právom štátu osvojiteľa a v prípade, ak sú osvojiteľmi obaja manželskí partneri, uplatňuje sa právo, ktorým sa riadia všeobecné účinky manželstva.

Na formu osvojenia sa vzťahuje právo štátu, na ktorého území dôjde k osvojeniu.

Pozri články 2607 až 2610 Občianskeho zákonníka.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Vecné požiadavky potrebné na uzavretie manželstva sa stanovujú vo vnútroštátnom práve každej z osôb uzatvárajúcich manželstvo v čase svadobného obradu.

Na formu uzavretia manželstva sa vzťahuje právo štátu, na ktorého území sa slávnostne vyhlasuje.

Právo, ktorým sa riadia právne požiadavky na uzavretie manželstva, sa uplatňuje aj na vyhlásenie neplatnosti manželstva a na účinky takejto neplatnosti.

Na všeobecné účinky manželstva sa vzťahuje právo o spoločnom obvyklom pobyte manželských partnerov a v prípade, ak takéto právo neexistuje, vzťahuje sa na ne právo o spoločnom občianstve manželov. Ak tieto osoby nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom sa uzavretie manželstva slávnostne vyhlásilo.

Pozri články 2585 až 2589 Občianskeho zákonníka.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Rumunsko uplatňuje nariadenie Rím III.

Podľa vnútroštátneho práva si manželskí partneri na základe vzájomnej dohody môžu vybrať jedno z týchto práv vzťahujúcich sa na rozvod: právo štátu, v ktorom majú manželskí partneri svoj spoločný obvyklý pobyt ku dňu dohody o voľbe rozhodného práva; právo štátu, v ktorom mali manželskí partneri naposledy spoločný obvyklý pobyt, ak aspoň jeden z nich stále žije v tomto štáte v čase dohody o voľbe rozhodného práva; právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je jeden z manželských partnerov; právo štátu, v ktorom manželskí partneri žili aspoň tri roky, alebo rumunské právo.

Dohoda o voľbe rozhodného práva pre rozvod sa môže uzavrieť alebo upravovať najneskôr do dňa podania žiadosti o rozhodnutie o rozvoze zodpovednému orgánu. Súd však môže zaznamenať dohodu manželských partnerov najneskôr do prvého súdneho vypočutia, na ktoré boli obe strany riadne predvolané.

Ak manželskí partneri nezvolia rozhodné právo, týmto rozhodným právom pre rozvod sa stane: právo štátu, v ktorom majú manželskí partneri svoj spoločný obvyklý pobyt ku dňu podania žiadosti o rozvod; ak nemajú spoločný obvyklý pobyt, právo štátu posledného spoločného obvyklého pobytu manželských partnerov, ak aspoň jeden z nich má ku dňu podania žiadosti o rozvod obvyklý pobyt na území daného štátu; ak neplatí predchádzajúce kritérium, právo štátu, ktorého občanmi sú v čase podania žiadosti o rozvod obaja manželskí partneri; ak manželskí partneri nemajú rovnaké občianstvo, právo štátu, ktorého občanmi ku dňu podania žiadosti o rozvod boli obaja manželia naposledy, ak si aspoň jeden z nich ponechal toto občianstvo, vo všetkých ostatných prípadoch sa uplatňuje rumunské právo.

Právo, ktorým sa riadi rozvod, sa náležite uplatňuje aj na rozluku.

Pozri články 2597 až 2602 Občianskeho zákonníka.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Právo, ktoré sa uplatňuje na vyživovaciu povinnosť, sa stanovuje na základe právnych predpisov práva Európskej únie (článok 2612 Občianskeho zákonníka).

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Majetkový režim manželov sa riadi právom, ktoré si vybrali manželskí partneri (podľa obvyklého pobytu jedného z manželských partnerov ku dňu voľby, právo štátu, ktorého občanom je jeden z manželských partnerov ku dňu voľby, alebo právo prvého spoločného obvyklého pobytu po slávnostnom vyhlásení o uzavretí manželstva). Týmto právom sa riadia opatrenia týkajúce sa zverejňovania a presadzovania voči tretím stranám a prípadne spoločne s právom miesta uzavretia manželstva aj formálne náležitosti vyžadované na uzavretie dohody o majetkovom režime manželov.

Dohoda o voľbe rozhodného práva pre majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku sa môže uzavrieť buď pred slávnostným vyhlásením o uzavretí manželstva, alebo v čase uzavretia manželstva či počas manželstva.

Formálne podmienky sú podmienky stanovené buď v práve vybranom na úpravu majetkového režimu manželov, alebo v práve miesta, kde bola dohoda uzavretá. Ak manželskí partneri nevybrali rozhodné právo pre svoj majetkový režim manželov, bude sa na tento režim vzťahovať právo uplatňované na všeobecné účinky manželstva.

Pozri články 2590 až 2596 Občianskeho zákonníka.

3.7 Závetý a dedičstvo

Rumunsko uplatňuje nariadenie (EÚ) č. 650/2012.

Dedičstvo sa podľa vnútroštátneho práva riadi právom štátu, v ktorom mal zosnulý svoj obvyklý pobyt v čase smrti.

Osoba si môže pre dedičské právo zvoliť ako rozhodné právo štátu, ktorého je štátnym príslušníkom. Ak sa vyberie rozhodné právo, týmto právom sa riadi existencia a platnosť súhlasu vyjadrené vyhlásením o voľbe rozhodného práva.

Vypracovanie, zmena alebo zrušenie závetu sa považujú za platné vtedy, ak daný akt spĺňa formálne požiadavky platné buď ku dňu, keď bol vypracovaný, zmenený alebo zrušený, alebo ku dňu smrti závetcu, a to podľa: vnútroštátneho práva závetcu; práva štátu, v ktorom sa nachádza miesto obvyklého pobytu; práva miesta, kde bol dokument vypracovaný, zmenený alebo zrušený; práva miesta, kde sa nachádza nehnuteľnosť, alebo práva súdu alebo orgánu, ktorý plní postup prevodu majetku, ktorý je predmetom dedičstva.

Ak podľa rozhodného práva pre dedičstvo neexistujú dedičia, majetok nachádzajúci sa na území Rumunska prevezme rumunský štát v súlade s rumunským zákonom o prevode dedičstva bez dedičov.

Pozri články 2633 až 2636 Občianskeho zákonníka.

3.8 Nehnuteľnosti

Právom miesta, kde sa nachádza majetok (*lex rei sitae*), sa riadia tieto záležitosti: vlastnícke právo, vlastníctvo a ďalšie vecné práva na majetok vrátane zábezpeky; (pri začatí obdobia vlastníctva) vydržanie majetku; (keď sa vyskytne právna okolnosť, v dôsledku ktorej vznikne, dôjde k zmene alebo zániku daného práva) vytvorenie, prevod alebo zánik vecných práv na majetok, ktorý zmenil svoje umiestnenie; (pri uzatvorení zmluvy o hypotekárnom úvere na hnuťelný majetok) podmienky platnosti, inercia a účinky hypotekárneho úveru na hnuťelný majetok; formy inercie a tie zakladajúce práva, ktoré súvisia s nehnuteľnosťou, a (v čase krádeže či vývozu alebo v čase vzniesenia nároku) nároky na odcudzený alebo nezákonne vyvezený majetok.

Prepravovaný majetok sa riadi právom štátu, z ktorého bol vypravený.

Ustanovenie, prenos alebo zánik vecných práv pri dopravných prostriedkoch sa riadia: právom štátu, ktorého vlajku nesie plavidlo, alebo právom štátu registrácie lietadla; rozhodným právom pre zdedený organizačný štatút dopravnej spoločnosti v prípade železničných a cestných vozidiel.

Vydanie akcií alebo dlhopisov na meno alebo na doručiteľa sa riadi právom uplatňujúcim sa na organizačný štatút právnickej osoby, ktorá je emitentom.

Ustanovenie, obsah a uplynutie platnosti autorských práv na dielo, ktoré je výsledkom duševnej tvorby, sa riadi právom štátu, v ktorom sa toto dielo prvýkrát zverejnilo.

Ustanovenie, obsah a uplynutie platnosti práv priemyselného vlastníctva sa riadia právom štátu, v ktorom sa uskutočnilo uloženie alebo v ktorom sa uskutočnila registrácia, či v ktorom bola podaná žiadosť o uloženie alebo registráciu.

Pozri články 2613 až 2632 Občianskeho zákonníka.

3.9 Platobná neschopnosť

Ustanovenia týkajúce sa rozhodného práva sa nachádzajú v zákone č. 85/2014 o konkurznom konaní a o konaní na zabránenie konkurzu, ktorým sa uľahčuje uplatňovanie nariadenia (EÚ) 2015/848 o insolvenčnom konaní.

Posledná aktualizácia: 08/08/2022

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Slovinsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Základným zákonom, ktorým sa stanovujú všeobecné pravidlá medzinárodného práva súkromného, je zákon o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch [*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*; skrátené „ZMZPP“, Úradný vestník Slovenskej republiky (*Uradni list RS*) č. 56/99]. Konkrétne kolízie právnych poriadkov sa riadia zákonmi v oblasti rôznych tém [napríklad zákon o finančných transakciách, insolvenčnom konaní a povinnej likvidácii (*Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju*; skrátené „ZFPPIPP“].

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Dohovory, ktoré Slovenská republika ratifikovala a uverejnila, sú priamo uplatniteľné a majú prednosť pred vnútroštátnym právom. Kolízne normy sa riadia nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I), ktoré sa vzťahuje na členské štáty, ktoré sa zaviazali zmeniť Rímsky dohovor z 19. júna 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, a nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II). Kolízne normy sa nachádzajú aj v mnohostranných dohodách prijatých [Haagskym dohovorom](#) o medzinárodnom práve súkromnom, ktorý Slovenská republika podpísala.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Kolízne normy sa nachádzajú aj v dvojstranných dohodách o právnej pomoci uzavretých s Rakúskom, Bulharskom, Českou republikou, Francúzskom, Maďarskom, Mongolskom, Poľskom, Rumunskom, Ruskou federáciou a Slovenskom. Zoznam dohovorov je k dispozícii na [webových stránkach ministerstva](#).

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Sudca je viazaný právom, ktorým sa riadi kolízia právnych poriadkov, strany sa však môžu slobodne dohodnúť, ktorým právom sa bude riadiť ich právny vzťah. V takom prípade sa uplatňuje právo, ktoré si zmluvné strany vybrali. Okrem toho, právo, ktoré by sa za zvyčajných okolností uplatňovalo v súlade so zákonom o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch, sa nebude uplatňovať v prípade, keď je na základe všetkých okolností zrejmé, že neexistuje nijaké významné spojenie práva, ktoré sa má uplatňovať, s príslušným právnym vzťahom, existuje však podstatne užšie spojenie s iným právom.

2.2 Spätný odkaz

Zásada spätného a ďalšieho odkazu sa uvádza v článku 6 zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch a stanovuje sa ňou, že v prípade, keď pri rozhodovaní o tom, ktoré právo sa má uplatniť, normy cudzieho štátu odkazujú na slovinské právo, vtedy sa uplatní slovinské právo bez toho, aby sa zohľadňovali slovinské pokyny týkajúce sa výberu práva, ktoré sa má uplatňovať. Toto ustanovenie sa netýka situácií, keď si strany zvolia rozhodné právo.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

V konkrétnej kolíznej norme, ktorou sa riadia premenlivé kolízne kritériá, sa zvyčajne vymedzuje aj čas, keď sa má táto norma uplatňovať. Určité kolízne kritériá obsahujú situáciu, ktorá je rozhodujúca pri voľbe rozhodného práva stanoveného v kolíznej norme (napríklad: štátna príslušnosť závetcu pri zostavovaní závetu), kým za iných okolností môžu zmeny kolíznych kritérií znamenať, že sa uplatní právo iného systému právneho poriadku. V prípadoch trvalých vzťahov je nevyhnutné uplatniť zásadu uznania už nadobudnutých práv.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Právo určené na základe zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa neuplatňuje, ak by bol účinok jeho uplatnenia v rozpore so slovinským právnym poriadkom. Konceptia verejného poriadku je právna norma vyjadrená prostredníctvom judikatúry. Vo väčšine prípadov je založená na ústavných normách štátu, základných zásadách vnútroštátneho práva a morálnych zásadách.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Súd alebo iný príslušný orgán z vlastného podnetu vymedzuje obsah cudzieho právneho poriadku, ktorý sa má uplatniť, s použitím oznámenia o cudzom právnom poriadku ministerstva spravodlivosti alebo tým, že preskúma obsah cudzieho právneho poriadku nejakým iným vhodným spôsobom. Zmluvné strany môžu predložiť verejný alebo iný dokument príslušného cudzieho orgánu alebo inštitúcie týkajúcej sa obsahu cudzieho právneho poriadku. Ak v konkrétnom prípade nemožno určiť obsah cudzieho právneho poriadku, uplatňuje sa slovinské právo.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

V súvislosti s členskými štátmi sa v Slovenskej republike uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, ktorým sa nahrádza vnútroštátne právo, ktorým sa riadi hmotné právo. Vo veciach, v ktorých sa neuplatňuje toto nariadenie, sa v náležitých prípadoch uplatňujú dvojstranné dohovory. Ak neexistujú nijaké dvojstranné dohovory, uplatňuje sa vnútroštátne právo, ktorým sa riadi kolízia právnych poriadkov v zmluvných vzťahoch (zákon o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch).

Všeobecná kolízna norma:

V zákone o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa stanovuje, že právo vybrané zmluvnými stranami sa uplatňuje na ich zmluvu, pokiaľ sa v zákone alebo medzinárodnom dohovore nestanovuje inak. Želanie zmluvných strán vo veci voľby rozhodného práva sa môže výslovne uviesť alebo sa v ustanoveniach zmluvy môže jasne odkazovať na dané právo, ktoré bolo vybrané, či naň môžu jasne odkazovať iné okolnosti. Platnosť zmluvy sa potom preskúma v súlade s vybraným právom. Ak si zmluvné strany nezvolili rozhodné právo, uplatňuje sa právo, ktoré je najrelevantnejšie. Ak okolnosti nepokazujú na iné právo, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom má strana s povinnosťou vykonať základné prvky zmluvy trvalý pobyt alebo hlavné miesto podnikateľskej činnosti.

Právom štátu, v ktorom pracovník zvyčajne vykonáva svoju prácu, sa riadia pracovné zmluvy. Súhlasom s uplatňovaním odlišného práva v pracovnej zmluve strany nemôžu vylúčiť záväzné ustanovenia o ochrane práv zamestnancov nachádzajúce sa v práve štátu, ktoré by sa uplatňovalo, keby si zmluvné strany nezvolili iné právo.

Spotrebiteľská zmluva je zmluva na prepravu tovaru, prenos práv a/alebo služieb spotrebiteľovi. Spotrebiteľ je osoba, ktorá nadobúda tovar, práva alebo služby prevažne na osobné použitie alebo na použitie v domácnosti. Medzi spotrebiteľské zmluvy nepatrí zmluva o preprave alebo zmluva týkajúca sa poskytovania služieb spotrebiteľovi, keď sa táto zmluva vykonáva v plnom rozsahu za hranicami štátu, v ktorom má spotrebiteľ trvalý pobyt. Bez ohľadu na ustanovenia zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa spotrebiteľská zmluva riadi právom štátu, v ktorom má spotrebiteľ pobyt, kde bola zmluva uzatvorená na základe ponuky alebo inzercie v danom štáte alebo na základe toho, že spotrebiteľ podnikol kroky potrebné na uzatvorenie zmluvy v danom štáte, že spotrebiteľom je partner zmluvnej strany alebo že jej zástupca získal objednávku spotrebiteľa v danom štáte, alebo v prípade, keď bola kúpna zmluva uzatvorená v inom štáte, že spotrebiteľ podal objednávku v inom štáte, alebo keď cestu zorganizoval predávajúci s úmyslom podporiť uzavretie takýchto zmlúv.

V uvedených scenároch sa zmluvné strany nemôžu dohodnúť o uplatňovaní práva, ktoré vylučuje záväzné ustanovenia týkajúce sa práv na ochranu spotrebiteľov, ktoré sa uplatňujú v štáte, v ktorom má spotrebiteľ trvalý pobyt.

V prípade zmlúv súvisiacich s nehnuteľnosťami sa vždy uplatňuje právo štátu, v ktorom sa táto nehnuteľnosť nachádza.

Ak sa zmluvné strany nedohodli inak, na vzťah medzi nimi sa uplatňuje všeobecná kolízna norma aj v prípade rozhodnutia, odkedy má nadobúdateľ hneuteľnej veci právo na jej výrobky a plody, a v prípade rozhodnutia, odkedy nadobúdateľ prijal riziká týkajúce sa danej veci.

Okrem toho, ak sa zmluvné strany nedohodli inak, spôsob doručenia veci a opatrenia potrebné pre prípad, keď je dodávka zamietnutá, sa riadia právom štátu, do ktorého mala byť vec doručená.

Pokiaľ ide o účinok postúpenia pohľadávky alebo prevzatia dlhu: právne postavenie všetkých dlžníkov alebo veriteľov, ktorí sa na postúpení alebo prevzatí nezúčastňujú priamo, sa riadi tým istým právom, ktorým sa riadi samotné postúpenie alebo prevzatie.

Rozhodné právo pre hlavnú transakciu sa uplatňuje na pomocné transakcie, pokiaľ sa rozhodlo inak.

Na jednostranné právne transakcie sa uplatňuje právo štátu, v ktorom má dlžník trvalý pobyt alebo sídlo.

3.2 Mimoszmluvné záväzky

Vzhľadom na mimozmluvné záväzky, ktoré sa neriadia medzinárodným dohovorom alebo nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II), sa v kolíznych normách stanovuje, že sa uplatňuje vnútroštátne právo.

V zákone o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa stanovuje, že na mimozmluvné záväzky sa uplatňuje právo štátu, v ktorom bol spáchaný skutok. Právo štátu, v ktorom vznikli následky, sa uplatňuje vtedy, keď je toto právo priaznivejšie voči obeť, a to za predpokladu, že obeť mala alebo mohla predvídať prípadné následky. Ak takéto právo nemá úzku súvislosť so vzťahom, ale existuje spojenie s iným právom, uplatní sa toto druhé právo.

V prípade, keď vznikne povinnosť uhradiť škodu na plavidle na šírom mori alebo na lietadle, za rozhodné právo sa považuje právo štátu, v ktorom je plavidlo alebo lietadlo registrované.

3.3 Osobný štát, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štátu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Ak je štátny príslušník Slovenskej republiky takisto štátnym príslušníkom iného štátu, daná osoba sa na účely zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch považuje len za slovenského štátneho príslušníka. Ak osoba, ktorá nie je štátnym príslušníkom Slovenskej republiky, ktorá je však štátnym príslušníkom dvoch alebo viacerých štátov, na účely zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa uplatňuje právo štátu, v ktorom má táto osoba trvalý pobyt. Ak osoba, ktorá nemá trvalý pobyt ani v jednom zo štátov, ktorých je štátnym príslušníkom, na účely zákona o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch sa uplatňuje právo štátu, s ktorým má táto osoba najužšie spojenie.

Ak osoba nemá štátnu príslušnosť alebo ju nie je možné určiť, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom má táto osoba trvalý pobyt. Ak osoba nemá trvalý pobyt alebo ho nie je možné určiť, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom má táto osoba prechodný pobyt. Ak nie je možné určiť ani prechodný pobyt, uplatní sa slovenské právo.

Na zmenu osobného mena sa uplatňuje právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je daná osoba.

Na spôsobilosť fyzickej osoby uzatvárať zmluvy sa vzťahuje právo štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom. Fyzická osoba, ktorá podľa práva štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, nie je spôsobilá uzatvárať zmluvy, sa považuje za spôsobilú, ak je spôsobilá podľa práva štátu, v ktorom tento záväzok vznikol. Strata alebo obmedzenia spôsobilosti fyzickej osoby uzatvárať zmluvy sa riadi právom štátu, ktorého je táto osoba štátnym príslušníkom.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič – dieťa

Určenie alebo zrušenie poručníctva a vzťahu medzi poručníkom a osobou s ustanoveným poručníkom (opatrovaná osoba) sa riadia právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je opatrovaná osoba. Dočasné zdravotnícke opatrenia týkajúce sa cudzieho štátneho príslušníka alebo osoby bez štátnej príslušnosti v Slovenskej republike sa riadia slovenským právom a ostávajú v platnosti dovtedy, kým príslušný štát podľa potreby rozhodne vo veci opatrenia alebo ho zruší. Toto pravidlo sa vzťahuje aj na ochranu majetku cudzieho štátneho príslušníka alebo osoby bez štátnej príslušnosti, ktorý sa nachádza v Slovenskej republike.

Vzťahy medzi rodičmi a deťmi sa riadia právom štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú všetci trvalý pobyt. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a nemajú trvalý pobyt v rovnakom štáte, uplatňuje sa právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa.

Postup na uznanie a zapretie otcovstva alebo materstva a na spor o otcovstvo alebo materstvo sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa.

Výživovacia povinnosť voči pokrvným príbuzným okrem jej zabezpečenia rodičmi deťom a výživovacia povinnosť voči príbuzným (t. j. iným ako pokrvným príbuzným) sa riadia právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osoba žiadajúca o výživné.

Postup legitimizácie dieťaťa sa riadi právom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú rodičia, alebo právom štátu rodiča, podľa ktorého je osvojenie platné, ak rodičia nie sú štátnymi príslušníkmi rovnakého štátu. Súhlas dieťaťa, inej osoby alebo vnútroštátneho orgánu s legitimizáciou sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa.

3.4.2 Adopcia

Podmienky na osvojenie a jeho ukončenie sa určujú podľa práva štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi je osvojiteľ a osvojenec. Ak sú osvojiteľ a osvojenec štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, podmienky na osvojenie a jeho ukončenie sa riadia spoločne právom štátov, ktorých sú štátnymi príslušníkmi. Ak si manželskí partneri dieťa osvojujú spoločne, podmienky na osvojenie a jeho ukončenie sa riadia právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojenec, ako aj právom štátov, ktorých štátnym príslušníkom je jeden alebo druhý z manželov. Forma osvojenia sa riadi právom štátu, v ktorom sa osvojenie uskutočnilo. Účinok osvojenia sa riadi právom štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi v čase povolenia osvojenia osvojiteľ a osvojenec. Ak sú osvojiteľ a osvojenec štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a nemajú trvalý pobyt v rovnakom štáte, uplatňuje sa právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je osvojenec.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Podmienky na uzavretie manželstva sa riadia právom štátu, ktorého je každá z osôb štátnym príslušníkom v čase uzatvorenia manželstva. Forma manželstva sa riadi právom štátu, v ktorom bolo manželstvo uzatvorené. Neplatnosť manželstva sa riadi právom, podľa ktorého sa toto manželstvo uzatváralo na základe uvedených kolíznych noriem.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch neobsahuje nijaké osobitné ustanovenia týkajúce sa nezosobášených párov alebo párov, ktoré spolu žijú. Vzhľadom na to, že dôsledky partnerského spoluzitia bez uzavretia manželstva sú rovnaké ako v prípade manželstva, mohli by sa ustanovenia, ktorými sa riadi manželstvo, uplatňovať aj na takéto prípady partnerského spoluzitia.

Majetkové vzťahy medzi dvomi osobami, ktoré spolu žijú v partnerstve bez uzavretia manželstva, sa riadia právom štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Ak tieto osoby nemajú rovnakú štátnu príslušnosť, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú spoločný pobyt. V prípade zmluvných majetkových vzťahov medzi ľuďmi, ktorí spolu žijú v partnerstve bez uzavretia manželstva, sa riadia rozhodným právom pre ich majetkový vzťah v čase uzatvorenia zmluvy.

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch neobsahuje nijaké osobitné ustanovenia týkajúce sa registrovaných homosexuálnych zväzkov a ich podmienok. Vzhľadom na to, že dôsledky homosexuálnych zväzkov sú rovnaké ako v prípade manželstva, môžu sa uplatňovať rovnaké ustanovenia, ktorými sa riadi manželstvo.

3.5.3 Rozvod a súdna rozluka

Rozvod sa riadi právom štátu, ktorého štátnymi príslušníkmi sú obaja manželskí partneri v čase podania žiadosti o rozvod. Ak sú manželskí partneri v čase podania žiadosti o rozvod štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, rozvod sa riadi rovnako právom štátov, ktorých sú štátnymi príslušníkmi. Ak sa rozvod nemôže uskutočniť na základe uvedených pravidiel, riadi sa slovinským právom, ak jeden z manželov má v čase podania žiadosti o rozvod trvalý pobyt v Slovenskej republike. Ak jeden z manželských partnerov je slovinským štátnym príslušníkom, ale v Slovinsku nemá trvalý pobyt a rozvod sa nemôže uskutočniť na základe uvedených pravidiel, rozvod sa riadi slovinským právom.

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom a súvisiacich postupoch neobsahuje nijaké osobitné ustanovenia týkajúce sa ukončenia homosexuálnych zväzkov. Vzhľadom na to, že dôsledky homosexuálnych zväzkov sú rovnaké ako v prípade manželstva, môžu sa uplatňovať rovnaké ustanovenia, ktorými sa riadi rozvod.

3.5.4 Vyživovacia povinnosť

Vzťahy medzi rodičmi a deťmi sa riadia právom štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú všetci trvalý pobyt. Ak sú rodičia a deti štátnymi príslušníkmi rôznych štátov a nemajú trvalý pobyt v rovnakom štáte, uplatňuje sa právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom je dieťa.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Osobný a majetkový režim medzi manželskými partnermi sa riadia právom štátu, ktorého sú štátnymi príslušníkmi. Ak sú manželskí partneri štátnymi príslušníkmi rôznych štátov, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom majú trvalý pobyt. Ak manželskí partneri nemajú rovnakú štátnu príslušnosť ani trvalý pobyt v rovnakom štáte, uplatňuje sa právo štátu, v ktorom mali naposledy spoločný pobyt. Ak rozhodné právo nemožno určiť v súlade s týmito pravidlami, uplatňuje sa právo, s ktorým majú najužšie spojenie.

Zmluvné majetkové režimy medzi manželskými partnermi sa riadia právom štátu, ktorým sa riadia ich osobné a majetkové vzťahy v čase uzatvorenia zmluvy. Ak sa v tomto práve stanovuje, že manželskí partneri si môžu zvoliť právo, ktorým sa budú riadiť ich majetkové dohody, uplatňuje sa právo, ktoré si vybrali. Ak sa manželstvo skončí alebo zanikne, na osobný režim a režim spoločného vlastníctva sa uplatňujú rovnaké kolízne normy, ktoré sa uplatňujú na osobné a majetkové režimy medzi manželskými partnermi.

3.7 Závetý a dedičstvo

Dedičstvo sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom v čase smrti bol zosnulý. Dedičská spôsobilosť sa riadi právom štátu, ktorého štátnym príslušníkom v čase výkonu závetu bol závetca.

Forma závetu je platná, ak je platná v súlade s jedným z týchto právnych systémov: právo štátu, v ktorom bude závet zostavený; právo štátu, ktorého štátnym príslušníkom bol závetca v čase zostavenia závetu alebo v čase smrti; právo štátu, v ktorom mal závetca trvalý pobyt v čase zostavenia závetu alebo v čase smrti; slovinské právo; alebo s ohľadom na nehnuteľnosti právo štátu, v ktorom sa nachádza nehnuteľnosť.

Forma zrušenia závetu je platná, ak je platná v súlade s ktorýmkoľvek právom, podľa ktorého je zostavenie závetu platné, ako sa vysvetľuje.

3.8 Nehnuteľnosti

V prípade majetkových vzťahov a iných práv na veci sa uplatňuje právo štátu, v ktorom sa vec nachádza. V prípade majetkových vzťahov týkajúcich sa prepravovaných vecí sa uplatňuje právo štátu, ktorý je cieľovým štátom. V prípade majetkových vzťahov týkajúcich sa prepravných vozidiel sa uplatňuje právo štátu, v ktorom sa tieto vozidlá nachádzajú, pokiaľ sa v slovinskom práve nestanovuje inak.

3.9 Platobná neschopnosť

Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní sa uplatňuje priamo v Slovinsku na otázky, ktoré patria do rozsahu jeho pôsobnosti, a v členských štátoch EÚ. V prípadoch, keď sa nariadenie neuplatňuje, rozhodným právom je slovinské vnútroštátne právo, konkrétne zákon o finančných transakciách, insolvenčnom konaní a povinnom zániku (*Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju*; skrátené „ZFPIPP“, UL RS, ZFPIPP-UPB7, č. 63/2013).

Podľa kapitoly tohto zákona s názvom „Insolvenčné konanie s medzinárodným prvkom“ obsahuje všeobecné pravidlá týkajúce sa insolvenčného konania s medzinárodným prvkom, sa riadi prístup zahraničných veriteľov a správcov k vnútroštátnemu súdu a spolupráca so zahraničnými súdmi a zahraničnými správcami. Riadi sa ním takisto uznávanie zahraničného insolvenčného konania, ako aj predbežné opatrenia, paralelné opatrenia z dôvodu platobnej neschopnosti a rozhodné právo pre následky insolvenčného konania.

Vnútroštátny súd s právomocou rozhodovať vo vnútroštátnom insolvenčnom konaní môže rozhodovať o uznaní cudzieho postupu a o spolupráci s cudzími súdmi. Miestne vnútroštátne súdy, ktoré sú oprávnené riadiť vnútroštátne insolvenčné konanie, sú: 1. v prípade, keď dlžník, ktorým je vnútroštátna právnická osoba alebo podnikateľ, má sídlo v Slovenskej republike: súd na území, kde má dlžník sídlo; 2. v prípade, keď dlžník, ktorým je zahraničná osoba, má pobočku v Slovenskej republike: súd na území, kde sa nachádza hlavné miesto podnikateľskej činnosti dlžníkovej pobočky; 3. v ostatných prípadoch: okresný súd v Ľubľane (Okrožno sodišče v Ljubljani).

Pokiaľ ide o právo, ktorým sa riadia právne následky insolvenčného konania, všeobecným pravidlom je, že sa uplatňuje právo štátu, v ktorom sa uskutočňuje konanie, pokiaľ sa v práve v súvislosti s konkrétnym prípadom nestanovuje inak. Zákon o finančných transakciách, insolvenčnom konaní a povinnej likvidácii obsahuje pravidlá pre rozhodné právo, pokiaľ ide o zmluvy, ktoré sa zaoberajú použitím nadobudnutej nehnuteľnosti, keďže sa uplatňuje právo štátu, v ktorom sa nachádza nehnuteľnosť. Osobitné pravidlá pre právo vzťahujúce sa na práva registrovaných v registri (právo štátu, ktorý má autorizáciu spravovať register) sa uplatňujú vzhľadom na rozhodné právo pre platobné systémy a finančné trhy (právo štátu uplatňované na tieto platobné systémy /finančné trhy), vzhľadom na rozhodné právo pre zmluvy na kompenzáciu zmlúv a pre zmluvy na spätné vykúpenie a na právo, ktorým sa riadia pracovné zmluvy.

Posledná aktualizácia: 17/04/2018

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Slovensko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Základným vnútroštátnym prameňom slovenského medzinárodného práva súkromného je zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom (ďalej len „zákon o MPS), ktorý prostredníctvom kolíznych noriem v § 3 – § 31 určuje rozhodné právo v osobitných právnych oblastiach (spôsobilosť na práva a na právne úkony, platnosť právnych úkonov, vecné práva, záväzkové práva, pracovné právo, dedičské právo, rodinné právo). Ustanovenia zákona o MPS sa aplikujú len v prípade, že priamo uplatniteľné právo Európskej únie alebo medzinárodná zmluva ktorou je Slovenská republika viazaná, resp. zákon vydaný na jej vykonanie neustanovuje niečo iné. Ak sú v teda v nasledujúcom výklade bez ďalšieho citované ustanovenia zákona o MPS je nutné si uvedomiť, že ich možno aplikovať len v prípade absencie medzinárodnej či úniovej úpravy.

Slovenská právna úprava obsahuje samostatné kolízne ustanovenia aj v iných normách ako je zákon o MPS, a to napr.:

- zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „OBZ“). Odhliadnuc od kolíznej normy v § 22 uvedený zákon v tretej hlave obsahuje osobitné ustanovenia pre záväzkové vzťahy v medzinárodnom obchode, ktoré sa majú použiť popri ostatných ustanoveniach v prípade záväzkových vzťahov s cudzím prvkom;
- zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, § 241a ods. 7 (rozhodné právo na určenie, či je zamestnávateľ riadiacim zamestnávateľom ak sa tento spravuje iným právnym poriadkom ako je právo členského štátu);
- zákon č. 8/2008 o poisťovníctve, § 89 (rozhodné právo v prípade poisťovacích zmlúv);
- zákon č. 191/1950 zmenkový a šekový (ďalej len „zmenkový a šekový zákon“), osobitné ustanovenia medzinárodného práva zmenkového (§ 91 a nasl.) a šekového (§ 69 a nasl.).

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

- a) dohovory OSN Dohovor o vymáhaní výživného v cudzine, 20.06.1956 Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch, 24.4.1963
- b) dohovory Rady Európy Európsky dohovor o informáciách o cudzom práve, 07.06.1968 Dodatokový protokol k Európskemu dohovoru o informáciách o cudzom práve, 15.03.1978 Európsky dohovor o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o deti a o obnove starostlivosti o deti, 20.05.1980
- c) Dohovory Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného Dohovor o civilnom konaní, 01.03.1954 Dohovor o vykonávaní dôkazov v cudzine vo veciach občianskych a obchodných, 18.03.1970 Dohovor o uznaní rozvodov a zrušení manželského spoluzitia, 01.06.1970 Dohovor o uznaní a výkone rozhodnutí o vyživovacej povinnosti, 02.10.1973 Dohovor o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v cudzine vo veciach občianskych a obchodných, 15.11.1965 Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, 25.10.1980 Dohovor o ochrane detí a spolupráci pri medzištátnych osvojeniach, 29.05.1993 Dohovor o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín, 05.10.1961 Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu detí, 19.10.1996 Dohovor o uľahčení prístupu k justičným orgánom v cudzine, 25.10.1980
- d) zmluvy unifikujúce kolízne normy Dohovor o práve použiteľnom pre dopravné nehody, 04.05.1971 Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu detí, 19.10.1996
- e) zmluvy unifikujúce hmotnoprávne priame normy Dohovor OSN o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru, 11.04.1980 Dohovor o premlčaní pri medzinárodnej kúpe tovaru uzatvorený v New Yorku 14. júna 1974, pozmenený protokolom z 11. apríla 1980
- f) zmluvy z oblasti rozhodcovského konania Dohovor o uznaní a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí, 10.06.1958 Európsky dohovor o obchodnej arbitráži, 21. 04. 1961 e) zmluvy v oblasti medzinárodnej prepravy Dohovor o prepravnej zmluve v medzinárodnej cestnej nákladnej doprave, 19.5.1965 Dohovor o medzinárodnej železničnej preprave, 9.5.1980 v znení Protokolu z 20.12.1990 f) ostatné právne významné dohovory z oblasti medzinárodného práva súkromného Zmeny štatútu Haagskej konferencie medzinárodného práva súkromného z 15. júla 1955, 30.06.2005 Dohovor UNIDROIT o ukradnutých alebo nezákonne vyvezených kultúrnych predmetoch, 24.06.1995 Občianskoprávny dohovor o korupcii, 04.11.1999 Dohoda o prevoze tiel mŕtvych osôb, 26.10.1973
- g) dohovory zaväzujúce Slovenskú republiku v oblasti spolupráce v právnej oblasti: Dohovor o riešení sporov z investícií medzi štátmi a občanmi druhých štátov, 18.02.1965 Štatút Haagskej konferencie o medzinárodnom práve súkromnom (platný od 15. júla 1955, zmenený a doplnený 1. januára 2007), 31. 10. 1951 Dohovor o vykonateľnosti cudzích rozhodcovských výrokov, 26.09.1927 Protokol o doložkách o rozhodcovi, 24.09.1923 Dohovor o riešení občianskoprávných sporov vznikajúcich zo vzťahov hospodárskej a vedeckotechnickej spolupráce v rozhodovskom konaní, 26.05.1972 Dohovor o uznávaní a vykonateľnosti rozhodnutí o vyživovacej povinnosti deťom, 15.04.1958 Dohovor o právnom postavení, výsadách a imunitách medzištátnych ekonomických organizácií pôsobiacich v určitých oblastiach spolupráce, 05.12.1980

h) zmluvy z oblasti ochrany autorských a priemyselných práv (príkladom) Parížsky dohovor na ochranu priemyslového vlastníctva, 20.3.1883 Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel, 9.9.1886 Ostatné dohovory ktorými je Slovenská republika viazaná možno nájsť na internetovej stránke Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky www.mzv.sk.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

1. Zmluva medzi ČSSR a Maďarskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov vo veciach občianskych, rodinných a trestných, 28.03.1989
2. Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Poľskou ľudovou republikou o právnej pomoci a úprave právnych vzťahov vo veciach občianskych, rodinných, pracovných a trestných, 21.12.1987
3. Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Zväzom sovietskych socialistických republík o právnej pomoci a právnych vzťahoch vo veciach občianskych, rodinných a trestných, 12.08.1982
4. Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Rakúskou republikou o vzájomnom právnom styku vo veciach občianskoprávných, o listinách a o právnych informáciách so Záverečným protokolom, 10. 11. 1961
5. Zmluva medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o právnej pomoci poskytovanej justičnými orgánmi a úprave niektorých právnych vzťahov v občianskych a trestných veciach, 29.10.1992
6. Zmluva medzi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federatívnou republikou Juhoslávie o úprave právnych vzťahov vo veciach občianskych, rodinných a trestných, 20.01.1964

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Určenie príslušnej právnej normy a jej aplikácia na konkrétny právny pomer je vecou justičného orgánu, ktorý tak robí ex offio v zmysle zásady *iura novit curia*. Z hľadiska dispozície slovenský právny poriadok rozlišuje kogentné a dispozitívne kolízne normy, kogentné kolízne normy je sudca povinný aplikovať bez ohľadu na vôľu strán alebo skutočnosť, či sa strany dovolávali tohto práva. Pokiaľ je možné použitie zákonom ustanovených noriem vylúčiť a nahradiť ich hraničné určovatele dohodou dotknutých účastníkov, hovoríme o dispozitívnych kolíznych normách (v slovenskom právnom poriadku sú tieto typické pre záväzkové vzťahy).

2.2 Spätný odkaz

Slovenské medzinárodné právo súkromné chápe odkaz vlastnej kolíznej normy ako odkaz na celý právny poriadok daného štátu vrátane jeho kolíznych noriem. Zákon o MPS (§ 35) vo všeobecnej rovine stanovuje, že spätný a ďalší odkaz možno prijať, ak to zodpovedá rozumnému a spravodlivému usporiadaniu príslušného vzťahu. Pre úvahy súdu o prijatí či neprijatí remisie a transimisie na ďalší zákon sú pritom relevantné len tie skutkové a právne okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na výber rozhodného práva ale už nie také, ktoré môžu mať vplyv na jej konkrétne hmotnoprávne riešenie. Podľa názoru slovenskej právovedy má byť spätný a ďalší odkaz prijímaný v prípade právnych otázok týkajúcich sa osoby, práva rodinného a práva dedičského, v záväzkových vzťahoch prichádza do úvahy prijatie spätného a ďalšieho odkazu len celkom výnimočne, v prípade voľby práva je priamo vylúčené (§ 9 ods. 2 zákona o MPS). Osobitným spôsobom je uvedené upravené v zmenkovom a šekovom zákone, v ktorom je zakotvená povinnosť prijať takýto odkaz bez toho, aby súd musel skúmať požiadavku rozumného a spravodlivého usporiadania veci (§ 69 a § 91 zmenkového a šekového zákona).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

V slovenskom práve neexistuje žiadna všeobecná norma týkajúca sa účinku zmeny kolízneho kritéria. Ak slovenská kolízna norma neurčuje rozhodný časový okamih, v ktorom sa má aplikované kolízne kritérium posúdiť, slovenské súdy ho odvodzujú z iného kolízneho kritéria alebo využívajú judikatúru. Všeobecne však možno ustáliť, že rozhodným je čas vzniku právnej situácie resp. deň, keď sa začína konať vo veci v závislosti od konkrétnych okolností prípadu.

Zmena štatútu je typická pre huteľné veci, modifikácia kritéria práva miesta polohy je obsiahnutá v § 6 zákona o MPS, ktorý rozlišuje medzi huteľnými vecami ako takými (vo všeobecnosti) a osobitnou skupinou huteľných vecí, ktoré sa podľa zmluvy prepravujú (tzv. *res in transitu*). V prípade huteľnej veci ako takej je rozhodujúcim kritériom *lex rei sitae*, t.j. rozhodné právo sa spravuje právom miesta, kde vec bola v čase, keď nastala skutočnosť, ktorá zakladá vznik alebo zánik tohto práva. Právna prax však ustálila, že na posúdenie obsahu a účinkov vecného práva, ktoré bolo nadobudnuté v súlade s iným právnym poriadkom (t.j. transpozícia práva nadobudnutého v jednom štáte do ekvivalentnej kategórie v štáte druhom) sa uplatní právo novej (aktuálnej) polohy veci.

Hraničným určovateľom v prípade *res in transitu* (preprava veci pritom musí stále trvať) je právo miesta, odkiaľ bola vec odoslaná (*lex loci expeditionis*). Mobilný konflikt je možný i v prípade vydržania huteľných vecí – osobitne na tento účel zákon o MPS v § 8 určuje, že vydržanie sa spravuje právom miesta, kde bola vec na začiatku vydržacej doby; vydržateľ sa však môže dovolať právneho poriadku štátu, na území ktorého sa vydržanie vykonalo, ak od času, keď bola vec v tomto štáte, sú podľa právneho poriadku tohto štátu splnené všetky podmienky vydržania. Ak by bola vec postupne premiestňovaná na územia viacerých štátov, podmienky sa budú posudzovať buď podľa práva miesta, kde sa vec nachádzala na začiatku vydržacej doby, alebo podľa práva miesta, kde sa vec nachádzala nepretržite počas celej doby relevantnej pre vydržanie.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

imperatívne právne normy a výhrada verejného poriadku

Základným rozdielom medzi imperatívnymi normami a výhradou verejného poriadku je ich pôsobenie, imperatívne normy pôsobia ofenzívne (bez ohľadu na obsah cudzieho práva) a inštitút výhrady verejného poriadku defenzívne (len v prípade, ak by použitie cudzieho právneho poriadku ohrozovalo deklarované záujmy). Výhradou verejného poriadku nie sú chránené všetky kogentné normy slovenského právneho poriadku, ale len tie normy, ktoré možno považovať za zásadné a principiálne (napr. zásada monogamného manželstva).

Imperatívnymi normami sú normy vnútroštátneho práva od ktorých sa nemožno odchýliť, ich uplatnenie vyžaduje štát v každej situácii bez ohľadu na právny poriadok, ktorým sa má určitý právny vzťah na základe kolíznej normy spravovať. Majú väčšinou verejnoprávny charakter, avšak nie je vylúčený ani charakter súkromnoprávny, ak je ich cieľom ochrana určitého podstatného záujmu. Posúdenie, či je určitá právna norma imperatívnou je v kompetencii súdu, zákon ich jednoznačne nevymedzuje, sú typické pre spotrebiteľské právo a niektoré oblasti pracovného práva (napr. ustanovenia o zdraví a bezpečnosti, pracovnom čase a pod.) V oblasti rodinného práva sú to napríklad normy Trestného zákona upravujúce trestné činy proti rodine a mládeži.

Výhrada verejného poriadku je obsiahnutá v § 36 zákona o MPS, podľa ktorého právny predpis cudzieho štátu nemožno použiť pokiaľ by sa účinky tohto použitia priesočili takým zásadám spoločenského a štátneho zriadenia Slovenskej republiky a jej právneho poriadku, na ktorých je potrebné bez výhrady trvať, a to bez ohľadu na vôľu účastníkov. Zákonodarcu tým ma na myslí najmä ústavné normy zakotvujúce právo na spravodlivé súdne konanie či základné princípy rovnosti ľudí pred zákonom, zákaz diskriminácie z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, náboženstva, národnosti a pod. V súlade s účelom zákona sa výhrada verejného poriadku má využívať len výnimočne a v rámci jeho aplikácie súd nesmie skúmať ani hodnotiť právnu normu cudzieho štátu, ale len účinky jej použitia vo vzťahu k verejnému poriadku Slovenskej republiky.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Slovenská republika patrí ku krajinám, ktoré považujú právny predpis za právo a nie za skutočnosť, ktorú by bolo potrebné dokazovať, justičné orgány preto pristupujú k zisťovaniu právneho predpisu ex officio. Podľa § 53 zákona o MPS za účelom zistenia cudzieho práva justičný orgán urobí všetky potrebné opatrenia vrátane zabezpečenia obsahu cudzieho práva vlastnými prostriedkami, zo všeobecne dostupných zdrojov, uložením povinnosti účastníkom konania alebo vyžiadaním informácie od Ministerstva spravodlivosti (toto je povinné žiadosti vyhovieť). Sudca teda môže využiť aj vlastné znalosti o obsahu cudzieho práva, takisto ho môže zistiť prostredníctvom znalca z odboru medzinárodného práva súkromného alebo účastníkov konania, zákon nevyklučuje ani použitie internetu. Ak sa v primeranej lehote nepodarí obsah cudzieho práva zistiť alebo je zistenie obsahu cudzieho práva spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami alebo nemožné, použije sa slovenské právo. V prípade existencie pochybností, ktoré nastanú pri zisťovaní obsahu cudzieho práva sú sudy oprávnené obrátiť sa so žiadosťou o súčinnosť na Ministerstvo spravodlivosti.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

zmluvné záväzky

Predmetom právnej regulácie podľa zákona o MPS sú výlučne súkromnoprávne zmluvy, t.j. občianskoprávne, obchodné, rodinné, pracovné a iné podobné vzťahy s medzinárodným prvkom. V súlade s princípom autonómie vôle zmluvných strán zákon o MPS v § 9 v prípade úpravy majetkových vzťahov jednoznačne uprednostňuje voľbu práva samotnými účastníkmi zmluvy (okrem toho umožňuje voľbu práva ešte v oblasti pracovnoprávných vzťahov). Voľba práva je obmedzená jedine v prípade spotrebiteľských zmlúv, ktoré by v prípade, že by zvolený právny poriadok neposkytoval dostatočnú mieru ochrany spotrebiteľovi, spadali do právneho poriadku s úpravou výhodnejšou pre spotrebiteľa (§ 9 ods. 3 a § 10 ods. 4 zákona o MPS). V prípade absencie voľby práva sa aplikuje zákonné ustanovenie, podľa ktorého sa v týchto prípadoch záväzkové vzťahy spravujú právnym poriadkom štátu, použitie ktorého zodpovedá rozumnému usporiadaniu daného vzťahu – zákon zásadu rozumného usporiadania vzťahu demonštratívne viaže na typy zmlúv, ktoré sú uvedené v § 10 ods. 2 a ods. 3 zákona o MPS (napr. v prípade kúpnych zmlúv sa vzťahy z nej vzniknuté spravujú právom miesta, kde je sídlo predávajúceho). Zákon o MPS v rámci zmluvných záväzkov upravuje aj vecnoprávne účinky záväzkových vzťahov (§ 12), inštitút premlčania a započítania (§ 13), ako aj režim pri jednostranných právnych úkonoch (§ 14), a to bez ohľadu na ich adresný či neadresný charakter (hraničným ukazovateľom je v tomto prípade bydlisko dlžníka).

Zmluvné záväzky v oblasti medzinárodného práva zmenkového a šekového osobitne upravuje zmenkový a šekový zákon (§ 69 a nasl., § 91 a nasl. uvedeného zákona).

právne úkony

Kolíznoprávne otázky týkajúce sa platnosti právnych úkonov, následkov ich neplatnosti, ako aj formu právneho úkonu rieši ustanovenie § 4 zákona o MPS. Právny poriadok, ktorým sa spravujú účinky právneho pomeru, sa aplikuje aj na otázky platnosti právneho úkonu a otázky jeho prípadnej neplatnosti – príslušný právny poriadok sa určí podľa príslušnej kolíznej právnej normy určenej pre daný právny vzťah. V zmysle predmetného ustanovenia existujú dve výnimky, kedy sa platnosť právneho úkonu a následky jeho neplatnosti nebudú spravovať tým istým právom ako účinky, a to v prípade ak je zákonom ustanovené inak alebo ak je to nevyhnutné pre rozumné usporiadanie vzťahov. Pokiaľ ide o formu právneho úkonu, je postačujúce, aby bol právny úkon realizovaný vo forme v súlade s právom miesta, kde sa úkon vykonal /vykonáva/ - nie je teda nutné dodržať formu úkonu vyžadovanú právnym poriadkom lex causae ako v prípade jeho platnosti. Túto subsidiárnu kolíznú normu však nemožno použiť v prípade, ak by lex causae zmluvy predpisoval písomnú formu zmluvy ako podmienku jej platnosti.

3.2 Mimo zmluvné záväzky

Základnou vnútroštátnou kolíznoprávnou úpravou mimozmluvných záväzkov je § 15 zákona o MPS, podľa ktorého sa nároky na náhradu škody, ktorá vznikla v dôsledku porušenia povinnosti vyplývajúcej zo všeobecne záväzného právneho predpisu (civilné delikty) alebo v prípadoch, kedy zákon ukladá povinnosť náhrady škody bez ohľadu na protiprávnosť konania (zodpovednosť za výsledok), spravujú právom miesta, kde škoda vznikla, alebo miesta, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody. Z predmetného § 15 a ostatných ustanovení zákona o MPS možno analogicky odvodiť aj kolízne kritériá v prípade konania bez príkazu, bezdôvodného obohatenia a pod.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Všeobecnú kolíznú úpravu, t.j. určenie rozhodujúceho právneho poriadku, ktorým sa budú spravovať otázky právnej subjektivity fyzickej osoby, ustanovuje § 3 zákona o MPS, podľa ktorého spôsobilosť osoby na práva a na právne úkony sa spravuje právnym poriadkom štátu ktorého je táto príslušníkom (lex patriae). V prípade, že právny úkon robí v Slovenskej republike cudzinec, ktorý nie je spôsobilý na právne úkony podľa právneho poriadku štátu, ktorého je príslušníkom postačí, ak je na úkon spôsobilý podľa slovenského práva. Je však možné predpokladať, že tento právny úkon nemusí byť nevyhnutne považovaný za platný aj podľa právnych poriadkov iných štátov vrátane domovského štátu cudzinca.

Podľa slovenského vnútroštátneho právneho poriadku spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením (túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé) a zaniká smrťou, resp. vyhlásením osoby súdom za mŕtvu. Spôsobilosť na právne úkony vzniká v plnom rozsahu dovŕšením osemnásteho roku života alebo uzavretím manželstva (možné len od 16-teho roku), táto je pritom predpokladom i procesnej spôsobilosti (zákon však môže zveriť procesnú spôsobilosť i účastníkovi, ktorý by ňou inak nedisponoval – napr. maloletý rodič v konaní o osvojitelnosti, ak dosiahol vek 16 rokov). Maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Okrem vekového ohraničenia je ďalším predpokladom plnej spôsobilosti na právne úkony aj duševné zdravie, pozbaviť/obmedziť spôsobilosť na právne úkony však môže dotknutú osobu len súd.

Osobitnú vnútroštátnu kolíznoprávnú úpravu spôsobilosti na právne úkony predstavuje právna úprava spôsobilosti na uzavretie manželstva (§ 19 zákona o MPS – viď bod 3.5), na zriadenie a zrušenie závetu (§ 18 zákona o MPS – viď bod 3.7.) a právna úprava procesnej spôsobilosti cudzincov (§ 49 zákona o MPS). Kolíznoprávna úprava spôsobilosti právnickej osoby je v slovenskom právnom poriadku obsiahnutá v § 22 Obchodného zákonníka, podľa ktorého sa osobný štatút právnych entít riadi inkorporačnou zásadou, pričom rozsah ich spôsobilosti podľa rozhodného práva sa im priznáva v rovnakom rozsahu aj podľa slovenského práva. Posudzovanie spôsobilosti osoby zmenkovo alebo šekovo sa zaväzovať stanovuje zmenkový a šekový zákon, podľa ktorého je táto viazaná na právo štátu, ktorého ja daná osoba príslušníkom.

Pokiaľ ide o aspekt občianskeho štatútu vo vzťahu k bydlisku, kolízne kritérium viazané na domicil nemá pre slovenské právo význam a nie je ani totožné so slovenským pojmom trvalého bydliska (ktoré sa zapisuje do Registra obyvateľov Slovenskej republiky). Otázku práva osoby na meno možno výkladom per analogiam subsumovať pod osobný štatút, rozhodným právom je teda právo, ktorým sa spravuje právna spôsobilosť a spôsobilosť na právne úkony konkrétnej osoby.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

3.4.1 Vznik vzťahu rodič - dieťa

Za matku sa podľa vnútroštátneho práva považuje žena, ktorá dieťa porodila. V prípade vzniku pochybností materstvo určí súd na základe skutočností zistených o pôrode. Určenie otcovstva sa uskutočňuje na základe troch vyvrátiteľných domniek otcovstva, ktoré sú špecifikované v zákone č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „zákon o rodine“): I/ podľa času trvania manželstva, II/ súhlasné vyhlásenie rodičov pred matričným úradom alebo súdom, III/ čas súložie domnelého otca s matkou dieťaťa.

Zákon o MPS obsahuje kolíznu úpravu určenia (zistenia, zapretia) rodičovstva, táto sa viaže k okamihu narodenia dieťaťa – podľa § 23 zákona o MPS je rozhodným právny poriadok štátu, ktorého príslušnosť nadobudlo dieťa narodením. Týmto právom sa budú spravovať najmä otázky, kto môže byť subjektom vyhlásenia o rodičovstve, v akej forme má byť vyhlásenie uskutočnené, či je možné uznať otcovstvo k počatému dieťaťu a pod. Ak dieťa narodením nadobudlo viacero štátnych občianstiev alebo nenadobudlo žiadne, je potrebné postupovať podľa § 33 zákona o MPS. Ak dieťa uvedeným spôsobom nadobudlo slovenské štátne občianstvo avšak sa narodilo a žije v cudzine, rozhodným právom je v tomto prípade právny poriadok štátu, v ktorom má toto dieťa obvyklý pobyt. Podľa § 23 ods. 3 zákona o MPS, ak dieťa (bez ohľadu na občianstvo) žije (t.j. má trvalý pobyt) v čase rozhodovania v Slovenskej republike, môže sa rodičovstvo určiť podľa slovenského práva, ak je to v záujme dieťaťa. Toto ustanovenie subsidiárne umožňuje posudzovať platnosť uznania podľa právneho poriadku štátu, v ktorom k uznaniu rodičovstva došlo, a nie podľa právneho poriadku štátnej príslušnosti dieťaťa v čase narodenia. Na platnosť uznania rodičovstva však postačí, ak sa stane podľa práva štátu, v ktorom k uznaniu došlo.

3.4.2 Adopcia

Podľa slovenskej právnej úpravy (zákon o rodine) osvojením vzniká medzi osvojencom a osvojiteľom (a i jeho príbuznými) v právnom zmysle totožný vzťah ako v biologickej rodine. O osvojení môže rozhodnúť len súd na návrh osvojiteľa, ktorý nemusí byť slovenským štátnym občanom ale musí byť zapísaný do zoznamu o osvojení podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele. Osvojiť možno len maloleté dieťa, t.j. dieťa ktoré nedovŕšilo 18. rok života. Súčasná práva úprava umožňuje spoločné osvojenie dieťaťa len manželom (resp. jednému z manželov, ktorý žije s niektorým z rodičov dieťaťa v manželstve, alebo pozostalému manželovi po rodičovi alebo osvojiteľovi). Osvojiť si dieťa môže výnimočne aj osamelá osoba. Na osvojenie maloletého dieťaťa do cudziny je potrebný súhlas Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky alebo orgánu štátnej správy ním určeného. Osvojenie možno zrušiť na základe rozhodnutia súdu do šiestich mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia o osvojení.

Podľa zákona o MPS (§ 26) sa osvojenie sa spravuje právom štátu, príslušníkom ktorého je osvojiteľ (lex patriae), ak sú osvojiteľmi manželia s rôznou štátnou príslušnosťou, rozhodným je právo štátu spoločného obvyklého pobytu manželov. Ak takýto neexistuje, spravuje sa osvojenie právnym poriadkom, s ktorým majú najužšiu väzbu. Zákonodarcu si vyhradil použitie slovenského práva v prípade, ak by cudzie právo nedovoľovalo osvojenie vôbec alebo len za okolností mimoriadne obťažných a osvojiteľ alebo aspoň jeden z osvojujúcich manželov žije v Slovenskej republike dlhší čas (t.j. nie menej ako jeden rok, podľa výkladu súdnej praxe). Podľa § 26a zákona o MPS sa zverenie dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti (ktoré podľa slovenského práva predchádza osvojeniu) spravuje právom štátu obvyklého pobytu dieťaťa. Lex patriae osvojovaného dieťaťa sa použije pri posudzovaní potreby vyžiadať si na osvojenie súhlas dieťaťa, resp. iných osôb alebo inštitúcií (§ 27 zákona o MPS) – toto ustanovenie sa aplikuje aj v prípadoch osvojení podobných vzťahov, napr. pri inštitúte legitímácie nemanželského dieťaťa na manželské (ktorý slovenská právna úprava nepozná).

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

3.5.1 Manželstvo

Manželstvo je podľa slovenskej právnej úpravy možné uzavrieť len medzi mužom a ženou s náležitým zdravotným (psychickým) stavom, títo nesmú byť v čase uzavretia manželstva v inom manželskom zväzku. Zákon zakazuje uzavrieť manželstvo medzi predkami, potomkami a medzi súrodencami, ako aj maloletým osobám (súd môže výnimočne povoliť uzavretie manželstva maloletému staršiemu ako 16 rokov). Práve tento vekový cenzus možno zaradiť medzi imperatívne normy slovenského práva. Manželstvo sa podľa slovenského právneho poriadku uzatvára súhlasným vyhlásením pred matričným úradom alebo pred orgánom cirkvi.

Podľa zákona o MPS (§ 19, § 20) sa spôsobilosť osoby uzavrieť manželstvo, ako aj podmienky pre jeho platnosť spravujú právom štátu, ktorého je táto osoba príslušníkom (hraničný ukazovateľ lex patriae) a pre formu jeho uzavretia je rozhodné právo miesta, kde sa manželstvo uzaviera (lex loci celebrationis). Na rozdiel od všeobecnej kolíznej úpravy (§ 3, § 4 zákona o MPS) je vylúčené subsidiárne použitie slovenského právneho poriadku. Pokiaľ ide o posudzovanie formy manželstva, v dôsledku zakotvenia kritéria lex loci celebrationis sa budú určeným právnym poriadkom posudzovať otázky ako napr. spôsob vyjadrenia súhlasu osoby s uzavretím manželstva, počet svedkov, orgán príslušný uzavrieť manželstvo, možnosť uzavrieť manželstvo zástupcom a pod. Toto kritérium sa neuplatní v prípade konzulárnych sobášov. Uzavretie manželstva v cudzine slovenskými občanmi pred iným orgánom ako pred orgánom Slovenskej republiky na to splnomocneným osobitne rieši §20a zákona o MPS, podľa ktorého je takéto manželstvo platné v Slovenskej republike, ak je platné v štáte, pred orgánom ktorého sa uzavrelo, a ak neexistovala žiadna okolnosť vylučujúca uzavretie manželstva podľa slovenského hmotného práva.

3.5.2 Nemanželské páry a partnerstvá

Slovenské právo neobsahuje žiadnu úpravu partnerstiev odlišných od manželstva. Právna teória pozná inštitút druha a družky, t.j. muža a ženy, ktorí nie sú zosobášení, avšak vytvárajú životné spoločenstvo. Jedná sa však o faktický zväzok, nemožno ho chápať v právnom zmysle. Takisto slovenské právo nepozná (registrované) partnerstvá osôb rovnakého pohlavia či inštitút súdnej (právnej) rozluky, rozvod

Podľa vnútroštátnej hmotnoprávnej úpravy sa rozvodom rozumie zrušenie manželstva za života manželov súdom. V prípade rozvodu rodičov maloletého dieťaťa súd musí v rozhodnutí upraviť aj výkon ich rodičovských práv a povinností. Slovenský právny poriadok umožňuje aj určenie striedavej osobnej starostlivosti.

V rámci § 22 zákona o MPS nachádza svoje miesto kolízna úprava zrušenia manželského spoluzitia rozvodom, vyhlásenia manželského spoluzitia za neplatné, ako aj zistenia, či tu manželstvo je alebo nie je. Predmetné ustanovenie je tak primárne určené na kolíznu úpravu zrušenia manželstva za života manželov. Zrušenie manželstva rozvodom sa spravuje právnym poriadkom štátu, občanmi ktorého sú manželia v čase začatia konania. Takisto ako v prípade osobných a majetkových vzťahov manželov sa uplatní kritérium ich štátnej príslušnosti (lex patriae), ktoré sa viaže na konkrétny okamih, ktorým je čas začatia konania o rozvod manželstva (pôvodná štátna príslušnosť či jej zmena je teda nepodstatná). V prípade, ak by manželia nemali v čase začatia konania o rozvode rovnakú štátnu príslušnosť, nie je možné aplikovať právny poriadok určený na základe kritéria lex patriae a použije sa právny poriadok slovenský. Ak by zrušenie manželstva rozvodom podľa rozhodného (cudzieho) práva nebolo dovolené alebo len za okolností mimoriadne obťažných, avšak manželia alebo aspoň jeden z nich žije v Slovenskej republike dlhší čas, použije sa slovenské právo. Táto eventualita sa teda môže uplatniť len vo vzťahu k osobám, ktoré majú primeranú väzbu na územie Slovenskej republiky, súdna prax ustálila, že pobyt takejto osoby na území Slovenskej republiky by nemal trvať menej ako jeden rok.

Vo vzťahu ku kolíznym kritériám, ktoré v § 22 ods. 3 zákona o MPS podriaďujú posúdenie platnosti manželstva, resp. zisťovanie či tu manželstvo je alebo nie je, v prvom rade pod právny poriadok štátu ktorého sú manželia príslušníkmi, je nutné podotknúť, že táto úprava koliduje s § 19 a § 20 zákona o MPS, ktoré upravujú spôsobilosť na uzavretie manželstva, platnosť manželstva a formu manželstva. Právna prax ustálila, že § 19 a § 20 zákona o MPS sa budú aplikovať v prípade, ak bude posudzovaná možnosť (spôsobilosť a forma) uzavretia manželstva ešte pred jeho uzavretím a § 22 ods. 3 zákona o MPS bude aplikovaný v prípade, ak bude posudzovaná platnosť vzniku manželstva spätne, resp. ak bude posudzovaná otázka, či tu manželstvo je alebo nie je. Takisto právna prax ustálila, že v prípade § 22 ods. 3 zákona o MPS bude rozhodným právom právny poriadok štátu, občanmi ktorého sú manželia v čase, keď malo dôjsť k uzavretiu manželstva.

3.5.3 Vyživovacia povinnosť

Slovenské právo pozná šesť základných druhov vyživovacích povinností: vyživovacia povinnosť rodičov k deťom (chápaná ako jeden z najvýznamnejších inštitútov), vyživovacia povinnosť detí k rodičom, vyživovacia povinnosť medzi ostatnými príbuznými, vyživovacia povinnosť medzi manželmi, inštitút

príspevku na výživu rozvedeného manžela a inštitút príspevku na výživu a úhradu niektorých nákladov nevydatej matke. Kolíznoprávna úprava obsiahnutá v § 24a zákona o MPS sa výslovne dotýka len vyživovacej povinnosti rodičov voči deťom, do jej rozsahu patria všetky druhy tejto vyživovacej povinnosti okrem nárokov matky dieťaťa voči jeho otcovi (lex patriae matky, § 25 zákona o MPS) bez ohľadu na to, či je oprávnený plnoletý alebo maloletý. Tieto vzťahy sa spravujú právnym poriadkom štátu, v ktorom má oprávnený bydlisko, resp. obvyklý pobyt, ak ide o maloleté dieťa – slovenské súdy teda vo väčšine prípadov rozhodujú podľa lex fori. Iné vyživovacie povinnosti (napr. vyživovacia povinnosť medzi manželmi) sa spravujú právom štátu, v ktorom má bydlisko oprávnený na výživné.

Možno konštatovať, že kolízne kritérium obvyklého pobytu dieťaťa je v otázke vzťahov medzi rodičmi a deťmi kolíznym kritériom dominantným, len výnimočne súd prihlíada aj na právo iného štátu, s ktorým má vec podstatnú väzbu.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Kolízna úprava v zákone o MPS (§ 21) týkajúca sa majetkových vzťahov medzi manželmi zakotvila ako hraničný určovateľ kritérium štátnej príslušnosti manželov (lex patriae), jeho dôsledná aplikácia je však možná len pokiaľ sú manželia príslušníkmi jedného štátu. V ostatných prípadoch je vždy rozhodným právom právo slovenské. V súvislosti s posudzovaním prípadného mobilného konfliktu (zmena spoločnej štátnej príslušnosti manželov) je nutné uviesť, že zákon o MPS túto situáciu nerieši, právna prax však ustálila, že rozhodný právny poriadok bude určený podľa stavu v čase, keď došlo k právne významnej skutočnosti. V § 21 ods. 2 zákon o MPS zakotvuje osobitnú úpravu eliminujúcu prípadne mobilné konflikty - podľa tohto ustanovenia dojednaná úprava manželského majetkového práva (napr. dojednania o zúžení bezpodielového spoluvlastníctva manželov, manželské zmluvy atď.) sa posudzuje podľa právneho poriadku, ktorý bol pre majetkové vzťahy manželov rozhodujúci v čase, keď k úprave došlo. Túto kolíznou normu možno aplikovať len v súvislosti s inou kolíznou normou, jej samostatná aplikácia nie je možná.

Slovenské hmotné právo ustanovuje osobitný typ spoluvlastníctva medzi manželmi – t.j. bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, toto vzniká uzavretím manželstva a zaniká jeho zánikom. Rozsah bezpodielového spoluvlastníctva môže byť pro futuro zúžený alebo rozšírený na základe vzájomnej dohody manželov, resp. je možné ho iným spôsobom modifikovať (i zrušiť či obnoviť) rozhodnutím súdu. Slovenské právo nepozná inštitút predmanželských zmlúv.

3.7 Závetý a dedičstvo

Zákonná kolízna úprava vychádza z jednotného dedičského štatútu, podľa všeobecnej kolíznej normy v zákone o MPS sa dedičské právne pomery spravujú právnym poriadkom štátu, ktorého bol poručiteľ príslušníkom v čase smrti (§ 17). Jediným hraničným ukazovateľom pre celé dedičstvo je teda lex patriae poručiteľa v čase jeho smrti, pričom sa nerozlišuje, či ide o hnutelný alebo nehnuteľný majetok. Ak by bol poručiteľ v čase smrti štátnym príslušníkom dvoch alebo viacerých štátov, prípade ak by nebol štátnym príslušníkom žiadneho štátu, musela by sa rozhodujúca štátna príslušnosť určiť podľa § 33 zákona o MPS.

V prípade spôsobilosti zriadiť alebo zrušiť závet či účinkov vád vôle a jej prejavu rozhoduje štátna príslušnosť poručiteľa v dobe prejavu vôle – ak teda dôjde po prejave vôle ku zmene štátnej príslušnosti, nemá to vplyv na otázku platnosti závetu alebo platnosti jeho zrušenia. Toto ustanovenie (§ 18 zákona o MPS) je tak špeciálnou normou vo vzťahu k ust. § 3 ods. 2 zákona o MPS, podľa ktorého, ak robí na území Slovenskej republiky právny úkon cudzinec postačí, ak je naň spôsobilý podľa slovenského práva. Právo určené podľa lex patriae v dobe prejavu vôle je rozhodujúce i pre určenie, ktoré spôsoby nakladania s majetkom pre prípad smrti formou závetu sú prípustné. Pokiaľ ide o formu závetu, resp. formu zrušenia závetu, táto sa spravuje právom štátu, príslušníkom ktorého bol poručiteľ v čase, keď závet urobil; je však postačujúce, ak vyhovie právu štátu, na území ktorého bol závet urobený (§ 18). Táto subsidiárna kolízna norma sa použije v prípade, že poručiteľ nedodrжал formu závetu požadovanú štátom, ktorého bol v čase prejavu vôle štátnym príslušníkom. Ak teda poručiteľ z hľadiska formy závetu nesplní podmienky kladené právnym poriadkom štátu, ktorého bol príslušníkom v čase prejavu vôle, ale splní podmienky kladené právom miesta, kde došlo k prejavu vôle, bude závet považovaný za platný.

Pokiaľ ide o hmotnoprávnu vnútroštátnu úpravu dedenia, podľa slovenského práva sa môže dediť zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov. Zo zákona dedia postupne štyri dedičské skupiny, pričom každá z nich môže dediť len samostatne, t.j. nie je možné prekryvanie viacerých dedičských skupín. Do prvej skupiny patria poručiteľove deti a manžel, ďalšie skupiny sú rozšírené na ostatných príbuzných a i osoby ktoré žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného roku pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiteľa. Pri závetnom dedení zákon umožňuje zriadiť závet za splnenia zákonom stanovených podmienok v písomnej forme alebo vo forme notárskej zápisnice, minimálny vek na spísanie závetu je 15. rokov. Vôľa závetcu je pritom obmedzená pokiaľ ide o potomkov poručiteľa, maloletí musia dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona a plnoletí aspoň toľko, koľko robí jedna polovica ich dedičského podielu zo zákona. Slovenské právo pozná inštitút odmietnutia dedičstva (len celého, aj aktív a pasív), dedičskú nespôsobilosť (nastáva zo zákona), inštitút vydedenia potomkov (na základe listiny o vydedení spísanej poručiteľom), odúmrť (ak neexistuje žiaden dedič tak dedičstvo prípadne štátu), naopak nepozná inštitút spoločného závetu, dedičskej zmluvy či darovacej zmluvy pre prípad smrti.

3.8 Nehnuteľnosti

Slovenský právny poriadok nehnuteľnosť definuje ako pozemok alebo stavbu spojenú so zemou pevným základom (§ 119 Občianskeho zákonníka). Zákon o MPS určuje ako všeobecný hraničný ukazovateľ v prípade vecných práv k nehnuteľnostiam právo miesta polohy veci, t.j. lex rei sitae (§ 5 zákona o MPS, vzťahuje sa aj na hnutelné veci ak sa nich nevzťahuje režim § 6 a § 8 – viď 2.3.). Aplikáciu prednosť pred uvedeným ustanovením má však § 7 zákona o MPS, podľa ktorého sa posudzuje zápis vzniku, zmeny či zániku vecných práv do verejných kníh pri nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza na území iného štátu než je štát, ktorého právnym poriadkom sa spravuje právny dôvod vzniku, zmeny, či zániku vecných práv k tejto nehnuteľnosti. V uvedenom prípade sa použijú ustanovenia o zápisoch do verejných kníh platné v mieste, kde sa nehnuteľnosť nachádza.

V súčasnej slovenskej právnej úprave sa pojem verejné knihy viaže na kataster nehnuteľností (zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností), okrem neho sa však v histórii evidencie nehnuteľností možno stretnúť aj s pozemkovou knihou, železničnou knihou, banskou knihou a vodnou knihou.

3.9 Platobná neschopnosť

Na konkurznú konanie s cudzím prvkom sa vo vzťahu k členským štátom Európskej únie alebo zmluvným štátom Dohody o Európskom hospodárskom priestore použijú ustanovenia zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „konkurzný zákon“), ak Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 neustanovuje inak. V zmysle konkurzného zákona, ak Slovenská republika nie je viazaná medzinárodnou zmluvou upravujúcou uspokojenie veriteľov dlžníka, ktorý je v úpadku, platí pre uznanie cudzích rozhodnutí v konaniach upravených konkurzným zákonom zásada vzájomnosti. Konkurz vyhlásený slovenským súdom sa vzťahuje aj na majetok, ktorý sa nachádza na území cudzieho štátu, ak to právne predpisy cudzieho štátu umožňujú.

Zákon o MPS obsahuje kolízne normy, ktoré možno analogicky aplikovať i v prípade konkurzov (platobnej neschopnosti), a to konkrétne § 5 (hraničným ukazovateľom je miesto, kde sa hnutelná či nehnuteľná vec nachádza), § 7 (hraničným ukazovateľom v prípade zápisu do verejnej knihy je miesto, kde sa nehnuteľnosť nachádza) a v neposlednom rade i ustanovenia týkajúce sa záväzkových práv (§ 9 a nasl.).

Posledná aktualizácia: 22/04/2022

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Švédsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Medzinárodné právo súkromné je v súčasnosti do veľkej miery regulované právnymi predpismi EÚ. Švédske vnútroštátne pravidlá pre túto oblasť sú stanovené štatutárnym právom a judikatúrou. Právne predpisy sú zamerané najmä na uplatnenie medzinárodných dohovorov, ktorých je Švédsko zmluvnou stranou. Hlavné právne predpisy v tejto oblasti sú tieto:

Manželstvo a deti

- oddiely 4 a 6 kapitoly 3 zákona (1904:26, s. 1) o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a poručníctva (*lagen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap*) (ďalej len „IÄL“),
- oddiely 9, 12 a 13 vyhlášky (1931:429) o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva, osvojenia a poručníctva (*förordningen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap*) (ďalej len „NÄF“),
- oddiel 3 zákona (2018:1289) o osvojení v medzinárodných situáciách (*lagen om adoption i internationella situationer*),
- oddiely 2, 3, 3a, 5, 5a, 6 a 6a zákona (1985:367) o medzinárodných otázkach týkajúcich sa otcovstva (*lagen om internationella faderskapsfrågor*) (ďalej len „IFL“),
- nariadenie Rady (EÚ) 2016/1103 z 24. júna 2016, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov,
- nariadenie Rady (EÚ) 2016/1104 z 24. júna 2016, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových dôsledkov registrovaných partnerstiev,
- zákon (2019:234) o majetkových vzťahoch medzi manželmi alebo druhmi v medzinárodných situáciách (*lagen om makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer*),
- oddiel 1 zákona (2012:318) o Haagskom dohovore z roku 1996 (*lagen om 1996 års Haagkonvention*) a články 15 – 22 dohovoru o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa uzatvoreného v Haagu 19. októbra 1996 (ďalej len „Haagsky dohovor z roku 1996“),
- článok 15 nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (ďalej len „Nariadenie o vyživovacej povinnosti“) a Haagsky protokol z roku 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť, *Dedičstvo*
- články 20 – 38 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve,

Zmluvy a nákupy

- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím I“),
- oddiely 79 – 87 zákona o zmenách (*växellagen*) (1932:130),
- oddiely 58 – 65 zákona o šekoch (*checklagen*) (1932:131),
- zákon (1964:528) o rozhodnom práve pre predaj tovaru (*lagen om tillämplig lag beträffande köp av lösa saker*) (ďalej len „IKL“),
- oddiely 25a, 31a a 42a zákona (1976:580) o spolurozhodovaní na pracovisku (*lagen om medbestämmande i arbetslivet*) (ďalej len „MBL“),
- zákon (1993:645) o rozhodnom práve pre niektoré poisťné zmluvy (*lagen om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal*),
- oddiel 4 kapitoly 13 a oddiel 2 kapitoly 14 zákonníka o lodnej doprave (*sjölagen*) (1994:1009),
- oddiel 14 zákona o spotrebiteľských zmluvách (1994:1512) (*lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden*),
- oddiel 4 kapitoly 1 zákona (2011:914) o ochrane spotrebiteľa v rámci dohôd týkajúcich sa časovo vymedzeného používania ubytovacích zariadení alebo dlhodobých dovolenkových produktov (*lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt*),
- oddiel 14 kapitoly 3 zákona (2005:59) o zmluvách uzavretých na diaľku a dohodách o predaji na diaľku (*lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler*),
- oddiel 48 zákona o predaji spotrebného tovaru (*konsumentköplagen*) (1990:932),

Náhrada ujmy

- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím II“),
- oddiely 8, 14 a 38 zákona o ujme spôsobenej v rámci cestnej premávky (*trafikskadelagen*) (1975:1410),
- oddiel 1 zákona (1972:114) týkajúci sa dohovoru z 9. februára 1972 medzi Švédskom a Nórskom o pasení sobov (*lagen med anledning av konventionen den 9 februari 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning*),
- oddiel 1 zákona (1974:268) týkajúci sa dohovoru o ochrane životného prostredia z 19. februára 1974 medzi Dánskom, Fínskom, Nórskom a Švédskom (*lagen med anledning av miljöskyddskonventionen den 19 februari 1974 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige*),

Právo týkajúce sa platobnej neschopnosti

- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (ďalej len „Nariadenie o platobnej neschopnosti z roku 2015“),
- oddiely 1, 3 a 5 – 8 zákona (1934:67), ktorým sa stanovujú pravidlá týkajúce sa platobnej neschopnosti v súvislosti s majetkom v Dánsku, Fínsku, na Islande a v Nórsku (*lag med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge*),
- oddiely 1, 4 – 9a 13 zákona (1934:68) týkajúceho sa účinkov platobnej neschopnosti, ktorá nastala v Dánsku, Fínsku, na Islande a v Nórsku (*lag om verkan av konkurs, som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge*),
- oddiely 1, 3 – 8 a 12 zákona (1981:6) o platobnej neschopnosti v súvislosti s majetkom v inej severskej krajine (*lag om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land*),
- oddiely 1, 4 – 9, 13 a 14 zákona (1981:7) o účinkoch platobnej neschopnosti, ktorá nastala v inej severskej krajine (*lag om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land*).

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Švédsko je zmluvnou stranou ďalej uvedených mnohostranných medzinárodných dohovorov, ktorými sa stanovujú pravidlá určenia rozhodného práva. Keďže Švédsko uplatňuje dualistický prístup k medzinárodným zmluvám, do švédskeho vnútroštátneho práva sa transponovali aj tieto mnohostranné dohovory. Pozri vyššie.

Spoločnosť národov

- Dohovor z roku 1930 o urovaní niektorých kolízií právnych poriadkov v súvislosti so zmenkami a dlžobnými úpismi,
- Dohovor z roku 1931 o urovaní niektorých kolízií právnych poriadkov v súvislosti so šekmi,
Haagska konferencia medzinárodného práva súkromného
- Dohovor z roku 1955 o rozhodnom práve pre medzinárodnú kúpu tovaru,
- Dohovor z roku 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov,
- Dohovor z roku 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa,
- Haagsky protokol z roku 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť,
Európska únia
- *Rímsky dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (tento dohovor sa nahrádza nariadením Rím I týkajúcim sa zmlúv, ktoré nadobudli účinnosť 17. decembra 2009 alebo neskôr),
Dohovory medzi severkými krajinami*
- Dohovor z roku 1931 medzi Dánskom, Fínskom, Islandom, Nórskom a Švédskom, ktorým sa stanovujú pravidlá medzinárodného práva súkromného v súvislosti s manželstvom, osvojením a poručníctvom (naposledy zmenený dohovorom o zmene z roku 2006),
- Dohovor z roku 1933 medzi Švédskom, Dánskom, Fínskom, Islandom a Nórskom o platobnej neschopnosti (ďalej len „Dohovor severských krajín o platobnej neschopnosti“),
- Dohovor z roku 1934 medzi Dánskom, Fínskom, Islandom, Nórskom a Švédskom o dedení, závetoch a správe dedičstva (naposledy zmenený dohovorom o zmene z roku 2012),
- Dohovor z roku 1974 o ochrane životného prostredia medzi Dánskom, Fínskom, Nórskom a Švédskom.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Dohovor z roku 1972 medzi Švédskom a Nórskom o pasení sobov (*1972 års konvention mellan Sverige och Norge om renbetning*).

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Vo všeobecnosti, ak má spor medzinárodné súvislosti, súd by sa mal z vlastnej iniciatívy zaoberať otázkou, ktoré právo sa uplatňuje. Niekoľko pravidiel švédskeho medzinárodného práva súkromného stanovuje, že sa musí rešpektovať voľba rozhodného práva zmluvných strán vo veciach týkajúcich sa dohody. Ak je spor možné riešiť mimosúdnym urovaním, je tiež možné, aby sa zmluvné strany dohodli na rozhodnom práve počas posudzovania sporu na súde. Ak sa vec týka právneho vzťahu, pre ktorý je podľa švédskeho vnútroštátneho práva povolené zmierovacie konanie, súd by mal schváliť jednomyseľné vyhlásenie o podriadenosti švédskemu právu za predpokladu, že existuje súvislosť so Švédskom (pozri archív nových zákonov (NJA) z roku 2017, s. 168).

2.2 Spätný odkaz

V rámci švédskeho medzinárodného práva súkromného sa vo všeobecnosti neakceptuje doktrína spätného a ďalšieho odkazu. V oddiele 79 ods. 2 zákona o zmenkách a v oddiele 58 ods. 2 zákona o šekoch sa však poskytujú výnimka v súvislosti so spôsobilosťou cudzincov vstupovať do transakcií týkajúcich sa zmeniek a šekov. Dôvodom je, že tieto ustanovenia sú založené na medzinárodných dohovoroch. Ďalšia výnimka je stanovená v oddiele 9 ods. 2 zákona (1981:7) o účinkoch platobnej neschopnosti, ktorá nastala v inej severskej krajine. Napokon, pokiaľ ide o platnosť manželstva, spätý a ďalší odkaz sa uznáva v oddiele 1 ods. 7 kapitoly 1 zákona (1904:26, s. 1) o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a poručníctva.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Neexistujú všeobecné pravidlá, ktorými sa upravuje účinok zmeny kolízneho kritéria. Napríklad nariadenia Európskej únie o majetkových režimoch manželov a registrovaných partnerov sú založené na zásade nemennosti. Znamená to, že rozhodné právo určené pre kolízne kritérium, ktoré existovalo v čase uzavretia manželstva alebo registrácie partnerstva, sa zmení len výnimočne a na základe žiadosti za určitých podmienok stanovených v príslušnom nariadení Európskej únie.

Na druhej strane sa na majetkové režimy manželov v kontextoch severských krajín uplatňuje zásada premenlivosti. Znamená to, že ak manželia neuzatvorili platnú dohodu o voľbe rozhodného práva a ak majú následne obaja manželia domicil v inej severskej krajine a žijú v nej aspoň dva roky, uplatní sa namiesto toho právo tejto krajiny. Ak však mali obaja manželia v tejto krajine domicil už počas manželstva alebo ak sú obaja štátnymi príslušníkmi tejto krajiny, uplatní sa právo tejto krajiny, a to od momentu, keď tam začali bývať. Rovnaká zásada sa uplatňuje aj v prípade spoluzitania. (Pozri oddiel 9 kapitoly 3 a oddiel 6 kapitoly 5 zákona [2019:234] o majetkových vzťahoch medzi manželmi alebo druhmi v medzinárodných situáciách.)

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Všeobecne akceptovanou zásadou švédskeho medzinárodného práva súkromného je, že ustanovenie cudzieho právneho poriadku by sa nemalo uplatniť v prípade, ak by bolo jeho uplatnenie zjavne nezlučiteľné so základnými zásadami právneho systému vo Švédsku. Ustanovenia v tomto zmysle možno nájsť v mnohých právnych predpisoch medzinárodného práva súkromného, na základe čoho však nemožno usudzovať, že by obmedzenie z dôvodu verejného poriadku muselo mať základ v právnych predpisoch. Doposiaľ bolo vynesenej veľmi málo rozsudkov, v ktorých sa uznalo, že cudzí právny predpis nemožno uplatniť z dôvodu verejného poriadku.

Určenie medzinárodne záväzných pravidiel švédskeho práva je zvyčajne úlohou justície.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Ak súd zistí, že rozhodným právom je cudzie právo, pričom nepozná jeho hmotné ustanovenia, môže zvoliť jednu z týchto dvoch možností. Súd buď vykoná vyšetrovanie sám, alebo požiada stranu, aby predložila potrebné informácie. Výber konkrétnej alternatívy je otázkou účelnosti. Ak sa súd rozhodne preskúmať záležitosť sám, môže požiadať o pomoc ministerstvo spravodlivosti. Vo všeobecnosti hrá súd aktívnejšiu úlohu v konaniach, v ktorých môže rozhodnúť len súd; v konaniach, v ktorých môžu strany dosiahnuť urovanie sporu samy medzi sebou, môže súd nechať vyšetrovanie z väčšej časti na strany.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Švédsko je zmluvnou stranou rímskeho dohovoru z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky. V niektorých oblastiach sa uplatňujú osobitné pravidlá týkajúce sa výberu práva. Vo vzťahu k zmluvám, ktoré nadobudli účinnosť 17. decembra 2009 alebo neskôr, bol tento dohovor nahradený nariadením Rím I.

Dohody týkajúce sa **predaja tovaru** sa upravujú zákonom (1964:528) o rozhodnom práve pre predaj tovaru, ktorým sa do švédskeho práva transponoval Haagsky dohovor z roku 1955 o rozhodnom práve pre medzinárodnú kúpu tovaru. Tento zákon má prednosť pred pravidlami nariadenia Rím I. Nevzťahuje sa však na spotrebiteľské zmluvy. V oddiele 3 zákona sa umožňuje, aby kupujúci a predávajúci určili rozhodné právo dohodou. V oddiele 4 sa uvádza, že ak si strany nezvolili rozhodné právo, uplatní sa právo štátu domicilu predávajúceho. Existujú výnimky z tohto pravidla, ak predávajúci prijal objednávku v krajine domicilu kupujúceho a v prípade nákupov na burze alebo prostredníctvom aukcie.

Ďalšia výnimka z pravidiel nariadenia Rím I sa týka niektorých **spotrebiteľských zmlúv**. Existujú osobitné pravidlá zamerané na ochranu spotrebiteľov pred doložkami o voľbe rozhodného práva, a to v oddiele 48 zákona o predaji spotrebného tovaru (1990:932), oddiele 14 zákona o spotrebiteľských zmluvách (1994:1512), oddiele 4 kapitoly 1 zákona (2011:914) o ochrane spotrebiteľa v rámci dohôd týkajúcich sa časovo vymedzeného používania ubytovacích zariadení alebo dlhodobých dovolenkových produktov a v oddiele 14 kapitoly 3 zákona (2005:59) o zmluvách uzavretých na diaľku a dohodách o predaji na diaľku. Na základe týchto ustanovení sa za niektorých okolností musí použiť právo členského štátu EHP, a to v prípade, ak umožňuje lepšiu ochranu spotrebiteľa.

V oddieloch 79 – 87 zákona o zmenkách (1932:130) a v oddieloch 58 – 65 zákona o šekoch (1932:131) sa stanovujú osobitné pravidlá týkajúce sa **zmeniek a šekov**. Tieto pravidlá sú založené na Ženevskom dohovore z roku 1930 o urovnaní niektorých kolízií právnych poriadkov v súvislosti so zmenkami a dlžobnými úpismi a na Ženevskom dohovore z roku 1931 o urovnaní niektorých kolízií právnych poriadkov v súvislosti so šekmi.

Niektoré **zmluvy o poistení hmotnej zodpovednosti** sa upravujú zákonom (1993:645) o rozhodnom práve pre niektoré poistné zmluvy.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Otázka rozhodného práva pre mimozmluvné záväzky sa upravuje v nariadení Rím II.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Vo švédskom medzinárodnom práve súkromnom je rozhodujúcim kolíznym kritériom na určenie osobného postavenia tradične štátna príslušnosť.

V súčasnosti však existuje pomerne veľa prípadov, v ktorých sa ako hlavné kolízne kritérium uplatnil domicil namiesto štátnej príslušnosti, je preto otázne, či ešte možno hovoriť o jedinom hlavnom kolíznom kritériu pre osobné postavenie. Vo švédskom medzinárodnom práve súkromnom sa osobné postavenie chápe hlavne tak, že sa týka právnej spôsobilosti a mena osoby.

V zmysle oddielu 1 kapitoly 1 zákona (1904:26, s. 1) o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a poručníctva sa **spôsobilosť uzatvoriť manželstvo** pred švédskym orgánom v zásade musí určiť v súlade so švédskym právom, ak je jedna zo strán švédskym štátnym príslušníkom alebo má vo Švédsku domicil. Podobné pravidlá sa uplatňujú v rámci severských krajín v zmysle oddielu 1 vyhlášky (1931:429) o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva, osvojenia a poručníctva.

Kapitoly 4 a 5 zákona (1904:26, s. 1) o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a poručníctva a oddiely 14 – 21a vyhlášky (1931:429) o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva, osvojenia a poručníctva obsahujú osobitné pravidlá **v oblasti poručníctva a opatrovníctva**.

Otázka rozhodného práva **pre spôsobilosť uzatvárať zmluvy** je čiastočne upravená v článku 13 nariadenia Rím I. Spôsobilosť vstupovať do transakcií zahrňajúcich zmenky alebo šeky sa upravuje osobitnými pravidlami stanovenými v oddiele 79 zákona o zmenkách a v oddiele 58 zákona o šekoch.

V oddiele 3 kapitoly 11 súdneho poriadku (*rättegångsbalken*) je uvedené osobitné pravidlo týkajúce sa spôsobilosti **žalovať a byť žalovaný**, pričom v zmysle tohto pravidla cudzinec, ktorý vo svojej krajine nie je schopný viesť súdne konanie, môže viesť takéto konanie vo Švédsku, ak má spôsobilosť podľa švédskeho práva.

V rámci švédskeho medzinárodného práva súkromného patria **otázky mena** do oblasti osobného postavenia. Znamená to napríklad, že ak si jeden z manželov vezme meno druhého manžela, neklasifikuje sa to ako záležitosť právnych účinkov manželstva v osobnej sfére. Podľa oddielu 31 zákona (2016:1013) o osobných menách (*lagen om personnamn*) sa tento zákon nevzťahuje na švédskych štátnych príslušníkov, ktorí majú domicil v Dánsku, Nórsku alebo Fínsku. *A contrario* možno dospieť k záveru, že sa vzťahuje na švédskych štátnych príslušníkov na iných miestach. Podľa oddielu 32 sa tento zákon môže vzťahovať aj na cudzích štátnych príslušníkov, ktorí majú domicil vo Švédsku.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

V rámci švédskeho hmotného práva sa nerozlišuje medzi **manželskými a nemanželskými deťmi** a švédske medzinárodné právo súkromné nemá osobitné kolízne normy na určenie toho, či sa dieťa považuje za narodené v manželstve alebo mimo manželstva, alebo či dieťa možno uznať za manželské.

Pokiaľ ide o rozhodné právo pre určenie **otcovstva**, existujú rozdielne pravidlá týkajúce sa domnienky otcovstva a určenia otcovstva súdom. Domnienka otcovstva sa riadi oddielom 2 zákona (1985:367) o medzinárodných otázkach týkajúcich sa otcovstva. Podľa tohto ustanovenia sa muž, ktorý je alebo bol ženatý s matkou dieťaťa, považuje za otca tohto dieťaťa, ak je to dôsledkom práva štátu, v ktorom má dieťa domicil pri narodení, alebo v prípade, ak sa podľa tohto práva za otca nepovažuje žiadna osoba, ak je to dôsledkom práva štátu, ktorého štátnym príslušníkom sa dieťa stalo pri narodení. Ak však malo dieťa pri narodení vo Švédsku domicil, o tejto otázke sa bude vždy rozhodovať v súlade so švédskym právom. Ak má otcovstvo určiť súd, uplatní sa spravidla právo štátu, v ktorom malo dieťa domicil v čase rozsudku súdu prvého stupňa.

Podľa oddielu 3 zákona (2018:1289) o **osvojení** v medzinárodných situáciách, musí švédsky súd, ktorý posudzuje žiadosť o osvojenie, uplatniť švédske právo.

Rozhodnutie o adopcii uskutočnené v zahraničí platné vo Švédsku má rovnaké právne účinky ako švédske rozhodnutie o adopcii.

Otázka rozhodného práva pre **výživné na dieťa** sa riadi Haagskym protokolom z roku 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť. Všeobecným pravidlom je, že vyživovacie povinnosti sa riadia právom štátu, v ktorom má dieťa domicil. Ak dieťa nemôže získať výživné od strany, ktorá má v súlade s uvedeným právom vyživovaciu povinnosť, musí sa uplatniť právo štátu, v ktorom sídli súd. Ak dieťa nemôže získať výživné od strany, ktorá má v súlade s jedným z uvedených práv vyživovaciu povinnosť, a obe strany sú občanmi toho istého štátu, musí sa uplatniť právo daného štátu.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

Informácie o **spôsobilosti uzatvoriť manželstvo** sú uvedené v bode 3.3. Manželstvo sa vo všeobecnosti považuje za **platné z hľadiska formy**, ak je platné v krajine, v ktorej bolo uzatvorené; pozri oddiel 7 kapitoly 1 zákona (1904:26, s. 1) o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a opatrovníctva.

Právne účinky manželstva možno rozdeliť na dve hlavné kategórie: účinky v osobnej oblasti a účinky týkajúce sa majetku manželov (pozri bod 3.6.).

Hlavným právnym účinkom manželstva v osobnej oblasti je, že manželia majú vzájomnú vyživovaciu povinnosť. Vo švédskom medzinárodnom práve súkromnom sa otázky týkajúce sa nároku manželov dedič, nadobudnutia mena manžela či ich vyživovacej povinnosti voči deťom druhého manžela nepovažujú za právne účinky manželstva a rozhodné právo sa určuje na základe kolíznych noriem upravujúcich dedičstvo, osobné mená a pod..

Otázka rozhodného práva pre **výživné na manžela** sa upravuje Haagskym protokolom z roku 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť.

Všeobecným pravidlom je, že vyživovacia povinnosť sa riadi právom štátu, kde má strana s vyživovacou povinnosťou domicil. Ak jeden z manželov namieta proti uplatneniu tohto práva a právo iného štátu má užšiu súvislosť s manželstvom (najmä v prípade práva štátu, kde mali manželia posledný spoločný domicil), musí sa uplatniť právo tohto iného štátu.

Pokiaľ ide o **rozvod**, v oddiele 4 ods. 1 kapitoly 3 zákona (1904:26, s. 1) o niektorých medzinárodných právnych vzťahoch týkajúcich sa manželstva a opatrovníctva sa stanovuje, že švédske súdy musia uplatňovať švédske právo. V oddiele 4 ods. 2 sa poskytuje výnimka v prípade, ak sú obaja manželia cudzí štátni príslušníci a ani jeden z nich nemá domicil vo Švédsku v trvaní aspoň jedného roka.

Vo švédskom hmotnom práve nie sú zakotvené právne inštitúty **rozluky** či **anulovania manželstva**. Pravidlá upravujúce rozdelenie majetku po rozluke sú stanovené v oddiele 6 kapitoly 2 a oddiele 13 kapitoly 3 zákona (2019:234) o majetkových vzťahoch medzi manželmi alebo druhmi v medzinárodných situáciách.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Otázky týkajúce sa rozhodného práva pre majetkové režimy manželov sa riadia ustanoveniami kapitoly III nariadenia Rady (EÚ) 2016/1103 z 24. júna 2016, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov. V kapitole III nariadenia Rady (EÚ) 2016/1104 z 24. júna 2016, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových dôsledkov registrovaných partnerstiev, sú uvedené podobné pravidlá týkajúce sa registrovaných partnerstiev. Kapitola 2 zákona (2019:234) o majetkových vzťahoch medzi manželmi alebo druhmi v medzinárodných situáciách obsahuje ustanovenia, ktoré dopĺňajú nariadenia Európskej únie (pozri okrem iného oddiely 4 a 5 kapitoly 2).

Existujú osobitné ustanovenia o rozhodnom práve pre majetkové režimy manželov v kontexte severských krajín v kapitole 3 zákona (2019:234) o majetkových vzťahoch medzi manželmi alebo druhmi v medzinárodných situáciách (pozri okrem iného oddiely 8 – 11 kapitoly 3).

3.7 Závetý a dedičstvo

Otázka kolízie právnych poriadkov v oblasti dedenia zo závetov a dedenia zo zákona sa upravuje v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve. Kolízne normy zakotvené v tomto nariadení sa uplatňujú bez ohľadu na to, či ide o medzinárodnú súvislosť s členským štátom alebo s akýmkoľvek iným štátom.

Existujú však osobitné ustanovenia týkajúce sa platnosti závetu z hľadiska formy podľa oddielu 3 kapitoly 2 zákona (2015:417) o dedení v medzinárodných situáciách (*lagen om arv i internationella situationer*), ktorými sa do švédskeho práva transponuje Haagsky dohovor z roku 1961 o rozhodnom práve pre formu závetov. Závet sa musí považovať za platný z hľadiska formy, ak je v súlade s právom miesta, v ktorom ho závetca vyhotovil, alebo miesta, v ktorom mal závetca domicil alebo ktorého bol štátnym príslušníkom buď v čase vyhotovenia závetu, alebo v čase smrti. Naloženie s nehnuteľnosťou v závete sa tiež musí považovať za platné z hľadiska formy, ak je v súlade s požiadavkami na formu podľa práva miesta, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza. Rovnaké pravidlá sa vzťahujú aj na zrušenie závetu. Zrušenie sa musí považovať za platné aj v prípade, ak je z hľadiska formy v súlade s požiadavkami práva, v zmysle ktorého bol závet platný z hľadiska formy.

3.8 Nehnuteľnosti

V majetkovom práve sú obsiahnuté kodifikované kolízne normy len pre isté prípady týkajúce sa lodí a lietadiel, finančných nástrojov a nezákonne odstránených predmetov kultúrnej hodnoty a určité situácie, ktoré sú upravené Dohovorom severských krajín o platobnej neschopnosti a nariadením o konkurznom konaní.

Účinky v majetkovom práve, napríklad v prípade kúpy huteľného alebo nehnuteľného majetku alebo hypotekárneho úveru na takýto majetok, sa musia určiť v súlade s právom krajiny, v ktorej sa príslušný majetok nachádza v čase kúpy alebo hypotekárneho úveru. Týmto právom sa bude určovať povaha akýchkoľvek vlastníckych práv, spôsob vzniku a zániku akýchkoľvek vlastníckych práv, formálne požiadavky, ktoré sa môžu uplatňovať, a práva, ktoré sa tretím stranám priznávajú v rámci vlastníckeho práva.

Pokiaľ ide o zahraničné záložné práva, v judikatúre sa stanovuje, že v prípade, ak predávajúci v čase vzniku záložného práva vedel, že majetok sa má presunúť do Švédska (a záložné právo nie je vo Švédsku platné), predávajúci by mal namiesto toho získať zábezpeku, ktorá by spĺňala požiadavky švédskeho práva. Zahraničné záložné právo by navyše nemalo nadobudnúť právny účinok, ak od presunu majetku do Švédska uplynul určitý čas. V týchto prípadoch zahraničný veriteľ mal čas buď získať novú zábezpeku, alebo dlh vymôcť.

3.9 Platobná neschopnosť

V nariadení o konkurznom konaní z roku 2015 sa stanovujú pravidlá, ktorými sa upravuje rozhodné právo vo vzťahu k iným členským štátom Európskej únie (okrem Dánska).

Pokiaľ ide o severské krajiny, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie o konkurznom konaní z roku 2015, existujú osobitné ustanovenia týkajúce sa rozhodného práva založené na Dohovore severských krajín o platobnej neschopnosti z roku 1933, ktoré boli do švédskeho práva transponované právnym predpisom v roku 1981 (vo vzťahu k Islandu však platia pravidlá starších právnych predpisov z roku 1934). Všeobecným pravidlom zakotveným v Dohovore severských krajín o platobnej neschopnosti je, že insolvenčné konanie v zmluvnom štáte (v krajine, v ktorej insolvenčné konanie prebieha) musí tiež zahŕňať majetok patriaci dlžníkovi, ktorý sa nachádza v inom zmluvnom štáte. Vo všeobecnosti sa právo krajiny, v ktorej prebieha insolvenčné konanie, musí uplatňovať vo veciach týkajúcich sa tohto majetku, ako je napríklad právo dlžníka mať kontrolu nad svojím majetkom a nad tým, čo sa má zahrnúť do konkurznej podstaty. Väčšina švédskych medzinárodných právnych predpisov týkajúcich sa platobnej neschopnosti nie je na rozdiel od uvedených pravidiel stanovená v právnych predpisoch. Základným predpokladom je, že sa uplatňuje právo krajiny, v ktorej prebieha insolvenčné konanie (*lex fori concursus*). To okrem iného znamená, že v prípade platobnej neschopnosti vo Švédsku sa švédske právo bude uplatňovať na samotné konanie, ako aj na všetky ostatné záležitosti týkajúce sa právnych predpisov o platobnej neschopnosti.

Posledná aktualizácia: 30/03/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Anglicko a Wales

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Kolízne normy v Anglicku a Walese, ktoré sa týkajú rozhodného práva, v súčasnosti vyplývajú najmä z priamo uplatniteľných nariadení EÚ. V súvislosti s občianskymi a obchodnými vecami ide o: nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím I“) a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím II“). Zákon o zmluvách (rozhodné právo) z roku 1990, na základe ktorého sa vykonal Rímsky dohovor z roku 1980, je naďalej relevantný v súvislosti so zmluvami, ktoré sa uzatvorili pred 17. decembrom 2009 (na zmluvy uzatvorené v tomto dátume alebo po tomto dátume sa uplatňuje nariadenie Rím I). Zákon o medzinárodnom práve súkromnom (rôzne ustanovenia) z roku 1995 je relevantný iba v súvislosti so situáciami, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie Rím II (toto nariadenie sa uplatňuje na prípady, v ktorých vznikla škoda po 11. januári 2009). Pravidlá tradičného zvykového práva sú naďalej uplatniteľné na delikt ohovárania a v súvislosti s dedením a majetkovým právom.

Vo otázke rodinných vecí je vo všeobecnosti prameňom pravidiel na určenie rozhodného práva zvykové právo, až na niekoľko výnimiek. Anglické právo sa vo všeobecnosti uplatňuje na rodinné veci, pričom podlieha obmedzeným výnimkám v zvykovom práve (napr. v súvislosti s neplatnosťou manželstva) alebo v zákone [napr. v súvislosti so zákonom o vyživovacej povinnosti (nástroje na výkon exekučných titulov) z roku 1920 a so zákonom o vyživovacej povinnosti (recipročný výkon exekučných titulov) z roku 1972]. V otázke rodičovských práv a povinností a ochrany dieťaťa, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EÚ) č. 2201/2003 a Haagsky dohovor z 19. októbra 1996, sa v nariadeniach o rodičovských právach a povinnostiach a opatreniach na ochranu detí [medzinárodné

záväzky (Anglicko a Wales a Severné Írsko)] z roku 2012 a v článku 15 Dohovoru z roku 2016 uvádzajú pravidlá na určenie rozhodného práva, t. j. že sa uplatňuje anglické právo, s prihliadnutím na obmedzené výnimky.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor o kolíznych normách týkajúcich sa formy ustanovení závetov z roku 1961.

Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rímsky dohovor) z roku 1980 (nahradilo ho nariadenie Rím I, pokiaľ ide o zmluvy uzatreté 17. decembra 2009 alebo neskôr).

Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre inštitút trustu a o jeho uznávaní z 1. júla 1985.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Nie sú nám známe žiadne dvojstranné dohovory obsahujúce ustanovenia o voľbe rozhodného práva, ktorých zmluvnou stranou je Spojené kráľovstvo.

Treba však poznamenať, že hoci Rímsky dohovor z roku 1980 a haagske dohovory umožňujú štátu uplatniť niektoré ďalšie režimy voľby rozhodného práva na „vnútornej“ kolízii, napríklad kolízie medzi právami Anglicka a Walesu a Škótska, Spojené kráľovstvo sa rozhodlo nevyužiť tento nástroj. A tak sa pravidlá Rímskeho dohovoru (pokiaľ ide o zmluvy uzatvorené pred 17. decembrom 2009) a haagskych dohovorov uplatňujú na kolízie medzi rôznymi jurisdikciami Spojeného kráľovstva, ako aj pri medzinárodných kolíziách.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Vo všeobecnosti sa kolízne normy uplatňujú len vtedy, keď o to požiada aspoň jedna zo strán. Ak o to nepožiada alebo ak neexistujú dostatočné dôkazy o obsahu cudzieho práva, sudca v danom prípade vo všeobecnosti uplatní anglické právo. Toto pravidlo sa týka dôkazov a procesu, a preto naň nemajú vplyv nariadenia EÚ.

2.2 Spätný odkaz

V nariadeniach EÚ sa vylučuje uplatňovanie princípu spätného odkazu v prípadoch, ktoré sa riadia kolíznymi normami EÚ, čo bol taktiež prevládajúci názor v zmysle zákona o medzinárodnom práve súkromnom (rôzne ustanovenia) z roku 1995 a zákona o zmluvách (rozhodné právo) z roku 1990. Takže ak anglická kolízna norma v prípade deliktu nedbanlivosti poukazuje na francúzske právo, uplatní sa francúzske vnútroštátne právo, a to aj keby francúzsky súd uplatnil právo inej krajiny. Jedným zo zdôvodnení odmietnutia spätného odkazu v týchto oblastiach je to, že v prípade uplatnenia spätného odkazu by mohlo dôjsť k narušeniu zložitých pravidiel stanovených v zákonoch.

Úloha spätného odkazu v ostatných oblastiach práva je v súčasnosti do istej miery obmedzená a v niektorých prípadoch nie úplne jasná. Možno konštatovať, že spätný odkaz sa uplatní v prípade pozemku nachádzajúceho sa v zahraničí, na ktorý sa podľa anglického práva uplatňuje *lex situs*. V takýchto prípadoch sa z pragmatických dôvodov uplatňuje to právo súdu, v ktorého jurisdikcii sa majetok nachádza, a to aby sa zvýšila šanca, že akékoľvek anglické rozhodnutie týkajúce sa majetku bude účinné. Výsledkom rozhodnutí všeobecného súdu, pokiaľ ide o hmotný huteľný majetok nachádzajúci sa v zahraničí, je skutočnosť, že odkaz na *lex situs* nebude obsahovať spätný odkaz.

V prípade rodinných vecí existuje obmedzená judikatúra, podľa ktorej sa princíp spätného odkazu môže za určitých okolností uplatniť, avšak táto otázka sa vyskytuje len zriedkavo, keďže v rodinných veciach sa vo všeobecnosti uplatňuje anglické právo.

Treba však poznamenať, že v mnohých prípadoch je dokazovanie obsahu cudzích kolíznych noriem nákladné a strany sa často dohodnú, že nebudú požadovať ich uplatňovanie (pozri bod 2.1).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Táto otázka sa rieši tak, že sa v prípade každej kolíznej normy stanoví príslušný čas, ku ktorému je kolízne kritérium určené. Napríklad v prípade prevodu huteľného majetku sa uplatňuje príslušné rozhodné právo, ktoré platí na mieste, kde sa nachádza daný huteľný majetok v čase prevodu.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

V zmysle tradičných pravidiel môžu anglické súdy zamietnuť uplatňovanie cudzieho práva, ktoré je v rozpore s anglickým verejným poriadkom. Hranica je však veľmi vysoká: napríklad, ak by to viedlo k výsledku, ktorý je „v úplnom rozpore so základnými požiadavkami na spravodlivosť, ako ju vykonávajú anglické súdy.“ Obsah anglického verejného poriadku ovplyvňujú medzinárodné záväzky Spojeného kráľovstva, predovšetkým Európsky dohovor o ľudských právach; jedným veľmi známym príkladom výnimky vo verejnom poriadku je porušovanie ľudských práv, ďalším je prípad, keď je právo „zjavným porušením pravidiel medzinárodného práva zásadného významu“ (napr. iracká invázia Kuvajtu v roku 1990).

Okrem toho sa v nariadeniach Rím I a Rím II v súčasnosti stanovuje uplatňovanie imperatívnych noriem konajúceho súdu nezávisle od práva, ktoré sa inak uplatňuje na zmluvy. Tieto existujúce pravidlá sa vo všeobecnosti vyskytujú v oblastiach týkajúcich sa spotrebiteľa alebo zamestnania alebo v právnych predpisoch, ktoré dopĺňajú medzinárodný dohovor.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Obsah cudzieho práva sa zisťuje, akoby išlo o skutočnosť. Je preto na účastníkoch konania, aby dokázali obsah cudzieho práva. Sudcovia cudzie právo skúmať nemôžu. V prípade rozporu medzi dôkazmi, ktoré predložili strany, môže sudca posúdiť dôveryhodnosť znalcov a má právo zohľadniť hlavné dôkazy (napríklad cudzie zákony a prípady), najmä ak sú písané po anglicky a uplatňujú sa v nich pojmy známe aj anglickému sudcovi.

Obsah cudzieho práva sa zvyčajne dokazuje na základe znaleckého posudku. Nestačí súdu predložiť text cudzieho zákona, prípadu alebo text orgánu. Znalecký posudok k cudziemu právu môže vydať hocikto, kto je „na to z hľadiska vedomostí a skúseností dostatočne kvalifikovaný,“ bez ohľadu na to, či má právo vystupovať ako odborník v oblasti práva v príslušnej jurisdikcii. Napriek tomu je bežné, aby bol znalec akademikom alebo odborníkom v danej jurisdikcii. Ak sa o obsahu cudzieho práva rozhodlo v skoršom anglickom prípade, na tento prípad sa možno odvolávať ako na dôkaz obsahu cudzieho práva, a v prípade tohto obsahu cudzieho práva sa bude predpokladať, že je rovnaký ako ten v skoršom prípade, pokiaľ sa nepreukáže opak.

Dôkazné bremeno znáša účastník konania, ktorý sa opiera o cudzie právo. Ak sa cudzie právo dostatočne nepreukáže, vo všeobecnosti sa uplatní anglické právo. V prípade, že neexistuje dôvod sa domnievať, že cudzie právo sa akokoľvek podobá na anglické právo (napr. daňový zákon z inej európskej jurisdikcie), môže byť vec zamietnutá.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Vo všetkých prípadoch, ktoré sa týkajú zmluvných záväzkov a voľby rozhodného práva, sa priamo uplatňuje nariadenie Rím I. Kolízne normy uvedené v nariadení Rím I sa môže uplatňovať na prípady, ktoré sa na základe anglického vnútroštátneho práva nepovažujú za zmluvné (napr. dohody bez protihodnoty, ako sú darovacie zmluvy).

Procesné otázky sa stanovujú na základe právneho poriadku konajúceho súdu. Preto sa stanovenie výšky škody (ale nie zložky škody) a dôkazných prostriedkov riadi právom konajúceho súdu. Premlčacie lehoty sú hmotnoprávne, a preto sa v prípade zmluvných záväzkov riadia právom uplatniteľným v zmysle nariadenia. Základné hmotnoprávne pravidlá sú tieto.

Toto právo sa uplatňuje v prípade, že si strany výslovne zvolili rozhodné právo, alebo sa o tom môžeme domnievať s primeranou istotou. Voľba sa pravdepodobne preukáže s primeranou istotou v prípadoch, keď zmluva má štandardnú podobu, o ktorej je známe, že sa riadi určitým právom (napr. námorná poisťovňa zmluva Lloyd's), alebo na základe predchádzajúcich vzťahov medzi stranami. V prípade existencie dohody o voľbe súdu ide často o

dostatočný dôkaz toho, že sa malo zvoliť právo tohto súdu, ale nie je to vždy tak. V prípade rozhodcovskej zmluvy, ak sú stanovené výberové kritériá na výber rozhodcov, môže sa skôr predpokladať voľba rozhodného práva, ale ak sa rozhodcovia určujú podľa nejakého medzinárodného orgánu, je oveľa nepravdepodobnejšie, že sa voľba preukáže s primeranou istotou.

Vo viacerých ohľadoch je voľba rozhodného práva obmedzená. Po prvé, v spotrebiteľských zmluvách a pracovných zmluvách nemožno na základe voľby rozhodného práva odobrať spotrebiteľovi alebo zamestnancovi ochranu kogentnej právnej normy, ktorá existuje podľa práva, ktoré by sa uplatnilo v danom prípade, ak by sa výslovne nezvolilo rozhodné právo. Po druhé, ak majú všetky prvky súvisiace so situáciou súvislosť s určitou krajinou, výber iného práva nemôže mať za následok neúčinnosť kogentných právnych noriem danej krajiny. V súvislosti s poisťovacími zmluvami existujú taktiež ochranné pravidlá pre spotrebiteľov. Ďalej treba poznamenať, že ak nedôjde k dohode v súvislosti s účinnosťou voľby, napríklad v prípade podozrenia z nátlaku, to, či takáto voľba bola účinná, sa stanoví na predpokladaného rozhodného práva (t. j. práva, ktorým by sa riadila zmluva v prípade, že by bola voľba platná), pokiaľ by to nebolo „neopodstatnené“ (v tom prípade sa môže uplatniť právo platné v mieste obvyklého pobytu účastníka konania, ktorý vyjadril nesúhlas). Pokiaľ ide o prípady, v ktorých nedôjde k výslovnej voľbe rozhodného práva alebo ak takáto voľba nie je zrejme s primeranou istotou, v nariadení Rím I sa uvádzajú osobitné pravidlá v závislosti od druhu zmluvy. Ak však nie sú tieto pravidlá dostatočne jasné, vo všeobecnosti sa uplatní právo platné v mieste obvyklého pobytu osoby zodpovednej za charakteristické plnenie. Nie je vždy jednoduché určiť osobu zodpovednú za charakteristické plnenie, ale väčšinou je ňou strana, ktorá neplatí za výrobok alebo službu (t. j. osoba zodpovedná za charakteristické plnenie je predajca výrobku, veriteľ pri bankových prevodoch, ručiteľ v zmluve o ručení). Tento predpoklad možno zamietnuť v prospech krajiny, s ktorou má zmluva užšie väzby.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Pokiaľ ide o mimozmluvné záväzky, vo väčšine prípadov sa uplatní nariadenie Rím II. Zákon o medzinárodnom práve súkromnom (rôzne ustanovenia) z roku 1995 sa uplatní iba v tých otázkach, ktoré sa týkajú deliktov, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie, pričom na ohováranie sa naďalej vzťahuje zvykové právo (pozri nižšie). V rozhodnom práve sa ďalej určujú premlčacie lehoty.

V zmysle nariadenia Rím II sa vo všeobecnosti uplatňuje právo miesta, kde vznikla škoda. Rozhodné právo sa v prípade určitých druhov mimozmluvných záväzkov vrátane zodpovednosti za výrobok, nekalej súťaže a deliktov týkajúcich sa životného prostredia a práv duševného vlastníctva riadi osobitnými pravidlami. Za určitých okolností si účastníci konania môžu na základe nariadenia taktiež vybrať rozhodné právo, ale tieto ustanovenia nemožno využiť s cieľom obísť kogentné právne normy EÚ alebo vnútroštátne právo. Treba poznamenať, že posúdenie škody je záležitosťou rozhodného práva.

Ako sa uvádza vyššie, ohováranie [vrátane ohovárania v súvislosti s vlastníckym nárokom, ohovárania v súvislosti s výrobkom, urážlivého klamstva alebo akéhokoľvek nároku týkajúceho sa cudzieho práva, „ktorý zodpovedá (takémuto) nároku alebo sa naň inak podobá“] sa naďalej riadi zvykovým právom. V takýchto prípadoch sa uplatňuje „pravidlo dvojitej žalovateľnosti“: delikt je žalovateľný iba v Anglicku a Walesu, ak je žalovateľný z občianskoprávneho hľadiska v zmysle cudzieho práva jurisdikcie, v ktorej sa skutok stal (väčšinou publikácia), a ak sa skutok stal v Anglicku a Walesu, je žalovateľný z občianskoprávneho hľadiska v zmysle anglického práva. Toto pravidlo sa zachovalo po tlaku mediálnych organizácií, ktoré sa báli uplatňovania represívnych cudzích práv. Na toto pravidlo sa však vzťahuje výnimka: ak má iná krajina významnejší vzťah k udalosti a stranám, uplatní sa právo tejto jurisdikcie. Treba poznamenať, že táto oblasť je obzvlášť nejednoznačná.

Pokiaľ ide o správu trustov, rozhodné právo sa riadi zákonom o uznávaní trustov z roku 1987, ktorým sa vykonáva Dohovor o rozhodnom práve pre inštitút trustu. Uvádza sa v ňom, že rozhodné právo je to, ktoré si zvolí zriaďovateľ, a ak si žiadne nezvolí, tak je ním to právo, s ktorým je trust najužšie spojený. Na základe tohto práva sa stanoví platnosť trustu, jeho interpretácia, účinnosť a správa trustu.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Domicil osoby (pôvodný domicil) po narodení je rovnaký ako domicil otca dieťaťa v čase narodenia dieťaťa, ak ide o dieťa narodené v manželstve. Ak sa dieťa narodilo mimo manželstva alebo je jeho otec v čase narodenia mŕtvy, domicil dieťaťa je rovnaký ako domicil matky. Toto pravidlo sa uplatňuje do 16. roku života dieťaťa (t. j. domicil dieťaťa sa mení podľa domicilu otca alebo matky).

Na osoby staršie ako 16 rokov sa vzťahuje pôvodný domicil, pokiaľ si nezvolia iný domicil. Ak si chcú zvoliť iný domicil, musia mať reálne pobyť v príslušnej jurisdikcii a mať úmysel tam zostať na neurčito alebo natrvalo. Ak jedna z týchto podmienok prestane platiť, neuplatňuje sa zvolený domicil, ale pôvodný domicil.

Domicil manželky sa už neurčuje na základe domicilu jej manžela: posudzujú sa nezávisle.

Spôsobilosť vykonávať určité povinnosti (napr. uzatvárať zmluvy, spísať závet, zosobášiť sa) sa určuje na základe osobitných pravidiel pre danú oblasť a bližšie sa im venujú príslušné oddiely.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

Na záležitosti týkajúce sa rodičovských práv a povinností a ochrany dieťaťa sa vo všeobecnosti vzťahuje anglické právo, ktoré však podlieha obmedzeným výnimkám, napríklad tým uvedeným vyššie, ktoré sa uplatňujú na záležitosti haagskeho dohovoru z roku 1996, ako aj na záležitosti, na ktoré sa vzťahuje nariadenie Brusel IIa. Na záležitosti týkajúce sa otcovstva a adopcie sa vo všeobecnosti vzťahuje anglické právo, ktoré však podlieha určitým výnimkám.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

Formálna platnosť manželstva sa vo všeobecnosti až na určité výnimky stanovuje na základe práva miesta, kde sa manželstvo uzavrelo.

Spôsobilosť osôb uzavrieť manželstvo sa vo všeobecnosti určuje na základe domicilu príslušnej osoby v čase tesne pred uzavretím manželstva. V tomto práve sa upravujú niektoré otázky, napríklad či obe strany vyjadrili súhlas, splnili vekovú hranicu a s ktorými osobami v rámci širšej rodiny sa nemôžu zosobášiť. V osobitnom prípade vekovej hranice sa manželstvo nebude považovať za platné, ak jedna z osôb mala v tom čase menej ako 16 rokov, a to v prípade, že má domicil v Anglicku a Walesu.

V otázke rozvodu a rozluky sa vo všeobecnosti uplatní anglické právo, ktoré však podlieha obmedzeným výnimkám.

Pokiaľ ide o vyživovaciu povinnosť, vo všeobecnosti sa uplatňuje anglické právo, ktoré však podlieha určitým výnimkám.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Pojem „majetkové pomery manželov“ sa vo všeobecnosti nevyskytuje vo zvykovom práve. V otázke výživného pri rozvode, rozluke alebo neplatnosti manželstva alebo v otázke vyživovacej povinnosti uplatňujú anglické súdy vo všeobecnosti anglické právo, ktoré však podlieha obmedzeným výnimkám.

3.7 Závety a dedičstvo

V prípade dedenia zo zákona (t. j. ak neexistuje závet) sa na dedenie hnuťelného majetku uplatňuje právo domicilu závetcu v čase úmrtia; na dedenie nehnuteľností sa uplatňuje právo jurisdikcie, v ktorej sa majetok nachádza (*lex situs*).

V prípade, že existuje závet (dedenie zo závetu), sa schopnosť závetcu spísať závet k hnuťelnému majetku určuje podľa práva platného v mieste bydliska závetcu v čase spísania závetu. Odkazovník bude spôsobilý získať hnuťelný majetok, ak je spôsobilý buď podľa práva platného v mieste bydliska, alebo podľa práva platného v mieste bydliska závetcu. Pokiaľ ide o nehnuteľnosti, neexistuje osobitná právomoc, ale pravdepodobne by sa použilo právo *lex situs*, na základe ktorého sa ďalej určí schopnosť odkazovníka nadobudnúť nehnuteľnosť odkázanú v závete.

Podľa zákona o závetoch z roku 1963, a ak závetca zomrel 1. januára 1964 alebo neskôr, je závet formálne platný (napr. správny počet svedkov), ak je v súlade s niektorým z týchto práv: právo platné v mieste spísania závetu (t. j. zvyčajne miesta, kde je podpísaný a dosvedčený) v čase jeho spísania, právo platné v mieste bydliska, obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti závetcu v čase spísania závetu, právo platné v mieste bydliska, obvyklého pobytu alebo

štátnej príslušnosti závetcu v čase úmrtia. Závet je ďalej formálne platný a možno na základe neho previesť nehnuteľnosť, ak je v súlade s vnútroštátnym právom jurisdikcie, kde sa majetok nachádza (čím sa vylučuje uplatňovanie spätného odkazu, hoci ide o nehnuteľnosť).

Závet k hnutelnému majetku je vecne platný (napr. obmedzenia týkajúce sa množstva, ktoré môže osoba zanechať v závete), ak je v súlade s právom platným v mieste bydliska závetcu v čase úmrtia; závet k nehnuteľnosti je vecne platný, ak je v súlade s právom jurisdikcie, v ktorej sa majetok nachádza, t. j. *lex situs* sa uplatní nezávisle od systému vnútroštátneho práva.

Závet sa vykladá podľa práva, ktoré určí závetca, pričom možno predpokladať, že ním je právo platné v mieste jeho bydliska v čase spísania závetu. Tento predpoklad je pravidlom *prima facie*, ktoré možno nahradiť, ak sa preukáže, že závetca očividne zamýšľal a chcel, aby sa jeho závet vykladal podľa iného právneho systému. Pokiaľ ide o nehnuteľnosť, môže existovať ďalšie obmedzenie, podľa ktorého platí, že ak zámer, ktorý vyplýva z takejto interpretácie, nie je dovolený ani ho nemožno uznať na základe *lex situs*, má prednosť druhé právo.

Platnosť údajného zrušenia závetu sa určuje na základe práva platného v mieste bydliska závetcu v čase údajného zrušenia (treba poznamenať, že podľa anglického vnútroštátneho práva, ak sa uplatní, sa závet ruší v prípade uzavretia manželstva, pokiaľ sa nepreukáže, že závet bol spísaný s výslovným zohľadnením uzavretia manželstva). Ak sa však ukáže, že zrušenie závetu sa údajne uskutočnilo na základe neskoršieho závetu (a nie napríklad roztrhaním závetu), to, či sa týmto druhým závetom ruší predchádzajúci závet, sa určí na základe zákonov uplatniteľných vo veci formálnej platnosti druhého závetu. Ak nie je jasné, či sa druhým závetom ruší predchádzajúci závet, interpretácia sa bude riadiť právom, ktoré si zvolil závetca, pričom možno predpokladať, že ním je právo platné v mieste jeho bydliska v čase spísania druhého závetu.

3.8 Nehnuteľnosti

Prípady týkajúce sa majetku sa delia na hnutelný majetok a nehnuteľnosti; to, či je majetok hnutelný alebo nehnuteľný, sa určí na základe práva miesta, kde sa majetok nachádza.

V prípade nehnuteľností je rozhodným právom právo miesta, kde sa majetok nachádza, a uplatňuje sa spätný odkaz. Týka sa to všetkých otázok v súvislosti s transakciou vrátane spôsobilosti, formalít a vecnej platnosti. Treba poznamenať, že existuje samozrejme rozdiel medzi prevodom pozemku alebo iných nehnuteľností a medzi zmluvou, v ktorej sa stanovujú práva a záväzky účastníkov tohto prevodu – na túto zmluvu sa uplatňujú odlišné pravidlá na určenie rozhodného práva (predovšetkým nariadenie Rím I).

V prípade otázok vlastníctva (na rozdiel od zmluvných otázok), ktoré sa týkajú prevodu hmotného hnutelného majetku, je vo všeobecnosti rozhodným právom právo miesta, kde sa majetok nachádzal v čase udalosti, ktorá mala mať vplyv na vlastnícke právo. Nie je jasné, či sa v tejto situácii uplatňuje spätný odkaz, no na základe všeobecnej právoplatnosti rozhodnutí všeobecných anglických súdov môžeme usudzovať, že to tak nie je. Vlastnícky nárok na hmotný majetok nadobudnutý v súlade s týmto všeobecným pravidlom sa bude v Anglicku považovať za platný, ak sa hnutelnosť následne premiestni z krajiny, v ktorej sa nachádzala v čase nadobudnutia vlastníckeho práva, pokiaľ alebo dookiaľ toto vlastnícke právo nie je nahradené novým vlastníckym právom nadobudnutým v súlade s právom krajiny, kam sa majetok premiestnil. Špecifická výnimka zo všeobecného pravidla týkajúceho sa hmotného hnutelného majetku sa vzťahuje na prípad, keď sa hmotný majetok presúva a jeho poloha je stranám neznáma alebo je dočasná, pričom tento presun, ktorý je platný v zmysle rozhodného práva, bude účinný v Anglicku.

V prípade postúpenia nehmotného hnutelného majetku, ak je vzťah medzi postupiteľom a nadobúdateľom zmluvný (ako v prípade väčšiny dlhov) a ak sa otázka týka len platnosti a účinnosti samotného postúpenia, uplatňuje sa nariadenie Rím I.

Treba poznamenať, že kolízne normy týkajúce sa postúpenia a presunu nehmotného majetku je ťažké zosumarizovať, keďže sa na ne nevzťahuje len jedna kolízna norma, a to najmä preto, že do kategórie nehmotného majetku patrí široká škála práv, pričom nie všetky sú zmluvné. Odporúčame, aby ste v prípade nehmotného hnutelného majetku vyhľadali pomoc odborníka.

3.9 Platobná neschopnosť

Na Spojené kráľovstvo sa vzťahuje nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní, v ktorom sa stanovujú príslušné pravidlá pre konania, v ktorých dôjde k plnému alebo čiastočnému zbaveniu majetku dlžníka a vymenovaniu likvidátora, ak sa hlavné záujmy dlžníka nachádzajú v členskom štáte EÚ (okrem Dánska). Ak majú anglické súdy právomoc (a to v prípade, že sa centrum hlavných záujmov dlžníka nachádza v Anglicku a Walese, pričom sa predpokladá, že sa tam nachádza sídlo), uplatní sa anglické právo.

V prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000, sa uplatní anglické právo, ak majú anglické súdy právomoc (a to v prípade, že spoločnosť má sídlo v Anglicku a Walese, alebo sa v Anglicku a Walese nachádzajú osoby, ktoré by mohli profitovať z likvidácie, pričom neexistujú dostatočné dôvody na zamietnutie právomoci). Anglické oddženie je platné bez ohľadu na to, aké právo sa na dlh uplatňuje.

Posledná aktualizácia: 04/06/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Severné Írsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Kolízne normy v Severnom Írsku týkajúce sa rozhodného práva vychádzajú predovšetkým z priamo uplatniteľných nariadení EÚ. V súvislosti s občianskoprávnymi a obchodnými vecami ide o:

- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) a
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (Rím II).

Zákon o zmluvách (rozhodné právo) z roku 1990, na základe ktorého sa vykonal Rímsky dohovor z roku 1980, je naďalej relevantný v súvislosti so zmluvami, ktoré sa uzatvorili pred 17. decembrom 2009 (na zmluvy uzatvorené v tomto dátume alebo po tomto dátume sa uplatňuje nariadenie Rím I).

Zákon o medzinárodnom práve súkromnom (rôzne ustanovenia) z roku 1995 je relevantný iba v súvislosti so situáciami, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie Rím II (toto nariadenie sa uplatňuje na prípady, v ktorých vznikla škoda po 11. januári 2009).

Pravidlá tradičného zvykového práva sú naďalej uplatniteľné na delikt ohovárania a v súvislosti s dedením a majetkovým právom.

V otázke rodinných vecí je vo všeobecnosti prameňom pravidiel na určenie rozhodného práva zvykové právo, až na niekoľko výnimiek. Severoírské právo sa vo všeobecnosti uplatňuje na rodinné veci, pričom podlieha obmedzeným výnimkám v zvykovom práve (napr. v súvislosti s neplatnosťou manželstva) alebo v zákone [napr. v súvislosti so zákonom o vyživovacej povinnosti (nástroje na výkon exekučných titulov) z roku 1920 a so zákonom o vyživovacej povinnosti (recipročný výkon exekučných titulov) z roku 1972]. V otázke rodičovských práv a povinností a ochrany dieťaťa, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EÚ) č. 2201/2003 a Haagsky dohovor z 19. októbra 1996, sa v nariadeniach o rodičovských právach a povinnostiach a opatreniach na ochranu detí [medzinárodné záväzky (Anglicko a Wales a Severné Írsko)] z roku 2010 a v článku 15 Dohovoru z roku 1996 uvádzajú pravidlá na určenie rozhodného práva, t. j. že sa uplatňuje právo Severného Írska, s prihliadnutím na obmedzené výnimky.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor o kolíznych normách týkajúcich sa formy ustanovení závetov z roku 1961

- Rímsky dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (ako bolo uvedené, na zmluvy uzavreté 17. decembra 2009 alebo po tomto dátume sa uplatňuje nariadenie Rím I)
- Haagsky dohovor z roku 1985 o rozhodnom práve pre inštitút trustu a o jeho uznávaní

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Nie sú nám známe žiadne dvojstranné dohovory obsahujúce ustanovenia o voľbe rozhodného práva, ktorých zmluvnou stranou je Spojené kráľovstvo.

Je potrebné poznamenať, že hoci dohovory uvedené v bode 1.2. umožňujú štátu uplatňovať iný režim voľby rozhodného práva na svoje vlastné „územné celky“, Spojené kráľovstvo sa rozhodlo tak neurobiť. Preto sa dohovory uvedené v bode 1.2. uplatňujú na kolízie právnych poriadkov medzi jednotlivými jurisdikciami Spojeného kráľovstva, ako aj na medzinárodné kolízie právnych poriadkov, pričom Severné Írsko sa vo vzťahu k Anglicku, Walesu a Škótsku považuje za cudziu jurisdikciu.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Vo všeobecnosti sa kolízne normy uplatňujú len vtedy, keď o to požiada aspoň jedna zo strán. Ak o to nepožiada alebo ak neexistujú dostatočné dôkazy o obsahu cudzieho práva, sudca v danom prípade vo všeobecnosti uplatní severoírské právo. Toto pravidlo sa týka dôkazov a konania, a preto naň nemajú vplyv nariadenia EÚ.

2.2 Spätný odkaz

V nariadeniach EÚ sa vylučuje uplatňovanie princípu spätného odkazu v prípadoch, ktoré sa riadia kolíznymi normami EÚ, čo bol taktiež prevládajúci názor v zmysle zákona o medzinárodnom práve súkromnom (rôzne ustanovenia) z roku 1995 a zákona o zmluvách (rozhodné právo) z roku 1990. Takže ak severoírská kolízna norma v prípade deliktu nedbanlivosti poukazuje na francúzske právo, uplatní sa francúzske vnútroštátne právo, a to aj keby francúzsky súd uplatnil právo inej krajiny. Jedným zo zdôvodnení odmietnutia spätného odkazu v týchto oblastiach je to, že v prípade uplatnenia spätného odkazu by mohlo dôjsť k narušeniu zložitých pravidiel stanovených v zákonoch.

Úloha spätného odkazu v ostatných oblastiach práva je v súčasnosti do istej miery obmedzená a v niektorých prípadoch nie úplne jasná. Možno konštatovať, že spätný odkaz sa uplatní v prípade pozemku nachádzajúceho sa v zahraničí, na ktorý sa podľa severoírského práva uplatňuje *lex situs*. V takýchto prípadoch sa z pragmatických dôvodov uplatňuje to právo súdu, v ktorého jurisdikcii sa majetok nachádza, a to aby sa zvýšila šanca, že akékoľvek severoírské rozhodnutie týkajúce sa majetku bude účinné. Výsledkom rozhodnutí všeobecného súdu, pokiaľ ide o hmotný huteľný majetok nachádzajúci sa v zahraničí, je skutočnosť, že odkaz na *lex situs* nebude obsahovať spätný odkaz. Treba však poznamenať, že v mnohých prípadoch je dokazovanie obsahu cudzích kolíznych noriem nákladné a strany sa často dohodnú, že nebudú požadovať ich uplatňovanie (pozri bod 2.1).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Táto otázka sa rieši tak, že sa v prípade každej kolíznej normy stanoví príslušný čas, ku ktorému je kolízne kritérium určené. Napríklad v prípade prevodu huteľného majetku sa uplatňuje príslušné rozhodné právo, ktoré platí na mieste, kde sa nachádza daný huteľný majetok v čase prevodu.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Podľa tradičného zvykového práva môžu sudy v Severnom Írsku odmietnuť uplatňovať právo krajiny alebo územia, ktoré je v rozpore s verejnou politikou. Obsah verejného poriadku ovplyvňujú medzinárodné záväzky Spojeného kráľovstva, predovšetkým Európsky dohovor o ľudských právach.

Okrem toho sa v nariadeniach Rím I a Rím II v súčasnosti stanovuje uplatňovanie imperatívnych noriem konajúceho súdu *nezávisle od práva, ktoré sa inak uplatňuje na zmluvy*. Takéto normy možno spravidla nájsť v oblasti spotrebiteľov a práce alebo v právnych predpisoch, ktorými sa dopĺňa medzinárodný dohovor.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Obsah cudzieho práva krajiny alebo územia mimo Severného Írska sa zisťuje, ako keby bol skutkovým stavom. Je však na sudcovi, aby určil účinok dôkazu predloženého v súvislosti s týmto právom.

V konaniach pred súdom v Severnom Írsku je každá osoba, ktorá je náležite kvalifikovaná na základe svojich znalostí alebo skúseností, spôsobilá na to, aby podala znaleckú výpoveď v súvislosti s právom akejkoľvek krajiny alebo územia mimo Severného Írska bez ohľadu na to, či pôsobí alebo má oprávnenie pôsobiť ako príslušník právnického povolania v danej krajine alebo na danom území.

Za určitých okolností môže súd v Severnom Írsku zohľadniť predchádzajúce rozhodnutie alebo zistenie anglického súdu týkajúce sa práva akejkoľvek krajiny alebo územia mimo Severného Írska. Každý z ostatných strán alebo ich právny zástupcom sa musí doručiť písomné oznámenie o tom, že strana sa zamýšľa spoliehať na predchádzajúce rozhodnutie.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Vo všetkých prípadoch, ktoré sa týkajú zmluvných záväzkov a voľby rozhodného práva, sa priamo uplatňuje nariadenie Rím I. Kolízne normy uvedené v nariadení Rím I sa môžu uplatňovať na prípady, ktoré sa na základe severoírského vnútroštátneho práva nepovažujú za zmluvné (napr. dohody bez protihodnoty, ako sú darovacie zmluvy).

Procesné otázky sa stanovujú na základe právneho poriadku konajúceho súdu. Preto sa stanovenie výšky škody (ale nie zložky škody) a dôkazných prostriedkov riadi právom konajúceho súdu. Premlčacie lehoty sú hmotnoprávne, a preto sa v prípade zmluvných záväzkov riadia právom uplatniteľným v zmysle nariadenia.

Toto právo sa uplatňuje v prípade, že si strany výslovne zvolili rozhodné právo, alebo sa o tom môžeme domnievať s primeranou istotou. Voľba sa pravdepodobne preukáže s primeranou istotou v prípadoch, keď má zmluva štandardnú podobu, o ktorej je známe, že sa riadi určitým právom, alebo na základe predchádzajúcich vzťahov medzi stranami. V prípade existencie dohody o voľbe súdu ide často o dostatočný dôkaz toho, že sa malo zvoliť právo tohto súdu, ale nie je to vždy tak. V prípade rozhodcovskej zmluvy, ak sú stanovené výberové kritériá na výber rozhodcov, sa môže skôr predpokladať voľba rozhodného práva, ale ak sa rozhodcovia určujú podľa nejakého medzinárodného orgánu, je oveľa nepravdepodobnejšie, že sa voľba preukáže s primeranou istotou.

Vo viacerých ohľadoch je voľba rozhodného práva obmedzená. Po prvé v spotrebiteľských zmluvách a pracovných zmluvách nemožno na základe voľby rozhodného práva odobrať spotrebiteľovi alebo zamestnancovi ochranu kogentnej právnej normy, ktorá existuje podľa práva, ktoré by sa uplatnilo v danom prípade, ak by sa výslovne nezvolilo rozhodné právo. Po druhé, ak majú všetky prvky súvisiace so situáciou súvislosť s určitou krajinou, výber iného práva nemôže mať za následok neúčinnosť kogentných právnych noriem danej krajiny. V súvislosti s poisťovacími zmluvami existujú taktiež ochranné pravidlá pre spotrebiteľov. Ďalej treba poznamenať, že ak nedôjde k dohode v súvislosti s účinnosťou voľby, napríklad v prípade podozrenia z nátlaku, to, či takáto voľba bola účinná, sa stanoví na základe predpokladaného rozhodného práva (t. j. práva, ktorým by sa riadila zmluva v prípade, že by bola voľba platná), pokiaľ by to nebolo „neopodstatnené“ (v tom prípade sa môže uplatniť právo platné v mieste obvyklého pobytu účastníka konania, ktorý vyjadril nesúhlas).

V prípadoch, keď nedôjde k výslovej voľbe rozhodného práva, alebo v prípade voľby, ktorú nemožno preukázať dostatočne spoľahlivo, platia osobitné normy nariadenia Rím I v závislosti od typu zmluvy. Ak sú však tieto normy nepreukázateľné, právom bude spravida právo obvyklého pobytu vykonávateľa charakteristického plnenia. Nie je vždy jednoduché určiť osobu zodpovednú za charakteristické plnenie, ale väčšinou je ňou strana, ktorá neplatí za tovar alebo službu (napr. osoba zodpovedná za charakteristické plnenie je predajca výrobku, veriteľ pri bankových prevodoch, ručiteľ v zmluve o ručení). Tento predpoklad možno zamietnuť v prospech krajiny, s ktorou má zmluva užšie väzby.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Pokiaľ ide o mimozmluvné záväzky, vo väčšine prípadov sa uplatní nariadenie Rím II. Zákon o medzinárodnom práve súkromnom (rôzne ustanovenia) z roku 1995 sa uplatní iba v tých otázkach, ktoré sa týkajú deliktov, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie, pričom na ohováranie sa naďalej vzťahuje zvykové právo (pozri nižšie).

V rozhodnom práve sa ďalej určujú premlčacie lehoty.

V zmysle nariadenia Rím II sa vo všeobecnosti uplatňuje právo miesta, kde vznikla škoda. Rozhodné právo sa v prípade určitých druhov mimozmluvných záväzkov vrátane zodpovednosti za výrobok, nekalej súťaže a deliktov týkajúcich sa životného prostredia a práv duševného vlastníctva riadi osobitnými pravidlami. Za určitých okolností si účastníci konania môžu na základe nariadenia taktiež vybrať rozhodné právo, ale tieto ustanovenia nemožno využiť s cieľom obísť kogentné právne normy EÚ alebo vnútroštátne právo. Treba poznamenať, že posúdenie škody je záležitosťou rozhodného práva.

Ako sa uvádza vyššie, ohováranie [vrátane ohovárania v súvislosti s vlastníckym nárokom, ohovárania v súvislosti s výrobkom, urážlivého klamstva alebo akéhokoľvek nároku týkajúceho sa cudzieho práva, „ktorý zodpovedá (takémuto) nároku alebo sa naň inak podobá“] sa naďalej riadi zvykovým právom. V takýchto prípadoch sa uplatňuje „pravidlo dvojitej žalovateľnosti“: prečin je žalovateľný v Severnom Írsku len vtedy, ak je občianskoprávne žalovateľný podľa cudzieho práva jurisdikcie, v ktorej sa uskutočnil daný čin (zvyčajne uverejnenie), a ak sa daný čin uskutočnil v Severnom Írsku, je občianskoprávne žalovateľný podľa severoírskeho práva. Na toto pravidlo sa však vzťahuje výnimka: ak má iná krajina významnejší vzťah k udalosti a stranám, uplatní sa právo tejto jurisdikcie. Treba poznamenať, že táto oblasť je obzvlášť nejednoznačná.

Pokiaľ ide o správu trustov, rozhodné právo sa riadi zákonom o uznávaní trustov z roku 1987, ktorým sa vykonáva Dohovor o rozhodnom práve pre inštitút trustu. Uvádza sa v ňom, že rozhodné právo je to, ktoré si zvolí zriaďovateľ, a ak si žiadne nezvolí, tak je ním to právo, s ktorým je trust najužšie spojený. Na základe tohto práva sa stanoví platnosť trustu, jeho interpretácia, účinnosť a správa trustu.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Domicil osoby (pôvodný domicil) po narodení je rovnaký ako domicil otca dieťaťa v čase narodenia dieťaťa, ak ide o dieťa narodené v manželstve. Ak sa dieťa narodilo mimo manželstva alebo je jeho otec v čase narodenia mŕtvy, domicil dieťaťa je rovnaký ako domicil matky. Toto pravidlo sa uplatňuje do 16. roku života dieťaťa (t. j. domicil dieťaťa sa mení podľa domicilu otca alebo matky).

Na osoby staršie ako 16 rokov sa vzťahuje pôvodný domicil, pokiaľ si nezvolia iný domicil. Ak si chcú zvoliť iný domicil, musia mať reálne pobyť v príslušnej jurisdikcii a mať úmysel tam zostať na neurčito alebo natrvalo. Ak jedna z týchto podmienok prestane platiť, neuplatňuje sa zvolený domicil, ale pôvodný domicil.

Domicil manželky sa už neurčuje na základe domicilu jej manžela: posudzuje sa nezávisle.

Spôsobilosť vykonávať určité povinnosti (napr. uzatvárať zmluvy, spísať závet, zosobášiť sa) sa určuje na základe osobitných pravidiel pre danú oblasť a bližšie sa im venujú príslušné oddiely.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

Práva a povinnosti rodiča voči maloletej osobe (mladšej ako 18 rokov) sa stanovujú v práve Severného Írska v prípadoch, keď majú právomoc súdy Severného Írska, a to aj v prípade, že dieťa býva v zahraničí a je cudzincom. Súd v Severnom Írsku má však právomoc podľa nariadenia EÚ č. 2201/2003 len vtedy, keď je dieťa osoba s pobytom v Severnom Írsku alebo ak je dieťa v inom členskom štáte a ak aspoň jeden z manželov má rodičovské práva a povinnosti a manželský partner prijal jurisdikciu.

Dieťa je legitímne, ak sa narodilo v manželskom zväzku zákonom v mieste, kde sa narodilo, alebo ak dieťa bolo legitímne podľa práva miesta bydliska každého z rodičov v čase narodenia dieťaťa.

Súd v Severnom Írsku uplatňuje právo Severného Írska pri určení osoby ako poručníka, ak má jurisdikciu (ktorú má vždy, keď je navrhovateľ štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva alebo má obvyklý pobyt alebo sa obvykle zdržiava v Severnom Írsku).

Súd v Severnom Írsku uplatňuje právo Severného Írska v prípadoch osvojenia vždy, keď má právomoc (ktorú má vždy, keď má navrhovateľ domicil v Severnom Írsku v čase podania návrhu, ale súd takisto skúma pravdepodobnosť, či bude akýkoľvek príkaz uznaný v zahraničí, ak je to relevantné pre výkon jeho právomoci). Účinok takéhoto príkazu spočíva v prevode všetkých práv a povinností zo súčasných rodičov na adoptívnych rodičov.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

Formálna platnosť manželstva sa stanovuje na základe práva miesta, kde sa manželstvo uzavrelo. Toto právo upravuje platnosť obradu a jeho zložiek, napr. či musia byť vyslovené osobitné formuly, či musí byť použitá osobitná budova, či sa vyžaduje súhlas rodičov a či sa sobáš môže uskutočniť na základe plnej moci. Existuje niekoľko výnimiek z tohto pravidla, a to najmä ak nie je možné použiť miestnu formu sobáša. Takisto platia osobitné pravidlá pre členov ozbrojených síl, ktorí slúžia v cudzej krajine, ktorá nie je členom Spoločenstva národov.

Spôsobilosť osôb uzavrieť manželstvo sa vo všeobecnosti určuje na základe domicilu príslušnej osoby v čase tesne pred uzavretím manželstva. V tomto práve sa upravujú niektoré otázky, napríklad či obe strany vyjadrili súhlas, splnili vekovú hranicu a s ktorými osobami v rámci širšej rodiny sa nemôžu zosobášiť. V osobitnom prípade vekovej hranice sa manželstvo nebude považovať za platné, ak jedna z osôb mala v tom čase menej ako 16 rokov, a to v prípade, že má domicil v Severnom Írsku.

Právo Severného Írska neumožňuje manželstvá osôb rovnakého pohlavia. Za určitých okolností však možno zväzky partnerov rovnakého pohlavia považovať za registrované partnerstvo podľa práva Severného Írska.

Pokiaľ ide o rozvod, súd v Severnom Írsku má právomoc zaoberať sa len rozvodovým konaním v súlade s nariadením Rady č. 2201/2003. Ak je splnená jedna z nasledujúcich požiadaviek: partneri majú obvyklý pobyt alebo domicil v Severnom Írsku, partneri mali obvyklý pobyt v Severnom Írsku a jeden z nich tam má stále pobyť, odporca má obvyklý pobyt v Severnom Írsku, navrhovateľ mal pobyť v Severnom Írsku aspoň jeden rok pred dátumom návrhu (alebo šesť mesiacov, ak je navrhovateľ štátnym príslušníkom členského štátu). Ak nie je splnená žiadna z týchto podmienok a žiadny iný členský štát nemá právomoc, vnútroštátne právo udeľuje právomoc súdom Severného Írska, ak mala v čase začatia rozvodového konania aspoň jedna zo strán domicil v Severnom Írsku. Ak má právomoc súd v Severnom Írsku, uplatňuje sa v rozvodovom konaní právo Severného Írska. V konaniach o rozsudku o vyhlásení manželstva za neplatné sa uplatňujú uvedené právne poriadky (právo miesta uzavretia sobáša alebo právo miesta bydliska strany) v závislosti od dôvodu neplatnosti. Zahraničný rozvod sa uznáva, ak jedna zo strán mala obvyklý pobyt alebo domicil alebo bola štátnym príslušníkom tejto krajiny v čase zahraničného konania.

Pokiaľ ide o vyživovaciu povinnosť, Spojené kráľovstvo je viazané nariadením Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti. Súd v Severnom Írsku má právomoc vtedy, ak má právomoc vo veci rozvodu alebo ak k rozvodu došlo v rámci konania v zahraničí v prípade, že jedna zo strán má v čase rozvodu v zahraničí domicil v Severnom Írsku alebo

má obvyklý pobyt v Severnom Írsku trvajúci jeden rok, alebo ak má jedna strana užívateľský záujem na bývalom domicile manželov nachádzajúcom sa v Severnom Írsku. V takýchto prípadoch sa uplatňuje právo Severného Írska.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

V prípade neexistencie dohody manželov alebo manželského majetkového režimu zmluvy určuje práva manžela a manželky na hnuteľný majetok manželky /manžela (či už nadobudnutého pred uzavretím manželstva, alebo po ňom) právo domicilu manželov v čase uzavretia manželstva. Ak sú domicily manžela a manželky rovnaké, ide o domicil manželov. Ak nie sú rovnaké, rozhodné bude právo, s ktorým sú strany a manželstvo najužšie prepojené. Zámery strán v čase uzavretia manželstva sú relevantné len vtedy, ak naznačujú nepriamo vyjadrenú vôľbu rozhodného práva. Rovnaké pravidlo sa uplatňuje, pokiaľ ide o nehnuteľný majetok.

Ak existuje dohoda manželov alebo manželský majetkový režim, uplatňuje sa právo zmluvy, pričom ním je právo manželského domicilu, ak neexistujú iné názny týkajúce sa rozhodného práva.

3.7 Závetý a dedičstvo

V prípade dedenia zo zákona (t. j. ak neexistuje závet) sa na dedenie hnuteľného majetku uplatňuje právo domicilu závetcu v čase úmrtia; na dedenie nehnuteľností sa uplatňuje právo jurisdikcie, v ktorej sa majetok nachádza (*lex situs*).

V prípade, že existuje závet (dedenie zo závetu), sa schopnosť závetcu spísať závet k hnuteľnému majetku určuje podľa práva platného v mieste bydliska závetcu v čase spísania závetu. Odkazovník bude spôsobilý získať hnuteľný majetok, ak je spôsobilý buď podľa práva platného v mieste bydliska, alebo podľa práva platného v mieste bydliska závetcu. Pokiaľ ide o nehnuteľnosti, neexistuje osobitná právomoc, ale pravdepodobne by sa použilo právo *lex situs*, na základe ktorého sa ďalej určí schopnosť odkazovníka nadobudnúť nehnuteľnosť odkázanú v záвете.

Podľa zákona o závetoch z roku 1963, a ak závetca zomrel 1. januára 1964 alebo neskôr, je závet formálne platný (napr. správny počet svedkov), ak je v súlade s niektorým z týchto práv: právo platné v mieste spísania závetu (t. j. zvyčajne miesta, kde je podpísaný a dosvedčený) v čase jeho spísania, právo platné v mieste bydliska, obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti závetcu v čase spísania závetu, právo platné v mieste bydliska, obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti závetcu v čase úmrtia. Závet je ďalej formálne platný a možno na základe neho previesť nehnuteľnosť, ak je v súlade s vnútroštátnym právom jurisdikcie, kde sa majetok nachádza (čím sa vylučuje uplatňovanie spätného odkazu, hoci ide o nehnuteľnosť).

Závet k hnuteľnému majetku je vecne platný (napr. obmedzenia týkajúce sa množstva, ktoré môže osoba zanechať v záвете), ak je v súlade s právom platným v mieste bydliska závetcu v čase úmrtia; závet k nehnuteľnosti je vecne platný, ak je v súlade s právom jurisdikcie, v ktorej sa majetok nachádza, t. j. *lex situs* sa uplatní nezávisle od systému vnútroštátneho práva.

Závet sa vykladá podľa práva, ktoré určí závetca, pričom možno predpokladať, že ním je právo platné v mieste jeho bydliska v čase spísania závetu. Tento predpoklad je pravidlom *prima facie*, ktoré možno nahradiť, ak sa preukáže, že závetca očividne zamýšľal a chcel, aby sa jeho závet vykladal podľa iného právneho systému. Pokiaľ ide o nehnuteľnosť, môže existovať ďalšie obmedzenie, podľa ktorého platí, že ak zámer, ktorý vyplýva z takejto interpretácie, nie je dovolený ani ho nemožno uznať na základe *lex situs*, má prednosť druhé právo.

Platnosť údajného zrušenia závetu sa určuje na základe práva platného v mieste bydliska závetcu v čase údajného zrušenia (treba poznamenať, že podľa anglického vnútroštátneho práva, ak sa uplatní, sa závet ruší v prípade uzavretia manželstva, pokiaľ sa nepreukáže, že závet bol spísaný s výslovným zohľadnením uzavretia manželstva). Ak sa však ukáže, že zrušenie závetu sa údajne uskutočnilo na základe neskoršieho závetu (a nie napríklad roztrhaním závetu), to, či sa týmto druhým závetom ruší predchádzajúci závet, sa určí na základe zákonov uplatniteľných vo veci formálnej platnosti druhého závetu. Ak nie je jasné, či sa druhým závetom ruší predchádzajúci závet, interpretácia sa bude riadiť právom, ktoré si zvolil závetca, pričom možno predpokladať, že ním je právo platné v mieste jeho bydliska v čase spísania druhého závetu.

3.8 Nehnuteľnosti

Prípady týkajúce sa majetku sa delia na hnuteľný majetok a nehnuteľnosti; to, či je majetok hnuteľný alebo nehnuteľný, sa určí na základe práva miesta, kde sa majetok nachádza.

V prípade nehnuteľností je rozhodným právom právo miesta, kde sa majetok nachádza, a uplatňuje sa spätný odkaz. Týka sa to všetkých otázok v súvislosti s transakciou vrátane spôsobilosti, formalít a vecnej platnosti. Treba poznamenať, že existuje samozrejme rozdiel medzi prevodom pozemku alebo iných nehnuteľností a medzi zmluvou, v ktorej sa stanovujú práva a záväzky účastníkov tohto prevodu – na túto zmluvu sa uplatňujú odlišné pravidlá na určenie rozhodného práva (predovšetkým nariadenie Rím I).

V prípade otázok vlastníctva (na rozdiel od zmluvných otázok), ktoré sa týkajú prevodu hmotného hnuteľného majetku, je vo všeobecnosti rozhodným právom právo miesta, kde sa majetok nachádzal v čase udalosti, ktorá mala mať vplyv na vlastnícke právo. Nie je jasné, či sa v tejto situácii uplatňuje spätný odkaz, no na základe všeobecnej právoplatnosti rozhodnutí všeobecných anglických súdov môžeme usudzovať, že to tak nie je. Vlastnícky nárok na hmotný majetok nadobudnutý v súlade s týmto všeobecným pravidlom sa bude v Anglicku považovať za platný, ak sa hnuteľnosť následne premiestni z krajiny, v ktorej sa nachádzala v čase nadobudnutia vlastníckeho práva, pokiaľ alebo dokiaľ toto vlastnícke právo nie je nahradené novým vlastníckym právom nadobudnutým v súlade s právom krajiny, kam sa majetok premiestnil. Špecifická výnimka zo všeobecného pravidla týkajúceho sa hmotného hnuteľného majetku sa vzťahuje na prípad, keď sa hmotný majetok presúva a jeho poloha je stranám neznáma alebo je dočasná, pričom tento presun, ktorý je platný v zmysle rozhodného práva, bude účinný v Anglicku.

V prípade postúpenia nehmotného hnuteľného majetku, ak je vzťah medzi postúpiteľom a nadobúdateľom zmluvný (ako v prípade väčšiny dlhov) a ak sa otázka týka len platnosti a účinnosti samotného postúpenia, uplatňuje sa nariadenie Rím I.

Treba poznamenať, že kolízne normy týkajúce sa postúpenia a presunu nehmotného majetku je ťažké zosumarizovať, keďže sa na ne nevzťahuje len jedna kolízna norma, a to najmä preto, že do kategórie nehmotného majetku patrí široká škála práv, pričom nie všetky sú zmluvné. Odporúčame, aby ste v prípade nehmotného hnuteľného majetku vyhľadali pomoc odborníka.

3.9 Platobná neschopnosť

Na Spojené kráľovstvo sa vzťahuje nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní, v ktorom sa stanovujú príslušné pravidlá pre konania, v ktorých dôjde k plnému alebo čiastočnému zbaveniu majetku dlžníka a vymenovaniu likvidátora, ak sa hlavné záujmy dlžníka nachádzajú v členskom štáte EÚ (okrem Dánska). Ak majú severoírské súdy právomoc (a to v prípade, že sa centrum hlavných záujmov dlžníka nachádza v Severnom Írsku, pričom sa predpokladá, že sa tam nachádza sídlo), uplatní sa severoírské právo.

V prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000, sa uplatní severoírské právo, ak majú severoírské súdy právomoc (a to v prípade, že spoločnosť má sídlo v Severnom Írsku, alebo sa v Severnom Írsku nachádzajú osoby, ktoré by mohli profitovať z likvidácie, pričom neexistujú dostatočné dôvody na zamietnutie právomoci).

Posledná aktualizácia: 08/06/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu.

Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Škótsko

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Škótsko má samostatný a odlišný „zmiešaný“ právny systém. Túto oblasť „rozhodného práva“ ovplyvnili najmä systémy kontinentálnej Európy a zvykové právo. Škótsko je samostatnou jurisdikciou v rámci Spojeného kráľovstva a pri rozhodovaní o prípadoch v rámci Spojeného kráľovstva, ako aj o zahraničných prípadoch, sa vyžadujú kolízne normy. Keď je Spojené kráľovstvo zmluvnou stranou medzinárodného nástroja, ktorý obsahuje pravidlá na určenie rozhodného práva, vo všeobecnosti platí, že rovnaké pravidlá sa uplatnia na kolízie v rámci Spojeného kráľovstva, hoci to väčšinou nie je povinnosťou. Škótske právo uznáva túto oblasť ako medzinárodné právo súkromné alebo kolíziu právnych poriadkov.

Tak, ako aj v Anglicku a Walese, veľa noriem sa v súčasnosti odvodzuje z priamo uplatniteľných nariadení EÚ. V súvislosti s občianskymi a obchodnými vecami ide o: nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím I“) a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím II“). Zákon o zmluvách (rozhodné právo) z roku 1990, na základe ktorého sa vykonal Rímsky dohovor z roku 1980, je naďalej relevantný v súvislosti so zmluvami, ktoré sa uzatvorili pred 17. decembrom 2009 (na zmluvy uzatvorené v tomto dátume alebo po tomto dátume sa uplatňuje nariadenie Rím I). Zákon o medzinárodnom práve súkromnom (rôzne ustanovenia) z roku 1995 je relevantný iba v súvislosti so situáciami, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie Rím II (toto nariadenie sa uplatňuje na prípady, v ktorých vznikla škoda po 11. januári 2009).

V iných oblastiach sa vo všeobecnosti uplatňuje zvykové právo. Prameňmi rodinného práva v Škótsku je zvykové právo, zákony (často vyplývajúce z odporúčaní výboru pre škótske právo *Scottish Law Commission*), a záväzky EÚ a medzinárodné záväzky.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor o kolíznych normách týkajúcich sa formy ustanovení závetov z roku 1961.

Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rímsky dohovor) z roku 1980 (nahradilo ho nariadenie Rím I, pokiaľ ide o zmluvy uzatreté 17. decembra 2009 alebo neskôr).

Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre inštitút trstu a o jeho uznávaní z 1. júla 1985.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Nie sú nám známe žiadne dvojstranné dohovory obsahujúce ustanovenia o voľbe rozhodného práva, ktorých zmluvnou stranou je Spojené kráľovstvo.

Treba však poznamenať, že hoci Rímsky dohovor z roku 1980 a haagske dohovory umožňujú štátu uplatniť niektoré ďalšie režimy voľby rozhodného práva na „vnútorné“ kolízie, napríklad kolízie medzi právami Anglicka a Walesu a Škótska, Spojené kráľovstvo sa rozhodlo nevyužiť tento nástroj. A tak sa pravidlá Rímskeho dohovoru (pokiaľ ide o zmluvy uzatvorené pred 17. decembrom 2009) a haagskych dohovorov uplatňujú na kolízie medzi rôznymi jurisdikciami Spojeného kráľovstva, ako aj pri medzinárodných kolíziách.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Cudzie (t. j. nie škótske) právo sa uplatní na škótskych súdoch iba vtedy, ak je uplatniteľné v zmysle vnútroštátnych kolíznych noriem, a iba vtedy, ak o to požiada účastník konania, ktorý sa oň opiera, a ak ho dokáže. Toto pravidlo sa týka dôkazov a procesu, a nenahrádza ho nástroje EÚ.

2.2 Spätný odkaz

Spätný odkaz je postup, na základe ktorého si konajúci súd v prípade kolízie právnych poriadkov zvolí cudzie právo. Môže sa tak stať vo viacerých oblastiach práva, napríklad v oblastiach dedičského práva a rodinného práva, hoci neexistuje veľké množstvo škótskej judikatúry týkajúcej sa spätého odkazu. V príslušných nariadeniach EÚ (ako nariadenie Rím I a Rím II) sa vylučuje uplatňovanie spätého odkazu a rovnaký prístup sa zaviedol na základe zákona o medzinárodnom práve súkromnom (rôzne ustanovenia) z roku 1955 v súvislosti s deliktmi.

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Bežne sa to rieši upresnením času, ku ktorému sa kolízne kritérium uplatní. V prípade prevodu vlastníckeho práva na hnutelný majetok sa uplatní právo miesta, kde sa hnutelný majetok nachádzal v čase udalosti, na základe ktorej sa údajne uskutočnil prevod vlastníckeho práva.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

Škótske súdy môžu zamietnuť uplatňovanie cudzieho práva, ktoré by sa za iných okolností uplatnilo, a to ak je v rozpore so škótskym verejným poriadkom. Hoci by sa v tomto kontexte nepoužil pojem „medzinárodný verejný poriadok“, byť „v rozpore so škótskym verejným poriadkom“ znamená, že dané právo sa považuje za neprijateľné, a to aj v prípade, že ide o medzinárodný prípad, v ktorom by sa za normálnych okolností neuplatňovalo škótske právo. Škótsky verejný poriadok sa občas bude zakladať na medzinárodných nástrojoch alebo normách, napríklad Európsky dohovor o ľudských právach.

Okrem toho sa v nariadeniach Rím I a Rím II v súčasnosti stanovuje uplatňovanie imperatívnych kogentných právnych noriem konajúceho súdu nezávisle od práva, ktoré sa inak uplatňuje na zmluvy. Takýchto noriem sa v škótskom práve nenachádza veľa a tie, ktoré sa v ňom nachádzajú, sú väčšinou zahrnuté v zákonoch platných pre celé Spojené kráľovstvo. Medzi príklady patrí nevymáhateľnosť investičných dohôd, ktoré uzavreli neoprávnené osoby alebo ktoré sa uzavreli prostredníctvom neoprávnených osôb, alebo na základe nezákonnej komunikácie s klientom, a to podľa § 26 a 30 zákona o finančných službách a trhoch z roku 2000.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Obsah cudzieho práva sa považuje za skutočnosť, a preto ho musia dokazovať strany, pričom sudca musí rozhodnúť na základe analýzy týchto dôkazov.

Sudca nemôže nezávisle skúmať ani uplatňovať cudzie právo. V prípade protichodných dôkazov musí sudca rozhodnúť, názor ktorej strany je presvedčivejší, a môže na to preskúmať cudzie zákony a prípady, na ktoré sa strany v dôkazoch odvolávajú.

Jedinou výnimkou z pravidla, že cudzie právo je skutočnosťou, je, že ak najvyšší súd Spojeného kráľovstva prerokúva odvolanie z jednej časti Spojeného kráľovstva, môže uplatniť právo z hoci ktorej jurisdikcie Spojeného kráľovstva, a to aj keď sa obsah daného práva nedokázal. Je to preto, lebo na najvyššom súde pôsobia sudcovia zo všetkých jurisdikcií Spojeného kráľovstva a tento súd sa považuje za kvalifikovaný na to, aby uplatňoval právo z hoci ktorej z nich. Ak sa musí cudzie právo dokázať, zvyčajne to robia znalci na základe dôkazov. Nestačí súdu predložiť text, napríklad cudzí zákon, keďže súd sa nepovažuje za kvalifikovaný na to, aby vykladal alebo uplatňoval cudzie právne podklady bez poučenia niekým, kto daný systém patrične pozná. Znalecký posudok môže vydať hoci kto, kto má náležité vedomosti alebo skúsenosti, a to aj keď nevykonáva povolanie právnik v danej krajine. Patria sem napríklad akademici. Ak sa strany nezhodnú na obsahu cudzieho práva, vo všeobecnosti musia tento obsah dokázať znalci na základe ústneho dokazovania, počas ktorého sa môžu odvolať na dokumenty, ktoré môžu byť predložené súdu. Ak k sporu nedôjde, strany sa môžu jednoducho dohodnúť alebo predložiť čestné vyhlásenie. Existuje predpoklad, že cudzie právo je rovnaké ako škótske právo. To sa dá, samozrejme, vyvrátiť na základe dôkazov, ktorými sa dostatočne potvrdí (odlišný) obsah cudzieho práva.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

V prípadoch týkajúcich sa zmluvných záväzkov v občianskych a obchodných veciach, a to v situáciách, v ktorých dôjde ku kolízii právnych poriadkov, sa priamo uplatňuje nariadenie Rím I [nariadenie (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky]. Zásada všeobecnosti znamená, že akékoľvek právo uvedené v nariadení Rím I sa uplatní bez ohľadu na to, či je to právo členského štátu EÚ.

Nariadenie Rím I sa neuplatňuje na záležitosti týkajúce sa dôkazov alebo konania, ktoré sa naďalej riadia právom konajúceho súdu. Výnimkou sú normy týkajúce sa dôkazného bremena, ktoré sa majú podľa nariadenia Rím I riadiť právom, ktoré sa vzťahuje na zmluvný záväzok podľa nariadenia. Interpretácia premlčacej lehoty, plnenie a následky porušenia záväzku, okrem iných, sa riadia rozhodným právom v zmysle nariadenia.

Hlavné normy nariadenia Rím I sú tieto. Ak si strany výslovne zvolia rozhodné právo alebo sa dá táto voľba jasne preukázať na základe zmluvných podmienok alebo okolností prípadu, uplatní sa toto právo.

Voľba rozhodného práva má svoje obmedzenia. Na základe článku 3 nariadenia Rím I sa stanovuje, že ak sa zvolí rozhodné právo, ale všetky ostatné „prvky súvisiace so situáciou“ sa nachádzajú v inej krajine, voľba rozhodného práva nemá vplyv na účinnosť tých ustanovení práva danej krajiny, od ktorých sa nemožno odchyliť dohodou. Na základe článku 9 sa stanovuje, že sa majú uplatňovať imperatívne normy krajiny, a to aj keď si strany nezvolili rozhodné právo. V prípade spotrebiteľských a pracovných zmlúv okrem toho nemožno na základe zvoleného práva vo všeobecnosti zbaviť spotrebiteľa alebo zamestnanca ochrany, ktorú mu poskytujú kogentné právne normy systému, ktorý by sa uplatnil v prípade absencie výberu.

V prípade, že neexistuje výslovná alebo jasne preukázaná voľba rozhodného práva, v článku 4 nariadenia Rím I sa stanovujú ďalšie pravidlá týkajúce sa práva, ktorým sa spravuje zmluva a ktoré sa často viaže s obvyklým pobytom strany, ktorá neplatí za výrobok alebo službu, napr. predajca v zmluve o predaji tovaru, veriteľ pri bankovom úvere alebo ručiteľ v zmluve o ručení. Tento predpoklad možno zamietnuť v prospech krajiny, s ktorou má zmluva zjavne užšiu väzbu. Na základe judikatúry týkajúcej sa dohovoru o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky, ktorý môže byť naďalej relevantný v kontexte výkladu nariadenia Rím I, sa potvrdzuje, že aby sa vyvrátil tento predpoklad, musia jasne prevažovať faktory v prospech druhej krajiny. Väčšina sudcov zašla v zásadnom škótskom rozsudku vo veci Caledonia Subsea/Micropetri SA ešte ďalej a vyjadrila sa, že predpoklad by sa mal vyvrátiť iba vtedy, ak obvyklý pobyt osoby zodpovednej za charakteristické plnenie nemal vo výnimočnom prípade žiadny reálny význam.

3.2 Mimozmluvné záväzky

Nariadenie Rím II [nariadenie (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky] sa uplatňuje na mimozmluvné záväzky v občianskych a obchodných veciach, v ktorých dôjde ku kolízii právnych poriadkov. Aby sa mohli uplatniť normy stanovené v nariadení, musí vzniknúť škoda alebo musí byť pravdepodobné, že by mohla vzniknúť. Pojem „škoda“ sa vzťahuje na akékoľvek následky, ktoré vznikli z dôvodu deliktu, bezdôvodného obohatenia, konania bez príkazu (mimozmluvný záväzok vyplývajúci z konania bez riadneho oprávnenia v súvislosti s obstaraním záležitosti inej osoby) alebo predzmluvnej zodpovednosti (mimozmluvný záväzok vyplývajúci z rokovaní pred uzavretím zmluvy). Nariadenie Rím II sa okrem iného neuplatňuje na prípady ohovárania alebo rovnocenného nároku v zmysle cudzieho práva.

V zmysle nariadenia Rím II sa na delikty uplatňuje všeobecné pravidlo, podľa ktorého sa uplatňuje právo krajiny, v ktorej vznikla škoda. Rozhodné právo sa v prípade určitých druhov mimozmluvných záväzkov vrátane zodpovednosti za výrobok, nekalej súťaže, poškodenia životného prostredia a porušenia práv duševného vlastníctva riadi osobitnými pravidlami. V nariadení sa ďalej stanovujú pravidlá týkajúce sa bezdôvodného obohatenia, konania bez príkazu a predzmluvnej zodpovednosti. Na základe nariadenia si strany môžu za určitých okolností zvoliť rozhodné právo. Na základe uplatňovania pravidiel nariadenia sa však zavádzajú obmedzenia týkajúce sa neplatnosti pravidiel vnútroštátneho práva konajúceho súdu a neplatnosti pravidiel inej ako zvolenej krajiny, ak v čase, keď došlo ku skutočnosti, ktorá spôsobila škodu, sa všetky prvky podstatné pre situáciu nachádzajú v tejto krajine.

V Škótsku existuje niekoľko prípadov, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie Rím II, ale uplatní sa na ne buď zákon o medzinárodnom práve súkromnom (rôzne ustanovenia) z roku 1955 alebo zvykové právo.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Domicil

Štatút nemanželského dieťaťa bol v Škótsku zrušený na základe § 21 zákona o rodinnom práve (Škótsko) z roku 2006. V dôsledku toho sa v § 22 ods. 2 zákona z roku 2006 stanovuje, že a) ak obaja rodičia dieťaťa mladšieho ako 16 rokov majú domicil v tej istej krajine a b) ak dieťa žije s jedným rodičom alebo žije s oboma rodičmi, dieťa má domicil v rovnakej krajine, ako rodičia dieťaťa. V iných prípadoch sa v § 22 ods. 3 stanovuje, že dieťa má domicil v krajine, ku ktorej má nateraz najužšie väzby.

Na osoby staršie ako 16 rokov sa vzťahuje pôvodný domicil, pokiaľ si nezvolia iný domicil. Aby si jednotlivec mohol zvoliť domicil, musí sa reálne presťahovať do novej krajiny, kde plánuje žiť, a musí preukázať zámer vzdať sa svojho pôvodného domicilu, ako aj zámer žiť v novej krajine natrvalo. Ak opustí zvolený domicil, začne opäť platiť pôvodný domicil, až kým si osoba nezvolí ďalší domicil.

Domicil zosobášenej osoby sa v súčasnosti posudzuje nezávisle od domicilu jej manžela alebo manželky.

V § 1 zákona o domicile a manželských záležitostiach z roku 1973 sa stanovuje, že pokiaľ ide o domicil, zosobášena žena má rovnaké práva ako akákoľvek iná osoba. Ak však žena uzavrela manželstvo pred prijatím zákona z roku 1973 (a tak v zmysle starého zákona získala domicil svojho manžela), ponechá si aj naďalej tento domicil, pokiaľ sa ho nevzdá alebo pokiaľ nenadobudne nový vybraný domicil.

Meno

Právo pomenovať dieťa patrí medzi rodičovské práva a povinnosti (RPP). V prípade sporu týkajúceho sa RPP sa na základe § 11 zákona o deťoch (Škótsko) z roku 1995 vyžaduje, aby súd kládol najväčší dôraz na záujem dieťaťa.

Dospelí ľudia v Škótsku majú vo všeobecnosti právo zvoliť si akékoľvek meno, pokiaľ pri tom nemajú podvodné úmysly. Osoby staršie ako 16 rokov zapísané na matrike v Škótsku alebo zákonne adoptované v Škótsku môžu požiadať úrad *National Records of Scotland* o úradnú zmenu mena. Využitie tejto služby však nie je nijako záväzná. Bližšie informácie o zmene mena nájdete na webovom sídle [National Records of Scotland](#).

Spôsobilosť na právne úkony

Spôsobilosť uzatvárať zmluvy, spisovať záväty atď. sa riadi rôznymi právami v závislosti od prípadu, v súvislosti s ktorým otázka spôsobilosti vyvstala. Za určitých okolností je relevantný zákon o veku dosiahnutia právnej spôsobilosti (Škótsko) z roku 1991. V zmysle zákona o veku dosiahnutia právnej spôsobilosti (Škótsko) z roku 1991 má osoba vo veku 16 rokov a staršia právnu spôsobilosť uzatvárať akékoľvek dohody. Za určitých okolností má túto právnu spôsobilosť aj mladšia osoba, ako sa to uvádza v danom zákone.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

Rodičia (a určité ďalšie osoby, ktoré sú právne spôsobilé starať sa o dieťa) majú na základe škótskeho práva rodičovské práva a povinnosti. V zákone o deťoch (Škótsko) z roku 1955 sa nachádza ustanovenie o rodičovských právach a povinnostiach. Pokiaľ majú škótske súdy právomoc rozhodovať, uplatní sa škótske právo s ohľadom na ustanovenia haagskeho dohovoru z roku 1996 a nariadenia Brusel IIa. Záležitosti týkajúce sa adopcie sa v škótskom práve riadia podľa zákona o adopcii a deťoch (Škótsko) z roku 2007.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

Manželstvo je v Škótsku platné len po splnení určitých požiadaviek. Obe strany musia byť slobodné, mať plnú právnu spôsobilosť uzavrieť manželstvo a musia plne súhlasiť s jeho uzavretím.

Na základe § 38 ods. 1 zákona o rodinnom práve (Škótsko) z roku 2006 sa ďalej vyžaduje, aby sa uzavretie manželstva uskutočnilo v súlade s náležitosťami, ktoré sa vyžadujú v zmysle práva miesta, kde sa manželstvo uzatvára. Patrí sem platnosť obradu a jeho prvkov, napr. či musia zaznieť určité slová, či sa obrad musí uskutočniť na konkrétnom mieste, či sa môže sobáš uskutočniť v zastúpení.

To, či osoba, ktorá vstupuje do manželstva, na to bola spôsobilá a či plne súhlasila s uzavretím manželstva, sa určuje na základe práva miesta, kde mala osoba tesne pred uzavretím manželstva domicil (§ 38 ods. 2 zákona z roku 2006). V Škótsku sú osoby právne spôsobilé uzavrieť manželstvo po dosiahnutí veku 16 rokov. Pokiaľ ide o súhlas, medzi oboma stranami, ktoré vstupujú do manželstva, musí existovať skutočný a naozajstný súhlas.

Škótsko v súčasnosti uznáva aj manželstvá rovnakého pohlavia, a to na základe zákona o manželstve a registrovanom partnerstve (Škótsko) z roku 2014. Týka sa to manželstiev rovnakého pohlavia uzavretých v Škótsku a zahraničí.

V Škótsku môže manželstvo uzavrieť hoci kto, pokiaľ neexistuje žiadna právna prekážka brániaca uzavretiu manželstva. Páry, ktoré chcú uzavrieť manželstvo v Škótsku, tu nemusia mať pobyť, ale osoby z krajín mimo EÚ môžu potrebovať povolenie imigračného úradu.

Registrované partnerstvo a manželstvá rovnakého pohlavia

Škótske právo taktiež uznáva registrované partnerstvo v súlade so zákonom o registrovanom partnerstve z roku 2004. V § 85 zákona z roku 2004 sa stanovuje, že registrované partnerstvo tvoria dve osoby toho istého pohlavia, ktoré podpíšu vyplnený formulár o registrovanom partnerstve pred dvoma svedkami, ktorí majú 16 rokov alebo viac, a povereným matrikárom (všetci musia byť prítomní).

V zákone z roku 2004 sa ďalej uvádza osobitné ustanovenie týkajúce sa registrovaného partnerstva uzavretého mimo Spojeného kráľovstva. Zahraničný civilný zväzok párov rovnakého pohlavia zákonne uzavretý mimo Spojeného kráľovstva sa bude považovať za registrované partnerstvo v Škótsku v prípade, že spĺňa určité kritéria stanovené v zákone z roku 2004.

Spolužitie

Podľa všeobecného pravidla v Škótsku platí, že ak pár žije spolu tak, akoby bolo zosobášený, z tohto spolužitia mu vyplývajú určité práva a povinnosti.

V zákone o rodinnom práve (Škótsko) z roku 2006 sa stanovujú práva pre páry žijúce v spoločnej domácnosti (ktoré platia rovnako pre páry rovnakého pohlavia, ako aj páry opačného pohlavia). Napríklad v § 26 sa stanovujú práva týkajúce sa určitého vybavenia domácnosti, v § 27 sa odkazuje na práva týkajúce sa určitého finančného a iného majetku, v § 28 sa stanovuje výživné v prípade rozluky, v § 29 sa stanovuje výživné v prípade, že partner žijúci v spoločnej domácnosti zomrie a nezanechá závet a v § 30 sa stanovujú príkazy o civilnej ochrane na ochranu proti násiliu.

Rozvod a rozluka

Pokiaľ ide o rozvod a rozluku, právne predpisy Spojeného kráľovstva (predovšetkým zákon o domicile a manželských záležitostiach z roku 1973) obsahujú ustanovenie o tom, kedy majú škótske súdy právomoc rozhodovať v prípadoch týkajúcich sa rozvodu a zániku manželstva. Bližšie informácie nájdete na webovom sídle [Škótskej súdnej služby \(Scottish Courts and Tribunals Service\)](#).

Výživné

Pokiaľ ide o výživné, v rámci ministerstva práce a dôchodkov (*Department for Work and Pensions*) v zmysle zákona pôsobia [úradu pre výživné na dieťa \(Child Maintenance Service\)](#) po celej Veľkej Británii.

V Škótsku sa ďalej uplatňuje ustanovenie o vyživovacej povinnosti voči rodinným príslušníkom ako manžel/manželka a deti uvedené v zákone o rodinnom práve (Škótsko) z roku 1985. Vyživovacia povinnosť je povinnosť poskytnúť takú podporu, ktorá je v danej situácii primeraná.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Škótsko má zákonom stanovený postup na stanovenie výživného pri rozvoze alebo zániku registrovaného partnerstva. V škótskom práve sa stanovujú určité zásady, ktoré treba zohľadniť pri rozhodovaní o výživnom a rozdelení bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a tieto zásady sú stanovené v zákone o rodinnom práve (Škótsko) z roku 1985.

Podľa všeobecného pravidla v škótskom práve sa má čistá hodnota bezpodielového spoluvlastníctva manželov spravodlivo rozdeliť medzi strany, pokiaľ neexistuje dôvod, ktorý by bránil spravodlivému a rovnomernému rozdeleniu. Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov je vymedzené ako všetok majetok patriaci stranám v manželstve alebo registrovanom partnerstve, ktoré nadobudli pred manželstvom alebo registrovaným partnerstvom alebo počas neho. V § 9 zákona z roku 1985 sa stanovujú zásady, ktoré treba zohľadniť pri vydávaní rozhodnutia o výživnom pri rozvoze alebo zániku registrovaného partnerstva, ktoré by malo pomôcť pri rozhodovaní o tom, či sa má bezpodielové spoluvlastníctvo manželov rozdeliť rovnomerne medzi strany alebo či jeden účastník má získať väčší podiel ako druhý.

3.7 Závetý a dedičstvo

V prípade dedenia zo zákona (t. j. ak existuje závet) sa na hnutelný majetok uplatňuje právo platné v mieste bydliska závetcu v čase jeho úmrtia a na nehnuteľnosť sa uplatňuje právo krajiny, v ktorej sa majetok nachádza v čase jeho úmrtia. Rovnaké pravidlo sa uplatňuje v prípade otázky „právneho nároku“ (t. j. nároku určitých členov rodiny na podiel z majetku zosnulého, ktorý nemožno zrušiť závetom). Právny nárok treba zohľadniť pri dedení zo zákona aj dedení zo závetu. Treba poznamenať, že podľa škótskeho práva v súčasnosti existuje právny nárok iba na hnutelný majetok, ktorý je nárokovateľný len vtedy, ak mal zosnulý domicil v Škótsku. V prípade, že existuje závet, sa spôsobilosť závetcu spísať závet riadi právom platným v mieste jeho bydliska v čase spísania závetu, a to pokiaľ ide o hnutelný majetok, a právom krajiny, kde sa majetok nachádza, pokiaľ ide o nehnuteľnosť.

Podľa zákona o závetoch z roku 1963 sa závet považuje za platne spísaný („formálne platný“, napr. má správnu podobu, správny počet svedkov), ak je v súlade s týmito vnútroštátnymi právnymi poriadkami: právo platné v mieste, kde sa závet spísal (podpísal a dosvedčil), právo platné v mieste bydliska, obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti závetcu v čase spísania, právo platné v mieste bydliska, obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti závetcu v čase úmrtia. Pokiaľ ide o nehnuteľnosť, ďalej bude formálne platný, ak je v súlade s právom krajiny, kde sa majetok nachádza.

Ustanovenia závetu týkajúce sa hnutelného majetku sú platné a vykonateľné („vecne platné“, napr. limity na veľkosť majetku, ktorý možno platne previesť podľa závetu), ak sú v súlade s právom platným v mieste bydliska závetcu v čase jeho úmrtia. Závet týkajúci sa nehnuteľnosti je vecne platný, ak je v súlade s právom krajiny, kde sa majetok nachádza v čase úmrtia.

Závet sa vykladá podľa práva, ktoré určí závetca, pričom jeho záver môže byť výslovný alebo sa dá vyvodiť na základe znenia závetu. V opačnom prípade sa predpokladá, že pokiaľ ide o hnutelný majetok, je ním právo platné v mieste bydliska závetcu v čase spísania závetu. Toto pravidlo sa pravdepodobne uplatňuje aj na nehnuteľnosti. Ak sa v záвете jasne nestanovuje právo, vo výnimočných prípadoch sa uplatnilo právo platné v mieste bydliska v čase úmrtia.

Treba poznamenať, že v § 4 zákona z roku 1963 sa stanovuje, že:

„výklad závetu sa nezmení z dôvodu zmeny domicilu závetcu po spísaní závetu.“

Vecná platnosť údajného zrušenia závetu sa určuje na základe práva platného v mieste bydliska závetcu v čase údajného zrušenia, pokiaľ ide o hnutelný majetok, a podľa práva miesta, kde sa nehnuteľnosť nachádza, ak by zrušenie závetu malo vplyv na túto nehnuteľnosť. Závet, ktorým sa má zrušiť skorší závet alebo ustanovenie skoršieho závetu, sa považuje za formálne platný, ak tento závet, ktorým sa ruší skorší závet, je v súlade s právom akejkoľvek krajiny, v ktorej by sa zrušený závet alebo ustanovenie považovali za náležite spísané.

3.8 Nehnuteľnosti

To, či sa majetok považuje za hnutelný alebo nehnuteľný, sa určí na základe práva miesta, kde sa majetok nachádza.

V prípade nehnuteľností je rozhodným právom právo miesta, kde sa majetok nachádza. Týka sa to všetkých otázok v súvislosti s transakciou vrátane spôsobilosti, formalít a vecnej platnosti. Existuje, samozrejme, rozdiel medzi prevodom pozemku a iných nehnuteľností a medzi zmluvou, v ktorej sa stanovujú práva a záväzky účastníkov tohto prevodu – na túto zmluvu sa uplatňujú odlišné pravidlá na určenie rozhodného práva (predovšetkým nariadenie Rím I).

V prípade hmotného hnutelného majetku je rozhodným právom právo miesta, kde sa majetok nachádzal v čase udalosti, ktorá mala mať vplyv na vlastnícke právo. Vlastnícke právo na hmotný hnutelný majetok nadobudnutý v súlade s týmto všeobecným pravidlom sa bude v Škótsku považovať vo všeobecnosti za platné. Na zmluvné otázky sa, samozrejme, vzťahuje nariadenie Rím I.

3.9 Platobná neschopnosť

Na Spojené kráľovstvo sa vzťahuje nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní, v ktorom sa stanovujú príslušné pravidlá pre konania, v ktorých dôjde k plnému alebo čiastočnému zbaveniu majetku dlžníka a vymenovaniu likvidátora, ak sa hlavné záujmy dlžníka nachádzajú v členskom štáte EÚ (okrem Dánska). Ak majú škótske sudy právomoc (a to v prípade, že sa centrum hlavných záujmov dlžníka nachádza v Škótsku, pričom sa predpokladá, že sa tam nachádza sídlo), uplatní sa škótske právo.

V prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie (ES) č. 1346/2000, sa uplatní škótske právo, ak majú škótske sudy právomoc a vykonávajú ju.

Posledná aktualizácia: 07/06/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Ktoré právo sa uplatňuje? - Gibraltár

1 Pramene platných noriem

1.1 Vnútroštátne normy

Kolízne normy v Gibraltári týkajúce sa rozhodného práva vychádzajú predovšetkým z priamo uplatniteľných nariadení EÚ. V súvislosti s občianskoprávnymi a obchodnými vecami ide o: nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím I“) a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie Rím II“). Zákon o zmluvách (rozhodné právo), na základe ktorého sa vykonal Rímsky dohovor z roku 1980, je naďalej relevantný v súvislosti so zmluvami, ktoré sa uzatvorili pred 17. decembrom 2009 (na zmluvy uzatvorené v tomto dátume alebo po tomto dátume sa uplatňuje nariadenie Rím I). Nariadenie sa uplatňuje v prípadoch, keď škoda vznikla po 11. januári 2009. Pravidlá tradičného zvykového práva sú naďalej uplatniteľné na delikt ohovárania a v súvislosti s dedením a majetkovým právom. Zákonom o zmluvách (rozhodné právo) napríklad nadobúda účinnosť Rímsky dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky.

V otázkach rodinných vecí je vo všeobecnosti prameňom pravidiel na určenie rozhodného práva zvykové právo, až na niekoľko výnimiek. Gibraltárske právo sa vo všeobecnosti uplatňuje na rodinné veci, pričom podlieha obmedzeným výnimkám v zvykovom práve (napr. v súvislosti s neplatnosťou manželstva) alebo v zákone [napr. v súvislosti so zákonom o vyživovacej povinnosti a so zákonom o vyživovacej povinnosti (recipročný výkon)]. V otázkach rodičovských práv a povinností a ochrany dieťaťa, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EÚ) č. 2201/2003 a Haagsky dohovor z 19. októbra 1996, sa v pravidlách z roku 2011 pre konania v rodinných veciach (deti) Haagskeho dohovoru z roku 1996 a v článku 15 Dohovoru z roku 1996 uvádzajú pravidlá na určenie rozhodného práva, t. j. že sa uplatňuje gibraltárske právo, s prihliadnutím na obmedzené výnimky.

Kolízne normy v Gibraltári majú zákonné pramene, ako aj pramene v zvykovom práve, pričom rovnováha medzi nimi sa v každej oblasti práva líši. Voľba rozhodného práva v zmluve sa napríklad v súčasnosti upravuje vyhláškou o zmluvách (rozhodné právo). Zároveň možno poznamenať, že niektorými z týchto zákonov nadobúdajú účinnosť medzinárodné dohody (s výnimkou právnych predpisov EÚ s priamym účinkom si takéto dohody vyžadujú prijatie zákona, aby nadobudli účinnosť v Spojenom kráľovstve, a tým aj v Gibraltári). Vyhláškou o zmluvách (rozhodnom práve) napríklad nadobúda účinnosť Dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky.

1.2 Mnohostranné medzinárodné dohovory

Haagsky dohovor o kolíznych normách týkajúcich sa formy ustanovení závetov z roku 1961 zahŕňajúci Gibraltár od roku 1964.

Dohovor o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rímsky dohovor) z roku 1980 zahŕňajúci Gibraltár od roku 1994 (nahradený nariadením Rím I, pokiaľ ide o zmluvy uzavreté 17. decembra 2009 alebo neskôr).

Haagsky dohovor o rozhodnom práve pre inštitút trustu a o jeho uznávaní z 1. júla 1985 zahŕňajúci Gibraltár od roku 1989.

1.3 Hlavné dvojstranné dohovory

Nie sú nám známe žiadne dvojstranné dohovory obsahujúce ustanovenia o voľbe rozhodného práva, ktorých zmluvnou stranou je Spojené kráľovstvo. Treba však poznamenať, že hoci Rímsky dohovor z roku 1980 a haagske dohovory umožňujú štátu uplatniť niektoré ďalšie režimy voľby rozhodného práva na „vnútorné“ kolízie, napríklad kolízie medzi právami Anglicka a Walesu a Škótska, Spojené kráľovstvo sa rozhodlo nevyužiť tento nástroj. A tak sa pravidlá Rímskeho dohovoru (pokiaľ ide o zmluvy uzatvorené pred 17. decembrom 2009) a haagskych dohovorov uplatňujú na kolízie medzi rôznymi jurisdikciami Spojeného kráľovstva, ako aj pri medzinárodných kolíziách.

2 Uplatňovanie kolíznych noriem

2.1 Povinnosť sudcu uplatniť kolízne normy z vlastnej iniciatívy

Vo všeobecnosti sa kolízne normy uplatňujú len vtedy, keď o to požiada aspoň jedna zo strán. Ak o to nepožiada alebo ak neexistujú dostatočné dôkazy o obsahu cudzieho práva, sudca v danom prípade vo všeobecnosti uplatní gibraltárske právo. Toto pravidlo sa týka dôkazov a konania, a preto naň nemajú vplyv nariadenia EÚ, Dohovor z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky atď.

2.2 Spätný odkaz

V nariadeniach EÚ sa vylučuje uplatňovanie princípu spätného odkazu v prípadoch, ktoré sa riadia kolíznymi normami EÚ, čo bol taktiež prevládajúci názor v zmysle zákona o zmluvách (rozhodné právo). Takže ak gibraltárska kolízna norma v prípade deliktu nedbanlivosti poukazuje na francúzske právo, uplatní sa francúzske vnútroštátne právo, a to aj keby francúzsky súd uplatnil právo inej krajiny. Jedným zo zdôvodnení odmietnutia spätného odkazu v týchto oblastiach je to, že v prípade uplatnenie spätného odkazu by mohlo dôjsť k narušeniu zložitých pravidiel stanovených v zákonoch.

Úloha spätného odkazu v ostatných oblastiach práva je v súčasnosti do istej miery obmedzená a v niektorých prípadoch nie úplne jasná. Možno konštatovať, že spätný odkaz sa uplatní v prípade pozemku nachádzajúceho sa v zahraničí, na ktorý sa podľa gibraltárskeho práva uplatňuje *lex situs*. V takýchto prípadoch sa z pragmatického hľadiska vyžaduje uplatňovanie práva rovnakého súdu, v ktorého jurisdikcii sa majetok nachádza, aby sa zvýšila šanca, že akékoľvek gibraltárske rozhodnutie týkajúce sa majetku bude účinné. Výsledkom rozhodnutí všeobecného súdu, pokiaľ ide o hmotný hnutelný majetok nachádzajúci sa v zahraničí, je skutočnosť, že odkaz na *lex situs* nebude obsahovať spätný odkaz.

V prípade rodinných vecí existuje obmedzená judikatúra, podľa ktorej sa princíp spätného odkazu môže za určitých okolností uplatniť.

Treba však poznamenať, že v mnohých prípadoch je dokazovanie obsahu cudzích kolíznych noriem nákladné a strany sa často dohodnú, že nebudú požadovať ich uplatňovanie (pozri bod 2.1). Uplatňovanie spätného a ďalšieho odkazu je predmetom intenzívnej akademickej diskusie. V zákonoch týkajúcich sa kolízií právnych poriadkov prevláda odmietanie spätného a ďalšieho odkazu. Takže ak gibraltárska kolízna norma v prípade deliktu nedbanlivosti poukazuje na francúzske právo, uplatní sa francúzske vnútroštátne právo, a to aj keby francúzsky súd uplatnil právo inej krajiny. Jedným zo zdôvodnení odmietnutia spätného odkazu v týchto oblastiach je to, že v prípade uplatnenie spätného odkazu by mohlo dôjsť k narušeniu zložitých pravidiel stanovených v zákonoch.

Spätný a ďalší odkaz sa zrejme uplatňuje v prípade dedenia hnutelného a nehnuteľného majetku a možných prevodov majetku vo všeobecnosti, ak sa v gibraltárskych kolíznych normách odkazuje na právo platné v mieste bydliska alebo právo platné v mieste, kde sa nehnuteľný majetok nachádza, a vo veciach rodinného práva (v ktorých sa odkazuje na právo platné v mieste bydliska). V takýchto prípadoch sa z pragmatického hľadiska vyžaduje uplatňovanie práva rovnakého súdu, v ktorého jurisdikcii sa majetok nachádza, aby sa zvýšila šanca, že akékoľvek gibraltárske rozhodnutie týkajúce sa majetku bude účinné. Treba však poznamenať, že v mnohých prípadoch je dokazovanie obsahu cudzích kolíznych noriem nákladné a strany sa často dohodnú, že nebudú požadovať ich uplatňovanie (pozri bod 2.1).

2.3 Zmena kolízneho kritéria

Táto otázka sa rieši tak, že sa v prípade každej kolíznej normy stanoví príslušný čas, ku ktorému je kolízne kritérium určené. Napríklad v prípade prevodu hnutelného majetku je príslušným rozhodným právom právo uplatňované v mieste, kde sa daný hnutelný majetok nachádza v čase prevodu, keď daný úkon údajne ovplyvnil vlastnícke právo na tento hnutelný majetok.

2.4 Výnimky z obvyklého použitia kolíznych noriem

V zmysle tradičných pravidiel môžu gibraltárske sudy zamietnuť uplatňovanie cudzieho práva, ktoré je v rozpore s gibraltárskym verejným poriadkom. Hranica je však veľmi vysoká: napríklad, ak by to viedlo k výsledku, ktorý je „v úplnom rozpore so základnými požiadavkami na spravodlivosť, ako ju vykonávajú gibraltárske sudy.“ Obsah gibraltárskeho verejného poriadku ovplyvňujú medzinárodné záväzky Spojeného kráľovstva, predovšetkým Európsky dohovor o ľudských právach; jedným veľmi známym príkladom výnimky vo verejnom poriadku je porušovanie ľudských práv, ďalším je prípad, keď je právo „zjavným porušením pravidiel medzinárodného práva zásadného významu“ (napr. iracká invázia Kuvajtu v roku 1990). Okrem toho sa v nariadeniach Rím I a Rím II v súčasnosti stanovuje uplatňovanie imperatívnych kogentných právnych noriem konajúceho súdu nezávisle od práva, ktoré sa inak uplatňuje na zmluvy. Tieto existujúce pravidlá sa vo všeobecnosti vyskytujú v oblastiach týkajúcich sa spotrebiteľa alebo zamestnania alebo v právnych predpisoch, ktoré dopĺňajú medzinárodný dohovor.

2.5 Zistenie obsahu cudzieho práva

Obsah cudzieho práva sa zisťuje, akoby išlo o skutočnosť. Je preto na účastníkoch konania, aby dokázali obsah cudzieho práva. Sudcovia cudzie právo skúmať nemôžu. V prípade rozporu medzi dôkazmi, ktoré predložili strany, môže sudca posúdiť dôveryhodnosť znalcov a má právo zohľadniť hlavné dôkazy (napríklad cudzie zákony a prípady), najmä ak sú písané po anglicky a uplatňujú sa v nich pojmy známe aj gibraltárskemu sudcovi.

Obsah cudzieho práva sa zvyčajne dokazuje na základe znaleckého posudku. Nestačí súdu predložiť text cudzieho zákona, prípadu alebo text orgánu. Znalecký posudok k cudziemu právu môže vydať hocikto, kto je „na to z hľadiska vedomostí a skúseností dostatočne kvalifikovaný,“ bez ohľadu na to, či má právo vystupovať ako odborník v oblasti práva v príslušnej jurisdikcii. Napriek tomu je bežné, aby bol znalec akademikom alebo odborníkom v danej jurisdikcii. Ak sa o obsahu cudzieho práva rozhodlo v skoršom gibraltárskom alebo anglickom prípade, na tento prípad sa možno odvolávať ako na dôkaz obsahu cudzieho práva, a v prípade tohto obsahu cudzieho práva sa bude predpokladať, že je rovnaký ako ten v skoršom prípade, pokiaľ sa nepreukáže opak.

Dôkazné bremeno znáša účastník konania, ktorý sa opiera o cudzie právo. Ak sa cudzie právo dostatočne nepreukáže, vo všeobecnosti sa uplatní gibraltárske právo. V prípade, že neexistuje dôvod sa domnievať, že cudzie právo sa akokoľvek podobá na gibraltárske právo (napr. daňový zákon z inej európskej jurisdikcie), môže byť vec zamietnutá.

3 Kolízne normy

3.1 Zmluvné záväzky a právne úkony

Vo všetkých prípadoch, ktoré sa týkajú zmluvných záväzkov a voľby rozhodného práva, sa priamo uplatňuje nariadenie Rím I. Kolízne normy uvedené v nariadení Rím I sa môže uplatňovať na prípady, ktoré sa na základe gibraltárskeho vnútroštátneho práva nepovažujú za zmluvné (napr. dohody bez protihodnoty, ako sú darovacie zmluvy).

Procesné otázky sa stanovujú na základe právneho poriadku konajúceho súdu. Preto sa stanovenie výšky škody (ale nie zložky škody) a dôkazných prostriedkov riadi právom konajúceho súdu. Premlčacie lehoty sú hmotnoprávne, a preto sa v prípade zmluvných záväzkov riadia právom uplatniteľným v zmysle nariadenia. Základné hmotnoprávne pravidlá sú tieto.

Toto právo sa uplatňuje v prípade, že si strany výslovne zvolili rozhodné právo, alebo sa o tom môžeme domnievať s primeranou istotou. Voľba sa pravdepodobne preukáže s primeranou istotou v prípadoch, keď zmluva má štandardnú podobu, o ktorej je známe, že sa riadi určitým právom (napr. námorná poisťovňa Lloyd's), alebo na základe predchádzajúcich vzťahov medzi stranami. V prípade existencie dohody o voľbe súdu ide často o dostatočný dôkaz toho, že sa malo zvoliť právo tohto súdu, ale nie je to vždy tak. V prípade rozhodcovskej zmluvy, ak sú stanovené výberové kritériá na výber rozhodcov, môže sa skôr predpokladať voľba rozhodného práva, ale ak sa rozhodcovia určujú podľa nejakého medzinárodného orgánu, je oveľa nepravdepodobnejšie, že sa voľba preukáže s primeranou istotou.

Vo viacerých ohľadoch je voľba rozhodného práva obmedzená. Po prvé, v spotrebiteľských zmluvách a pracovných zmluvách nemožno na základe voľby rozhodného práva odobrať spotrebiteľovi alebo zamestnancovi ochranu kogentnej právnej normy, ktorá existuje podľa práva, ktoré by sa uplatnilo v danom prípade, ak by sa výslovne nezvolilo rozhodné právo. Po druhé, ak majú všetky prvky súvisiace so situáciou súvislosť s určitou krajinou, výber iného práva nemôže mať za následok neúčinnosť kogentných právnych noriem danej krajiny. V súvislosti s poisťovacími zmluvami existujú taktiež ochranné pravidlá pre spotrebiteľov. Ďalej treba poznamenať, že ak nedôjde k dohode v súvislosti s účinnosťou voľby, napríklad v prípade podozrenia z nátlaku, to, či takáto voľba bola účinná, sa stanoví na predpokladaného rozhodného práva (t. j. práva, ktorým by sa riadila zmluva v prípade, že by bola voľba platná), pokiaľ by to nebolo „neopodstatnené“ (v tom prípade sa môže uplatniť právo platné v mieste obvyklého pobytu účastníka konania, ktorý vyjadril nesúhlas).

Pokiaľ ide o prípady, v ktorých nedôjde k výslovej voľbe rozhodného práva alebo ak takáto voľba nie je zrejماً s primeranou istotou, v nariadení Rím I sa uvádzajú osobitné pravidlá v závislosti od druhu zmluvy. Ak však nie sú tieto pravidlá dostatočne jasné, vo všeobecnosti sa uplatní právo platné v mieste obvyklého pobytu osoby zodpovednej za charakteristické plnenie. Nie je vždy jednoduché určiť osobu zodpovednú za charakteristické plnenie, ale väčšinou je ňou strana, ktorá neplatí za tovar alebo službu (napr. osoba zodpovedná za charakteristické plnenie je predajca výrobku, veriteľ pri bankových prevodoch, ručiteľ v zmluve o ručení). Tento predpoklad možno zamietnuť v prospech krajiny, s ktorou má zmluva užšie väzby.

3.2 Mimosmluvné záväzky

Pokiaľ ide o mimosmluvné záväzky, vo väčšine prípadov sa uplatní nariadenie Rím II. Zákon o medzinárodnom práve súkromnom sa uplatní iba v tých otázkach, ktoré sa týkajú deliktov, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie, pričom na ohováranie sa naďalej vzťahuje zvykové právo (pozri nižšie). V rozhodnom práve sa ďalej určujú premlčacie lehoty.

V zmysle nariadenia Rím II sa vo všeobecnosti uplatňuje právo miesta, kde vznikla škoda. Rozhodné právo sa v prípade určitých druhov mimozmluvných záväzkov vrátane zodpovednosti za výrobok, nekalej súťaže a deliktov týkajúcich sa životného prostredia a práv duševného vlastníctva riadi osobitnými pravidlami. Za určitých okolností si účastníci konania môžu na základe nariadenia taktiež vybrať rozhodné právo, ale tieto ustanovenia nemožno využiť s cieľom obísť kogentné právne normy EÚ alebo vnútroštátne právo. Treba poznamenať, že posúdenie škody je záležitosťou rozhodného práva. Ako sa uvádza vyššie, ohováranie [vrátane ohovárania v súvislosti s vlastníckym nárokom, ohovárania v súvislosti s výrobkom, urážlivého klamstva alebo akéhokoľvek nároku týkajúceho sa cudzieho práva, „ktorý zodpovedá (takémuto) nároku alebo sa naň inak podobá“] sa naďalej riadi zvykovým právom. V takýchto prípadoch sa uplatňuje „pravidlo dvojitej žalovateľnosti“: delikt je žalovateľný iba v Gibraltári, ak je žalovateľný z občianskoprávneho hľadiska v zmysle cudzieho práva jurisdikcie, v ktorej sa skutok stal (väčšinou publikácia), a ak sa skutok stal v Gibraltári, je žalovateľný z občianskoprávneho hľadiska v zmysle gibraltárskeho práva. Toto pravidlo sa zachovalo po tlaku mediálnych organizácií, ktoré sa báli uplatňovania represívnych cudzích práv. Na toto pravidlo sa však vzťahuje výnimka: ak má iná krajina významnejší vzťah k udalosti a stranám, uplatní sa právo tejto jurisdikcie. Treba poznamenať, že táto oblasť je obzvlášť nejednoznačná.

Pokiaľ ide o správu trustov, rozhodné právo sa riadi zákonom o uznávaní trustov z roku 1987, ktorým sa vykonáva Dohovor o rozhodnom práve pre inštitút trustu. Uvádza sa v ňom, že rozhodné právo je to, ktoré si zvolí zriaďovateľ, a ak si žiadne nezvolí, tak je ním to právo, s ktorým je trust najužšie spojený. Na základe tohto práva sa stanoví platnosť trustu, jeho interpretácia, účinnosť a správa trustu.

3.3 Osobný štatút, jeho aspekty týkajúce sa občianskeho štatútu (meno, bydlisko, spôsobilosť)

Domicil osoby (pôvodný domicil) po narodení je rovnaký ako domicil otca dieťaťa v čase narodenia dieťaťa, ak ide o dieťa narodené v manželstve. Ak sa dieťa narodilo mimo manželstva alebo je jeho otec v čase narodenia mŕtvy, domicil dieťaťa je rovnaký ako domicil matky. Toto pravidlo sa uplatňuje do 16. roku života dieťaťa (t. j. domicil dieťaťa sa mení podľa domicilu otca alebo matky).

Na osoby staršie ako 16 rokov sa vzťahuje pôvodný domicil, pokiaľ si nezvolia iný domicil. Ak si chcú zvoliť iný domicil, musia mať reálne pobyť v príslušnej jurisdikcii a mať úmysel tam zostať na neurčito alebo natrvalo. Ak jedna z týchto podmienok prestane platiť, neuplatňuje sa zvolený domicil, ale pôvodný domicil.

Domicil manželky sa už neurčuje na základe domicilu jej manžela: posudzuje sa nezávisle.

Spôsobilosť vykonávať určité povinnosti (napr. uzatvárať zmluvy, spísať závet, zosobášiť sa) sa určuje na základe osobitných pravidiel pre danú oblasť a bližšie sa im venujú príslušné oddiely.

3.4 Vznik vzťahu rodič – dieťa vrátane adopcie

Na záležitosti týkajúce sa rodičovských práv a povinností a ochrany dieťaťa sa vo všeobecnosti vzťahuje gibraltárske právo, ktoré však podlieha obmedzeným výnimkám, napríklad tým uvedeným vyššie, ktoré sa uplatňujú na záležitosti Haagskeho dohovoru z roku 1996, ako aj na záležitosti, na ktoré sa vzťahuje nariadenie Brusel IIa. Na záležitosti týkajúce sa otcovstva a adopcie sa vo všeobecnosti vzťahuje anglické právo, ktoré však podlieha určitým výnimkám.

3.5 Manželstvo, nemanželské páry, partnerstvá, rozvod, súdna rozluka, vyživovacia povinnosť

Formálna platnosť manželstva sa vo všeobecnosti až na určité výnimky stanovuje na základe práva miesta, kde sa manželstvo uzavrelo.

Spôsobilosť osôb uzavrieť manželstvo sa vo všeobecnosti určuje na základe domicilu príslušnej osoby v čase tesne pred uzavretím manželstva. V tomto práve sa upravujú niektoré otázky, napríklad či obe strany vyjadrili súhlas, splnili vekovú hranicu a s ktorými osobami v rámci širšej rodiny sa nemôžu zosobášiť. V osobitnom prípade vekovej hranice sa manželstvo nebude považovať za platné, ak jedna z osôb mala v tom čase menej ako 16 rokov, a to v prípade, že má domicil v Gibraltári. Povolenie uzavrieť manželstvo je podmienené udelením osobitného osvedčenia pred svadobným obradom.

V záležitostiach týkajúcich sa rozvodu alebo rozluky sa až na niekoľko výnimiek vo všeobecnosti uplatňuje gibraltárske právo.

Pokiaľ ide o vyživovaciu povinnosť, vo všeobecnosti sa až na niekoľko výnimiek uplatňuje gibraltárske právo.

3.6 Majetkové vzťahy medzi manželmi

Majetkový režim manželov nie je v rámci zvykového práva všeobecne známy pojem. V záležitostiach finančného zabezpečenia pri rozvode, rozluke alebo vyhlásení manželstva za neplatné alebo v záležitostiach týkajúcich sa vyživovacej povinnosti gibraltárske súdy vo všeobecnosti uplatňujú gibraltárske právo alebo anglickú a waleskú judikatúru, ak je to možné, až na niekoľko výnimiek.

3.7 Závetý a dedičstvo

V prípade dedenia zo zákona (t. j. ak neexistuje závet) sa na dedenie hnutelného majetku uplatňuje právo domicilu závetcu v čase úmrtia; na dedenie nehnuteľností sa uplatňuje právo jurisdikcie, v ktorej sa majetok nachádza (*lex situs*).

V prípade, že existuje závet (dedenie zo závetu), sa schopnosť závetcu spísať závet k hnutelnému majetku určuje podľa práva platného v mieste bydliska závetcu v čase spísania závetu. Odkazovník bude spôsobilý získať hnutelný majetok, ak je spôsobilý buď podľa práva platného v mieste bydliska, alebo podľa práva platného v mieste bydliska závetcu. Pokiaľ ide o nehnuteľnosti, neexistuje osobitná právomoc, ale pravdepodobne by sa použilo právo *lex situs*, na základe ktorého sa ďalej určí schopnosť odkazovníka nadobudnúť nehnuteľnosť odkázanú v záвете.

V súlade so zákonom o závetoch z roku 2009 je závet formálne platný (napr. správny počet svedkov), ak je v súlade s niektorým z týchto právnych poriadkov: právo platné v mieste spísania závetu (t. j. zvyčajne miesta, kde je podpísaný a dosvedčený) v čase jeho spísania, právo platné v mieste bydliska, obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti závetcu v čase spísania závetu, právo platné v mieste bydliska, obvyklého pobytu alebo štátnej príslušnosti závetcu v čase úmrtia. Závet je ďalej formálne platný a možno na základe neho previesť nehnuteľnosť, ak je v súlade s vnútroštátnym právom jurisdikcie, kde sa majetok nachádza (čím sa vylučuje uplatňovanie spätného odkazu, hoci ide o nehnuteľnosť).

Závet k hnutelnému majetku je vecne platný (napr. obmedzenia týkajúce sa množstva, ktoré môže osoba zanechať v záвете), ak je v súlade s právom platným v mieste bydliska závetcu v čase úmrtia; závet k nehnuteľnosti je vecne platný, ak je v súlade s právom jurisdikcie, v ktorej sa majetok nachádza, t. j. *lex situs* sa uplatní nezávisle od systému vnútroštátneho práva.

Závet sa vykladá podľa práva, ktoré určí závetca, pričom možno predpokladať, že ním je právo platné v mieste jeho bydliska v čase spísania závetu. Táto domnienka je normou *prima facie*, ktorá môže byť nahradená dôkazom, že závetca zjavne zvažoval a zamýšľal, že jeho závet bude vykladaný podľa iného právneho systému. Pokiaľ ide o nehnuteľnosť, môže existovať ďalšie obmedzenie, podľa ktorého platí, že ak zámer, ktorý vyplýva z takejto interpretácie, nie je dovolený ani ho nemožno uznať na základe *lex situs*, má prednosť druhé právo.

Platnosť údajného zrušenia závetu sa určuje podľa práva miesta bydliska závetcu v čase údajného zrušenia (je potrebné poznamenať, že ak to platí, v súlade s gibraltárskym vnútroštátnym právom sa manželstvom ruší závet okrem prípadu, keď sa preukáže, že závet bol spísaný s úmyslom manželstva). Ak sa však ukáže, že zrušenie závetu sa údajne uskutočnilo na základe neskoršieho závetu (a nie napríklad roztrhaním závetu), to, či sa týmto druhým závetom ruší predchádzajúci závet, sa určí na základe zákonov uplatniteľných vo veci formálnej platnosti druhého závetu. Ak nie je jasné, či sa druhým závetom ruší predchádzajúci závet, interpretácia sa bude riadiť právom, ktoré si zvolil závetca, pričom možno predpokladať, že ním je právo platné v mieste jeho bydliska v čase spísania druhého závetu.

3.8 Nehnuteľnosti

Prípady týkajúce sa majetku sa delia na huteľný majetok a nehnuteľnosti; to, či je majetok huteľný alebo nehnuteľný, sa určí na základe práva miesta, kde sa majetok nachádza.

V prípade nehnuteľností je rozhodným právom právo miesta, kde sa majetok nachádza, a uplatňuje sa spätný odkaz. Týka sa to všetkých otázok v súvislosti s transakciou vrátane spôsobilosti, formalít a vecnej platnosti. Treba poznamenať, že existuje samozrejme rozdiel medzi prevodom pozemku alebo iných nehnuteľností a medzi zmluvou, v ktorej sa stanovujú práva a záväzky účastníkov tohto prevodu – na túto zmluvu sa uplatňujú odlišné pravidlá na určenie rozhodného práva (predovšetkým nariadenie Rím I).

V prípade otázok vlastníctva (na rozdiel od zmluvných otázok), ktoré sa týkajú prevodu hmotného huteľného majetku, je vo všeobecnosti rozhodným právom právo miesta, kde sa majetok nachádzal v čase udalosti, ktorá mala mať vplyv na vlastnícke právo. Nie je jasné, či sa v tejto situácii uplatňuje spätný a ďalší odkaz, pričom celkový účinok rozhodnutí gibraltárskych súdov prvej inštancie naznačuje, že sa neuplatňuje. Vlastnícke právo na hmotný majetok nadobudnuté v súlade s týmto všeobecným pravidlom sa v Gibraltári uznáva ako platné, ak sa hmotný majetok následne premiestni z krajiny, kde sa nachádzal v čase nadobudnutia vlastníckeho práva, s výnimkou prípadu, keď sa vlastnícke právo nahradí novým vlastníckym právom nadobudnutým v súlade s právom krajiny, do ktorej sa majetok premiestnil. Osobitná výnimka zo všeobecného pravidla pre hmotný huteľný majetok sa týka prípadov, keď je hmotný majetok v preprave a strany nepoznajú jeho umiestnenie alebo je toto umiestnenie dočasné, pričom v Gibraltári bude účinný prevod, ktorý je platný podľa rozhodného práva pre prevod.

V prípade postúpenia nehnuteľného huteľného majetku, ak je vzťah medzi postupiteľom a nadobúdateľom zmluvný (ako v prípade väčšiny dlhov) a ak sa otázka týka len platnosti a účinnosti samotného postúpenia, uplatňuje sa nariadenie Rím I.

Treba poznamenať, že kolízne normy týkajúce sa postúpenia a presunu nehnuteľného majetku je ťažké zosumarizovať, keďže sa na ne nevzťahuje len jedna kolízna norma, a to najmä preto, že do kategórie nehnuteľného majetku patrí široká škála práv, pričom nie všetky sú zmluvné. Odporúčame, aby ste v prípade nehnuteľného huteľného majetku vyhľadali pomoc odborníka.

3.9 Platobná neschopnosť

Spojené kráľovstvo, a tým aj Gibraltár, je súčasťou nariadenia Rady č. 1346/2000 o konkurznom konaní, v ktorom sa uvádzajú príslušné pravidlá pre konania týkajúce sa čiastočného alebo úplného zbavenia majetku dlžníka a vymenovania likvidátora v prípade, že hlavné záujmy dlžníka sú v členskom štáte EÚ (okrem Dánska). Ak právomoc prináleží gibraltárskym súdom (čo platí v prípade, že Gibraltár je centrom hlavných záujmov dlžníka, o ktorom sa predpokladá, že je miestom registrovaného sídla), uplatňuje sa gibraltárske právo.

V prípadoch, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 1346/2000, sa uplatňuje gibraltárske právo, ak právomoc prináleží Gibraltáru (čo platí v prípade, že spoločnosť je registrovaná v Gibraltári, alebo ak existujú osoby, ktoré by čerpali výhody z likvidácie a neexistujú dobré dôvody na odmietnutie právomoci).

Posledná aktualizácia: 08/06/2021

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.